

การนำเสนอกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ
สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

นางสาวเกวณีน วิรัชนิดากุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

PROPOSED NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES TO ENHANCE SOCIAL
RESPONSIBILITY OF THE MEMBERS OF CHILDREN AND YOUTH COUNCILS AT
TAMBON LEVEL

Miss Gavalin Wiruchnidakul

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำเสนอกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อ
ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและ
เยาวชนระดับตำบล

โดย

นางสาวเกวลิน วิรัชนิดากุล

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาน์ โกวิทยา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาน์ โกวิทยา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.ปาน กิมปี)

.....
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5383310927 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS: ACTIVITY OF NON-FORMAL EDUCATION / SOCIAL RESPONSIBILITY / LOCAL CHILDREN AND YOUTH COUNCIL

GAVALIN WIRUCHNIDAKUL: PROPOSED NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES TO ENHANCE SOCIAL RESPONSIBILITY OF THE MEMBERS OF CHILDREN AND YOUTH COUNCILS AT TAMBON LEVEL. ADVISOR: ASST. PROF. MANASWAS KOVITAYA, Ph.D., 297 pp.

The purposes of this research were 1) to develop the activity of non-formal education to enhance social responsibility of local children and youth council members. 2) to purpose the guideline of non-formal education activity to enhance social responsibility of local children and youth council members to community.

The research was a quasi-experimental research. The sample consisted of 30 local children and youth council members in Tambon Phrapathomchedi, Amphur Muang, Nakhonpathom. Activities were organized for 8 days, totally 52 hours. There were six research instruments: 1) social responsibility test and questionnaire regarding the needs of activity of local children and youth council members. 2) activity plan of non-formal education to enhance social responsibility of local children and youth council members. 3) the knowledge test of social responsibility of local children and youth council members. 4) the skill test of social responsibility of local children and youth council members. 5) the attitude test of social responsibility of local children and youth council members. 6) the activity guidelines of non-formal education to enhance social responsibility of local children and youth council members. The data were analyzed by using means, standard deviation, dependent-samples, t-test at .05 level of significance.

The research results were as follows:

1) The activities enhancing social responsibility of local children and youth council member were consisted of 11 content aspects; 1) the roles and duties of local children and youth council members. 2) leadership 3) communication 4) moral and ethics 5) manners in the meeting 6) community study 7) walkingmap 8) knowledge management 9) project writing 10) coordination and 11) public relation. After the experiment, the score of knowledge skills and attitude the experimentation increased higher than the prior experimentation with statistical significant at .05 level of .05.

2) The activitied guidelines of non-formal education to enhancing social responsibility of local children and youth council members were consisted of 6 aspects; 1) activity plan 2) learners 3) instructors 4) activities 5) teaching materials and 6) place for doing activities

Department: Lifelong Education

Student's Signature

Field of Study: Non-Formal Education

Advisor's Signature

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวานัน โกวิตยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยเอาใจใส่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และ ดร.ปาน กิมปี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านนายกเทศมนตรีนครนครปฐม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือและสนับสนุน ในการรวบรวมข้อมูลตลอดจนการจัดกิจกรรม

ขอขอบคุณสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ กลุ่มตัวอย่างที่ยอมสละเวลา และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน จนได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างมาก

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่ๆ ในสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีสำหรับผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อวิรัช และคุณแม่ปนัดดา วิรัชนิดากุล รวมถึงครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน โดยอยู่เคียงข้างเป็นกำลังใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้วิจัย มาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยสามารถข้ามผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	12
1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	12
1.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	14
1.3 แนวทางและรูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ.....	17
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน.....	19
2.1 ความหมายของคำว่าเยาวชน.....	19
2.2 ความต้องการของเยาวชน.....	20
2.3 พัฒนาการด้านต่างๆของเยาวชน.....	20
ตอนที่ 3 สภาเด็กและเยาวชน.....	22
3.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน.....	22
3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน.....	23
3.3 การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	24
3.4 แนวทางการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	24

3.5 บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	27
3.6 แนวทางการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบล	29
3.7 คุณลักษณะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์	30
3.8 ประโยชน์ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล	31
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	32
4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	32
4.2 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	35
4.3 องค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	39
4.4 ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	43
4.5 เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	45
ตอนที่ 5 แนวคิดเรื่องอาสาสมัคร	47
5.1 ความหมายของ อาสาสมัคร.....	47
5.2 องค์ประกอบของคำว่าอาสาสมัคร	48
5.3 บทบาทของอาสาสมัคร.....	48
5.4 ประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัคร	49
ตอนที่ 6 ความรับผิดชอบต่อสังคม.....	50
6.1 ความหมายของการรับผิดชอบต่อสังคม	50
6.2 ลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบต่อ	52
6.3 การพัฒนาความรับผิดชอบต่อ	53
ตอนที่ 7 การสนทนากลุ่ม.....	54
7.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม	54
7.2 ขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่ม	55
7.3 ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม.....	56
7.4 ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม	57
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
8.1งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	59
8.2 งานวิจัยเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชน.....	61

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	67
ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสู่ชุมชน.....	92
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	96
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง).....	107
ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	116
ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	122
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	134
สรุปผลการวิจัย.....	139
อภิปรายผลการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	155
รายการอ้างอิง.....	157
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	165
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	169
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	264
ภาคผนวก ง ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล.....	289
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	297

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 รายชื่อกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลที่สุ่มได้	70
ตารางที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง)	72
ตารางที่ 3 รายละเอียดการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(เทศบาลตำบลพระปฐมเจดีย์)	74
ตารางที่ 4 ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่ใช้ในการสร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล	79
ตารางที่ 5 โครงสร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล	80
ตารางที่ 6 โครงสร้างแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล	83
ตารางที่ 7 โครงสร้างแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล	85
ตารางที่ 8 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	97
ตารางที่ 9 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการจัดการความรู้	98
ตารางที่ 10 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการประชาสัมพันธ์	99
ตารางที่ 11 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการเขียนโครงการ	99
ตารางที่ 12 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องความเป็นผู้นำ	100
ตารางที่ 13 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	101
ตารางที่ 14 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการติดต่อประสานงาน	101
ตารางที่ 15 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น	102
ตารางที่ 16 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องมารยาทในที่ประชุม	103
ตารางที่ 17 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องความสามารถในการสื่อสาร	103

ตารางที่ 18 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง
 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 104
ตารางที่ 19 สรุประดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล..... 105
ตารางที่ 20 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมฯประเด็นช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม..... 106
ตารางที่ 21 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมฯประเด็นลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ ... 106
ตารางที่ 22 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม
 ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 111
ตารางที่ 23 กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ
 สังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์) 112
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้
 เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง
 117
ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะ
 เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง
 119
ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทัศนคติ
 เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง
 120

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างของสภาเด็กและเยาวชน(สุนิสา ไชยกุล, 2553)..... 27

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2522 กล่าวว่า "...เด็ก เป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกอย่างทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็น ที่จะต้องได้รับ การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริต และมีปัญญา ฉลาดแจ่มใสในเหตุผล..." (กระทรวงศึกษาธิการ, มปป) และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2532 "...ความรู้ประโยชน์แท้จริงของสิ่งทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้อง ปลูกฝังให้ยังลึกในตัวของเด็กจักได้เติบโตเป็นคนฉลาดเที่ยงตรงและสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ที่พึงประสงค์ให้แก่ตนเองส่วนรวมได้แน่นอนมีประสิทธิภาพ..." (มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, มปป)

จากพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวข้างต้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริม พัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ เพราะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่กำลังเข้าสู่วัยทำงาน พวกเขาคือผู้มาแทนที่ผู้ใหญ่ในปัจจุบัน เป็นผู้ที่จะสืบทอดความรู้ สืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนเอกลักษณ์ความเป็นไทย และเป็นผู้ที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การที่ประเทศชาติจะพัฒนาไปในทิศทางใดก็ขึ้นอยู่กับแนวคิดและศักยภาพของเด็กและเยาวชน จึงอาจกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนคือผู้กำหนดอนาคตของประเทศชาติ

การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย เริ่มปรากฏหลักฐานในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จากการที่ทรงพระราชทานให้กำเนิดลูกเสือไทย แล้วส่งผ่านการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อมาโดยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในแต่ละฉบับ จนกระทั่งปี พ.ศ.2516 จึงได้มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก ทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยมีจุดเน้นเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ในปัจจุบันแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยได้มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนของกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือที่เรียกกันว่ายูนิเซฟ(UNICEF) ที่ดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ได้มีข้อตกลงระดับสากลระหว่างประเทศในปีพ.ศ. 2513 โดยมีประเทศที่ให้การลงนามถึง179 ประเทศ และประเทศไทยได้เข้าร่วมให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในปี พ.ศ. 2535 สาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับนี้ได้ระบุสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กทุกคนต้องได้รับไว้ 4 ข้อ หนึ่งในนั้นคือ สิทธิในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงออก การมีผู้รับฟัง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง(ยูนิเซฟประเทศไทย, มปป) รวมทั้ง

สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กล่าวไว้ว่า เยาวชนเป็นผู้มีเกียรติ สิทธิ และศักดิ์ศรี ดังนั้นการพัฒนาเยาวชนต้องคำนึงถึงศักยภาพ พลัง และบทบาทของเยาวชนที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และตัดสินใจเองได้ และแนวคิดที่ว่าเด็กและเยาวชนเป็นทั้งผู้ได้รับการพัฒนา และสามารถเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาได้ ดังนั้นผู้ใหญ่และสังคมรอบตัวจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมแสดงบทบาทที่เหมาะสม (ปภาณี ฐิติวัฒนา, 2535) นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาสิทธิ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมคือการพัฒนา และเป็นวิธีการนำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความช่วยเหลือที่มีค่าต่อสังคม ช่วยสร้างทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้มีส่วนร่วม ก่อให้เกิดเป็นประสิทธิผลที่ยั่งยืน (สมพงษ์ จิตระดับ, 2553)

ในการส่งเสริมการให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองนั้นจะเห็นได้จากการประกาศใช้นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ (พ.ศ.2550-2559)ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 11 ด้านและมาตรการสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ โดยยุทธศาสตร์ข้อที่ 9 ได้ระบุเรื่องการมีส่วนร่วม มุ่งส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีส่วนร่วมตามวัยในการเรียนรู้และการตัดสินใจในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รวมถึงการพัฒนาการรวมกลุ่ม และองค์กรของเด็กและเยาวชน (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, มปป) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมของเด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการสูงสุดคือการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติปี พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนใน 3 ระดับ คือ สภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ภายใต้สโลแกน “เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน”(สมชาย เจริญอำนวยสุข, 2550) ต่อมาในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ มีมติที่ประชุมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล ตามความพร้อมและศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น เกิดเป็นกลุ่มองค์กรเด็กและเยาวชนที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

สภาเด็กและเยาวชน คือ องค์กรของเด็กและเยาวชนที่มารวมตัวกันทำงานในด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น และร่วมกันจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม โดยที่แต่ละกลุ่มยังสามารถปฏิบัติหน้าที่หลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์(สมชาย เจริญอำนวยสุข, 2550)

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกสภาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนในการประสานงานกับหน่วยงานในระดับต่างๆ เป็นผู้รวบรวมนำเสนอปัญหา ความต้องการ และความสนใจของเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่างๆเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและบูรณาการ เพื่อปฏิบัติภารกิจร่วมกัน ในการแสวงหาแนวทางการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ตัวแทนเด็กและ

เยาวชนเหล่านี้จะทำงานในลักษณะอาสาสมัครโดยไม่มีผลตอบแทน ซึ่งการทำงานอาสาสมัครนี้ ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการเติมเต็มความเป็นมนุษย์ของตนเองให้สมบูรณ์ สิ่งสำคัญของความเป็นอาสาสมัครอยู่ที่จิตใจ ที่เรียกว่า “จิตอาสา” ที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนร่วม ดังนั้นการฝึกหัดให้เด็กและเยาวชนทำงานอาสาสมัคร จึงถือเป็นการพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศในอนาคต(สมชาย เจริญอำนาจสุข, 2550)

คุณลักษณะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้ที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว รู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีภาวะความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รู้จักคุณค่าของเวลา ใฝ่รู้ใฝ่ดี มีความสมดุลของการเรียนรู้คู่กิจกรรมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถทางการสื่อสาร การติดต่อประสานงาน และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างกิจกรรมและโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นของตนได้ (สมพงษ์ จิตระดับ, 2553)

ดังนั้นกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจึงถูกคาดหวังจากบุคคลต่างๆในท้องถิ่นว่าจะสามารถเป็นผู้ประสานความคิดระหว่างเด็กและเยาวชนในชุมชนกับผู้บริหารในแต่ละระดับ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและตรงกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย โดยหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน คือ เป็นผู้สะท้อนปัญหา รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนในเขตชุมชนของตน ตลอดจนวางแผนจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จ ซึ่งกิจกรรมตามหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนล้วนเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้การทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองของสภาเด็กและเยาวชน จึงถือเป็นความรับผิดชอบต่อสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนพึงมีต่อสังคม โดยถือเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทุกคน (สมพงษ์ จิตระดับ, 7 พฤศจิกายน 2554)

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทุกคนควรเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะเป็นผู้ที่พร้อมจะทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จมีประสิทธิภาพ โดยทำงานอย่างเต็มความสามารถ และมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นคุณธรรมซึ่งเป็นความคิดรวบยอดในความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีอันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่(Good, 1973) และคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ยังเป็นคุณธรรมที่ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในตัวบุคคลนั้นๆอีกด้วย

ความรับผิดชอบต่อสังคม(Social responsibility) เป็นการกระทำที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี สิ่งที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล คือ การที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ตามตามที่

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ (สท.) ได้กำหนดไว้ในคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ดังนี้ 1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษากีฬา และวัฒนธรรมในตำบล 2. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล ให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม 3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และ 5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, มปป)

จากผลการวิจัยของสมพงษ์ จิตระดับ (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทยพบว่า การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดประสบผลสำเร็จเพียงร้อยละ 40-50 และในระดับอำเภอมักมีผลการดำเนินงานที่ไม่ดีเท่าที่ควรถึงร้อยละ 70-80 ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มีด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากตัวของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาด้านการประสานงาน ที่เด็กและเยาวชนไม่ทราบขั้นตอนรวมทั้งมารยาทในการประสานงาน การไม่ให้ความสำคัญต่อการเขียนโครงการ โดยส่วนใหญ่มักเน้นเฉพาะความสนใจ ความสนุกสนาน การรวมกลุ่มกันทำงานมากกว่าการขาดระเบียบวินัยไม่ตรงต่อเวลาที่นัดหมาย ส่งผลให้ผู้ใหญ่ต้องรอคอย ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน และยังขาดทักษะในการเข้าร่วมประชุม การเตรียมหัวข้อ รวมทั้งการวิเคราะห์และแยกแยะปัญหา ส่งผลให้การประชุมเกิดความยืดเยื้อและออกนอกประเด็นบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับกับผลการวิจัยของสุนิสา ไชยสกุล (2553) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนยังมีปัญหาในด้านอำนาจการประสานงานพบว่าสมาชิกของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนยังทำอะไรไม่ได้มาก เพราะยังขาดประสบการณ์ในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และด้านระเบียบวินัยพบว่าสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชน ยังไม่ค่อยปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับเท่าที่ควร จะปฏิบัติตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลเท่านั้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของสมชาย เจริญอำนวยสุข (2550) ที่พบว่าปัญหาสำคัญในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน คือยังมีการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากเด็กและเยาวชนขาดความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการ และยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากขาดผู้นำที่รู้งาน สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ใหญ่ในหน่วยงานต้นสังกัด ขาดความเชื่อมั่นและมีอคติต่อการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน โดยมองว่าเหล่าสภาเด็กและเยาวชนยังขาดความสามารถในการทำงานตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กนั้นถือเป็นการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม การที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้จึงถือเป็นการขาดความรับผิดชอบที่สมควรมีต่อสังคม

แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีความพร้อมที่ทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของตน ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน มีความสอดคล้องกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนของสมชาย เจริญอำนวยสุข (2550) ที่ได้กล่าวว่าควรมีการเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งควรมีการฝึกทักษะการทำงานในระบบสภาให้แก่คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนด้วย และจากคำแนะนำจากงานวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ (2553) ที่แนะนำสำหรับการทำงานวิจัยในครั้งต่อไปให้เริ่มศึกษาจากสภาเด็กและเยาวชนระดับล่างสุดคือสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อน แล้วจึงเชื่อมโยงไปสู่สภาเด็กและเยาวชนในระดับอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าหากจะเริ่มพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนควรเริ่มพัฒนาจากสภาเด็กและเยาวชนระดับล่างสุดที่ถือเป็นรากฐานของสภาเด็กและเยาวชนในขั้นต่อมา จึงกล่าวได้ว่าควรมีการเร่งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นอันดับแรก

การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนถือเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนมีความต่อเนื่องและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานเพื่อชุมชนและสังคม การมีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากภายในสถานศึกษา ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนนั้น ควรใช้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ มีความยืดหยุ่นในทุกๆด้าน โดยการจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต(อาชญญา รัตนอุบล, 2542) ด้วยลักษณะเฉพาะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทำให้สามารถจัดหลักสูตรที่จะตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้เรียนได้รวดเร็วที่สุด และสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน

ด้วยสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่ง เป็นวัยที่ชอบการทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ชอบการเข้าสังคม ริเริ่มแสวงหาบทบาททางสังคมของตนเอง ต้องการอิสระแสดงความคิดเห็นและกำหนดสิ่งที่ตนเองกระทำ รวมทั้งเป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้นำประสบการณ์ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมาใช้

ในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เนื่องจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองโดยลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุดวิธีหนึ่ง(สุมณฑา พรหมบุญและอรพรรณ พรสีมา,2549) หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้เรียนแต่ละคน มีส่วนร่วมโดยการเอาจิตใจเข้าร่วมทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาศัยหลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (สนใจ ปราบพล, 2544) ซึ่งมีจุดเน้นคือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ การได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะชีวิตต่างๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงานร่วมกัน โดยนำขั้นตอนของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experience Learning) 4 ขั้นตอนคือ ขั้นประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้จัดกิจกรรมพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองได้ ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกลงมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มผลสะท้อนความคิดเห็นเป็นการอภิปราย จึงทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) เป็นขั้นที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ขั้นการทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/ Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตขั้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ร่วมกับกระบวนการกลุ่ม

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมีการสอดแทรกแนวคิดเรื่องอาสาสมัคร ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักในการทำงานเพื่อชุมชน เป็นการเสียสละสิ่งต่างๆ ของตนเอง เช่น กำลังกาย ความคิด ทรัพย์สิน และเวลา เพื่อให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ โดยควรสอดแทรกแนวคิดเรื่องอาสาสมัครเข้าไปในกิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับแนวคิดเรื่องอาสาสมัคร จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้อื่นๆ การแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่นๆ รวมถึงได้รับประสบการณ์จริงจากการร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปราย และร่วมสรุปผล สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นแกนนำของเยาวชนรุ่นใหม่ ได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้สภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล สามารถดำเนินงานได้ตามบทบาทที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งหวังให้เกิดขึ้น รวมทั้งเหมาะสมกับการนำมาใช้กับกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงของ

วัยรุ่นตามจิตวิทยาพัฒนาการ จึงเกิดเป็นงานวิจัย “การนำเสนอกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล” เพื่อพัฒนา กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่ถือได้ว่าเป็นแกน นำที่จะช่วยแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนให้แก่ประเทศไทย และขยายผลการจัดกิจกรรมสู่ชุมชนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภา เด็กและเยาวชนระดับตำบลมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ สังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีระดับทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีระดับทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตที่จะศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา และขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศ

2. ขอบเขตตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระได้จากการวิเคราะห์ความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบลของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ร่วมกับการศึกษาปัญหาในการทำงานที่ผ่านมาของสภาเด็กและเยาวชนระดับต่างๆ จึงสามารถแบ่งเนื้อหาที่จำเป็นต้องเรียนรู้เป็น 10 เรื่อง ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. การจัดการความรู้
3. การประชาสัมพันธ์
4. การเขียนโครงการ
5. ความเป็นผู้นำ
6. ชุมชนศึกษา
7. การติดต่อประสานงาน
8. มารยาทในที่ประชุม
9. ความสามารถในการสื่อสาร
10. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

นียมศัพท์

1. กิจกรรมการศึกษาครอบครัวโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาครอบครัวโรงเรียนที่จัดโดยใช้แนวคิด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร่วมกับหลักการทำงานของอาสาสมัคร ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อให้แก่สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญและรักษาผลประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นผู้มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยเพียรพยายามเต็มความสามารถ โดยไม่ละเมินสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตนที่จะเกิดขึ้นกับสังคม

3. ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน หมายถึง การที่สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล โดยมีความรู้ ความสามารถในเรื่องในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล การจัดการความรู้ การประชาสัมพันธ์ การเขียนโครงการ ความเป็นผู้นำ การศึกษาชุมชน การติดต่อประสานงาน มารยาทในที่ประชุม ความสามารถในการสื่อสาร และคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

4. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ชั้นประสบการณ์ ชั้นสะท้อน ชั้นความคิดรวบยอด และชั้นทดลองประยุกต์ใช้ มาใช้ร่วมกับกระบวนการกลุ่ม

5. แนวคิดเรื่องอาสาสมัคร หมายถึง แนวคิดในการเลือกทำสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นเงิน

6. สภาเด็กและเยาวชน หมายถึง องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของเด็กและเยาวชนภายในชุมชน จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง มีบทบาทและหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานในระดับตำบล เป็นผู้รวบรวมสังเคราะห์ปัญหาความต้องการในการพัฒนาและข้อเสนอแนะของเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและรูปธรรม

7. สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชนให้เป็นตัวแทนเพื่อเข้าร่วมทำงานภายใต้ชื่อสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.ได้แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยวิธีการแบบอาสาสมัคร สำหรับสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่มากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นข้อมูลสำหรับเยาวชนที่สนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2.เป็นการเผยแพร่แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจ ได้นำไปทดลองใช้และขยายผลต่อไป เพื่อให้เยาวชนเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและพร้อมที่จะปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่มากยิ่งขึ้น

3.สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลจะมีแนวทางการปฏิบัติงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

- 1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.3 แนวทางและรูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

- 2.1 ความหมายของเยาวชน
- 2.2 ความต้องการของเยาวชน
- 2.3 พัฒนาการด้านต่างๆของเยาวชน

ตอนที่ 3 สภาเด็กและเยาวชน

- 3.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน
- 3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน
- 3.3 การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
- 3.4 แนวทางการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
- 3.5 บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
- 3.6 แนวทางการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบล
- 3.7 คุณลักษณะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์
- 3.8 ประโยชน์ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

- 4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 4.2 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 4.3 องค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 4.4 ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 4.5 เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 5 แนวคิดเรื่องอาสาสมัคร

- 5.1 ความหมายของอาสาสมัคร
- 5.2 องค์ประกอบของคำว่าอาสาสมัคร
- 5.3 บทบาทของอาสาสมัคร
- 5.4 ประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัคร

ตอนที่ 6 ความรับผิดชอบต่อสังคม

- 6.1 ความหมายของการรับผิดชอบต่อสังคม
- 6.2 ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 6.3 การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 7 การสนทนากลุ่ม

- 7.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม
- 7.2 ขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่ม
- 7.3 ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม
- 7.4 ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน(Non-Formal Education) หรือแต่ก่อนเรียกว่าการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) เนื่องจากแต่เดิมเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ที่พ้นวัยเรียน ผู้ที่มีงานทำ และผู้สูงอายุ(สุมาลี สังข์ศรี, 2545) แต่ในปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนขยายกว้างขึ้นจนครอบคลุมประชากรในทุกช่วงวัย เช่น การศึกษาสำหรับผู้พลัด ชาติโอกาสในการเข้าการศึกษาในระบบ การเรียนเสริมตามโรงเรียนกวดวิชาในวัยเด็กและวัยรุ่น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถเยาวชน การฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่ หรือการเสริมความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของตนเองในวัยสูงอายุ เป็นต้น

การศึกษานอกระบบโรงเรียนถือเป็นระบบการศึกษาที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ในด้านความหมายได้มีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ ดังนี้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ นอกเหนือจากระบบโรงเรียนภาคปกติ ทั้งที่แยกออกมาเป็นกิจกรรมต่างหาก หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหลักก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนได้รับความรู้ทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า เป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบแน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน โดยยึดหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเอง โดยใช้วิธีการเป็นส่วนประกอบทำให้เป็นคนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถือเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อทุกคนในสังคม

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาและประมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆก็ตามที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงานและสถาบันต่างๆ ในสังคม นอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆในสังคม โดยยึดหลักการที่ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆ จะตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ และประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นได้ด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาในการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

อุ้นดา นพคุณ (2546) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า กิจกรรมหรือโครงการที่สถาบันต่างๆในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้เข้ารับการศึกษาคือผู้มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการจะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี กิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ประหยัด และตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและปัญหาชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย และมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

วรรัตน์ อภินันท์กุล (2551) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการในการจัดการศึกษา ระยะเวลา

ในการจัดการศึกษา วิธีวัดและประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

Knowles (1975) ได้กล่าวถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ของคนทุกคนที่สำเร็จการศึกษาจากภาคปกติ หรือเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลโดยสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างมีเป้าหมาย

Coombs (1973) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบการศึกษาภาคปกติ ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมต่างหาก หรือจัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหญ่ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเพื่อการบริการผู้เรียนที่กำหนดเป็นเป้าหมาย อย่างมีจุดมุ่งหมาย

Harbison (อ้างถึงใน จรัสศรี จินดารัตนวงศ์, 2553) ได้กล่าวถึงศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า เป็นการดำเนินการที่เน้นกิจกรรมและวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ใช้แรงงาน กิจกรรมสำหรับเตรียมบุคคลเพื่อเข้าทำงาน หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะที่อยู่นอกเหนือการทำงาน เป็นต้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ นอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยวัตถุประสงค์จะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จุดเด่นของการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือมีความยืดหยุ่นในทุกๆด้าน ทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลา ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบโจทย์ในการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

1.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) เป็นระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่มีอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งมีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้หลักในการจัดการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

อาชญญา รัตนอุบล (2541) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหลักการ ต่อไปนี้

1. ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยไม่คำนึงถึงอายุของผู้เรียน ผู้เรียนมาจากทุกกลุ่มอายุ
2. โครงสร้าง สามารถยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่จัดขึ้นและมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน เนื่องจากมาจากหลายสังกัด

3. หลักปรัชญา ยึดหลักการเรียนรู้เพื่อชีวิตจริง ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้เพื่อการทำงาน มุ่งเน้นให้คนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. วัตถุประสงค์ มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยมุ่งหวังให้เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงในทันที และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง สนองความต้องการการเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันหรือในอนาคตอันใกล้ของบุคคลและสังคม

5. หลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรมีลักษณะที่เป็นเนื้อหาตรงกับความต้องการส่วนบุคคล ส่วนใหญ่แล้วเป็นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที ด้วยเหตุนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนจะร่วมกับผู้สอนกำหนดหลักสูตรตามที่ตนสนใจ และต้องการ เนื้อหาวิชามีลักษณะที่เน้นการลงมือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่

6. วิธีการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสนับสนุนให้นำแหล่งวิทยาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คุณสมบัติของผู้สอนจะไม่จำกัดวุฒิ หากอาศัยบุคคลที่มีความชำนาญด้านต่างๆเป็นผู้สอนในลักษณะของวิทยากรผู้ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง กิจกรรมการเรียนการสอนจัดในสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน และเป็นกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการเรียนการสอนและวิธีการจัดกลุ่มผู้เรียนจัดให้สนับสนุนบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และไม่เน้นแบบแผนที่เคร่งครัดมากเกินไป

7. การลงทุน/ค่าใช้จ่าย เป็นการลงทุนที่ประหยัด โดยใช้ทรัพยากรและบุคคลากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน จึงไม่มีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอนไว้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆ

8. ระยะเวลาการเรียนการสอน มีความยืดหยุ่นเป็นไปตามลักษณะของเรื่องที่ศึกษาและลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถเรียนได้ทั้งในและนอกเวลา ราชการ หรือช่วงใดช่วงหนึ่งได้ตามความสะดวกและความเหมาะสมของผู้เรียน โดยไม่กำหนดเวลาไว้ อย่างแน่นอน สามารถเรียนได้ตลอดชีวิต ระยะเวลาที่ใช้เรียนส่วนใหญ่เป็นช่วงสั้น โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

9. สถานที่ ไม่มีสถานที่หรือสถาบันอย่างเป็นทางการแน่นอนตายตัว จะใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน ตามความสะดวกและโอกาสของทั้งผู้สอนและผู้เรียน

10. ผลที่ได้รับ ผู้เรียนจะได้รับใบประกาศ วุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรเช่นกัน หากแต่ มิใช่เป็นสิ่งที่จำเป็นหรือเป็นสิ่งสำคัญเท่ากับการได้รับและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองต่อไป

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้กล่าวถึง หลักการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้

1. ความครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. ความเท่าเทียมและเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
3. การเปิดโอกาส สร้างโอกาส และขยายโอกาสทางการศึกษา
4. สนองความต้องการของบุคคลและสังคม
5. จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กลุ่มเป้าหมายมีสิทธิ์เลือก
6. มีความยืดหยุ่น และเข้าถึงได้ง่าย ลดกฎระเบียบ ขั้นตอน และเปิดโอกาสสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย
7. จัดบริการให้ใกล้ชิดตัว เข้าถึงตัวผู้เรียน เช่น การใช้สื่อประเภทต่างๆ การมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
8. จัดกิจกรรมให้ผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิต ไม่ให้แปลกแยกไปจากการดำเนินชีวิต
9. จัดกิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง
10. สร้างแรงจูงใจ สร้างนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย
11. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน
12. ให้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ โดยเริ่มที่ชุมชน และชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ
13. เน้นการเรียนรู้ตามสภาพปัญหา
14. เปลี่ยนภาพของการศึกษาจากห้องเรียน การท่องจำ การบอกความรู้มาเป็นภาพของการร่วมเรียนรู้จากการดำเนินชีวิต และสภาพปัญหาจริง

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ ดังนี้

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน ให้เป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล และชุมชน
2. หลักความต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ตามศักยภาพและความสนใจ
3. หลักความเสมอภาค เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง เพื่อรับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับคุณภาพชีวิตของประชาชน
4. หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา และหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆ ของสังคม เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันต่างๆ ในสังคม มีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

5. หลักการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนและสังคม เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต และการแข่งขันของประเทศ

สรุปหลักการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาจากทุกสถาบันในสังคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เน้นความเท่าเทียมและเสมอภาค มีความยืดหยุ่นของโครงสร้าง หลักสูตรตรงตามปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีสิทธิ์เลือก ซึ่งมีเป้าหมายในการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตอันใกล้

1.3 แนวทางและรูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

แนวทางและรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนนอกระบบโรงเรียน เปรียบได้กับขั้นบันไดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ลักษณะสำคัญของแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ที่การให้ความสำคัญกับผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายในทุกขั้นตอน ดังจะเห็นได้จากแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของนักวิชาการ ดังต่อไปนี้

1.3.1 แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลให้แก่ผู้จัดกิจกรรม ในการสร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

2. การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนร่วมกับผู้สอน เพื่อให้การเรียนหรือกิจกรรมนั้นๆสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ ลดความอึดอัดใจ เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซึ่งเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การจัดการเรียนรู้

4. กระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งมีการใช้สื่อประเภทต่างๆเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

5. การประเมินผล เป็นขั้นตอนการสรุปผลของการจัดกิจกรรม ว่าสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยดูผลจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งวิธีที่ใช้ในการประเมินผลจะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม และความถนัดของผู้เรียน

1.3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Knowles (1980) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง คือให้ผู้เรียนรู้จักกันและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้จะพัฒนาต่อไปเป็นความเคารพซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อไป

2. จัดโครงสร้างทางกายภาพ คือการจัดสถานที่เรียนรู้ให้มีบรรยากาศแบบไม่เป็นทางการ ควรจัดให้อยู่ในลักษณะล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบ 2 ทางของสมาชิกทุกคน เป็นการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้

3. ผู้สอนช่วยเรียนวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

4. ผู้สอนช่วยผู้เรียนแปลงความต้องการในการเรียนรู้เป็นวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเป็นไปได้

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากติดขัดให้ผู้สอนช่วยแนะนำ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยง ผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

7. ประเมินการเรียนรู้ ตามวิธีการประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว

Tyler (1986) ได้กำหนดหลักการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา พิจารณาจากความต้องการ ความสนใจ และสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือข้อเท็จจริงด้านเนื้อหา

2. การคัดสรรประสบการณ์เรียนรู้ คือการคัดเลือกประสบการณ์ที่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยหลักการในการคัดสรรประสบการณ์เรียนรู้ของ Tyler มีดังนี้

2.1 ต้องให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในพฤติกรรมที่พึงประสงค์

- 2.2 ต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนและปฏิบัติกิจกรรมที่พึงประสงค์
- 2.3 ต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน
- 2.4 ต้องมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในข้อเดียวกันได้
- 2.5 กิจกรรมหนึ่งๆต้องสามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหลายๆข้อได้

3. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ หลักการที่สำคัญในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

- 3.1 ความต่อเนื่อง
- 3.2 การมีลำดับขั้นตอน
- 3.3 การบูรณาการ

4. การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลของการจัดกิจกรรมว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนในการประเมินผลการเรียนรู้ มีดังนี้

- 4.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 4.2 กำหนดเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 4.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
- 4.4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.5 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

2.1 ความหมายของคำว่าเยาวชน

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า เยาวชน ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ ดังนี้
ความหมายในระดับสากลโดยสหประชาชาติ ระบุว่า เยาวชน หมายถึง คนในวัยหนุ่มสาว คือผู้มีอายุระหว่าง 15-25 ปี

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ที่มีการกำหนดใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 กำหนดว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 25 ปีบริบูรณ์

นโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 กำหนดว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 24 ปีบริบูรณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายคำว่า เยาวชน ไว้ว่าหมายถึง บุคคลที่มีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ผู้บรรลุนิติภาวะแล้วจากการจดทะเบียนสมรส

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2521 มาตรา 5 กำหนดว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งอายุไม่เกิน 25 ปี

สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กำหนดว่า เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปถึง 25 ปี แต่ไม่รวมผู้ที่พ้นสภาพการเป็นเยาวชนด้วยการสมรส

จากความหมายของเยาวชนข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปีจนถึง 25 ปีบริบูรณ์

2.2 ความต้องการของเยาวชน

ศรีเรื่อน แก้วกังวาล (2545) ได้กล่าวถึงความต้องการของเยาวชน ไว้ดังนี้

1. ต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการอยู่ภายใต้คำสั่งของใคร โดยเฉพาะผู้มีอำนาจหรือบุคคลที่สูงวัยกว่า เพราะเยาวชนเชื่อว่าการมีอิสระจากบุคคลอื่น เป็นเครื่องหมายของการเป็นผู้ใหญ่
2. ต้องการมีตำแหน่ง และต้องการได้รับการสนับสนุนทั้งจากเพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมงาน รวมไปถึงบุคคลที่สูงวัยกว่า
3. ต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ชอบความตื่นเต้นท้าทาย และชอบทดลอง
4. ต้องการรวมกลุ่มกับเพื่อนพ้อง เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถตอบสนองความต้องการของเยาวชนได้ในหลายๆด้าน เช่น ความรู้สึกอุ่นใจ รู้สึกว่ามีบุคคลอื่นเข้าใจตนเอง การได้รับการยกย่อง การได้ตำแหน่งทางสังคม
5. ต้องการความรู้ที่มั่นคง ปลอดภัย
6. ต้องการความถูกต้องและความยุติธรรม เนื่องจากเชื่อว่าความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของการเป็นผู้ใหญ่
7. ต้องการความสวยงามด้านร่างกาย เพื่อให้บุคคลอื่นชื่นชม
8. ต้องการเลือกอาชีพ โดยเยาวชนมองว่าการมีอาชีพเป็นสถานะความเป็นผู้ใหญ่

2.3 พัฒนาการด้านต่างๆของเยาวชน

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 -25 ปี ซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จากการศึกษาพบว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีพัฒนาการดังต่อไปนี้ (มนัสวาสน์ โกวิทยา, 2551; ศรีเรื่อน แก้วกังวาน, 2540)

2.3.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านร่างกายอย่างเต็มที่ อวัยวะทุกส่วนมีความสมบูรณ์ สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ รวมทั้งความสามารถในการสืบพันธุ์ที่เจริญถึงขีดสุด ประสิทธิภาพของร่างกายจะเจริญมากที่สุดในช่วงอายุ 20-30ปี หลังจากนั้นจะค่อยลดลงอย่างช้าๆ การตอบสนองของร่างกายจะสูงสุดเมื่ออายุ 25 ปี หลังจากนั้นการตอบสนองจะช้าลงเรื่อยๆ แต่จะมีความละเอียดและรอบคอบเข้ามาแทนที่ บุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นควรได้รับการฝึกฝนทางด้านความคิด และฝึกการใช้สมองให้เต็มที่

2.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์

บุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ดีกว่าในระยะวัยรุ่น บุคคลในวัยนี้จะมีอารมณ์ที่มั่นคงมากขึ้น มีเหตุมีผลมากขึ้น เริ่มมองโลกตามความเป็นจริง แต่ในด้านความสนใจยังไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงได้เรื่อยๆ วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่ต้องประสบปัญหาความตึงเครียดทางด้านอารมณ์ เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีหน้าที่ มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ

2.3.3 พัฒนาการด้านสังคม

บุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นบุคคลที่กำลังเริ่มสร้างชีวิต ทำให้มีบทบาททางสังคมมากขึ้น จากการประกอบอาชีพการงาน การมีครอบครัว ทำให้บุคคลในวัยนี้ต้องพยายามปรับตัวหลายอย่างเป็นวัยที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และมองว่าคนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน

2.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสมองอย่างเต็มที่และคงจุดสูงสุดไปจนกระทั่งเข้าสู่วัยกลางคน โดยจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดในช่วงอายุ 20-25 ปี บุคคลในวัยนี้จะมีการคิดที่เป็นระบบ มีเหตุมีผล สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถคิดเชื่อมโยง สิ่งต่างๆ ได้ วิธีการเรียนรู้จะเริ่มนำประสบการณ์เดิมของตนเองมาเป็นพื้นฐานทางการคิด สามารถนำความรู้ที่มีมาปรับใช้ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ การเรียนรู้เป็นการเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ บุคคลในวัยนี้ไม่ชอบการเรียนรู้ในรูปแบบที่มีการชี้แนะหรือครอบงำความคิดของตนเอง ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้บุคคลในวัยนี้ควรเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน เช่น เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ เกี่ยวข้องกับงาน และหากมีการนำประสบการณ์ของบุคคลในวัยนี้มาใช้เป็นข้อมูลในการเรียนรู้ ก็จะส่งผลให้การจัดกิจกรรมเป็นไปในทิศทางที่ดี

ตอนที่ 3 สภาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชน หมายถึง องค์กรของเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้น โดยมุ่งหวังพัฒนา ศักยภาพของเด็กและเยาวชนพร้อมทั้งสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคมอย่างสร้างสรรค์ในลักษณะของเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ ดำเนินงานในพื้นที่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

3.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชน เป็นองค์กรที่เกิดจากการเรียกร้องของผู้ที่ทำงานด้านเด็ก รวมทั้งตัวเด็ก และเยาวชนเอง ที่ต้องการรวมกลุ่มเป็นองค์กรขึ้นเพื่อทำงานด้านเด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นเครือข่าย เชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและเป็น รูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน พร้อมทั้ง ร่วมกันจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม โดยที่แต่ละกลุ่มยังคงปฏิบัติการกิจของตน ต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของกลุ่ม การเชื่อมโยงนี้จะอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่มี โครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน(สมชาย เจริญอำนวยสุข, 2550) ซึ่งสภาเด็กและเยาวชน มีประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งดังนี้

จากการประชุมคณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 6/2547 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2547 ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดนำร่องขึ้นใน 4 จังหวัด คือ ภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดสุรินทร์ ภาคกลาง ที่ จังหวัดปทุมธานี และภาคใต้ ที่จังหวัดสตูล โดยให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ (สท.) เป็นเจ้าของเรื่อง และการดำเนินงานในระดับ จังหวัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและ เยาวชนจังหวัด ซึ่งทั้ง 4 จังหวัดได้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดเป็นที่เรียบร้อย

ในวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2548 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ครั้งที่ 1/2548 ณ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและ เยาวชนจังหวัด ภายใต้หลักการ “เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” และผลักดันให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มเยาวชน ร่วมมือกันจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดให้ครบทุก จังหวัด รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

ต่อมาในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งตรงกับวันเยาวชนแห่งชาติ ได้มีการจัดตั้งสภาเด็ก และเยาวชนแห่งประเทศไทย โดยมีการส่งตัวแทนจังหวัด จังหวัดละ 10 คน เข้าร่วมประชุมเพื่อ เลือกลงมติกรรมการ และประธานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ต่อมาในวันที่ 27 ตุลาคม

พ.ศ. 2548 ในการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ครั้งที่ 2/2548 ได้มีมติให้ทุกจังหวัดจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดให้เสร็จภายในปีงบประมาณ 2549

ปีพ.ศ. 2549 ได้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดครบทั้ง 76 จังหวัด โดยให้แต่ละจังหวัดมีอิสระในการคัดเลือกตัวแทนเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน ขึ้นเป็นคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน โดยสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการทำงานจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประธาน รองประธาน และกรรมการสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จะทำงานในลักษณะอาสาสมัครไม่มีผลตอบแทน แต่จะได้รับการอบรมในการบริหารงาน สามารถเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม และมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้ใหญ่ทั้งภาครัฐและเอกชน

เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึงทุกระดับและแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเรื่องการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการพัฒนาแนวทาง ปรับปรุงวิธีการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมเพื่อสังคม โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์เด็กและเยาวชนอำเภอ พร้อมทั้งสภาเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญในหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่จะต้องมีการดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ และเน้นย้ำให้สภาเด็กและเยาวชนดำเนินกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ เป็นรูปธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งให้เกิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม ทุกระดับตั้งแต่ระดับรากหญ้าถึงระดับหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล เทศบาล อำเภอ กิ่งอำเภอ จังหวัดและระดับชาติ(สุนิสรา ไชยกุล, 2553)

3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550)

1. เพื่อให้มีองค์กรกลางของเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเยาวชนในจังหวัด ประสานกลุ่มต่าง ๆ ภายในจังหวัด รวบรวมสังเคราะห์ปัญหาความต้องการในการพัฒนาและข้อเสนอในการพัฒนาเยาวชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจกรรมกัน ในการแสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรม

ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม การเชื่อมโยงนี้จะอยู่ในรูปการจัดองค์กรที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ภายใต้ข้อบังคับซึ่งจัดทำด้วยความเห็นชอบของผู้แทนเยาวชนในจังหวัด

3.3 การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นความต่อเนื่องของการดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับจนถึงระดับรากหญ้า จึงได้มีการกำหนดเป็นวาระการประชุมในการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) ครั้งที่ 2/2553 ในวันศุกร์ที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ณ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล ในระเบียบวาระที่ 5 เรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล โดยที่ประชุมรับทราบผลการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลจำนวน 911 ตำบล ใน 29 จังหวัด และเห็นชอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล โดยพิจารณาจากความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปจากหลักการที่ว่า “เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” พร้อมทั้งการผลักดันให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมมือกันจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับของท้องถิ่นนั้นสามารถดำเนินการได้ตามนโยบาย โดยเฉพาะการเกิดสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการบริหารการปกครองภาคการเมืองตามหลักประชาธิปไตยโดยเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง โดยมีนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลให้สภาเด็กและเยาวชนขยายเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่ดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อทำงานร่วมกัน และร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคม โดยมีแนวทางในการจัดตั้งดังนี้

3.4 แนวทางการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากเด็กและเยาวชนภายในชุมชน เข้ามาเป็นองค์ประกอบของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีการให้ความหมายขององค์ประกอบของสภาเด็กและเยาวชนไว้ ดังนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, มปป)

1. สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล คือ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตตำบลนั้น
2. เด็ก หมายความว่า บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

3.เยาวชน หมายความว่า บุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

3.4.1 องค์ประกอบของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล ประกอบด้วย

1 ประธานสภาจำนวน 1 คน

2 คณะบริหารคัดเลือกจากผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตาม กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตตำบล ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป โดยให้ ผู้แทนเด็กและเยาวชนจากแต่ละสถานศึกษา อย่างน้อยเป็น ชายจำนวน 1 คนหญิงจำนวน 1 คน ผู้แทนเด็กและเยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน เป็นชายจำนวน 1 คน หญิงจำนวน 1 คน และผู้แทนเด็ก และเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษา รวมแล้วจำนวนไม่เกิน 20 คน

2) ที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล ประกอบด้วย

1. นายอำเภอหรือผู้แทน ที่ดูแลตำบลนั้น จำนวน 1 คน

2. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน 1 คน

3. ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ดูแลตำบล จำนวน 1 คน

4. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล

5. ผู้แทนองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนที่มีกิจกรรมหรือผลงานเกี่ยวกับการ พัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน

3.4.2 ขั้นตอนการคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล

การคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบลมีขั้นตอน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล โดยเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลของผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งและคัดเลือกคณะ บริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล

2. รับสมัครเด็กและเยาวชนเข้ารับการคัดเลือกเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล ดังนี้

2.1 จัดทำประกาศรับสมัครเด็กและเยาวชน

2.2 ประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานศึกษา หมู่บ้าน

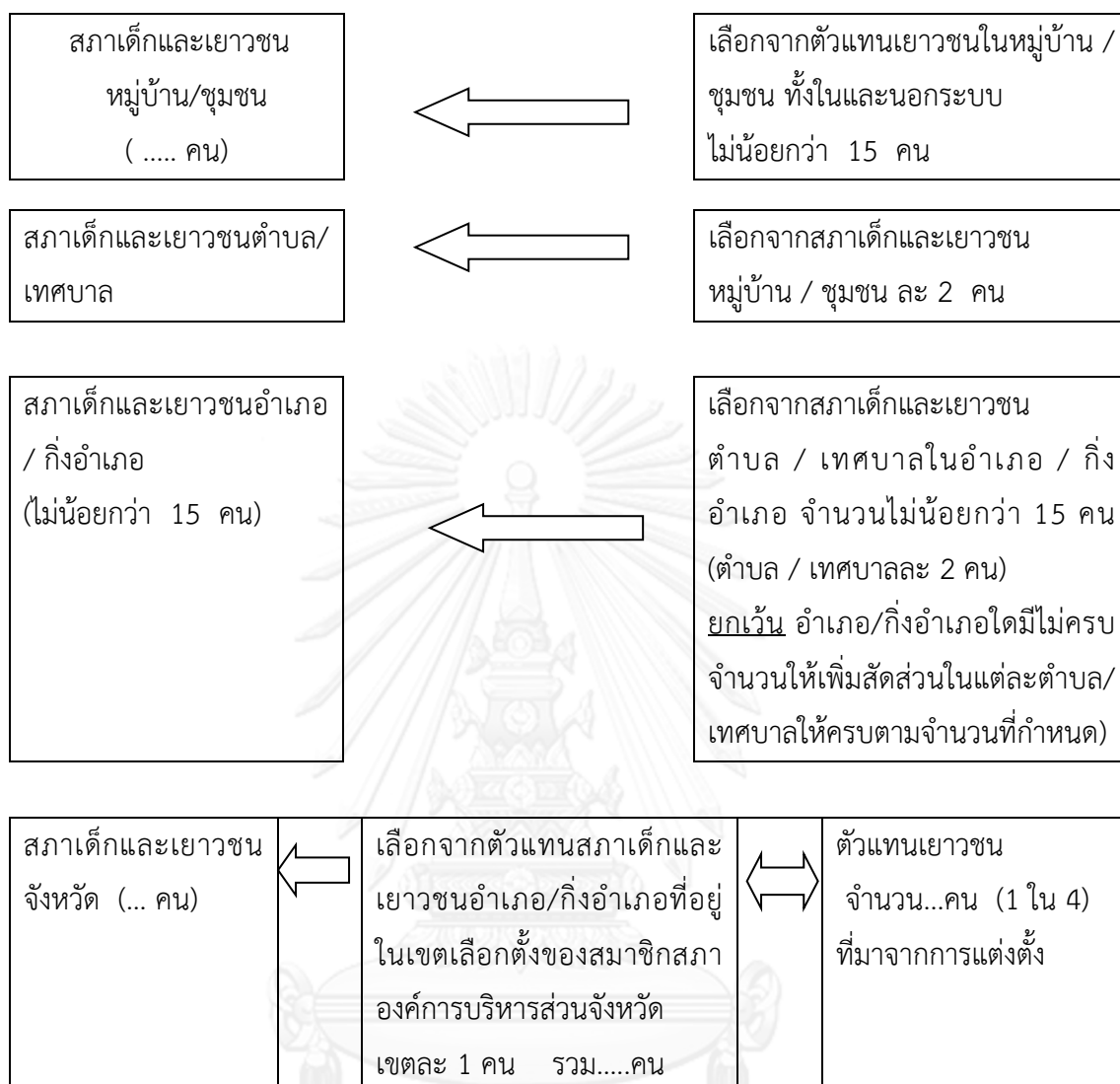
2.3 รับสมัครเด็กและเยาวชน

2.4 ตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติ

2.5 ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก

3. การคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล โดยคณะกรรมการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ชี้แจงหลักเกณฑ์การคัดเลือก
 - 3.2 ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนตำบล/เทศบาลตำบล แก่ผู้เข้ารับการศึกษาเลือก
 - 3.3 ให้ผู้มีสิทธิเข้ารับการศึกษาเลือกเสนอแนวทางการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนนคัดเลือกของเด็กและเยาวชน
 - 3.4 ให้เด็กและเยาวชนที่มีสิทธิเข้ารับการศึกษาเลือก ลงคะแนนคัดเลือกกันเอง โดยผู้มีคะแนนสูงสุดเป็นประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบล
 4. การรับรองการคัดเลือกคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนตำบล
 - 4.1 จัดทำประกาศการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล
 - 4.2 เสนอประกาศการจัดตั้งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล ลงนามในประกาศ
- ในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆจะมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันอยู่ตลอด โดยจะเห็นได้จากโครงสร้างของสภาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับจังหวัด ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างของสภาเด็กและเยาวชน(สนิสฯ ไชยกุล, 2553)

จากแผนภูมิโครงสร้างจะแสดงให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับมาจากการคัดเลือกตัวแทนของเด็กและเยาวชน เพื่อมาร่วมทำงาน และคัดเลือกเป็นประธาน หรือผู้บริหาร ในแต่ละระดับ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนมีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3.5 บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนคือสิ่งที่กำหนดสิ่งที่เด็กและเยาวชนควรกระทำในฐานะสมาชิกของสภาเด็ก โดยภาระหน้าที่ทั้งหมดของสภาเด็กและเยาวชนล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและ

มีผลกระทบต่อชุมชนและสังคม ดังนั้นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจึงควรดำเนินบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเต็มศักยภาพที่มี เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะสภาเด็กและเยาวชน(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, มปป.; สมชาย เจริญอำนวยสุข, 2550; สมพงษ์ จิตระดับ, 2553; สุนิสา ไชยกุล, 2553)

บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล

จากความหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นผู้รวบรวมความรู้ทางด้านวิชาการ กิจกรรมทั้งที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้บุคคลที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและเรียนรู้เรื่องราวเหล่านั้นได้ ซึ่งจากภาระหน้าที่นี้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนจะต้องมีความสามารถในการหาและรวบรวมความรู้ การตรวจสอบความรู้ การจำแนกความรู้ และการจัดระบบความรู้เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา กล่าวคือต้องมีความสามารถด้านการจัดการความรู้

2. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม

บทบาทในข้อนี้ชี้ชัดว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล คือการที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจะต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองที่แต่เดิมเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม มาเป็นผู้คิด ผู้สร้าง ผู้จัด และผู้ดำเนินกิจกรรม โดยในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลในแต่ละแห่งนั้นจำเป็นต้องมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง การเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณในการทำงานให้แก่สภาเด็กและเยาวชนในสังกัด(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,มปป.) การดำเนินกิจกรรมต่างๆของสภาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีการเขียนโครงการเพื่อขอใช้งบประมาณ ประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรม รวมทั้งมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมให้แก่ต้นสังกัดรับทราบเมื่อดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ ทำให้เกิดความสะดวกในการทำงานทั้งต่อสมาชิกสภาเด็ก และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด

3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทบาทในข้อนี้แสดงให้เห็นถึงการสร้างเครือข่ายของกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีสภาเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ทั้งนี้ในการประสานงานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน

จะต้องใช้ความสามารถในการสื่อสาร เพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจ ขอความร่วมมือ ความช่วยเหลือ ชักชวน หรือใช้ปลุกใจ ให้กลุ่มเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเข้าใจถึงเป้าหมายและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และสมาชิกสภาเด็กจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่เป็นผู้นำ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่กลุ่มหรือชมรมเด็กในตำบล

4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล ผู้ที่จะให้ข้อเสนอแนะ จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเด็กและเยาวชน ในชุมชน รวมทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง เข้าใจถึงความคาดหวัง และการพัฒนาที่เป็นไปได้ของชุมชน ซึ่งการที่จะได้ข้อมูลเหล่านั้นมานั้น สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีความใกล้ชิดกับชุมชน ใกล้ชิดกับประชากรในชุมชน ต้องมีการศึกษาข้อมูลของชุมชน เพื่อที่จะสามารถให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงแก่หน่วยงานต้นสังกัด โดยวิธีการให้เสนอแนะและให้ความเห็นนี้ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจัดประชุมระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและตัวแทนสภาเด็กและเยาวชน ดังนั้นเด็กและเยาวชนจะต้องมีความรู้เรื่องมารยาทในการเข้าประชุม เพื่อให้สามารถทำงานในบทบาทนี้ได้อย่างราบรื่น

5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ

เนื่องจากสภาเด็กและเยาวชนจะมีการจัดตั้งขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ โดยแต่ละระดับมีการทำงานแยกส่วน แต่ยังคงเป็นเครือข่ายและมีการประสานงานกันอยู่เสมอ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจึงต้องทำงานกับคนหมู่มาก สิ่งจำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือการที่บุคคลต่างๆต้องมีระเบียบวินัย และคุณธรรมในการทำงาน ซึ่งสิ่งนี้จะ เป็นสิ่งที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ส่งผลให้ชุมชนและสังคมมีการพัฒนาต่อไป

3.6 แนวทางการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบล

กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบล ได้แก่ กิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลของตน ให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ให้สภาเด็กและเยาวชนตำบลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา กีฬา วัฒนธรรมภายในตำบล ตลอดจนกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยการประสานกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกัน รวมทั้งเป็นผู้จัดการประชุม/เวทีเสวนาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.6.1 แนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. ประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมประจำปี และกำหนดแผนปฏิบัติงานในแต่ละเดือน
2. เสนอแผนการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขอความเห็นชอบแผนและขออนุมัติงบประมาณ
3. เสนอโครงการ/กิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน โดยประชุมคณะกรรมการจัดทำโครงการ/กิจกรรมร่วมกัน
4. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ร่วมกันโดยให้ประสานขอความร่วมมือจากเครือข่ายกลุ่มเด็กและเยาวชนในตำบลเข้าร่วมดำเนินงาน รวมทั้งองค์กร/ชุมชนที่เกี่ยวข้อง
5. ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกัน และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
6. ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุก 2 เดือน และประชุมใหญ่สามัญประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.6.2 หลักเกณฑ์การดำเนินกิจกรรมที่ดี

1. มีการประชุมร่วมกัน และทำงานโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ หรือสมาชิกกลุ่ม
2. มีการทำงานเป็นกลุ่ม แบ่งบทบาทหน้าที่/ความรับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่ม ในการดำเนินกิจกรรม
3. มีคณะกรรมการหรือสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมการดำเนินงานและเข้าร่วมกิจกรรม
4. กิจกรรมมีความต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม
5. มีการประชุมประเมินผล ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการดำเนินงาน เพื่อเกิดประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน และเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

3.7 คุณลักษณะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์

เพื่อให้การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ จึงควรมีการพัฒนาสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้(สมพงษ์ จิตระดับ, 2553)

1. การมีจิตอาสา จิตสาธารณะ จิตบริการ ระเบียบวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

2. วัฒนธรรมประชาธิปไตย รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง
3. การรู้จักกระบวนการบริหารจัดการที่ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง รู้จักประนีประนอม
4. มีภาวะความพร้อมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีวุฒิภาวะทางด้านการคิด อารมณ์ สังคม การแสดงออก
5. มีค่านิยมความเป็นไทยแต่แสดงออกแบบสากลได้
6. เป็นผู้ที่กำลังคิดนอกกรอบ เชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ มีความมั่นใจในตนเอง ริเริ่มสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมทางโครงการ และกิจกรรมต่างๆได้
7. มีทักษะทางการพูด การนำเสนอ การแสดงออกในที่สาธารณะที่เด่นและแตกต่างจากผู้อื่น สามารถสร้างเอกลักษณ์ลักษณะเฉพาะตัวของตนเองได้
8. มีความใฝ่รู้ใฝ่ดี รู้จักคุณค่าของเวลา รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความสมดุลระหว่างการเรียนรู้ และการทำกิจกรรม เกิดการพัฒนาทักษะและภูมิคุ้มกันด้านทานของชีวิต
9. รู้จักการทำงานเป็นทีมในบรรยากาศความเป็นเพื่อนมิตรภาพ ยืดหยุ่น เป็นกันเอง รู้จักการเสียสละ และมีความสนุกสนานในงานที่ทำร่วมกัน
10. รู้จักกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง การเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ สนับสนุนช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.8 ประโยชน์ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายๆด้าน ทั้งต่อตัวเด็กและเยาวชนเอง รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนี้(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, มปป)

3.8.1 ประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน

1. เด็กและเยาวชนในตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
2. มีศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล
3. มีกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม

4. มีการรวมตัวของเด็กและเยาวชนในตำบล เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมซึ่งกันและกัน

5. ปัญหาของเด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง โดยการใช้กิจกรรมอาสาสมัครเป็นสื่อกลางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

6. เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสฝึกฝนคุณลักษณะภาวะความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม และได้ทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

7. เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีการทำงานเป็นกลุ่ม/คณะ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาในการทำงาน พังเสียงข้างมากบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล

3.8.2 ประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับจากการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

1. ช่วยสร้างสรรค้ชุมชนให้แข็งแรง เพราะหัวใจของการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาคนให้เข้มแข็ง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ การที่มีสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม เกิดความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของชุมชนและสังคม พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคมต่อไป

2. เกิดความสามัคคีของเด็กและเยาวชน รวมทั้งคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อสังคม

3.8.3 ประโยชน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานจะได้รับจากการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

1. แก้ไขปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชนตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน

2. เด็กและเยาวชนเกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งจะเติบโตมาเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

3. เด็กและเยาวชนพร้อมที่จะสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการ นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงองค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้มากมาย ดังนี้

อลิศรา ชูชาติ (2543) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ ทุกคนเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและรับผิดชอบร่วมกัน และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ให้กับผู้เรียน

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2544) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนออกมาใช้ในการเรียนและแบ่งปันกับเพื่อน ๆ และเป็นผู้กำหนดประเด็นวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และได้รับรู้ความคิดของผู้อื่นทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม เกิดความเข้าใจเป็นความคิดรวบยอดเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ นำไปสู่การปฏิบัติจนเกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติของผู้เรียนเอง

กรมสุภาพจิต (2546) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการสร้างความรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อให้เกิดการสร้างความรู้มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นกระบวนการสร้างความรู้จึงต้องอ้างอิงจากประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง เป็นสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ โดยอาศัยการแสดงออก ได้แก่ การพูดและการเขียน มาเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมเพื่อเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ เกิดกระบวนการกลุ่ม เกิดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา โดยใช้การระดมพลังสมอง และใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น Mind Mapping การทำเวทีประชาคม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสำคัญ เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้กับผู้สอนทุกขั้นตอน

สุมนธา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมกลุ่มฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตามและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุดวิธีหนึ่ง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตยฝึกการ

ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนต่อผู้สอน ต่อสถานศึกษา และต่อสังคม

เกื้อกูล สุขปิติ (2550) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่กำหนดให้ศูนย์กลางการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียนไม่ใช่อยู่ที่ผู้สอน ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ รวมทั้งข้อมูลที่ผู้เรียนสนใจและต้องการ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมาเป็นความคิดรวบยอด มีการวางแผนชัดเจนและลงมือปฏิบัติจริงตามแผนงานที่วางไว้ด้วยความรับผิดชอบ มีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการทำงานตลอดเวลา

Pretty and Labs (1998) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยกระบวนการกลุ่มเข้าช่วย ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ผลงานที่ได้เป็นผลงานของกลุ่มมิใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

Andrea (2001) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้บนพื้นฐานของปัญหา ใช้คำถามในการเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบ โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มุ่งที่การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ นำประสบการณ์ที่มีคุณค่า และความรู้ของผู้เรียนแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีการสังเกตการณ์และการสะท้อนความคิด มีความรับผิดชอบร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน

Burnaby (2001) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมเพื่อเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ การคิดวิเคราะห์ และอภิปราย เกิดกระบวนการกลุ่ม เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือทักษะของบุคคล เสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ได้เรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ผู้เรียนอยู่ในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ร่วมเรียน ช่วยผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้

UNESCO (2001) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการรับข้อมูลจากผู้สอนอย่างเดียว เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงประสบการณ์และการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ได้แสดงความคิดเห็น และแบ่งปันประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นถึงความคาดหวังอะไรที่ต้องการและทำอย่างไรจึงจะได้ตามที่คาดหวัง รวมทั้งเป้าประสงค์ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องการใช้ รวมทั้งการประเมินว่าได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง

WHO (2004) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่นำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาแบ่งปัน นำเสนอประสบการณ์หรืออภิปราย ก่อให้เกิดการเรียนรู้

ร่วมกัน ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านกระบวนการกลุ่ม เกิดความรู้ ทักษะ และการยอมรับจากเพื่อน ผู้สอน เกิดความสามัคคีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และความสัมพันธ์ที่ดี ได้เรียนรู้บรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย และการให้ความเคารพต่อกัน

Ito (2008) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนเป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้ในเวลาเดียวกัน ภายใต้บรรยากาศแห่งมิตรภาพและการลงมือปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ วัตถุประสงค์ในการเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการประเมินผล เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนผ่านประสบการณ์และความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ ผู้เรียนปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้ที่ต้องเตรียมตัวแสวงหาความรู้และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการเรียนรู้บนฐานของปัญหา โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มที่เน้นความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกัน ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ฝึกฝนทักษะการจัดการความรู้ และสร้างข้อสรุปจากการเรียนรู้ร่วมกัน

4.2 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เกื้อกูล สุขปิติ (2541) กล่าวถึงหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL ประกอบด้วย การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์และสรุปข้อมูล ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ระหว่างกัน เรียนรู้กระบวนการควบคุมไปกับผลงานและองค์ความรู้ที่สรุปได้ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

2. การเรียนการสอนด้วยโครงงาน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสรุปผลจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามความสนใจและต้องการ โดยมีส่วนร่วมเลือกโครงงานที่สนใจตามความต้องการเพื่อพัฒนาต่อยอด ร่วมวางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล ปรับปรุงพัฒนา ขยายผล และเผยแพร่

3. การสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดความสุข โดยเริ่มบทเรียนจากง่ายไปยาก สิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว วิธีการเรียนที่สนุกไม่น่าเบื่อ ทุกขั้นตอนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิด มีแนวทางการเรียนรู้ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับธรรมชาติ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนที่เข้าใจง่ายให้เกิดการเรียนรู้ และมีกระบวนการประเมินผล

อลิศรา ชูชาติ (2543) ได้กล่าวถึงหลักการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ มีพื้นความรู้และประสบการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะตน การเรียนร่วมกันจะช่วยขยายแนวคิด ความรู้ และประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและนำไปสู่การประยุกต์ใช้
2. ทุกคนเป็นผู้สอน ทุกคนเป็นผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนบนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดี
3. การมีส่วนร่วมและการเป็นหุ้นส่วนในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วย
4. การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชนทุกระดับ เริ่มจากปัญหาที่สนใจ ผู้สอนช่วยในการเชื่อมโยงประสบการณ์บุคคลกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหา และการแก้ปัญหา
5. การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมให้ทุกคนได้ร่วมกิจกรรมทุกรูปแบบทุกขั้นตอน
6. พลังของการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์ที่เป็นจริง ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย รับผิดชอบร่วมกัน
7. การพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พิจารณาเหตุผล และวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นจริง

อุดม เขยทิวศ์ (2545) ได้กล่าวถึงหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่ามาจากความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ของเราเป็นกระบวนการสร้างความรู้ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนกระบวนการสร้างความรู้จึงต้องอ้างอิงจากประสบการณ์ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำ อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การกระทำใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงย้าถึงลักษณะทางสังคมของการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง โดยอาศัยการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ สรุปหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 ประการ ดังนี้

1. การเรียนคือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ทำทหายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
2. กิจกรรมการเรียนเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. มีการสื่อสารหลายทาง เช่น การพูด หรือการเขียน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

4. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

5. ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง

กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 อย่าง คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และกระบวนการกลุ่ม

สุเมธนา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ ผู้เรียนต้องเรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

ฉัตรนภา พรหมมา (2552) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงร่วมกับผู้มีประสบการณ์ ด้วยการนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างข้อสรุปความรู้จากการปฏิบัติ และประเมินบทวนจากการปฏิบัติด้วยตนเองก่อเกิดการเรียนรู้ทั้งกระบวนการทำงานและที่เป็นจุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนาและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

Pretty and others (1995) ได้กล่าวว่าหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้นจะกำหนดวิธีการและระบบของกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมของทั้งผู้เรียน ผู้สอน และคนในพื้นที่ มีมุมมองที่หลากหลาย ความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญ มีกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผ่านการวิเคราะห์และการมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม มีบริบทเฉพาะเจาะจงที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมในแต่ละเงื่อนไข โดยผู้เรียนเป็นผู้ประดิษฐ์วิธีใหม่ ๆ เงื่อนไข และชื่อ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้และช่วยปรับสถานการณ์ของผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทั้งมุมมองและความพร้อมในการลงมือปฏิบัติ

Simon and others (1996) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเสริมเพิ่มหลักสูตรที่มีอยู่ หรือเพิ่มทิศทางการเรียนรู้ กำหนดระบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิมที่มีและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้การคิดเชิงวิพากษ์เพื่อพัฒนาทักษะในการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และประเด็นที่แตกต่างได้ และผู้เรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันและในชุมชนเกิดการขยายเครือข่ายออกไปอย่างกว้างขวาง

Burnaby (2001) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สามารถเสนอวิธีการเรียน หัวข้อการเรียนรู้ ระดับของการมีส่วนร่วมมี

หลายระดับ เช่น การตัดสินใจในการริเริ่มกิจกรรม การกำหนด กิจกรรมที่นอกเหนือจากหลักสูตร กำหนดและเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนทิศทางการเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ และมีรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การสะท้อนข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความคิดเห็นของการเรียนรู้ การอภิปรายระหว่างกลุ่ม และภายในกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจสู่การปฏิบัติผู้เรียนมีฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีการเตรียมพร้อมในความเสี่ยงและความพยายามที่จะลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ และให้การยอมรับความรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนอื่น การลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดของบุคคล หรือทักษะ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทุกคน ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แนวคิดและทักษะ

UNESCO (2001) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ไม่เป็นฝ่ายรับข้อมูลจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ให้คำแนะนำ อธิบาย สาธิต และสรุปการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเจรจาถึงความคาดหวังในการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือวิธีการเรียนการสอนที่ต้องการใช้ หรือการประเมินผลการเรียนรู้

WHO (2004) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ เรียนรู้ร่วมกันจากการนำประสบการณ์เดิมของแต่ละคนมานำเสนอแลกเปลี่ยนทำให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อน และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติทุกคน ใช้การสื่อสารหลายทางทั้งที่เป็นคำพูด และไม่เป็นคำพูด เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดของแต่ละคนออกมา

Ito (2008) ได้กล่าวไว้ว่าหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวกับการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันในการใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่หาได้ในปัจจุบันนี้ ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ผู้เรียนใช้กระบวนการที่เหนือขึ้นไปสร้างองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทำงานเป็นกลุ่มระหว่างเพื่อน หรือในสังคมเครือข่ายด้วยการสอนกันและกันและได้เชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตในสังคม ใช้การเรียนรู้ด้วยการกระตุ้นและเป็นแรงบันดาลใจ แบ่งปันแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจและความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคล

Chinelo (2010) ได้กล่าวไว้ว่าหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้บนฐานปัญหาแก้ปัญหาจากระดับหนึ่งไปอีกระดับหนึ่ง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาทุกคน ผู้สอนทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนร้องขอ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ที่ดี เรียนรู้การดำเนินวิถีประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกัน

สรุป หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ถือว่าผู้เรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการให้เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนได้พิจารณาเรื่องหลักการและเหตุผล ก่อให้เกิดการขยายผลของเครือข่ายความรู้ โดยผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ผู้สอนเป็นเพียงผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่

4.3 องค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นหรือช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ของตนเองโดยการศึกษาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากผู้สอน และสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ รวมทั้งการรับฟังการบรรยายและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. การสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflection and Discussion) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ระหว่างกัน โดยผู้เรียนร่วมกำหนดประเด็นหรือหัวข้อในการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอกลุ่มใหญ่

3. สรุปความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) เป็นขั้นตอนการสร้างความเข้าใจของผู้เรียนเองโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากผลการสะท้อนความคิดและอภิปรายในขั้นที่ 2 เพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดหรือสรุปให้เป็นความรู้ของตนเอง ขั้นตอนนี้ผู้เรียนอาจเป็นผู้สรุปแล้วผู้สอนช่วยเสริมให้สมบูรณ์หรือผู้สอนเป็นผู้นำทางแล้วผู้เรียนผู้ดำเนินการต่อจนได้ความคิดรวบยอดที่เป็นความรู้ใหม่สามารถนำไปใช้ได้จริง

4. การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment/Application) เป็นขั้นตอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้นำผลการเรียนรู้จากขั้นที่ 3 ซึ่งเกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางของตนเอง

กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยจะต้องพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบทั้งวงจร 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ประสบการณ์ (Experience) ผู้เรียนจะมีประสบการณ์เดิมขั้นตอนที่สำคัญในขั้นนี้คือ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์เดิมออกมารวมแบ่งปันร่วมกับผู้เรียนอื่น ที่อาจมีประสบการณ์เดิมคล้ายกันหรือแตกต่างกันไปจากตนเองก็ได้ จะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้สอนและผู้เรียน

1.1 ผู้เรียน การที่ผู้เรียนได้ดึงประสบการณ์ของตนเองออกมานำเสนอร่วมกับเพื่อนๆ จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกกว่าตัวเองได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง มีความสำคัญที่มีคนฟังเรื่องราวของตนเอง และได้รับโอกาสรับรู้เรื่องราวของคนอื่น ซึ่งจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้สัมพันธ์ภาพในกลุ่มผู้เรียนเป็นไปด้วยดี

1.2 ผู้สอน ไม่ต้องเสียเวลาในการอธิบายหรือยกตัวอย่างให้ผู้เรียนฟัง เพียงแต่ใช้เวลาเล็กน้อยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง ผู้สอนอาจใช้ใบชี้แจงกำหนดกิจกรรมของผู้เรียนในการนำเสนอประสบการณ์ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะสอนหรือมีน้อย ผู้สอนอาจจะยกกรณีตัวอย่าง หรือสถานการณ์ก็ได้

2) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ วิจาร์ณ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเอง จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น และผลสะท้อนความคิดเห็นเป็นการอภิปราย จะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม รู้จักควบคุมตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ เจตคติในเรื่องที่อภิปราย การอภิปรายได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับใบงานที่ผู้สอนจัดไว้ประกอบไปด้วยประเด็นอภิปรายหรือตารางวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เรียนทำได้สำเร็จ

3) ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาหรือพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) เกิดได้หลายทางเช่น จากการบรรยายของผู้สอน การมอบหมายให้อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็นหรืออภิปรายในองค์ประกอบที่ 2 ผู้สอนอาจจะสรุปความคิดรวบยอดให้จากการอภิปรายและการนำเสนอของผู้เรียน แต่ละกลุ่ม ผู้เรียนจะเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

4) ขั้นการทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตขั้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการสนทนา สร้างคำขวัญ ทำแผนภูมิ เล่นบทบาทสมมุติ ฯลฯ หรือเป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ในการประเมินผลการเรียนการสอนได้ การเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะขาดขั้นการทดลอง/ประยุกต์

แนวคิดซึ่งถ้าพิจารณาให้ละเอียดจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ไม่ใช่เรียนแค่รู้แต่ควรนำไปใช้ได้จริง

2. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมใน ทุก ๆ องค์ประกอบ จากการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ได้สะท้อนความคิดตลอดจนได้ทดลองและประยุกต์แนวคิด (วัฒนาพร รัชชบุทช์, 2542) เป็นกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน (สุเมธดา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา 2549) เป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญเมื่อประกอบกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุงานสูงสุด ซึ่งการมีส่วนร่วมสูงสุดของผู้เรียนขึ้นอยู่กับการออกแบบกลุ่มซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเล็กที่สุด คือ 2 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ กลุ่มแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดต่างกัน ผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบ ผู้สอนจึงต้องพิจารณาจำนวนผู้เรียน ในส่วนของการบรรลุงานสูงสุด ผู้สอนจะต้องออกแบบกลุ่มให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แต่สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มผู้เรียนบรรลุงานสูงสุดคือการออกแบบงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะต้องจัดทำเป็นใบงานที่กำหนดให้กลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน

Pretty (1997) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วิธีการและกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
2. ประสบการณ์ และความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่าง ผู้เรียนต้องเปิดใจและแบ่งปันทัศนคติ สร้างความสนใจ ความรับผิดชอบร่วมกัน
3. กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม ผ่านการวิเคราะห์กลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง
4. การอภิปรายจากคำถามที่ผู้สอนตั้งไว้ หรือประเด็นที่ผู้เรียนเห็นพ้องตรงกันในการนำมาเป็นปัญหา แสดงความคิดเห็นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม
5. ผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้เรียนให้ดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จ

UNESCO (2001) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. ประสบการณ์เดิม ผู้เรียนแต่ละคนต่างมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาและนำมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน ประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความหมาย บางประสบการณ์อยู่บนพื้นฐานของชีวิตประจำวันในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ในการช่วยเหลือการเรียนรู้ได้ ซึ่งสามารถนำประสบการณ์และทักษะของผู้เรียนบางคนช่วยในการเรียนรู้ให้กับทุกคนได้

2. การอภิปราย ผู้สอนอาจใช้คำถามให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้เรียนสะท้อนความคิด พิจารณาประสบการณ์ในอดีตว่าเกิดอะไรขึ้น สะท้อนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมา จะทำให้รู้ว่าจำเป็นหรือสามารถเปลี่ยนแปลงอะไรในสถานการณ์ปัจจุบัน แสดงความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่มได้เรียนรู้ระหว่างกันและเกิดความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้ และสามารถทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น หรือทำรายได้ให้มากขึ้น

3. นำความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่มาใช้ในการเปลี่ยนแปลงชีวิตและการดำเนินชีวิตในชุมชนที่อยู่อาศัย

WHO (2004) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้นมีองค์ประกอบ คือ

1. ประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียน การเสริมทักษะด้วยการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ในการนำประสบการณ์และความรู้เดิมมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. กระบวนการกลุ่มและใบงาน จัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถในระดับที่แตกต่างกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน หากจะจัดผู้เรียนที่มีความสามารถระดับเดียวกันก็ต้องดูแลภารกิจที่มีความเหมาะสม

3. การสื่อสารหลายทาง เช่น การเขียน การพูด

4. การอภิปราย จากการศึกษาวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติจริง

5. การนำมาใช้ในสถานการณ์จริง

6. การติดตามและประเมินผล

Bruce (2007) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. การสนทนา โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยเริ่มจาก ประสบการณ์เดิม การตั้งประเด็นคำถาม ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เดิมที่ติดตัวมา สามารถนำมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนอื่นได้เรียนรู้และสามารถเติมเต็มส่วนที่ขาด

2. การสร้างความรู้เชิงวิพากษ์เป็นของผู้เรียนเอง ด้วยการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ อย่างเป็นกลุ่ม สร้างองค์ความรู้จากการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และร่วมอภิปราย นำเสนอ

3. สรุปความคิดรวบยอด ด้วยการสร้างความเข้าใจจากการเรียนรู้และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อสามารถนำมาใช้เป็นของตนเอง

4. การนำไปใช้ในชีวิตจริง ในแนวทางที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง

สรุป องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1. ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เป็นเสมือนทรัพยากรที่จะนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ 2. การวิเคราะห์และอภิปราย เพื่อหา แสวงหาคำตอบ 3. การสรุปความเข้าใจให้กลายเป็นความคิดรวบยอด และ 4 การนำข้อสรุปที่ได้ไป ทดลองปฏิบัติและติดตามผล โดยขั้นตอนต่างๆเหล่านี้จะใช้กระบวนการกลุ่มเป็นสิ่งช่วยให้เกิด ปฏิสัมพันธ์

4.4 ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เกื้อกูล สุขปิติ (2541) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดความสุข มีดังนี้

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก เริ่มจากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว โดยคำนึงถึงวัย วุฒิภาวะ และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. วิธีการเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิด ในแนวทางต่าง ๆ ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของตนเองก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
4. แนวทางการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสในสิ่งรอบตัว โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน
5. มีกิจกรรมที่หลากหลาย สนุก ชวนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อเรื่องนั้น ๆ สร้างขวัญและกำลังใจในเชิงสร้างสรรค์
6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ชัด เรียนจนทำได้
7. การประเมินผลมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าดูจากผลการทดสอบทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และผู้ปกครองร่วมประเมิน

อุดม เขยกิจวงศ์ (2544) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน โดยได้เรียนในสิ่งที่ตนชอบ สนใจและถนัด เมื่อผู้เรียนทำสำเร็จก็จะเกิดกำลังใจในการที่จะก้าวต่อไปข้างหน้า อยากคิดทำสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาทำให้มีเจตคติมองโลกในแง่ดี
2. ต้องให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง เป็นการเน้นผู้เรียนได้เรียนโดยปฏิบัติจริง ถ้าปฏิบัติได้สำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และการที่ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของตนเองซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
3. เน้นให้ผู้เรียนเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง โดยความรู้ต้องสัมพันธ์กับธรรมชาติ วิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน การเรียนสิ่งที่มีความหมายเป็นการตอบสนองความสนใจ ความต้องการ/ปัญหาของผู้เรียน
4. มีกิจกรรมและสื่อหลากหลายประกอบการเรียนรู้
5. มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยการประเมิน 2 ทาง คือ ผู้อื่นประเมินและตัวเองประเมิน เนื้อหาที่จะประเมินตัวเองเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนว่าผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำได้ไม่จำกัดเนื้อหา และสามารถนำไปประยุกต์และบูรณาการได้

Pretty (1997) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ใช้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วม
2. ใช้สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมหลายรูปแบบ
3. ใช้การสื่อสารสองทางอย่างมีส่วนร่วม และมีการป้อนข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียน
4. แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ค้นพบความสามารถของตนเอง และเน้นการลงมือปฏิบัติ
5. ผู้เรียนได้สร้างการเรียนรู้ในรูปแบบของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ

Andrea (2001) กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศของการให้การยอมรับและความเคารพในคุณค่าของประสบการณ์เดิมและความรู้ของผู้เรียน
2. ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาร่วมแบ่งปัน แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน ผู้เรียนอื่นพิจารณาเทียบเคียงกับประสบการณ์ของตนเอง และผู้เรียนสร้างลักษณะเฉพาะเพิ่ม
3. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมองประเด็นที่มีบริบทกว้างขึ้น อภิปรายร่วมกัน

UNESCO (2001) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้เรียนเปรียบเทียบประสบการณ์กับผู้อื่นจะทำให้ค้นพบว่าแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
2. พัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน
3. เข้าใจผู้เรียนแต่ละคนถึงความแตกต่างของประสบการณ์และความรู้เดิม
4. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ใช้เครื่องมือในการสอนหลากหลายเพื่อสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทุกคนแทนที่การใช้การบรรยาย และเน้นการลงมือปฏิบัติ
5. สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตใจให้มีความสะดวกสบายในการเรียนรู้
6. ประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนทั้งจากตัวผู้เรียน และผู้อื่นประเมินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

Bruce (2007) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการนำประสบการณ์ของผู้เรียน การตั้งประเด็นปัญหา ด้วยการตั้งกลุ่มของผู้เรียนเองและเลือกหัวข้อสำหรับการทำกิจกรรม
 2. จัดตั้งความสัมพันธ์บนฐานของการสนทนา โดยมีแนวทางสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตจริง โดยเริ่มต้นจากความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้เรียน
 3. ผู้เรียนพัฒนาขอบเขตการอภิปรายและการวิเคราะห์ด้วยประสบการณ์ของผู้เรียนเอง
 4. มีการสื่อสารที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่สนุก น่าสนใจเน้นการปฏิบัติกระบวนการกลุ่ม
- สรุปลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องและมีความสัมพันธ์กับการใช้ชีวิตประจำวันและธรรมชาติของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง เน้นการ

ลงมือปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยนำประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน เป็นสิ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง และเคารพซึ่งกันและกัน การประเมินผลจะมีทั้งการประเมินตนเองและให้ผู้อื่นประเมินเพื่อให้ได้ความเห็น 2 ทางที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อผู้เรียน

4.5 เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

Pretty and others (1995) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การบรรยาย เป็นการสอนแบบดั้งเดิม เป็นวิธีการสื่อสารของการเตรียมการเสนอเรื่องราว เนื้อหาความรู้ ข่าวสารหรือทัศนคติต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจหรือยอมรับข้อความหรือเรื่องราวที่ผู้สอนเสนอให้ เหมาะที่จะใช้เพื่อเป็นการแจ้งหรือกระตุ้นชักชวนและให้มีอิทธิพลโน้มน้าวทัศนคติของผู้เรียน หากผู้สอนเตรียมตัวมาไม่ดี ขาดประสบการณ์ ขาดการฝึกฝนอาจสร้างความเบื่อหน่ายต่อผู้เรียน เพราะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีปฏิริยาตอบสนองน้อยหรือไม่มีเลย

2. การอภิปรายถกเถียง เป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบหนึ่งโดยจัดแบ่งผู้เรียนจากกลุ่มใหญ่ออกเป็นออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายหนึ่งหรือสองคำถามหรือประเด็น อาจมี 2 - 3 คน หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมหัวข้อ ใช้เวลาในการอภิปรายประมาณ 5-20 นาทีเหมาะสำหรับกลุ่มของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐานความรู้ ภูมิหลังหรือทัศนคติความคิดเห็น เพื่อต้องการจะแยกประเด็นต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มากที่สุด ในลักษณะบรรยากาศที่เป็นกันเอง

3. การระดมสมองและการรวบรวมความคิด จุดประสงค์ของการระดมสมองเพื่อค้นหาความคิดใหม่ ๆ และตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยให้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อหัวข้อที่จะอภิปรายอย่างเสรี และทั่วถึงกันทุกคน โดยไม่ต้องกังวลว่าความคิดนั้นจะถูกต้อหรือไม่ เพราะวิธีการนี้นั้นจำนวนของประมาณการแสดงความคิดเห็นมากกว่าคุณภาพ ต่อเมื่อได้ระดมความคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมากพอแล้ว จึงค่อยมาอภิปรายเน้นความคิดเห็นที่กลุ่มเห็นว่าดีหรือเหมาะสมอีกทีหนึ่ง วิธีนี้เหมาะสำหรับการแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนเป็นวิธีการที่ยอมรับในหลักการว่า "หลายหัวดีกว่าหัวเดียว" และเหมาะสำหรับการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นการสอนแนะให้รู้จักเคารพและยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

4. การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ มีการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบปัญหาต่างๆ ที่คล้ายของจริง และเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไขสภาพการณ์ดังกล่าว การแสดงบทบาทสมมุติ โดยทั่วไปนิยมใช้เกี่ยวกับการประชุมแก้ปัญหา การ

พัฒนาการทำงาน ผักผ่อนการวิเคราะห์และวิจารณ์ความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก

5. กรณีศึกษา เกี่ยวข้องการนำเสนอและการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นให้ผู้เรียนพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ ตลอดจนค้นหาวิธีแก้ปัญหาที่จำเป็นที่จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้หรือพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทั่วไปกรณีตัวอย่างจะสร้างจากข้อเท็จจริงที่นำมาปรุงแต่งให้เหมาะสม กับการที่จะใช้ประกอบการศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่มีลักษณะพิเศษกว่าการสอนธรรมดา

6. การใช้การบันทึกและโสตทัศนอุปกรณ์ ใช้ได้ดีกับแบบฟอร์มประเด็นสำคัญหรือหัวข้อที่เตรียมไว้ใน การนำเสนอ และการวางแผนเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

UNESCO (2001) กล่าวถึงเทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และแบ่งปันความคิด

2. การระดมสมอง เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสร้างความคิด ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการแก้ปัญหาที่หลัง มีประโยชน์มากโดยเฉพาะเมื่อต้องการความคิดและนวัตกรรมใหม่

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยคาดหวังการอภิปรายจบลงด้วยข้อตกลงและแผนปฏิบัติการ ระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เรียนสามารถตัดสินใจว่าต้องการอะไร การตัดสินใจและการวางแผนเป็นผลลัพธ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การแสดงบทบาทสมมติ เล่นละคร และการเล่าเรื่องจะเป็นทางเลือกที่ผู้เรียนชอบ บทบาทสมมติสามารถเพิ่มทิศทางใหม่ ๆ ในโปรแกรมของผู้เรียน การแสดงออกของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการอภิปรายทำให้ผู้เรียนมีความชัดเจนและเต็มไปด้วยความหมายสำหรับทุกคน สามารถสร้างความเชื่อมั่นของผู้เรียน

5. เกม สามารถสร้างความสนุกสนานและโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย การเรียนรู้ควรจะมีประโยชน์และสนุกสนาน เกมบางอย่างอาจใช้ในการละลายพฤติกรรม หรือเสริมพลังเพื่อให้ชั้นเรียนผ่อนคลายและมีความเป็นมิตร เช่น เกมคำพูด

6. ประสบการณ์นอกชั้นเรียน เช่น ทัศนศึกษา สามารถกระตุ้นความสนใจและทำให้การเรียนรู้สนุกสนาน การเรียนรู้สามารถเก็บประสบการณ์จากสถานที่จริง

WHO (2004) ได้ใช้เทคนิคในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นเทคนิคที่สำคัญสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดและสร้างทักษะซึ่งเป็นการเตรียมผู้เรียนต่อการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ชีวิตจริง โดยการพิจารณาบทละครและเล่นตามบท สามารถสร้างทักษะทางสังคมและทักษะการรับรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้คิดและการมีปฏิกริยาในวิถีทางเชิงบวกมากที่สุด

2. อภิปรายกลุ่ม มีประโยชน์เมื่อผู้เรียนพยายามที่จะเข้าใจว่าบุคคลในกลุ่มรู้สึกอย่างไรในสถานการณ์เช่นนั้น เรียนรู้ถึงการแสดงปฏิกิริยาอย่างไรต่อพฤติกรรมนั้นหรือทัศนคติ

3. การระดมสมอง เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแบ่งกลุ่มย่อยทำงาน เป็นเทคนิคกลุ่มสำหรับการสร้างความคิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมชาติเมื่อได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมเป็นกระบวนการที่ง่ายมากในการใช้คำถามหรือประเด็นและถามความคิดของทุกคน ความคิดจะถูกบันทึกบนกระดานหรือกระดานที่สามารถจะใช้ได้ทีหลัง

4. การจัดกลุ่มขนาดเล็ก การนำเสนอ การสาธิตและปฏิบัติ และการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่มีอยู่

สรุปในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้สอนต้องใช้เทคนิคที่หลากหลาย ทั้งการบรรยาย การอภิปราย การระดมสมอง กรณีศึกษา เกม การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นมากที่สุด ซึ่งการเลือกใช้เทคนิคต่างๆจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการกิจกรรมในแต่ละครั้งด้วย

ตอนที่ 5 แนวคิดเรื่องอาสาสมัคร

อาสาสมัคร ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Volunteer” ซึ่งคำว่า “Volunteer” นี้เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 หมายถึง ผู้ที่สมัครเข้าเป็นทหารโดยไม่ได้ถูกบังคับ

5.1 ความหมายของ อาสาสมัคร

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าอาสาสมัครไว้ ดังนี้

ปุญ โรจนนะบุรานนท์ (2525) ให้ความหมายของคำว่าอาสาสมัครว่า เป็นการนำคำ 2 คำมารวมกัน คือ อาสา และสมัคร อาสา แปลว่าทำด้วยความเต็มใจ และสมัครแปลว่า อาสาและเต็มใจ ฉะนั้นคำว่าอาสาสมัครจึงเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน คือ ผู้ทำงานด้วยความเต็มใจ ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน

สมพร เทพสิทธิ์า (2541) ให้ความหมายของคำว่า อาสาสมัคร ว่าหมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นเงิน แต่ผลตอบแทนที่ได้รับคือ ความสุขใจ และความภูมิใจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2546) ให้ความหมายของคำว่า อาสาสมัคร ว่าหมายถึง บุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สรุปว่าอาสาสมัครหมายถึง ผู้ที่ทำงานช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นเงิน แต่จะได้รับสิ่งอื่นเป็นการตอบแทน เช่น ความสุขใจ ความสบายใจ ประสบการณ์ ฯลฯ

5.2 องค์ประกอบของคำว่าอาสาสมัคร

ศุภรัตน์ รัตนมูขัย (มปป.) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคำว่าอาสาสมัครตามการให้ความหมายของนักวิชาการและผู้ทำงานในวงการอาสาสมัคร ที่ให้ความหมายของ “Volunteer” ว่า หมายถึง การเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง และการกระทำนั้นไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. การเลือก (Choose) เป็นการเน้นที่เจตจำนงที่อิสระ สามารถที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดก็ได้
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) คือ การกระทำที่มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น อาจจะเป็นบุคคล กลุ่มคน สังคม หรือส่วนรวม
3. ไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit) คือไม่หวังผลรายได้ทางเศรษฐกิจ แต่อาจรับเป็นรางวัล หรือค่าใช้จ่ายทดแทนที่ตนเองได้ใช้จ่ายไปในการนั้นๆ
4. ไม่ใช่งานในหน้าที่ (Beyond Basic Obligations) คือการกระทำที่อยู่นอกเหนือความจำเป็น หรือสิ่งที่ถูกคาดหวังให้ทำตามภาระหน้าที่

5.3 บทบาทของอาสาสมัคร

เสาวนีย์ เสนาสู (2529) ได้จำแนกบทบาทของอาสาสมัครในการช่วยเหลืองาน ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความคิด คือการเป็นผู้วางนโยบาย วางแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน ตลอดจนควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ด้านแรงงาน คือการเสียสละแรงงานเพื่อการปฏิบัติงาน เป็นการให้บริการโดยตรงแก่ผู้ต้องการความช่วยเหลือ
3. ด้านกำลังทรัพย์ คือการบริจาคเงิน สิ่งของ หรือสถานที่ ให้แก่หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานเป็นตัวกลางนำไปให้ผู้ขอรับบริการ

สมพร เทพสิทธา (2544) แบ่งบทบาทของอาสาสมัครออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทในการสังคมสงเคราะห์ โดยการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากต่างๆ โดยอาสาสมัครจะช่วยในการรักษาพยาบาล การช่วยเป็นเพื่อนคุยให้คำปรึกษาและกำลังใจ ช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้เกิดความสุขและความหวัง

2. บทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคม ทำได้โดยการร่วมรณรงค์ หรือเข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ

3. บทบาทในการพัฒนาสังคมและบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น เด็ก เยาวชน สตรี หรือผู้ด้อยโอกาส ให้เป็นผู้มีคุณภาพและคุณธรรม พัฒนาครอบครัวให้มีความอบอุ่น พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และพัฒนาสังคมให้มีความเรียบร้อย มีความเจริญมั่นคง ก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งมีความเจริญในทุกๆด้าน

4. บทบาทในการพัฒนาองค์กรสาธารณประโยชน์ หรือองค์กรเอกชน โดยการร่วมบริหารงานองค์กรเอกชน เช่น สมาคมและมูลนิธิ ด้วยความรู้ ความสามารถ และความเสียสละ ทำให้องค์กรเหล่านั้นมีบทบาทในการทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

5. บทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ช่วยรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สรุป บทบาทของอาสาสมัครสามารถแบ่งได้หลายด้าน ตามเกณฑ์ในการแบ่ง เช่น แบ่งตามลักษณะของการทำงาน สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ บทบาทในการสังคมสงเคราะห์ บทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคม บทบาทในการพัฒนาสังคม บทบาทในการพัฒนาองค์กร และบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ แบ่งตามการให้ความช่วยเหลือ จำแนกได้ 3 ด้านคือ ด้านความคิด ด้านแรงงาน และด้านกำลังทรัพย์

5.4 ประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัคร

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (มปป.) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัครไว้ดังนี้

5.4.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาสภาวะจิตใจและอารมณ์ให้มีความมั่นคงสูงขึ้น
2. ทำให้รู้สึกว่ามีชีวิตตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม
3. ได้ความรู้และทักษะการทำงานใหม่ๆ เป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ตนเอง
4. หลุดพ้นความซ้ำซากจำเจ
5. พัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นอาสาสมัครทำให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สามารถจัดเวลาของตนเองได้อย่างเหมาะสม

6. ได้เพื่อนใหม่ เนื่องจากการทำงานอาสาสมัครมักทำกันเป็นกลุ่ม
7. เรียนรู้การให้ความเคารพผู้อื่น เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาที่แต่ละคนประสบ ซึ่งแตกต่างกันออกไป สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างกันของเพื่อนมนุษย์ ทำให้ผู้ที่ เป็นอาสาสมัครเป็นผู้ให้ความเคารพต่อผู้อื่น
8. พัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่ตนเอง ทั้งนี้เพราะต้องตัดสินใจในกิจกรรมที่ตนเอง รับผิดชอบอยู่ และต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ จึงนำไปสู่การพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ
9. พัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เนื่องจากการเป็นอาสาสมัครทำให้เกิดการ เรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้และ เข้าใจปัญหาสังคมภายในประเทศได้เป็นอย่างดี

5.4.2 ประโยชน์ต่อประเทศชาติ

การที่ประเทศมีผู้ทำหน้าที่อาสาสมัครเป็นจำนวนมาก เป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าประเทศมี ประชากรที่มีคุณภาพ เข้าใจถึงปัญหาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและจริงใจ ประเทศที่ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆสูงจะนำไปสู่สังคม ประชาคม ที่ผู้คนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี และการเป็น อาสาสมัครยังถือเป็นการช่วยพัฒนาประเทศโดยภาครัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคคลมาทำหน้าที่ ในตำแหน่งนั้นๆอีกด้วย

ตอนที่ 6 ความรับผิดชอบต่อสังคม

6.1 ความหมายของการรับผิดชอบต่อสังคม

จากการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่ามีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อ สังคมดังนี้

ชม ภูมิภาค (2525) ให้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การที่บุคคลควรคิด คำนึงก่อนการลงมือกระทำ ว่าการกระทำนั้นๆจะมีผลกระทบ หรือเกิดความเสียหายต่อคนอื่นเช่นไร ไม่ยึดถือเอาแต่ความพอใจ ความสะดวกสบาย หรือผลประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียว

กรมสามัญศึกษา(อ้างถึงในอุไรวรรณ วัชรระคุ้มครอง,2553) ให้ความหมายของความ รับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และสังคม บำเพ็ญ ประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่อง พฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม และใช้ความสามารถตนในการช่วยคิดและแก้ไขปัญหา ต่างๆของสังคม

อุไร ดุยเกษม (2529) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง คุณธรรม เป็นความรับผิดชอบต่อรอยอดในความรับผิดชอบต่อชีวิตอันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมเพื่อสนองตอบความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งพึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่ และพร้อมที่จะแสดงเมื่อมีสิ่งมากระตุ้น

ไชยรัตน์ ปราณี (2531) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็กจนถึงสังคมขนาดใหญ่

ภัสรา อรุณมีศรี (2533) กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ 5 ด้านคือการรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อเพื่อน ต่อโรงเรียน ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติ

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามระเบียบข้อบังคับของสังคม และสถาบันต่างๆ ในชุมชน ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน รักษาผลประโยชน์ และชื่อเสียงของสถาบันต่างๆ ในสังคม รวมถึงสร้างความเจริญให้เพิ่มขึ้น

เวคิน วุฒิวิงค์ (2542) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยการปฏิบัติตนให้มีวินัย ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์ของสังคม รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง

พยงค์ จิระพงษ์ (2544) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง คุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของตนในเรื่องที่เกี่ยวกับ สาธารณสมบัติ วัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติสภาพแวดล้อมรวมทั้งคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และชุมชนด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

พัชนี นิวัฒน์เจริญชัยกุล (2546) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง เป็นเรื่องของบทบาท ภาระหน้าที่ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล รวมถึงนโยบายหรือกิจกรรมที่องค์กรได้จัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือ ปรับปรุง ส่งเสริมให้สังคมดีขึ้น

Browne and Thomas(1958) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง ความไวใจได้ ความไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาและอุปสรรค มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรารถนาให้สิ่งต่างๆ ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

Good (1973) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง ภาระหน้าที่ที่แต่ละบุคคลครอบครองอยู่ ไม่ว่าจะเป็นงานทั่วไป หรืองานในหน้าที่ที่จะต้องทำให้สำเร็จ มีประสิทธิภาพ ทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งจะรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ เชื่อถือได้ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่

Lawshe (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทรโสภณ, 2550) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะของการค้นหาลักษณะนิสัย อารมณ์ของบุคคลว่ารอบคอบ และเป็นที่น่าไว้วางใจได้ เพียงใด

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงการที่บุคคลมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญและรักษาผลประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกๆด้าน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม เป็นผู้มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย เพียรพยายามเต็มความสามารถ โดยไม่ละเมินสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงผลกระทบของตนที่จะเกิดขึ้นกับสังคม พร้อมทั้งยอมรับผลของการกระทำนั้นไม่ว่าจะในทางดีหรือร้าย

6.2 ลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบ

อรุณศรี กุมุท และคณะ (2528) ได้อธิบายพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบได้ดังนี้

1. กระตือรือร้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. อุทิศเวลาให้แก่งาน
3. เอาใจใส่งานเพื่อให้งานนั้นมีคุณภาพ
4. ศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะของงานโดยละเอียด
5. มุ่งหวังความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง
6. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเจออุปสรรค
7. ยอมรับความผิดพลาดจากผลการกระทำของตนเอง โดยไม่โทษผู้อื่น
8. พยายามปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งของตนเองและสังคม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบ ไว้

ดังนี้

1. จะเป็นผู้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด
2. เป็นผู้ทำงานสำเร็จ ตรงเวลาที่กำหนดโดยไม่มีการควบคุม
3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความผิดพลาด
4. เอาจริงเอาจังและขยัน
5. ไม่ทิ้งงานกลางคัน
6. ไม่ผัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหา
7. ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเมื่องานนั้นไม่สำเร็จหรือเกิดเสียหาย
8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

ดุสิต อุทิศพงษ์ (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคม
2. ระมัดระวังการกระทำที่เป็นผลเสียหายต่อส่วนรวม
3. ติดตามความเคลื่อนไหวของสังคม
4. เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม

5. เสียเวลาส่วนหนึ่งเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม
6. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสังคม
7. ให้ความช่วยเหลือทางราชการในการพัฒนาสังคม
8. ชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม
9. แนะนำให้ประชาชนปฏิบัติตามเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
10. รักษาชื่อเสียง เกียรติยศของมหาวิทยาลัย
11. ไม่กระทำการที่เป็นภัยต่อสังคม
12. เป็นพยานเมื่อรู้เห็นเหตุการณ์กระทำผิด
13. ควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ
14. รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม
15. ช่วยบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ
16. ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
17. มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าผู้ที่มีความรับผิดชอบเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่ทุกรายละเอียดในการทำงานเพื่อให้งานนั้นมีคุณภาพ เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา มีความขยันหมั่นเพียร อดทน รู้จักวางแผน มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นผู้พร้อมที่จะเสียสละเพื่อบุคคลอื่น พร้อมจะกระทำการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และเป็นผู้มีวุฒิภาวะพร้อมที่จะยอมรับความผิดพลาดของตนเองและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

6.3 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ชม ภูมิภาค (2518) กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม จะต้องปลูกฝังด้วยการลงมือกระทำ ไม่ใช่เกิดจากการบอกเล่า แนวทางในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ควรให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะในการทำงานเป็นกลุ่ม แต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานในแต่ละส่วนของงานทั้งหมด ซึ่งการทำงานจะสำเร็จได้นั้นทุกคนต้องทำงานประสานกัน โดยรับผิดชอบทำงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ หากคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบก็จะส่งผลให้งานสำเร็จลงได้ยาก

Siedman (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทโรสภา, 2550) ได้รวบรวมทัศนะเกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มฝึกตั้งแต่เด็ก
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของบุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. ในการฝึกความรับผิดชอบ ผู้ใหญ่ควรมีความยืดหยุ่น
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่
8. เจตคติและพฤติกรรมของผู้ใหญ่มีผลต่อเด็ก
9. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ ก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็ก

สรุปการพัฒนาความรับผิดชอบจะต้องมีการปลูกฝังและพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก โดยวิธีที่ดีที่สุด

คือการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ผ่านการทำงานที่เหมาะสมกับวัย โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งผู้ใหญ่ที่คอยดูแลจะต้องแจ้งให้เด็กทราบว่าคาดหวังสิ่งใด และให้ความไว้วางใจในการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำหน้าที่ของตนเอง

ตอนที่ 7 การสนทนากลุ่ม

7.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้
 วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี (2536) ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่ม โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มนี้มาจากการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเอาไว้ว่าสามารถเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในเรื่องที่ต้องการได้มากที่สุด

สุภางค์ จันทวานิช (2540) ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นการสนทนาโดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นผู้ป้อนคำถามและควบคุมการสนทนาให้อยู่ภายในวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
 แอนนา จุมพลเสถียร (2547) ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างกลุ่มคนประมาณ 8-12 คน เพื่ออภิปรายปัญหาในประเด็นต่างๆ โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้แสดงความรู้ ความต้องการ และความรู้สึกเชิงลึกออกมาผ่านการสนทนาตอบโต้ซึ่งกันและกัน

รัตนะ บัวสนธ์ (2552) ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นการให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาสนทนาโต้ตอบซึ่งกันและกัน ในประเด็นต่างๆที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ถือเป็นารรวบรวมข้อมูลวิธีหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยสามารถสอบถามบุคคลที่เข้าร่วมสนทนาในประเด็นที่สงสัยได้

Hennink (2007) ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นวิธีการวิจัยที่มีการจัดการสนทนาของกลุ่มบุคคล 6-8 คน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆเช่น ภูมิหลัง วัฒนธรรม หรือ

ประสบการณ์ มาร่วมสนทนากันในประเด็นที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นผู้สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการสนทนามีความเข้าใจ และเจตคติไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยวิธีที่ใช้การเก็บข้อมูลจากปฏิสัมพันธ์และการตอบโต้กันและกันของกลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ โดยคาดว่าจะสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้มากที่สุด การจัดสนทนากลุ่มจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์และกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแต่ละคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชิงลึกมากที่สุด

7.2 ขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่ม

ชาย โปธิสิตา (2550) ได้แบ่งขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่มไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อหรือปัญหาในการจัดสนทนากลุ่ม รวมทั้งตั้งคำถามและวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้เหมาะสม
2. กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายเพื่อคัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมการประชุมกลุ่มให้มีความเหมาะสมกับเรื่องและหัวข้อการวิจัย
3. สร้างข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม รวมทั้งกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้มีความสอดคล้องกับหัวข้อการวิจัยและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
4. จัดการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนที่ได้เตรียมการไว้
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ และนำเสนอ โดยสามารถทำได้หลายรูปแบบตามความต้องการของผู้วิจัย เช่น การเขียนสรุปภาพรวม การเขียนบทความวิชาการ การเขียนสรุปสาระสำคัญ เป็นต้น

Stewart (2007) ได้สรุปขั้นตอนในการจัดการสนทนากลุ่มไว้ดังนี้

1. กำหนดและนิยามปัญหาของการสนทนากลุ่ม
2. กำหนดกรอบในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
3. คัดเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม
4. สร้างและทดลองใช้แนวคิดในการสนทนากลุ่ม
5. คัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
6. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม
7. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
8. เขียนรายงาน

สรุป ขั้นตอนในการสนทนากลุ่มสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ 1. ขั้นเตรียมการจัดการสนทนากลุ่ม เช่น การกำหนดหัวข้อ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดแนวคำถาม รวมทั้งการคัดเลือกผู้ดำเนินการสนทนาและผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม 2. การดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มตามแผนที่ได้วางไว้ 3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการนำเสนอข้อมูล

7.3 ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดสนทนากลุ่มไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ที่มาจากประเด็นการสนทนาซึ่งอาจจะไม่เคยมีการเปิดเผยออกมา อีกทั้งยังได้รับการแสดงความคิดเห็นอื่นๆจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม
2. บรรยากาศในการสนทนาช่วยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล้าที่จะพูดคุยและแสดงความคิดเห็น เนื่องจากรู้สึกว่ามีบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง
3. สามารถสรุปประเด็นคำถามต่างๆที่อาจจะยังไม่แน่ชัดได้ระหว่างการสนทนากลุ่ม ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจในประเด็นต่างๆมากขึ้น
4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มสามารถนำมาใช้ในการอธิบายในการวิจัยอื่นๆได้
5. ประหยัดเวลาและงบประมาณในการทำการวิจัย
6. ช่วยให้ได้คำตอบหรือรายละเอียดที่ลึกซึ้งในประเด็นที่คาดไม่ถึงมาก่อน
7. ช่วยบ่งชี้อิทธิพลทางวัฒนธรรม และคุณค่าต่างๆทางสังคมได้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มจะมีความคล้ายคลึงกัน ในบางเรื่องจึงสามารถสรุปผลของการวิจัยทางความคิดของกลุ่มประชากรได้
8. ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเพราะการสนทนากลุ่มจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดที่ลึกซึ้งรอบคอบ และมีเหตุผล

กนกวรรณ ชูชีพ (2543) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดสนทนากลุ่มไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มทำให้เกิดพลวัต
2. สามารถซักถามในประเด็นที่สงสัยได้ เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนที่สุดจากการสนทนากลุ่ม
3. บรรยากาศที่เป็นกันเอง จะช่วยลดความรู้สึกเขินอาย
4. สามารถสร้างประเด็นคำถามใหม่ได้เมื่อการสนทนาดำเนินไประยะหนึ่ง
5. ประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ ในการเลือกตัวแทนประชากรและการเก็บข้อมูล
6. ได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งข้อมูลที่แสดงถึงทัศนคติ ความนึกคิด และเป็นคำตอบของตัวแทนประชากร
7. สามารถนำมาใช้เสริมในการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ หรือใช้ร่วมกับเทคนิคอื่นๆได้
8. ช่วยบ่งชี้อิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่างๆในสังคมนั้นได้

Litosseliti (2003) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดสนทนากลุ่มไว้ 7 ข้อ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการค้นพบข้อมูลใหม่ และช่วยให้มีการรวบรวมความรู้เดิมที่เคยมีมาแล้วในเรื่องนั้นๆ
2. ทำให้ได้รับข้อมูลที่มีความหลากหลายในประเด็นต่างๆ จากผู้เข้าร่วมการสนทนา
3. กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มให้ข้อมูลทางด้าน ความคิดเห็น เจตคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ และความเข้าใจในหัวข้อการสนทนากลุ่ม รวมทั้งสามารถทำความเข้าใจได้ว่าทำไมผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจึงรู้สึกเช่นนั้น
4. ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงลักษณะต่างๆ ได้ง่าย จากการยกตัวอย่างของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
5. เกิดการระดมความคิดเห็นสร้างเป็นแนวคิด แนวทางการแก้ปัญหา และมุมมองที่แตกต่างจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม
6. ได้ข้อสรุปที่ผ่านการพิจารณาจากกลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่ม
7. ช่วยให้ค้นพบประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน

สรุป ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม คือ เป็นวิธีการวิจัยที่ทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย เป็นจริง เป็นข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายรูปแบบ และเป็นวิธีการวิจัยที่ช่วยประหยัดเงินและเวลาที่ใช้ในการวิจัยอีกด้วย

7.4 ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของจัดสนทนากลุ่มไว้ 10 ข้อ ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มอาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ หากประเด็นคำถามและการดำเนินงานไม่มีแนวทางที่ชัดเจน
2. ต้องมีการทดสอบข้อคำถามหลายๆรอบเพื่อให้ไม่เกิดความสับสน และมีความชัดเจนตรงประเด็น
3. ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มอาจไม่เปิดเผยข้อมูลสำคัญบางอย่าง เนื่องจากคิดว่าผู้วิจัยทราบคำตอบอยู่แล้ว หรือเห็นว่าความคิดเห็นของตนอาจขัดแย้งกับผู้วิจัยหรือผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนอื่นๆ
4. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องทำอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง
5. คำตอบจากบางประเด็นคำถามอาจจะเป็นความรู้ใหม่ของผู้เข้าร่วมการสนทนาบางท่าน ก่อให้เกิดการตั้งคำถามกันเองของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. หากผู้ดำเนินการสนทนาขาดการฝึกฝน หรือเตรียมความพร้อมมาไม่เพียงพอ จะทำให้การสนทนากลุ่มขาดประสิทธิภาพ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเกิดความเบื่อหน่ายและไม่เปิดเผยข้อมูลสำคัญ

7. บางครั้งการสนทนากลุ่มอาจไม่เหมาะกับการตั้งประเด็นคำถามในบางเรื่อง

8. การคัดเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มควรเลือกเพศให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะสนทนา เนื่องจากข้อมูลบางอย่างไม่สามารถเปิดเผยต่อเพศตรงข้ามได้

9. ภาษาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมสนทนา เช่นบางครั้งจำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสาร หากไม่สามารถสื่อสารได้ย่อมมีผลต่อข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม

10. ปัญหาจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม หากอุปกรณ์มีปัญหา ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสนทนากลุ่ม

กนกวรรณ ชูชีพ (2543) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่มไว้ 6 ข้อ ดังนี้

1. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเด่นเฉพาะ
2. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องมีความครอบคลุม
3. การตั้งคำถามต้องมีความต่อเนื่องและชัดเจน
4. การใช้ภาษาเช่นภาษาถิ่น
5. ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มที่พูดมากหรือพูดน้อยจนเกินไป
6. เรื่องที่วิจัยต้องมีความเหมาะสมกับการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม

Stewart (2007) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่มไว้ 5 ข้อ ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องคัดเลือกอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับกลุ่มประชากรมากที่สุด
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่ละคน รวมทั้งผู้ดำเนินการสนทนามีผลต่อข้อมูลที่จะได้รับการสนทนากลุ่มเป็นอย่างมาก
3. ตามธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์จะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือในการวิจัย ซึ่งมีความน่าเชื่อถือบางอย่างที่ส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็น
4. การสนทนากลุ่มมักได้ข้อมูลที่ยากต่อการสรุปและนำมาตีความ
5. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มอาจมีอคติต่อข้อคิดเห็น หรือไม่เปิดรับความคิดเห็นอื่นๆ โดยมุ่งรับฟังแต่ข้อคิดเห็นที่ตนต้องการเพื่อนำไปเป็นข้อสรุปในเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น

สรุป ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่มเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ ซึ่งสามารถแยกเป็นประเภทได้ ดังนี้ 1 ข้อจำกัดจากผู้จัดการสนทนากลุ่ม เช่น การกำหนดแนวคำถามไม่ตรงประเด็น การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่ตรงวัตถุประสงค์ การเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มที่ขาดประสิทธิภาพ

2. ข้อจำกัดจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เช่น การแสดงความคิดเห็นมากหรือน้อยจนเกินไป การตั้งคำถามกันเองของผู้เข้าร่วมสนทนา การไม่เปิดเผยข้อมูลในบางเรื่อง และ ข้อจำกัดที่เกิดจากความผิดพลาดของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ดวงใจ อินทร์จันทร์ (2543) ได้พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแกดน้อย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีความรู้ คະแนนเจตคติ และคະแนนพฤติกรรมในการจัดการขยะสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และหลังทดลองใช้โปรแกรม นักเรียนมีความรู้ในการจัดการขยะสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมคือ 65% และมีคະแนนเจตคติและคະแนนพฤติกรรมในการจัดการขยะสูงเกณฑ์การประเมินโปรแกรมคือ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สกลพร พิชัยมงคล (2549) ได้ทำการศึกษา เรื่องผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นวิจัยกึ่งทดลอง ศึกษาผลที่ได้จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนนทรีวิทยา โดยมีผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตในด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้การเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บรรพต แสนสุวรรณ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยที่มีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองผือเทพนิมิต จังหวัดสกลนคร จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบแผนการวิจัยใช้แบบ One Group Pretest สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวนี้มีทักษะชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งคະแนนที่ได้ก็สูงกว่าร้อยละ 70

เมธิยา เกิดผล(2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนนอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ได้จัดกิจกรรมการเรียนนอกระบบโรงเรียนตาม

แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา แบบทดสอบความรู้ ทักษะ ทศนคติด้านทักษะทางอารมณ์ แบบวัดทักษะทางอารมณ์ด้านพฤติกรรม และแบบวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้อง สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ และผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และกลุ่มทดลองยังมีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 อีกด้วย

สุธาสนี กาญจนกิจ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือเด็กอายุระหว่าง 10- 12 ปี ที่อาศัยอยู่ในบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชัน จำนวน 35 คน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 51 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดคุณลักษณะของการเป็นคุณลักษณะที่ดีและแบบประเมินกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นคุณลักษณะที่ดีได้ โดยกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยความรู้ ทักษะ และทศนคติสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Simon และคณะ (1996) ได้ศึกษาผลของการจัดโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 1994 ในเมืองเซินหลุยส์ และบริเวณใกล้เคียง ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วย 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมการเลือกตั้ง มีผู้เข้าร่วม ได้แก่ นักเรียนจำนวน 1,222 คน และครูจำนวน 16 คน โปรแกรมรัฐบาลมลรัฐมิสซูรี มีนักเรียนจำนวน 1,322 คนและครูจำนวน 21 คน และโปรแกรมการปกครอง มีนักเรียนจำนวน 656 คน และครูจำนวน 22 คน โดยใช้แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยผลการวิจัย พบว่า การนำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในโปรแกรมช่วยให้เด็กมีความตระหนักในปัญหาของชุมชน ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าเป็นโปรแกรมที่ดี และมีประโยชน์อย่างมาก อีก

ทั้งนักเรียนยังได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

Natvig, Albreksen และ Qvamstrom (2003) ได้ศึกษาผลของการวิจัยการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือสังคม รวมทั้งให้นักเรียนรู้จักจัดการกับความเครียดได้ ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนในประเทศนอร์เวย์ที่มีอายุ 13 - 15 ปี จำนวน 947 คน ผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการใช้กระบวนการกลุ่ม การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นโต้แย้งกัน เป็นการให้อิสระทางความคิด และการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนรับรู้ถึงผลดีของการช่วยเหลือสังคม นักเรียนช่วยเหลือสังคมมากขึ้น และยังช่วยให้นักเรียนรู้จักจัดการกับความเครียดได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถทำให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่อยู่ในช่วงเยาวชนมีพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งมีพัฒนาการที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อพฤติกรรมระยะยาว โดยกลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

8.2 งานวิจัยเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชน

สมชาย เจริญสุข (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาเด็กและเยาวชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้วแต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนยังคงมีอยู่และเพิ่มจำนวนขึ้น ทั้งปัญหาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา การแก้ปัญหาในอดีต ดำเนินการโดยผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมน้อยมาก ต่อมาพบว่าเด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในรูปแบบอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยได้เสนอความคิดที่จะเป็นส่วนช่วยให้สภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่

1. การคัดเลือกตัวบุคคลที่เข้ามาทำงาน ทั้งสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเองหรือกรรมการผู้บริหาร ต้องคัดเลือกคนที่มีจิตอาสาที่จะทำงานเพื่อสังคมและชุมชน ไม่ใช่เลือกตามอำเภอใจ
2. เป้าหมายของสภาเด็กและเยาวชนต้องมีความชัดเจน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักคือ การเตรียมคนในอนาคตเพื่อมาร่วมพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านสภาเด็กและเยาวชน

3. การใช้ชื่อคำว่า “สภา” ทำให้เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง ดังนั้นเด็กและเยาวชนควรที่จะได้เรียนรู้ ฝึกฝน และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

สมพงษ์ จิตระดับ (2553) ได้ทำการศึกษาโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ผลการศึกษาคือ สาเหตุของความล้มเหลว 5 อันดับแรก คือ 1.ความสามัคคีและการร่วมมือของสภาเด็กและเยาวชน 2.การร่วมมือขององค์กร/หน่วยงาน 3.มีเจ้าหน้าที่ดี/เอาใจใส่ 4.สมาชิกดี มีคุณธรรม มีหลักในการทำงานทำให้ประสบความสำเร็จ 5.มีงบประมาณเพียงพอ ปัจจัยอุปสรรค 5 ประการคือ 1.งบประมาณไม่เพียงพอ 2.ขาดความสามัคคี 3.ปัญหาด้านการประสานงาน การดำเนินการ 4.ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ 5.มีปัญหาด้านการเดินทาง สภาเด็กและเยาวชนมีจุดแข็ง 5 อันดับแรก คือ 1.ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ ทำงานเป็นทีม 2.สมาชิกมีคุณธรรม มีหลักการทำงาน เช่นรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ขยัน มีระเบียบ 3.การจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบน่าสนใจ 4.สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานที่ดี 5.ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ สำหรับจุดด้อย 5 อันดับแรกได้แก่ 1.มีปัญหาด้านการติดต่อประสานงาน 2.งบประมาณไม่เพียงพอ 3.ปัญหาด้านการเดินทาง 4.ไม่มีเวลา 5.สมาชิกขาดความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจ

ผลจากการวิจัยได้ถอดรูปแบบการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนออกมาเป็นโครงสร้างมนุษย์ (Human Model) ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ โครงสร้างภายในและโครงสร้างภายนอก โครงสร้างภายนอก คือองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชนที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุน เช่น โครงสร้างตามกฎหมายของสภาเด็กและเยาวชน ทีมที่ปรึกษา สภาเด็กระดับอื่น เครือข่ายเด็ก คณะที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชน เครือข่ายผู้ปกครอง รูปแบบการดำเนินงาน ปัจจัยบริบทภายในของสภาเด็กและเยาวชน (บุคคลและทรัพยากร) ปัจจัยบริบททางสังคม (วัฒนธรรมท้องถิ่น) ปัจจัยด้านผู้นำสภาเด็กและเยาวชน (รูปแบบความคิด ลักษณะความเป็นผู้นำ) โครงสร้างภายใน คือ องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งและความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมการทำงาน ปัจจัยการทำงาน เช่น งบประมาณ เป้าหมายการทำงาน คุณลักษณะส่วนบุคคลที่พึงมี การเปรียบเทียบรูปแบบการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนกับโครงสร้างมนุษย์ สภาเด็กและเยาวชน (ร่างกาย) มีความสำคัญที่สุดทำให้การทำงานดำเนินการได้ ทีมที่ปรึกษา (สมอง) ช่วยคิด ช่วยควบคุมการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนให้ดำเนินไปถูกทิศทางจนสำเร็จ สภาเด็กและเยาวชนระดับอื่นๆ (มือขวา) กำลังหลักในการส่งเสริมการทำงาน เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน (มือซ้าย) กำลังอีกแรง ที่ช่วยในการดำเนินงาน คณะที่ปรึกษาตามกฎหมาย (เท้าซ้าย) เป็นฐานกำลังในการสนับสนุนทุกเรื่อง ผู้สนับสนุน คือ รัฐบาล เอกชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น (เท้าขวา) อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือ กลไก

ประสานงาน/สื่อกลาง (ตลอดเลือด) ประสานงาน เชื่อมต่อองค์ประกอบทั้งหมด องค์ประกอบรอง (เครื่องประกอบ) ดำเนินการตามหน้าที่ เพื่อเอื้อต่อการทำงาน รูปแบบการทำงาน (เสื้อผ้า) มีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมสภาเด็กและเยาวชน โครงสร้างภายใน (วิตามิน) เป็นส่วนที่ทำให้องค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หากขาดส่วนนี้อาจจะกระทบถึงโครงสร้างหลักได้

รายงานการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ เรื่องกระบวนการพัฒนาเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม โดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง (2553) ผลการศึกษาสรุปได้ว่าสภาเด็กและเยาวชนมีหลักการดำเนินงานส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลหรือกระทรวง ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากภาคส่วนต่างๆ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคคือ ความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน การไม่เข้าใจในการทำงาน และขาดคนทำงาน ปัญหาด้านสถานที่ในการทำกิจกรรมหรือประสานงานไม่เพียงพอ ควรสนับสนุนด้านบุคลากรทำหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับเด็กและเยาวชน

สุนิสา ไชยกุล (2553) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยสามารถแบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

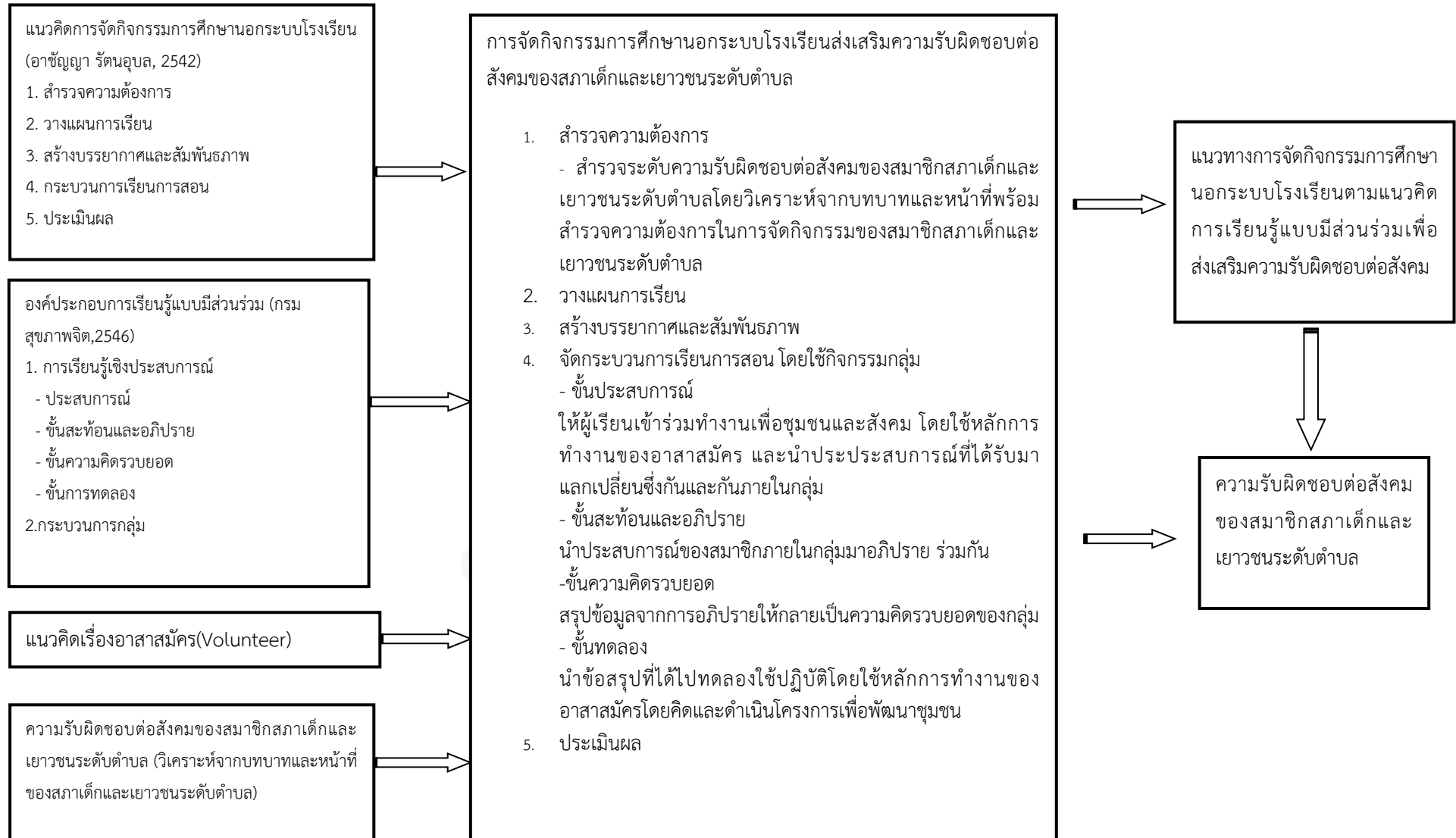
1. ด้านประสานงาน/การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แก่นำเด็กและเยาวชนเห็นว่าการดำเนินของสภาเด็กและเยาวชนยังมีน้อย เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ในการติดต่อประสานงาน รวมทั้งขาดความสามารถสื่อสารแบบเป็นทางการ รวมทั้งการอธิบายหลักการต่างๆ ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือในสายตาผู้ใหญ่ยังมีน้อย
2. ด้านการออกข้อบังคับการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ด้านการดำเนินงานยังมีความหละหลวมอยู่มาก โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ จะปฏิบัติตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลเท่านั้น
3. ด้านการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้พบว่ายังไม่มี ความชัดเจน เนื่องจากขาดที่ปรึกษาที่มีความรู้รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมที่ชัดเจน
4. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม พบว่าการดำเนินงานยังสามารถทำได้น้อย เนื่องจากผู้ใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในการทำงานของเด็กและเยาวชน

ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาอุปสรรคด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงาน

อื่นๆ มากที่สุด และจากการสัมภาษณ์แกนนำเด็กและเยาวชนทั้ง 5 คน เสนอว่า แนวทาง การพัฒนาการดำเนินงานควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสภาเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานภายนอก ควรส่งเสริมและสนับสนุนการคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบและเป็นทางการเพื่อให้ได้เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพและมีความสามารถมาเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน

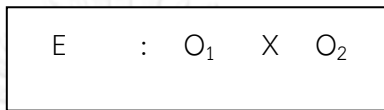
จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชน พบว่า การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยมีสาเหตุที่เกิดจากทั้งปัจจัยภายนอกเช่น การขาดงบประมาณ ขาดสถานที่ในการปฏิบัติงาน ขาดการสนับสนุน ฯลฯ และปัจจัยภายใน เช่น สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนยังขาดความสามารถในการปฏิบัติงาน ขาดระเบียบวินัย ขาดประสบการณ์ในการทำงาน ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยภายในที่เกิดจากตัวเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพราะหากสภาเด็กและเยาวชนมีสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ เป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง เป็นที่ประจักษ์ ย่อมได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกโดยปริยาย และถือเป็นการพัฒนาที่ทำให้สภาเด็กและเยาวชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งใช้รูปแบบการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ดังนี้

เมื่อ	E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
	X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
	O ₁	แทน	การวัดค่าตัวแปรก่อนการจัดกระทำ (Pre-test)
	O ₂	แทน	การวัดค่าตัวแปรหลังการจัดกระทำ (Post-test)

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน
3. ข้อมูลของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
5. แนวคิดเรื่องอาสาสมัคร
6. ความรับผิดชอบต่อสังคม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัด

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาเป็นหลักและขั้นตอนในการจัดกิจกรรม เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หลักการทำงานของอาสาสมัครมาบูรณาการกับการดำเนินกิจกรรม และใช้ข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภา

เด็กและเยาวชน ซึ่งกำหนดจากบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดไว้ มาเป็นเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลต่างๆในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตามแนวการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ในขั้นตอนที่ 1.สำรวจความต้องการ โดยศึกษาหาความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการศึกษจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชน แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของกรมสุขภาพจิต(2546) และข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ภาคผนวก ข)

กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.2.1 แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.2 แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชน(แกนกลาง)

2.2.3 แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.4 แบบวัดทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.5แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

มีรายละเอียด เพื่อแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ โดยแสดงตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.1.1 รายละเอียดในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล ผลการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนของ สมชาย เจริญอำนวยสุข(2550), สมพงษ์ จิตระดับ(2553), สุนิสา ไชยสกุล(2553) และหนังสือคู่มือสภาเด็ก

และเยาวชนตำบลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นในการกำหนดหัวข้อ แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2) สร้างแบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่ง ประกอบด้วยหัวข้อคำถาม 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตอบแบบเลือก คำตอบและเติมคำตอบในช่องว่างเพื่อให้ทราบข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนระดับ ตำบลมีข้อความที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อ ตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความสามารถที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็น ต่างๆมากน้อยเพียงใด โดยมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึงผู้ตอบมีความสามารถในประเด็นที่ถามมากที่สุด
- 4 หมายถึงผู้ตอบมีความสามารถในประเด็นที่ถามมาก
- 3 หมายถึงผู้ตอบมีความสามารถในประเด็นที่ถามปานกลาง
- 2 หมายถึงผู้ตอบมีความสามารถในประเด็นที่ถามน้อย
- 1 หมายถึงผู้ตอบมีความสามารถในประเด็นที่ถามน้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปรผลตามเกณฑ์เฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีความสามารถมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีความสามารถมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีความสามารถปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีความสามารถน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีความสามารถน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อความที่มีเป็นลักษณะเป็นข้อความแบบปิด มีด้วยกันหลายคำตอบ โดย สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเด็นในการ สอบถามมีด้วยกัน 2 ประเด็น คือ 1. ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม 2.ลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ หลังจากนั้นนำผลการสำรวจมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.2.1.2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งหมด 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสภาเด็กและเยาวชน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมเยาวชน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หลังจากจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ว่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเนื้อหาของแบบสอบถามมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545) จากการวิเคราะห์ ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 0.98 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่แบบวัดดังกล่าวมีความเหมาะสมสามารถนำไปวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้เสนอแนะเรื่องการใช้คำที่เป็นศัพท์เฉพาะโดยเสนอแนะให้ระบุความหมายของคำลงไปแบบสอบถามด้วย และมีการปรับลดข้อคำถามที่มีความหมายซ้ำซ้อน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

2.2.1.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มีขั้นตอนวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1 ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยการแบ่งประชากรทั้งหมดออกตามพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่เป็นภาค ได้ 6 ภาค คือ 1. ภาคเหนือ 2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. ภาคกลาง 4. ภาคตะวันออก 5. ภาคตะวันตกและ 6. ภาคใต้

3.2 ใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) สุ่มเลือกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ภาคละ 2 แห่ง ซึ่งผลจากการสุ่ม มีดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อกลุ่มตัวอย่างสภาเด็กและเยาวชนตำบลที่สุ่มได้

ภาค	รายชื่อสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
1. ภาคเหนือ	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลเหมืองหม้อ จ.แพร่
	2. สภาเด็กและเยาวชนตำบลยางน่อง จ.เชียงใหม่
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลดงขวาง จ.นครพนม
	2. สภาเด็กและเยาวชนตำบลศรีสำราญ จ. ชัยภูมิ
3. ภาคกลาง	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลโพธิ์เอน จ.พระนครศรีอยุธยา
	2. สภาเด็กและเยาวชนตำบลทรายมูล จ. นครนายก
4. ภาคตะวันออก	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลวังตะเคียน จ.ตราด
	2. สภาเด็กและเยาวชนตำบลเทพราช จ.ฉะเชิงเทรา
5. ภาคตะวันตก	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลทองมงคล จ.ประจวบคีรีขันธ์
	2. สภาเด็กและเยาวชนตำบลสมอพลือ จ.เพชรบุรี
6. ภาคใต้	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบลท่าทองใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี
	2. สภาเด็กและเยาวชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน จ.ตรัง

ผู้วิจัยทำการส่งแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบวัดให้แต่ละที่ที่ละ 25 ชุด รวมทั้งหมด 300 ชุด ได้แบบวัดกลับมาทั้งสิ้น 279 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93

2.2.1.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และใช้การหาค่าร้อยละเปรียบเทียบความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.2 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง)

2.2.2.1 การสร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง) มีขั้นตอนในการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของอาชีวศึกษา รัตนอุบล(2542)

1.2 แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของกรมสุขภาพจิต

1.3 แนวคิดเรื่องอาสาสมัครของศุภรัตน์ รัตนमुखย์ (มปป), เสาวนีย์ เสนาสุ(2529), และ สมพร เทพสิทธิ(2544)

1.4 ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและความต้องการในการจัดกิจกรรมที่ได้จากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการ

1.5 การเขียนแผนการจัดกิจกรรม ของจิรภัทร แก้วกู่(2547), รุจิร ภู่อสาร(2545), ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชณีย์ เชาว์ดำรง(2545)

2) ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ อาชีวศึกษา รัตนอุบล (2542) ในขั้นตอนที่ 2. การวางแผนการเรียนรู้ กล่าวคือ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมแกนกลางให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผลสำรวจพบว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีระดับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลในด้าน 1.การจัดการความรู้ 2.การประชาสัมพันธ์ 3.การเขียนโครงการ 4.ความเป็นผู้นำ 5.ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น 6.การติดต่อประสานงาน 7.การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น 8.การเข้าร่วมประชุม 9.การสื่อสาร และ 10.คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น และสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีความต้องการให้จัดกิจกรรมในช่วงเวลาวันหยุดสุดสัปดาห์ และต้องการการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเน้นการลงมือกระทำ ให้มีการแสดงความคิดเห็น และใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้

3) ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยใช้กระบวนการของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร่วมกับผู้เรียน โดยได้กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการกำหนดระยะเวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมที่สะดวกและเหมาะสมสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยกระบวนการในการจัดกิจกรรมใช้การดำเนินการ

ตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของกรมสุขภาพจิต(2546) โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 8 วัน ประกอบด้วยกิจกรรม 11 กิจกรรม รวมเวลาจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 52 ชั่วโมง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง)

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ชื่อ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหาสาระ	ขั้นตอนการจัด กิจกรรม	การประเมินผล การจัดกิจกรรม
2	เริ่มต้นการ เป็นสมาชิก ของสภาเด็ก	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ บทบาทและหน้าที่ ของตนเองในฐานะ สมาชิกสภาเด็ก และเยาวชนระดับ ตำบล	บทบาทและ หน้าที่ของสภา เด็กและเยาวชน ตำบล	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบ ยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ระหว่างการร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	เมื่อฉันเป็น ผู้นำ	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะของ ผู้นำที่พึงประสงค์	ความรู้เรื่อง คุณลักษณะผู้นำที่ พึงประสงค์	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบ ยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ระหว่างการร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	สื่อสารสื่อใจ	เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มี ความสามารถในการ สื่อสาร	ความรู้และ เทคนิคในการ สื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบ ยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ระหว่างการร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	คนดีที่เรา ชอบ	เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีระเบียบ วินัย มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน	คุณธรรม จริยธรรมในการ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบ ยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ระหว่างการร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
5	มารยาทในที่ ประชุม	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการ เข้าร่วมประชุม	มารยาทที่ดีใน การเข้าร่วม ประชุม	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบ ยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ระหว่างการร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน

ตารางที่ 2 (ต่อ) แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง)

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ชื่อ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหา สาระ	ขั้นตอนการจัด กิจกรรม	การประเมินผลการ จัดกิจกรรม
6	ชุมชนของเรา	เพื่อให้ผู้เรียนรู้แนวทางในการศึกษาชุมชน	แนวทางการศึกษาชุมชน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
5	แผนที่เดินดิน	เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสร้างเครื่องมือในการศึกษาชุมชน	แนวทางการทำแผนที่เดินดิน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
6	การจัดการความรู้	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการจัดการความรู้เบื้องต้น	วิธีการจัดการความรู้เบื้องต้น	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	การเขียนโครงการ	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนโครงการ	แนวทางการเขียนโครงการที่ถูกต้อง	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	การติดต่อประสานงาน	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน	แนวทางในการติดต่อประสานงาน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน
4	การประชาสัมพันธ์	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์	การประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1 สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2 การทำใบงาน

ตารางที่ 3 รายละเอียดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(เทศบาลตำบลพระปฐมเจดีย์)
กำหนดการวันที่ 1

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 8.30 น.	ปฐมนิเทศ
8.30 - 9.00 น.	ทำแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้(pre-test)
9.00 - 10.00 น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
10.00 - 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 1 “เริ่มต้นการเป็นสมาชิกของสภาเด็ก”
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ(ต่อ)”

กำหนดการวันที่ 2

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 10.00 น.	กิจกรรมที่ 3 “สื่อสารสื่อใจ”
10.00 - 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 3 “สื่อสารสื่อใจ”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”(ต่อ)

ตารางที่ 3(ต่อ) รายละเอียดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(เทศบาลตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 3

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 5 “ มารยาทในที่ประชุม”
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “ มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “ มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)
14.00 – 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 – 15.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “ มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)

กำหนดการวันที่ 4

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)

ตารางที่ 3(ต่อ) รายละเอียดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(เทศบาลตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 5

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)
14.00 - 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 - 15.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)

กำหนดการวันที่ 6

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 16.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)

ตารางที่ 3(ต่อ) รายละเอียดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(เทศบาลตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 7

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ
10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 – 12.00 น.	กิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ(ต่อ)
12.00 - 13.00 น	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 10 “การติดต่อประสานงาน”
15.00 – 15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.15 – 17.00 น.	กิจกรรมที่ 10 “การติดต่อประสานงาน”(ต่อ)

กำหนดการวันที่ 8

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์
10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 – 12.00 น.	กิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์(ต่อ)
12.00 - 13.00 น	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 13.30 น.	ทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้(post-test)
13.30 -13.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
13.45 – 15.00 น.	กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ
15.00 น.	ปิดกิจกรรม

2.2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หลังจากสร้างแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน(ภาคผนวก ก) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสภาเด็กและเยาวชน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมเยาวชน 1 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกิจกรรม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) โดยสอดคล้องกับคณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา (2545) ได้ระบุว่า ค่า IOC ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อสอบวัดถือเป็นตัวแทนจุดประสงค์ของวิชา ซึ่งจากการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล พบว่ามีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 หมายถึงกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้วิจัยออกแบบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้มีการปรับเปลี่ยนในเรื่องระยะเวลาในการจัดกิจกรรมและเทคนิคที่ใช้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแผนกิจกรรมตามคำแนะนำเป็นที่เรียบร้อย หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำกิจกรรมบางส่วนไปทดลองฝึกสอนจัดกิจกรรมโดยเลือกกิจกรรม “มารยาทในที่ประชุม” ใช้เวลา 3 ชั่วโมงกับกลุ่มสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ตำบลพระปฐมเจดีย์เช่นเดียวกัน จำนวน 30 คน เพื่อเป็นการฝึกฝนและแก้ไขปรับปรุงเรื่องการสื่อสาร เมื่อต้องทดลองทำกิจกรรมจริงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วรายงานผลต่ออาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น และผู้วิจัยยังได้ปรับแก้แผนตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องกำหนดระยะเวลา การใส่รายละเอียดในแต่ละขั้นตอน และวิธีการประเมิน

2.2.3 แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.3.1 วิธีการสร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบทดสอบ หลักการวัดการประเมินผลของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530), บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535) และพิสนุ พงศ์ศรี (2552)
- 2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ Siedman (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทรโสภา, 2550), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539), พัทณี นิวัฒน์เจริญชัยกุล (2546) และเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ทั้ง 11 แผน โดยศึกษารายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่ใช้ในการสร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

เรื่อง	ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย
1. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	หนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบลของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553)
2. ภาวะผู้นำ	ณัฐกิตติ์ อินทร์สุวรรณ (มปป.) สมิต อาชวินิกกุล (2555)
3. การสื่อสาร	เสถียร เขยประทับ (2534)
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	สันทัต ศะศิวิณิช (มปป)
5. มารยาทในที่ประชุม	ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ (มปป.)
6. การศึกษาชุมชน	ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2553)
7. แผนที่เดินดิน	โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ (2555)
8. การจัดการความรู้	บดินทร์ วิจารณ์ (2547) ประเวศ วะสี (2548)
9. การเขียนโครงการ	หนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบลของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553)
10. การติดต่อประสานงาน	วิจิตร อาวะกุล (2542) สมิต สัจฉกร (2553)
11. การประชาสัมพันธ์	วิรัช ลภีรัตน์กุล (2549)

3) สร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก รวมทั้งหมดจำนวน 35 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย 11 หัวข้อ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล
2. ภาวะผู้นำ
3. การสื่อสาร
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์
5. มารยาทในที่ประชุม
6. การศึกษาชุมชน
7. แผนที่เดินดิน
8. การจัดการความรู้
9. การเขียนโครงการ
10. การติดต่อประสานงาน
11. การประชาสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 โครงสร้างแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

รายละเอียด	น้ำหนักความสำคัญ (%)	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	8.57	3	1-3
2. ภาวะผู้นำ	8.57	3	4-6
3. การสื่อสาร	8.57	3	7-9
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	8.57	3	10-12
5. มารยาทในที่ประชุม	8.57	3	13-15
6. การศึกษาชุมชน	11.42	4	16-19
7. แผนที่เดินดิน	8.57	3	20-22
8. การจัดการความรู้	11.42	4	23-26
9. การเขียนโครงการ	8.57	3	27-29
10. การติดต่อประสานงาน	8.57	3	30-32
11. การประชาสัมพันธ์	8.57	3	33-35
รวม	100	35	35

4) ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมในขั้นต้น แล้วจึงปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสภาเด็กและเยาวชน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมเยาวชน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruency Index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหา(ดวงกมล

ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามในแบบวัดความรู้เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 35 ข้อ มีความ สอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามของแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ใช้จัดกิจกรรม แต่ ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้มีการปรับปรุงแก้ไขในด้านระดับภาษารวมทั้งการเลือกใช้คำให้มีความหมาย ที่ชัดเจนในตัวเลือกบางข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ เรียบร้อย

2) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มสมาชิกสภาเด็กและ เยาวชนระดับตำบลพระปฐมเจดีย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างคือ มีอายุ ในระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง และเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์เช่นเดียวกัน จำนวน 30 คน

3) ผู้วิจัยนำแบบวัดไปวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าระดับความยาก (Level of Difficulty หรือค่า p) เลือกแบบทดสอบความรู้ที่มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination of Power หรือค่า r) ที่มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป (วรรณิ แกมเกตุ, 2551) ซึ่ง แบบวัดความรู้ชุดนี้มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.67 หมายถึงข้อสอบชุดนี้มีความยาก อยู่ในระดับค่อนข้างยากถึงค่อนข้างง่าย และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 -0.80 หมายถึง ข้อสอบชุดนี้มีอำนาจจำแนกอยู่ในระดับพอใช้ถึงระดับสูงมาก

4) นำแบบวัดไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient โดยมีเกณฑ์ค่าความเที่ยงตรงที่เหมาะสม คือควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) ซึ่งผลการคำนวณพบว่า แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อ สังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.67 ซึ่งถือ ว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง

5) ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ที่ผ่านการตรวจสอบทั้งความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยง แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยแบบทดสอบแบบปรนัยในแต่ละ ข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน ในแต่ละข้อผู้ตอนที่ตอบคำถามได้ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิด หรือไม่ได้ตอบจะได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประเมินความรู้ตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ(อ้างถึงใน อัญชรา หวังวีระ, 2544)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึงมีความรู้ระดับดีมาก

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 - 79	หมายถึงมีความรู้ระดับดี
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 - 69	หมายถึงมีความรู้ระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 - 59	หมายถึงมีความรู้ระดับพอใช้
คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 49	หมายถึงมีความรู้ระดับต้องปรับปรุง

เนื่องจากแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีทั้งหมด 35 ข้อ คะแนนเต็มจึงเท่ากับ 35 คะแนน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะได้ดังนี้

28-35 คะแนน	หมายถึงมีความรู้ระดับดีมาก
24 - 27 คะแนน	หมายถึงมีความรู้ระดับดี
21 - 23 คะแนน	หมายถึงมีความรู้ระดับปานกลาง
17 - 20 คะแนน	หมายถึงมีความรู้ระดับพอใช้
ต่ำกว่า 16 คะแนน	หมายถึงมีความรู้ระดับต้องปรับปรุง

2.2.4 แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.4.1 วิธีการสร้างแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบแบบทดสอบ หลักการวัดการประเมินผลของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530), บุญธรรม กิจปริตาภิสุทธิ (2535) และพิสนุ พงศ์ศรี (2552)

2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ Siedman (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทโรสภา, 2550), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539), พัทธนี นิวัฒน์ เจริญชัยกุล (2546) และบทบาทของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553)

3) สร้างแบบแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับทั้งหมดจำนวน 33 ข้อ ให้มีความครอบคลุมพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน โดยประกอบไปด้วย 11 หัวข้อ ดังนี้ 1.ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล 2.ภาวะผู้นำ 3.การสื่อสาร 4.คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 5. มารยาทในที่ประชุม 6. การศึกษาชุมชน 7. แผนที่เดินดิน 8. การจัดการความรู้ 9. การเขียนโครงการ 10. การติดต่อประสานงาน 11. การประชาสัมพันธ์ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 โครงสร้างแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

รายละเอียด	น้ำหนักความสำคัญ (%)	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	9.09	3	1-3
2. ภาวะผู้นำ	9.09	3	4-6
3. การสื่อสาร	9.09	3	7-9
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	9.09	3	10-12
5. มารยาทในที่ประชุม	9.09	3	13-15
6. การศึกษาชุมชน	9.09	3	16-18
7. แผนที่เดินดิน	9.09	3	19-21
8. การจัดการความรู้	9.09	3	22-24
9. การเขียนโครงการ	9.09	3	25-27
10. การติดต่อประสานงาน	9.09	3	28-30
11. การประชาสัมพันธ์	9.09	3	31-33
รวม	100	33	33

2.2.4.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมในขั้นต้น แล้วจึงปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสภาเด็กและเยาวชน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกิจกรรมเยาวชน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruency Index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตร วิจิตรคุณ, 2550) จากการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา พบว่า แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบ

ต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั้ง 33 ช้อ มีความสอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามของแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ใช้จัดกิจกรรมถึงแม้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก็มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำเรื่องการใช้ภาษา ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนภาษาในแบบวัดให้มีความเหมาะสม และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างคือเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์เหมือนกัน จำนวน 30 คนแล้วจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient โดยเกณฑ์ค่าความเที่ยงตรงที่เหมาะสมคือควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากผลการหาค่า พบว่า แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.9587 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงระดับสูงมาก (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552)

4) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบทักษะที่ผ่านการตรวจสอบทั้งความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบกระทำพฤติกรรมในข้อคำถามเป็นประจำ
- 4 หมายถึง ผู้ตอบกระทำพฤติกรรมในข้อคำถามบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง ผู้ตอบกระทำพฤติกรรมในข้อคำถามบ้างบางครั้ง
- 2 หมายถึง ผู้ตอบกระทำพฤติกรรมในข้อคำถามน้อยครั้ง
- 1 หมายถึง ผู้ตอบแทบจะไม่เคยกระทำพฤติกรรมในข้อคำถาม

การพิจารณาคะแนนทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม มีการประเมินผลตามเกณฑ์เฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2542) ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด

2.2.5 แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.2.5.1 วิธีการสร้างแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบทดสอบ หลักการวัดการประเมินผลของ วิเชียร เกตุสิงห์(2530), บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์(2535) และพิสนุ พองศรี(2552)

2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ Siedman (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทโรสภา, 2550), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539), พชณี นิวัฒน์ เจริญชัยกุล (2546) บทบาทของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ความหมายและขอบข่าย ของทัศนคติ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดขอบข่ายทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภา เด็กและเยาวชนระดับตำบล

3) สร้างแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและ เยาวชนระดับตำบลจำนวน 33 ข้อ ประกอบไปด้วยลักษณะความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องบทบาทและ หน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิก สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 11 เรื่อง ดังนี้ 1.ความรู้เรื่อง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล 2.ภาวะผู้นำ 3.การสื่อสาร 4.คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ 5. มารยาทในที่ประชุม 6. การศึกษาชุมชน 7. แผนที่เดินดิน 8. การจัดการ ความรู้ 9. การเขียนโครงการ 10. การติดต่อประสานงาน 11. การประชาสัมพันธ์ รายละเอียดตาม ตารางที่ 7

ตารางที่ 7 โครงสร้างแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ระดับตำบล

รายละเอียด	น้ำหนักความสำคัญ (%)	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	9.09	3	1-3
2. ภาวะผู้นำ	9.09	3	4-6
3.การสื่อสาร	9.09	3	7-9
4.คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	9.09	3	10-12
5. มารยาทในที่ประชุม	9.09	3	13-15
6. การศึกษาชุมชน	9.09	3	16-18

ตารางที่ 7(ต่อ) โครงสร้างแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

รายละเอียด	น้ำหนักความสำคัญ (~%)	จำนวนข้อ	ข้อที่
7. แผนที่เดินดิน	9.09	3	19-21
8. การจัดการความรู้	9.09	3	22-24
9. การเขียนโครงการ	9.09	3	25-27
10. การติดต่อประสานงาน	9.09	3	28-30
11. การประชาสัมพันธ์	9.09	3	31-33

2.2.5.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมในขั้นต้น แล้วจึงปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน(ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสภาเด็กและเยาวชน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกิจกรรมเยาวชน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามในแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 33 ข้อ มีความสอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC) รวมทั้ง ฉบับเท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามของแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ใช้จัดกิจกรรม ถึงแม้ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC)จะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก็มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำเรื่องการใช้ภาษา ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนภาษาในแบบวัดให้มีความเหมาะสม และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างคือเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์เหมือนกัน จำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient โดยเกณฑ์ค่าความเที่ยงตรงที่เหมาะสม คือควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ดวงกลม ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากการคำนวณพบว่า แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 ซึ่งถือว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูงมาก(เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

4) ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ผ่านการตรวจสอบทั้งความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยลักษณะของแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Likert's Scale Type) 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกมากที่สุด
4	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกมาก
3	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกในบางครั้ง
2	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกน้อย
1	หมายถึง ข้อความนั้นตรงไม่ตรงกับความรู้สึกเลย

การพิจารณาคะแนนทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม มีการประเมินผลตามเกณฑ์เฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง มีความรู้สึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมดีที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง มีความรู้สึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมดี
2.50 - 3.49	หมายถึง มีความรู้สึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความรู้สึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง มีความรู้สึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แผนการจัดกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในทดลองครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ทำการสุ่มสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล 1 แห่ง โดยมีวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นสภาเด็กและเยาวชนที่มีการประกาศจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

2. หน่วยงานต้นสังกัดของสภาเด็กและเยาวชนตำบลให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

3. มีความพร้อมด้านสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

4. เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยคุ้นเคยเนื่องจากการจัดกิจกรรมต้องมีการลงสำรวจชุมชน

ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ที่ สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ ในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม เป็นกลุ่มทดลองในการทำกิจกรรม หลังจากกำหนดพื้นที่แล้วจึงเลือกกลุ่มทดลองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี

2. เป็นผู้เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม

3. เป็นผู้ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ได้ครบทุก

กิจกรรม

2. ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์จากเทศบาลนครนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในสังกัด ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อมาเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการใช้กิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

3. ผู้วิจัยขอตัวแทนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์จำนวน 5 คนที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อมาประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนพระปฐมเจดีย์ร่วมกับผู้สอน

3. ผู้วิจัยนำแบบวัดและแบบทดสอบความรู้ ทักษะ และทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ได้ปรับแก้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ร่วมกำหนด กับตัวแทนกลุ่มผู้เรียน ไปวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มทดลองทั้ง 30 คน เพื่อเก็บข้อมูลก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (Pre-test)

2. ขั้นตอนทดลอง

1. ดำเนินการใช้กิจกรรมการศึกษาอนุกระบวนโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ณ. วิทยาลัยอาชีวศึกษา นครปฐม โดยดำเนินการกับกลุ่มทดลองทั้ง 30 คน ในวันที่ 1 – 8 เมษายน พ.ศ. 2556 ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 8 วัน รวมทั้งสิ้น 52 ชั่วโมง

2. ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวการจัดกิจกรรมการศึกษาอนุกระบวนโรงเรียนของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ในขั้นตอนที่ 3. สร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน และขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล โดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนร่วมกับหลักการทำงานของอาสาสมัคร มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ โดยการจัดปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้กลุ่มทดลองทั้ง 30 คนได้รับทราบ และเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกันก่อนระหว่างผู้เรียนและผู้สอนก่อนการเริ่มกิจกรรม รวมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย และเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยใช้กิจกรรมสนทนาการมาช่วยละลายพฤติกรรม และสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างผู้เรียน และทุกกิจกรรมจะใช้วิธีการนั่งล้อมวง เพื่อลดความเป็นทางการ และช่วยใช้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 4. จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม มีขั้นตอนในการจัดดังนี้

1) ขั้นประสบการณ์ ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนในหัวข้อต่างๆ โดยขออาสาสมัครจากกลุ่มผู้เรียนให้ออกมาอ่านเรื่องสั้น การเล่นเกม การศึกษากรณีตัวอย่าง และการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนนำประสบการณ์การทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลที่ผ่านมาทำการเล่าสู่กันฟังภายใต้หัวข้อสนทนาที่กำหนด

2) ขั้นสะท้อนและอภิปราย ในขั้นตอนนี้มีการกำหนดโจทย์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันหาคำตอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโจทย์แบ่งปันกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม แล้วให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบให้แก่โจทย์ที่ได้กำหนดไว้ เมื่อได้ผลการอภิปรายของกลุ่ม ผู้สอนจึงขอให้อาสาสมัครของกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่ หลังจากนั้นผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแต่ละครั้งโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรเฉพาะทางมาบรรยาย การลงพื้นที่การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

3) ขั้นความคิดรวบยอด ขั้นตอนนี้ผู้สอนใช้คำถามเพื่อเป็นการเปิดประเด็นในแต่ละกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนพิจารณาในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายในขั้นต้นก่อน กลับมาพิจารณาอีกครั้งร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และร่วมกันสรุป

คำตอบที่เป็นความคิดเห็นรวมของแต่ละกลุ่มย่อย และให้อาสาสมัครของกลุ่มออกมานำเสนอต่อกลุ่มใหญ่อีกครั้ง

4) ขั้นทดลอง เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความคิดรวบยอดที่ได้มาทดลองใช้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำชิ้นงาน การแสดงบทบาทสมมติ การคิดโครงการ การแสดงละคร ฯลฯ หลังการทดลองทำกิจกรรมต่างๆแล้ว ผู้สอนขออาสาสมัครจากกลุ่มย่อยให้ออกมาอธิบายชิ้นงานหรือแนวคิดของการทำกิจกรรมให้แก่กลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล วิธีการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมจะการใช้การประเมินผลโดยการสังเกตการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาต่างๆที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในแผนกิจกรรม ประเมินผลจากชิ้นงานที่ได้จากการอภิปรายและสรุปความคิดรวบยอด รวมทั้งการนำเสนอชิ้นงานต่อกลุ่มใหญ่

3. ขั้นหลังการทดลอง

1. หลังการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 1 โครงการ เพื่อดูว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลได้หรือไม่

2. หลังการจัดโครงการ ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่สร้างขึ้นให้กลุ่มทดลองทั้ง 30 คน ทำอีกครั้ง (Post-test)

4. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนการทดลอง (Pre-test) และคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมหลังการทดลอง (Post-test) จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบที (t-test)

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองจากแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ของกลุ่มทดลองด้วยค่าสถิติที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสำรวจในแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ดังนี้ (สมนึก ภัทธิยธนี, 2544)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (วรรณิ แกมเกตุ, 2549)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 $\sum fx$ แทน ผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้น
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (วรรณิ แกมเกตุ, 2549) มีสูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนที่กำหนดตามสเกล
 f แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. การหาความเที่ยงด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ความเที่ยงของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ คำนวณจาก

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	x	แทน	คะแนนรวมของผู้ทำแบบสอบถาม

5. สถิติที (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}, df = n-1$$

เมื่อ	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสู่ชุมชน

การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนา(ร่าง) แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1.1 ขั้นตอนการพัฒนา(ร่าง) แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1.1.1 วิเคราะห์แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จากการที่ผู้วิจัยได้ลงไปทดลองจัดกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1.1.2 ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่อง องค์ประกอบของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บทบาทและหน้าที่ของผู้สอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เป็นประเด็นในการศึกษา ในการจัดทำ(ร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาในการสนทนากลุ่ม

1.1.3 พัฒนา(ร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(ภาคผนวก ง) โดยเป็นร่างที่นำเสนอแนวทางทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ประกอบไปด้วยเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านแผนการจัดกิจกรรม
- 2) ด้านผู้เรียน
- 3) ด้านผู้สอน และวิทยากรพิเศษ
- 4) ด้านการจัดกิจกรรม
- 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 6) ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1.1.4 นำ(ร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งในด้านเนื้อหา และการใช้ภาษา

1.2 การจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิผู้เข้าร่วมพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้การดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น ช่วยให้เกิดเป็นแนวทางที่เหมาะสมและตรงประเด็น ในการนี้ผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่มรวมทั้งสิ้น 12 ท่าน (ภาคผนวก ก) โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 คน
- 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมเยาวชน จำนวน 2 คน
- 3) ผู้ส่งคุณวุฒิจาก สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ จำนวน 2 คน
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน
- 5) ตัวแทนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 4 คน

1.2.2 การเตรียมการจัดสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

- 1) ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เมื่อได้ประสานงานเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจึงทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยติดต่อกับงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกลุ่มฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอออกหนังสือเชิญ
- 2) จัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ได้แก่ สรุปย่อโครงการเสนอนิเทศนิพนธ์ ข้อมูลแผนการจัดกิจกรรม (ร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แนวทางการสนทนากลุ่ม กำหนดการ และประเด็นในการสนทนากลุ่ม พร้อมจัดส่งเอกสารให้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ศึกษารายละเอียดเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ก่อนการจัดการสนทนากลุ่ม
- 3) จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสนทนากลุ่มซึ่งได้แก่ ห้องที่ใช้จัดสนทนากลุ่ม เอกสารแนวทางการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกข้อมูล เทปบันทึกเสียง สิ่งอำนวยความสะดวกการสนทนากลุ่ม เช่น เครื่องเสียง ไมโครโฟน เครื่องฉายสไลด์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น รวมทั้งเครื่องดื่มและอาหารว่างสำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
- 4) พุดคุยทำความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่จดบันทึกข้อมูล บันทึกเสียง และประสานงานด้านต่างๆระหว่างการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ทราบขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

1.2.3 ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

- 1) ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มโดยมีเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 12 ท่าน ในวันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2556 เวลา 13.00-16.00 น. ณ.ห้องประชุม 407 ชั้น 4 อาคารประชุมสุข อาชีวอารุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ทำการชี้แจงข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม แนะนำผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ขออนุญาต

บันทึกเสียงการสนทนา สรุปการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ (ร่าง) แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

3) เมื่อผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว จึงขอขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ตามแนวทางการสนทนากลุ่มที่ตั้งไว้ โดยระหว่างการสนทนากลุ่มจะมีการจดบันทึกการสนทนา และบันทึกเสียงในเครื่องบันทึกเสียงไว้

4) ผู้วิจัยนำบันทึกการสนทนากลุ่มและข้อมูลการบันทึกเสียง มาทำการถอดเทปและนำข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากบันทึกการสนทนากลุ่มและข้อมูลการบันทึกเสียงระหว่างการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาตีความ จัดหมวดหมู่ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้านความหมายและการนำไปใช้

1.4 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลได้จากการสนทนากลุ่ม มาสรุปเพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยการนำเสนอลักษณะการบรรยายในรูปแบบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แกนกลาง)

ตอนที่ 3 ผลการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล นำเสนอผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบทดสอบความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผลการตรวจสอบแบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีความเห็นว่า แบบวัดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสามารถนำมาวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และวิเคราะห์หาความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

จากการส่งแบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลจำนวน 300 ชุด ผลปรากฏว่าได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 279 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลภูมิหลัง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	119	42.65
หญิง	160	57.35
รวม	279	100
อายุ		
15-18ปี	124	44.44
19-22ปี	104	37.28
23-25ปี	51	18.28
รวม	279	100
กำลังศึกษาอยู่ในระดับ		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	49	17.56
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	119	42.65
ปวส./อนุปริญญา	62	22.22
ปริญญาตรี	48	17.21
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.36
รวม	279	100

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.3 และเพศชายร้อยละ 42.7 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 15-18 ปี มากที่สุด(ร้อยละ 44.4) รองลงมาคืออายุ 19-22 ปี (ร้อยละ 37.3) และ อายุ 23-25 ปี (ร้อยละ 18.3) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.(ร้อยละ 42.6) มากที่สุด รองลงมาคือระดับปวส./อนุปริญญา(ร้อยละ 22.2) ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 17.6) ระดับปริญญาตรี(ร้อยละ 17.2) และสูงกว่าปริญญาตรี(ร้อยละ 0.4) ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของ สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิก สภาเด็กและเยาวชน และนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย(\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.) และวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็นประเด็น ต่างๆ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการ จัดการความรู้

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดการความรู้	3.29	.79	ปานกลาง
2. ท่านกำหนดขั้นตอนการจัดการความรู้ได้	2.83	.92	ปานกลาง
3. ท่านดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ได้	2.85	.93	ปานกลาง
4. ท่านใช้เทคโนโลยีในการจัดการความรู้	2.96	1.02	ปานกลาง
5. ท่านประเมินผลการจัดการความรู้ในชุมชนได้	2.77	.95	ปานกลาง
6. ท่านนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไป พัฒนาตนเอง	2.84	.96	ปานกลาง
รวม	2.92	.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีู้ความสามารถในด้านการจัดการความรู้ อยู่ในระดับปาน กลาง (\bar{X} =2.92) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ ทราบถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ (\bar{X} =3.29) ใช้เทคโนโลยีในการจัดการความรู้ (\bar{X} =2.96) ดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ได้ (\bar{X} =2.85) นำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปพัฒนาตนเอง (\bar{X} =2.84) กำหนดขั้นตอนการจัดการ ความรู้ได้ (\bar{X} =2.83) และประเมินผลการจัดการความรู้ในชุมชนได้ (\bar{X} =2.77)

ตารางที่ 10 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง การประชาสัมพันธ์

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดประชาสัมพันธ์	3.11	.84	ปานกลาง
2. ท่านมีช่องทางที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์สิ่งที่กลุ่มจัดทำขึ้น	2.96	1.02	ปานกลาง
3. ท่านใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดประชาสัมพันธ์	2.95	.92	ปานกลาง
4. ท่านประเมินผลการประชาสัมพันธ์ของท่านได้	2.83	.93	ปานกลาง
รวม	2.97	.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความสามารถในด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ ทราบถึงความสำคัญของการจัดประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.11$) มีช่องทางที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์สิ่งที่กลุ่มจัดทำขึ้น ($\bar{X} = 2.96$) ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.95$) และประเมินผลการประชาสัมพันธ์ของท่านได้ ($\bar{X} = 2.83$)

ตารางที่ 11 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง การเขียนโครงการ

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนโครงการ	3.24	.88	ปานกลาง
2. ท่านสามารถเขียนโครงการเพื่อของงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมได้	2.90	.87	ปานกลาง
3. ท่านประเมินผลการจัดกิจกรรมได้	2.85	.94	ปานกลาง
4. ท่านจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย	2.95	.91	ปานกลาง
5. ท่านแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมได้	2.85	.93	ปานกลาง
รวม	2.96	.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรู้ความสามารถในด้านการเขียนโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ ตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนโครงการ ($\bar{X} = 3.24$) จัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 2.95$) สามารถเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมได้ ($\bar{X} = 2.90$) ประเมินผลการจัดกิจกรรมได้ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมได้ ($\bar{X} = 2.85$)

ตารางที่ 12 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องความเป็นผู้นำ

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทำงานโดยยึดหลักการเป็นที่ตั้ง	3.08	.78	ปานกลาง
2. ท่านเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ	3.10	.80	ปานกลาง
3. ท่านควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้	3.08	.78	ปานกลาง
4. ท่านพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ	3.00	.82	ปานกลาง
5. ท่านวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลต่างๆได้	3.05	.87	ปานกลาง
6. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินการหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างอิสระ	3.03	.89	ปานกลาง
7. ท่านมีวิธีการใหม่ๆเพื่อให้การทำงานง่ายและสะดวกขึ้น	2.95	.93	ปานกลาง
รวม	3.04	.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรู้ความสามารถในด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ เชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ ($\bar{X} = 3.10$) ทำงานโดยยึดหลักการเป็นที่ตั้ง และท่านควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้ ($\bar{X} = 3.08$) วิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลต่างๆได้ ($\bar{X} = 3.05$) เปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินการหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.03$) พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ($\bar{X} = 3.00$) และมีวิธีการใหม่ๆเพื่อให้การทำงานง่ายและสะดวกขึ้น ($\bar{X} = 2.95$)

ตารางที่ 13 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทราบแผนผังท้องถิ่นของท่าน	3.26	.68	ปานกลาง
2. ท่านทราบถึงจุดเด่น-ข้อจำกัดของท้องถิ่นของท่าน	3.08	.70	ปานกลาง
3. ท่านทราบว่าในท้องถิ่นของตนเองมีกลุ่ม/ชมรมอะไรบ้าง	2.82	.93	ปานกลาง
4. ท่านทราบถึงแหล่งชุมนุมของกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นของท่าน	2.90	.96	ปานกลาง
5. ท่านมีความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นของท่าน	2.80	.99	ปานกลาง
รวม	2.97	.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในด้านความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ทราบแผนผังท้องถิ่นของท่าน ($\bar{X} = 3.26$) ทราบถึงจุดเด่น-ข้อจำกัดของท้องถิ่นของท่าน ($\bar{X} = 3.08$) ทราบถึงแหล่งชุมนุมของกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นของท่าน ($\bar{X} = 2.90$) ทราบว่าในท้องถิ่นของตนเองมีกลุ่ม/ชมรมอะไรบ้าง ($\bar{X} = 2.82$) และมีความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นของท่าน ($\bar{X} = 2.80$)

ตารางที่ 14 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการติดต่อประสานงาน

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทราบถึงความสำคัญของการติดต่อประสานงาน	3.12	.72	ปานกลาง
2. ท่านทราบว่าต้องประสานกับบุคคลใดบ้างเมื่อต้องการดำเนินงานต่างๆ	2.87	.93	ปานกลาง
3. ท่านดำเนินการติดต่อกับกลุ่มต่างๆเพื่อจัดกิจกรรมได้	2.73	.98	ปานกลาง
4. ท่านรายงานสรุปผลการติดต่อประสานงานได้	2.79	.95	ปานกลาง
รวม	2.88	.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ทราบถึงความสำคัญของการติดต่อประสานงาน ($\bar{X} = 3.12$) ทราบว่าต้องประสานกับบุคคลใดบ้างเมื่อต้องการดำเนินงานต่างๆ ($\bar{X} = 2.87$) รายงานสรุปผลการติดต่อประสานงานได้ ($\bar{X} = 2.79$) และดำเนินการติดต่อกับกลุ่มต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมได้ ($\bar{X} = 2.73$)

ตารางที่ 15 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านทราบถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	3.11	.91	ปานกลาง
2. ท่านทราบถึงที่มาของปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	2.95	.99	ปานกลาง
3. ท่านทราบถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	3.00	.97	ปานกลาง
4. ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้	2.98	.91	ปานกลาง
5. ท่านสามารถรายงานผลการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนภายในท้องถิ่นต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้	2.87	1.01	ปานกลาง
รวม	2.99	.89	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ทราบถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.11$) ทราบถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.00$) สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้ ($\bar{X} = 2.98$) ทราบถึงที่มาของปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.95$) และสามารถรายงานผลการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนภายในท้องถิ่นต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้ ($\bar{X} = 2.87$)

ตารางที่ 16 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง มารยาทในที่ประชุม

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านไปถึงสถานที่จัดประชุมตรงเวลาเมื่อมีการนัดประชุม	3.26	.72	ปานกลาง
2. ท่านให้ความเคารพประธานในที่ประชุม	3.33	.79	ปานกลาง
3. ท่านยกมือเพื่อขออนุญาตก่อนแสดงความคิดเห็นต่างๆในที่ประชุม	3.15	.82	ปานกลาง
4. ท่านยอมรับมติที่ประชุมถึงแม้ว่าจะรู้สึกไม่เห็นด้วย	3.06	.79	ปานกลาง
5. ท่านพึงพอใจที่ได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเรื่องต่างๆในการประชุม	3.28	1.94	ปานกลาง
รวม	3.22	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในด้านมารยาทในที่ประชุมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ให้ความเคารพประธานในที่ประชุม ($\bar{X} = 3.33$) พึงพอใจที่ได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเรื่องต่างๆในการประชุม ($\bar{X} = 3.28$) ไปถึงสถานที่จัดประชุมตรงเวลาเมื่อมีการนัดประชุม ($\bar{X} = 3.26$) ยกมือเพื่อขออนุญาตก่อนแสดงความคิดเห็นต่างๆในที่ประชุม ($\bar{X} = 3.15$) และยอมรับมติที่ประชุมถึงแม้ว่าจะรู้สึกไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 3.06$)

ตารางที่ 17 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง ความสามารถในการสื่อสาร

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านอธิบายความคิดของท่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3.24	.66	ปานกลาง
2. ท่านสามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องต่างๆที่ได้รับฟัง	3.14	.72	ปานกลาง
3. ท่านสามารถเก็บรายละเอียดต่างๆจากเรื่องที่ได้ฟัง	2.94	.77	ปานกลาง
4. ท่านลำดับสิ่งที่ได้ฟัง และเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น	3.12	1.37	ปานกลาง

ตารางที่ 17(ต่อ) ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เรื่องความสามารถในการสื่อสาร

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
5. ท่านเล่าเรื่องโดยเรียงลำดับจนผู้อื่นเข้าใจได้เสมอ	3.15	.69	ปานกลาง
รวม	3.12	.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในด้านความสามารถในการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ อธิบายความคิดของท่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ($\bar{X} = 3.24$) เล่าเรื่องโดยเรียงลำดับจนผู้อื่นเข้าใจได้เสมอ ($\bar{X} = 3.15$) สามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องต่างๆที่ได้รับฟัง ($\bar{X} = 3.14$) ลำดับสิ่งที่ได้ฟัง และเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.12$) และสามารถเก็บรายละเอียดต่างๆจากเรื่องที่ได้ฟัง ($\bar{X} = 2.94$)

ตารางที่ 18 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็ม ความสามารถ	3.48	.69	ปานกลาง
2. ท่านทำงานต่างๆได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้	3.24	.84	ปานกลาง
3. ท่านยินยอมให้มีการตรวจสอบการทำงานของท่านได้	3.46	.80	ปานกลาง
4. ท่านยินดีทำงานเป็นหมู่คณะ	3.32	.82	ปานกลาง
5. ท่านแต่งตัวอย่างสุภาพเมื่อต้องพบปะกับผู้ใหญ่	3.47	.77	ปานกลาง
6. ท่านรู้สึกพอใจ เมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะไม่ได้สิ่งใด ตอบแทน	3.40	.75	ปานกลาง
รวม	3.39	.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ($\bar{X} = 3.48$) แต่งตัวอย่างสุภาพเมื่อต้องพบปะกับผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.47$) ยินยอมให้มีการตรวจสอบการทำงานของท่านได้ ($\bar{X} = 3.46$) รู้สึกพอใจ เมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะ

ไม่ได้สิ่งใดตอบแทน ($\bar{X} = 3.40$) ยินดีทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{X} = 3.32$) และทำงานต่างๆได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.24$)

ตารางที่ 19 สรุประดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ประเด็น	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1.การจัดการความรู้	2.92	0.80	ปานกลาง
2. การประชาสัมพันธ์	2.97	0.78	ปานกลาง
3.การเขียนโครงการ	2.96	0.77	ปานกลาง
4.ความเป็นผู้นำ	3.04	0.70	ปานกลาง
5.ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	2.97	0.85	ปานกลาง
6.การติดต่อประสานงาน	2.88	0.78	ปานกลาง
7.การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น	2.99	0.89	ปานกลาง
8. มารยาทในที่ประชุม	3.22	0.72	ปานกลาง
9.ความสามารถในการสื่อสาร	3.12	0.65	ปานกลาง
10.คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	3.39	0.66	ปานกลาง
รวม	3.04	0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับปานกลาง($\bar{X} = 3.04$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์($\bar{X} = 3.39$) มารยาทในที่ประชุม($\bar{X} = 3.22$) ความสามารถในการสื่อสาร($\bar{X} = 3.12$) ความเป็นผู้นำ($\bar{X} = 3.04$) การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น($\bar{X} = 2.99$) ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์($\bar{X} = 2.97$) การเขียนโครงการ($\bar{X} = 2.96$) การจัดการความรู้($\bar{X} = 2.92$) และการติดต่อประสานงาน($\bar{X} = 2.88$)

1.3 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในประเด็นเรื่องความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งวิธีการตอบแบบสอบถามนี้ จะสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมฯ ประเด็นช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ช่วงเย็นหลังเลิกเรียน (16.00 -19.00 น.)	117	41.94
ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (9.00 – 16.00 น.)	214	76.70

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้จัดกิจกรรมฯ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์มากที่สุด (ร้อยละ 76.70) รองลงมาคือต้องการให้จัดกิจกรรมฯ ในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน (ร้อยละ 41.94)

ตารางที่ 21 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมฯ ประเด็นลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น การแสดงละคร การออกเก็บข้อมูล	138	49.46
การเรียนรู้ที่เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น เช่น การอภิปราย การโต้วาที	252	90.32
การเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย	32	11.46
การเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกสถานที่	171	61.29
การเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การทำรายงาน	73	26.16
การเรียนรู้ที่มีการทำโครงการ/โครงการ	176	63.08
การเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การจับกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม	187	67.02
การเรียนรู้ที่มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา	143	51.25

ตารางที่ 21(ต่อ) ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมฯ ประเด็นลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลอง	162	58.06
การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ	189	67.74
การเรียนรู้ในลักษณะค่ายพักแรม	158	56.63

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกิจกรรมที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น(ร้อยละ 90.32) การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ(ร้อยละ 67.74) การเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม (ร้อยละ 67.02) การเรียนรู้ที่มีการทำโครงการ/โครงการ (ร้อยละ 63.08) การเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกสถานที่ (ร้อยละ 61.29) การเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลอง (ร้อยละ 58.06) การเรียนรู้ในลักษณะค่ายพักแรม (ร้อยละ 56.63) การเรียนรู้ที่มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา (ร้อยละ 51.25) การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (ร้อยละ 49.46) การเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (ร้อยละ 26.16) การเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย (ร้อยละ 11.46) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(แก่งกลาง)

ผลการตรวจสอบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีความเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสามารถส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่างๆเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป้าหมายของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน และสภาพการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนที่ผ่านมา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำมาศึกษา เพื่อวิเคราะห์สิ่งที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลต้องกระทำในแต่ละบทบาทหน้าที่ แล้วจึงกำหนดสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสามารถทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่เป็นสิ่งแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งหมด 11 เรื่อง ประกอบด้วย 1)ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล 2) ภาวะผู้นำ 3) การสื่อสาร 4) คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 5) มารยาทในที่ประชุม

6) การศึกษาชุมชน 7) แผนที่เดินดิน 8) การจัดการความรู้ 9) การเขียนโครงการ 10) การติดต่อประสานงาน 11) การประชาสัมพันธ์

ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล โดยมีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ในการสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งความต้องการในการจัดกิจกรรม ในด้านระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และลักษณะกิจกรรมที่ต้องการ ซึ่งผลการสำรวจพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีระดับความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการให้จัดกิจกรรมในช่วงวันหยุด และต้องการกิจกรรมที่มีลักษณะเน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ และมีการใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ หลังการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศผู้วิจัยได้สร้างแผนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลขึ้นมาทั้งหมด 11 แผนซึ่งเป็นแผนแกนกลาง แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการจัดกิจกรรมได้สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ หลังการติดต่อขอจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรมจนครบจำนวน ผู้วิจัยจึงขอตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์เข้าประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ โดยร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม หลังการประชุมสรุปว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์เป็นสภาเด็กที่เกิดขึ้นใหม่จึงมีความต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาทั้ง 11 เรื่อง คือ 1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล 2. ภาวะผู้นำ 3. การสื่อสาร 4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 5. มารยาทในที่ประชุม 6. การศึกษาชุมชน 7. แผนที่เดินดิน 8. การจัดการความรู้ 9. การเขียนโครงการ 10. การติดต่อประสานงาน และ 11. การประชาสัมพันธ์ และมีความต้องการให้จัดกิจกรรมในช่วงวันหยุดปิดเทอม โดยไม่ต้องการค้างคืน ผู้วิจัยจึงได้นำข้อสรุปจากการวางแผนร่วมกันในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างมาใช้ออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ผู้วิจัยได้จัดปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรม เพื่อทำความรู้จัก และเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญรวมทั้งทำความเข้าใจในกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และในวันแรกของการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้จัดให้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะนำตัวประกอบเพลง การร่วมร้องเพลง การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน และการเล่นเกมที่อาศัยความสามัคคีและการร่วมมือกันเป็นหลัก ซึ่งในช่วงกิจกรรมละลายพฤติกรรมนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนได้เข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผู้เรียน โดยเข้าร่วมกลุ่มต่างๆสลับสับเปลี่ยนกันไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ระหว่างการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมจะมีการสอดแทรก กิจกรรมสั้นทางการ ร้องเพลงและการเล่นเกม เพื่อให้บรรยากาศในการจัดกิจกรรมมีความผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด รวมทั้งการให้ผู้เรียนนั่งล้อมวงในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง และช่วยให้เกิดการสื่อสารที่ดี

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่วางไว้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนนี้

4.1 **ขั้นประสบการณ์** เริ่มจากผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสุ่มนับเลข การจับกลุ่มตามลักษณะนิสัย การเล่นเกม ฯลฯ แล้วนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนในหัวข้อต่างๆ โดยผู้สอนจะขออาสาสมัครจากกลุ่มผู้เรียน ให้มาอ่านเรื่องสั้นกรณีตัวอย่าง ร่วมเล่นเกม หรือร่วมแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน ให้อยู่กับกิจกรรม หลังจากนั้นผู้สอนจึงตั้งประเด็นคำถามแล้วให้ผู้เรียนตั้งประสบการณ์การทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลที่ผ่านมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของตนเอง โดยผู้สอนจะคอยเดินสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

4.2 **ขั้นสะท้อนและอภิปราย** ผู้สอนกำหนดโจทย์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันหาคำตอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโจทย์ แบ่งปันกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม แล้วให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบให้แก่โจทย์ที่ได้กำหนดไว้ พร้อมออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบโดยการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมของตน โดยไม่มีการแนะนำเพิ่มเติม เมื่อแต่ละกลุ่มได้ผลการอภิปรายแล้ว ผู้สอนจึงขออาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มให้ออกมาอธิบายผลการอภิปรายของกลุ่มตนเอง หลังจากนั้นผู้สอนจึงให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแต่ละครั้งโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้

ความสามารถในแต่ละเรื่องมาบรรยาย การให้ศึกษาจากใบความรู้ การลงพื้นที่เก็บข้อมูล การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

4.3 ขั้นความคิดรวบยอด ผู้สอนใช้คำถามเพื่อเป็นการเปิดประเด็นในแต่ละกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบในฐานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายในขั้นตอนก่อน กลับมาพิจารณาอีกครั้งร่วมกับความรู้ใหม่ ซึ่งในครั้งนี้อาจให้ผู้สอนคอยให้คำแนะนำโดยใช้คำถามต่างๆ เพื่อเปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้ช่วยกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปคำตอบที่เป็นความคิดเห็นรวมของแต่ละกลุ่มย่อย หลังจากนั้นผู้สอนขออาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มอีกครั้งเพื่อมานำเสนอและอธิบายของสรุปของกลุ่มตนเองต่อกลุ่มใหญ่อีกครั้ง

4.4 ขั้นทดลอง ผู้สอนกำหนดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความคิดรวบยอดที่ได้มาทดลองใช้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำชิ้นงาน การแสดงบทบาทสมมติ การคิดโครงการ การแสดงละคร ฯลฯ ซึ่งให้ร่วมกันคิดและสร้างสรรค์กันภายในกลุ่มย่อย แล้วให้อาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแก่เพื่อนกลุ่มอื่นและผู้สอน หลังนำเสนอจบจึงให้ผู้เรียนกลุ่มที่นำเสนออธิบายหลักการหรือแนวคิดที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ และปิดท้ายด้วยการตั้งคำถามจากผู้สอนหรือเพื่อนจากกลุ่มอื่นๆ อีกครั้ง

สิ่งที่พบในกิจกรรม คือ ในช่วงแรกผู้เข้าร่วมกิจกรรมมักไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นของตนเองในประเด็นที่ใช้จัดกิจกรรมมากนัก เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาจากหลายที่ ทำให้ยังไม่มีความคุ้นเคยกัน ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมสนทนาการสอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ เพิ่ม เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้กิจกรรมต่อๆ มา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจึงเริ่มแสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมกับรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนผ่านกระบวนการกลุ่มด้วยความสนใจ ภายใต้อารมณ์ที่เป็นกันเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล วิธีการประเมินผลในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บคะแนนก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม (Pre-test) และเก็บคะแนนอีกครั้งหลังการเข้าร่วมกิจกรรม (Pro-test)

แผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของกิจกรรม ระยะเวลา ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน โดยแผนการจัดกิจกรรมมีทั้งหมด 11 แผน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ชื่อ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหาสาระ	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	การประเมินผลการจัด กิจกรรม
2	เริ่มต้นการ เป็นสมาชิก ของสภาเด็ก ของสภาเด็ก และเยาวชนระดับ ตำบล	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ บทบาทและหน้าที่ ของตนเองในฐานะ สมาชิกสภาเด็ก และเยาวชนระดับ ตำบล	บทบาทและ หน้าที่ของสภา เด็กและ เยาวชนตำบล	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	เมื่อฉันเป็น ผู้นำ	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะของ ผู้นำที่พึงประสงค์	ความรู้เรื่อง คุณลักษณะ ผู้นำที่พึง ประสงค์	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	สื่อสารสื่อใจ	เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มี ความสามารถใน การสื่อสาร	ความรู้และ เทคนิคในการ สื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	คนดีที่เรา ชอบ	เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีระเบียบ วินัย มีคุณธรรม จริยธรรมในการ ทำงาน	คุณธรรม จริยธรรมใน การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
5	มารยาทในที่ ประชุม	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมี ความสามารถใน การเข้าร่วมประชุม	มารยาทที่ดีใน การเข้าร่วม ประชุม	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
6	ชุมชนของ เรา	เพื่อให้ผู้ได้เรียนรู้ แนวทางใน การศึกษาชุมชน	แนวทาง การศึกษา ชุมชน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
5	แผนที่เดินดิน	เพื่อให้ผู้เรียนได้ ทดลองสร้าง เครื่องมือใน การศึกษาชุมชน	แนวทางการ ทำแผนที่เดิน ดิน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นระหว่าง การร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน

ตารางที่ 22 (ต่อ) แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ชื่อ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหาสาระ	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	การประเมินผลการจัดกิจกรรม
6	การจัดการความรู้	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการจัดการความรู้	วิธีการจัดการความรู้เบื้องต้น	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	การเขียนโครงการ	เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนโครงการ	แนวทางการเขียนโครงการที่ถูกต้อง	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	การติดต่อประสานงาน	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน	แนวทางในการติดต่อประสานงาน	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน
4	การประชุมสัมพันธ	เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการประชุมสัมพันธ	การประชุมสัมพันธรูปแบบต่างๆ	1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นการประยุกต์ใช้	1.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม 2.การทำใบงาน

ตารางที่ 23 กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 1 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 8.30 น.	ปฐมนิเทศ
8.30 - 9.00 น.	ทำแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้(pre-test)
9.00 - 10.00 น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ
10.00 - 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 1 “เริ่มต้นการเป็นสมาชิกของสภาเด็ก”
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ

ตารางที่ 23(ต่อ) กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 1 เมษายน 2556(ต่อ)

เวลา	รายละเอียด
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ(ต่อ)”

กำหนดการวันที่ 2 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 10.00 น.	กิจกรรมที่ 3 “สื่อสารสื่อใจ”
10.00 - 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 3 “สื่อสารสื่อใจ”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”(ต่อ)

กำหนดการวันที่ 3 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)
14.00 - 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 - 15.00 น.	กิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”(ต่อ)

\

ตารางที่ 23(ต่อ) กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 4 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 16.00 น.	กิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”(ต่อ)

กำหนดการวันที่ 5 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)
14.00 - 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 - 15.00 น.	กิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน” (ต่อ)

ตารางที่ 23(ต่อ) กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 6 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้”
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 16.00 น.	กิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้” (ต่อ)

กำหนดการวันที่ 7 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ”
10.00 - 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ(ต่อ)”
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 10 “การติดต่อประสานงาน”
15.00 - 15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.15 - 17.00 น.	กิจกรรมที่ 10 “การติดต่อประสานงาน”(ต่อ)

ตารางที่ 23(ต่อ) กำหนดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์)

กำหนดการวันที่ 8 เมษายน 2556

เวลา	รายละเอียด
8.00 - 12.00 น.	กิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์
10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 – 12.00 น.	กิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์(ต่อ)
12.00 - 13.00 น	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 13.30 น.	ทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้(post-test)
13.30 -13.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
13.45 – 15.00 น.	กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ
15.00 น.	ปิดกิจกรรม

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน จากการทดลองสามารถสรุปผลได้ดังนี้

นำเสนอผลการทดลองด้วย ผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลคะแนนในการทำแบบทดสอบความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยค่า T-Test

3.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัด ความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง

เนื้อหาสาระ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	0.83	0.87	2.36	0.76	7.02	0.000*
2. ภาวะผู้นำ	2.13	0.73	2.53	0.51	2.56	0.016*
3. การสื่อสาร	1.63	0.76	2.50	0.68	4.88	0.000*
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	1.10	0.60	1.73	0.69	3.90	0.001*
5. มารยาทในที่ประชุม	1.80	0.92	2.27	0.69	2.00	0.055
6. การศึกษาชุมชน	1.16	0.87	2.03	1.24	2.87	0.008*
7. แผนที่เดินดิน	1.53	0.77	2.03	0.61	3.18	0.003*
8. การจัดการความรู้	1.60	0.67	1.90	0.99	1.25	0.222
9. การเขียนโครงการ	0.77	0.72	1.70	0.65	5.22	0.000*
10. การติดต่อประสานงาน	1.30	0.91	2.13	0.90	3.62	0.001*
11. การประชาสัมพันธ์	1.43	0.77	2.23	0.6	4.00	0.000*
รวม	15.30	2.35	23.43	3.24	9.80	0.000*

*p < 0.05

จากตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้รวมทั้ง 11 ด้าน เท่ากับ 15.30 (คะแนนเต็ม 35 คะแนน) ซึ่งเป็นคะแนนที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล (\bar{X} = 0.83) (คะแนนเต็ม 3) ด้านภาวะผู้นำ (\bar{X} = 2.13) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการสื่อสาร (\bar{X} = 1.63) (คะแนนเต็ม 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ (\bar{X} = 1.10) (คะแนนเต็ม 3) ด้านมารยาทในที่ประชุม (\bar{X} = 1.80) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการศึกษาชุมชน (\bar{X} = 1.16) (คะแนนเต็ม 4) ด้านแผนที่เดินดิน (\bar{X} = 1.53) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการจัดการ

ความรู้ ($\bar{X} = 1.60$) (คะแนนเต็ม 4) ด้านการเขียนโครงการ ($\bar{X} = 0.77$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการติดต่อ
 ประสานงาน ($\bar{X} = 1.30$) (คะแนนเต็ม 3) และด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 1.43$) (คะแนนเต็ม 3)

คะแนนความรู้ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
 หลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้รวมทั้ง 11 ด้าน สูงกว่าก่อนเข้าร่วม
 กิจกรรม โดยมีค่าเท่ากับ 23.43(คะแนนเต็ม 35 คะแนน) ซึ่งเป็นคะแนนที่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ
 พิจารณาในแต่ละด้านพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทุกด้าน
 ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล (\bar{X}
 $= 2.36$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 2.53$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 2.50$)
 (คะแนนเต็ม 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 1.73$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านมารยาทในที่
 ประชุม ($\bar{X} = 2.27$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.03$) (คะแนนเต็ม 4) ด้านแผนที่เดิน
 ดิน ($\bar{X} = 2.03$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 1.90$) (คะแนนเต็ม 4) ด้านการเขียน
 โครงการ ($\bar{X} = 1.70$) (คะแนนเต็ม 3) ด้านการติดต่อประสานงาน ($\bar{X} = 2.13$) (คะแนนเต็ม 3) และ
 ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.23$) (คะแนนเต็ม 3)

เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็ก
 และเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า
 ความรู้มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 15.30 และ 23.43
 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า เกือบทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านมารยาทในที่
 ประชุม และการจัดการความรู้ ที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่า
 ความรู้ในด้านมารยาทในที่ประชุม และการจัดการความรู้ไม่เปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วม
 กิจกรรม แต่ในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องความ
 รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง

เนื้อหาสาระ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	1.94	0.40	3.77	0.32	19.21	0.000*
2. ภาวะผู้นำ	1.93	0.44	3.89	0.38	20.36	0.000*
3. การสื่อสาร	2.00	0.40	3.76	0.35	17.10	0.000*
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	1.99	0.33	3.73	0.30	20.07	0.000*
5. มารยาทในที่ประชุม	2.19	0.38	3.89	0.24	25.30	0.000*
6. การศึกษาชุมชน	1.96	0.30	3.64	0.28	24.40	0.000*
7. แผนที่เดินดิน	1.94	0.33	3.88	0.36	22.28	0.000*
8. การจัดการความรู้	2.04	0.43	3.52	0.29	14.82	0.000*
9. การเขียนโครงการ	2.03	0.48	3.91	0.28	16.17	0.000*
10. การติดต่อประสานงาน	2.08	0.41	4.12	0.34	19.94	0.000*
11. การประชาสัมพันธ์	2.56	1.73	3.96	0.32	4.50	0.000*
รวม	2.06	0.24	3.82	0.76	33.89	0.000*

*p < 0.05

จากตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 2.06 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประชาสัมพันธ์ (\bar{X} =2.56) รองลงมา คือ มารยาทในที่ประชุม (\bar{X} =2.19) และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำ (\bar{X} =1.93)

ค่าคะแนนทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล หลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีค่าเท่ากับ 3.82 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในทุกด้าน ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการติดต่อประสานงาน ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา คือการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.96$) และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการความรู้ ($\bar{X} = 3.52$)

เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมก่อนและหลังการทดลอง มีค่าเท่ากับ 2.06 และ 3.82 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

3.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง

เนื้อหาสาระ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล	2.50	0.38	4.26	0.40	14.64	0.000*
2. ภาวะผู้นำ	2.37	0.41	3.99	0.26	17.54	0.000*
3. การสื่อสาร	2.34	0.47	3.96	0.35	15.03	0.000*
4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์	2.60	0.40	3.97	0.31	15.31	0.000*
5. มารยาทในที่ประชุม	2.44	0.39	4.00	0.43	13.29	0.000*
6. การศึกษาชุมชน	2.21	0.37	3.89	0.36	17.11	0.000*
7. แผนที่เดินดิน	1.96	0.31	4.10	0.34	22.45	0.000*
8. การจัดการความรู้	2.44	0.75	4.17	0.31	11.92	0.000*
9. การเขียนโครงการ	2.42	0.49	3.87	0.32	17.22	0.000*

ตารางที่ 26(ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง

เนื้อหาสาระ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
10. การติดต่อประสานงาน	2.40	0.49	3.52	0.34	9.52	0.000*
11. การประชาสัมพันธ์	2.40	0.52	4.22	0.34	14.31	0.000*
รวม	2.37	0.18	3.99	0.14	41.93	0.000*

*p < 0.05

จากตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในด้านทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 2.37 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ (\bar{X} =2.60) รองลงมา คือ ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล (\bar{X} =2.50) และทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แผนที่เดินดิน (\bar{X} =1.96)

หลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในด้านทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ในภาพรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีค่าเท่ากับ 3.99 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในทุกด้าน ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล (\bar{X} =4.26) รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ (\bar{X} =4.22) และทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดต่อประสานงาน (\bar{X} =3.52)

เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนทัศนคติเฉลี่ยในภาพรวมก่อนและหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 2.37 และ 3.99 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองมีทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยได้เขียน(ร่าง)แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และนำ(ร่าง)แนวทางนั้นมาพัฒนา ด้วย
วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2556 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ
ห้องประชุม 407 ชั้น 4 อาคารประชุมสุข อาชีวอารุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี
ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ตัวแทนจากสำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส
และผู้สูงอายุ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
เข้าร่วมการประชุมกลุ่ม จำนวน 12 ท่าน โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม สามารถ
สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

ผู้วิจัยเขียน(ร่าง)แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลขึ้น โดยเขียนจากประสบการณ์ของผู้วิจัยจาก
การจัดกิจกรรมจริง นำมารวมกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และ
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีเนื้อหาประกอบ
ไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านแผนการจัดกิจกรรม
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้สอน และวิทยากรพิเศษ
4. ด้านการจัดกิจกรรม
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน
6. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ประเด็นของการสนทนากลุ่มเพื่อการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล (แสดงใน
ภาคผนวก จ) ประกอบด้วย

1. การพิจารณาความเหมาะสมของ(ร่าง)แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก
ระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.1 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของ(ร่าง)แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของ(ร่าง)แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สรุปได้ดังนี้

1) ด้านแผนการจัดกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าการนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไปใช้ต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยยึดปัญหาและความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในแต่ละพื้นที่ จึงจะสามารถเรียกได้ว่าเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมที่แท้จริง ดังที่ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) กล่าวไว้ว่า “แผนกิจกรรมในการเอาไปใช้จริงควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามตัวเด็ก ตามบริบทชุมชน ผู้นำชุมชน เพราะความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นด้วย” โดยก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมควรทำการจัดประชุมหารือหรือจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพบปะกันก่อนระหว่างผู้จัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และชุมชน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และเป็นการหาความต้องการที่สอดคล้องกันของทุกฝ่าย

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีความหลากหลายเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายหลายลักษณะ จึงควรมีการแบ่งระดับของกิจกรรมให้เป็นลำดับขั้น เช่น แผนที่เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มต้นการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แผนที่เหมาะสมกับสมาชิกที่มีประสบการณ์การทำงานมาบ้างแล้ว เป็นต้น ดังที่ สาลิกา ตรีรัตนพิทักษ์ (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) กล่าวไว้ว่า “เนื่องจากสภาตำบลเป็นเหมือนเด็กๆที่เพิ่งเริ่ม เพราะฉะนั้นควรแบ่งแผนออกเป็นขั้นตอน เช่น สำหรับตำบลที่เพิ่งเริ่ม แผนไหนที่เหมาะสมกับน้องที่ยังไม่รู้อะไรเลย แผนไหนเหมาะสมกับสภาตำบลที่ผ่านงานมาบ้างแล้ว และระดับปลายแผนไหนที่เหมาะสมสำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่กำลังจะเติบโตต่อไป” และควรมีการเน้นย้ำเรื่องจิตอาสาลงในทุกกิจกรรม

2) ด้านผู้เรียน

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าควรมีการเปิดกว้างด้านผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม โดยเชื่อว่าหากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจแล้วการดำเนินกิจกรรมจะเป็นไปด้วยดี และผู้เรียนก็จะสามารถพัฒนาตนเองได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ดังที่สาธิตา ตรีรัตนพิทักษ์ (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) กล่าวไว้ว่า “เอาแค่เต็มใจจะมา สามารถเข้าร่วมได้หมด ขอให้เด็กอยากที่จะมา” ซึ่งสอดคล้องกับ วีรฉัตร สุปัญญา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวว่า “บุคคลที่อยากเข้าร่วมกิจกรรมคือบุคคลที่มีความรับผิดชอบ หากใครไม่รับตั้งแต่แรก ก็ถือว่าใช้ไม่ได้” เช่นเดียวกับ รัตนา ศรีวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวว่า “การตีกรอบคุณสมบัติผู้เรียนมากเกินไปจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้ยาก”

3) ด้านผู้สอน

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรมีคือต้องเป็นผู้มีจิตวิทยา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับเด็กได้ ต้องเป็นบุคคลที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ต้องไม่ชี้แนะ หรือครอบงำความคิดของผู้เรียน และต้องเป็นบุคคลที่สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่เด็กในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ ตามที่ สาธิตา ตรีรัตนพิทักษ์ (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า “ผู้สอนต้องมีความเป็นเด็ก เป็นอาจารย์ไม่ได้ เป็นอาจารย์แล้วกลับ ผู้สอนแก่แค่ไหนก็ได้แต่ต้องมีความเป็นเด็กอยู่ในตัว แล้วเวลาสอนให้สอนแบบเด็กๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ และสนุก” ซึ่งสอดคล้องกับ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวว่า “ผู้สอนต้องเป็นคนทันสมัย เข้าใจวัยรุ่น เข้าใจปัญหาปัจจุบัน และเข้ากับวัยรุ่นได้ รวมทั้งต้องเป็นบุคคลที่ทำตนเป็นต้นแบบ เป็นผู้เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต้องเป็นบุคคลที่เปิดโอกาสให้คนเข้ามามีส่วนร่วมจริงๆ ต้องเป็นคนที่มีจิตใจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจริงๆ” เช่นเดียวกับ วีรฉัตร สุปัญญา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวว่า “ควรมีการเน้นบทบาทของผู้สอนมากกว่ากำหนดคุณลักษณะ เช่น ผู้สอนไม่ควรไปกำหนดความคิดให้แก่เด็กตั้งแต่เริ่ม ทำให้เด็กคิดอะไรไม่ได้ เนื่องจากผู้ใหญ่พูดมาแล้ว”

ส่วนวิทยากรพิเศษไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดคุณสมบัติมากมาย ให้เพียงแต่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่รับผิดชอบเท่านั้น

4) ด้านการจัดกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลด้านการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมแต่ควรมีการปรับเรื่องการประเมินผลโดยใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการ เช่นการสังเกต การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ทั้งนี้วิธีการประเมินควรมีความสอดคล้องและขึ้นอยู่กับบริบทของสังคม

นั้นๆโดย วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556)กล่าวว่า “การประเมินผลไม่ควรเป็น Pretest – Protest เท่านั้น ควรจะปรับได้ตามบริบทสังคม เพราะสุดท้ายปลายทางแล้วเราต้องการดูว่าเขาสามารถนำไปทำอะไรเพื่อสังคมได้บ้าง มีประโยชน์ต่อส่วนรวมไหม ควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ” นอกจากนี้ยังควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาในทุกกิจกรรม และควรจัดกิจกรรมที่ความกลมกลืนกันระหว่างสันตนาการและวิชาการ

5) ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าแนวทางการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลด้านสื่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มเรื่องสื่อการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น เช่น แหล่งการเรียนรู้ สื่อบุคคลภายในชุมชน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ศึกษาจากของจริง เกิดเป็นประสบการณ์ตรง สามารถเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่าย รวมทั้งเพิ่มสื่ออ้างอิงที่จะใช้เพื่อเสริมในกรณีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำการศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติมเอง

6) ด้านสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลด้านสถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม แต่ควรมีการแก้ไขในข้อที่ระบุว่าควรเป็นพื้นที่โล่ง โดยเปลี่ยนเป็นควรเป็นพื้นที่เฉพาะปราศจากสิ่งรบกวนจากภายนอก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดสมาธิ

4.2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไว้ดังนี้

1) แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในเบื้องต้น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมอาจจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ในอนาคตควรให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมาชิกในรุ่นต่อมา ในลักษณะรุ่นพี่จัดให้รุ่นน้อง โดยควรให้เด็กเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด รวมทั้งการเป็นผู้สอนด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน นอกจากนั้นเด็กและเยาวชนที่ผ่านการทำงานมาก่อนย่อมมีประสบการณ์ตรงที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่น้องในรุ่นต่อไป รวมทั้งช่วงวัยที่ใกล้เคียงกันจะช่วยให้สามารถสื่อสารกันได้ง่าย มี

ความคิด ความต้องการ และความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ดังเช่น วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า “เป็นไปได้ไหมที่ในอนาคตเจ้าหน้าที่หรือผู้ใหญ่จะเป็นผู้ช่วยส่งเสริมสนับสนุน แล้วให้เด็กเป็นตัวหลักในการดำเนินการเอง โดยอาจจะมีการพัฒนาเป็นรุ่นแรก แล้วให้เป็นต้นแบบ แล้วให้รุ่นพี่มาดูแลรุ่นน้อง รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน” ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา ศรีวัฒนา (สนทนากลุ่ม, 30 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวว่า “เด็กและเยาวชนที่ผ่านการทำกิจกรรมมาก จะเป็นคนที่มีความสามารถอย่างมาก ในบางครั้งวิทยากรที่หามาอาจจะมี ความเชี่ยวชาญน้อยกว่าตัวเด็กเอง จึงควรดึงเด็กและเยาวชนเหล่านั้นมาให้ความรู้แก่รุ่นน้อง”

2) การใช้ภาษาในการเขียนแนวทางควรใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย มีความเป็นธรรมชาติ

3. ควรมีการสอดแทรกคำที่เป็นหัวใจสำคัญ(Key Word) เช่นการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ลงในทุกหัวข้อ

ภายหลังจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มพิจารณาความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำ (ร่าง)แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมารับแก้ ดังนี้

แนวทางจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านแผนการจัดกิจกรรม
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้สอน และวิทยากรพิเศษ
4. ด้านการจัดกิจกรรม
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน
6. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ด้านแผนกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในครั้งนี้ได้จากการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ร่วมกับการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงาน

ของสภาเด็กและเยาวชนจากงานวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ(2553) และงานวิจัยของสุนิสา ไชยสกุล (2553) รวมทั้งใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการ

ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม โดยมีแนวทางในการนำแผนการจัดกิจกรรมไปใช้ ดังนี้

1. การนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไปใช้ควรเริ่มจากการให้ผู้จัดกิจกรรม ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และทำความเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ดีเสียก่อน

2. ก่อนนำแผนการจัดกิจกรรมไปใช้ควรมีการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อน ได้แก่ เป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัด ความต้องการของชุมชน และความต้องการเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นว่ามีความต้องการในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนอย่างไร แล้วจึงนำแผนการจัดกิจกรรมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่

3. แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ต้องเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ โดยสามารถเลือกดำเนินการจัดกิจกรรมตามปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องดำเนินการจัดกิจกรรมจนครบทั้ง 11 แผนกิจกรรม

4. แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สามารถแบ่งลำดับแผนได้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1) แผนกิจกรรมขั้นต้นเพื่อการพัฒนาตนเองของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่

แผนที่ 1 ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล

แผนที่ 2 ภาวะผู้นำ

แผนที่ 3 การสื่อสาร

แผนที่ 4 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

แผนที่ 5 มารยาทในที่ประชุม

2) แผนกิจกรรมขั้นกลางเพื่อการเรียนรู้ชุมชนของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่

แผนที่ 6 ชุมชนศึกษา

แผนที่ 7 แผนที่เดินดิน

แผนที่ 10 การติดต่อประสานงาน

3) แผนกิจกรรมชั้นสูงเพื่อการดำเนินงานได้ตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่

แผนที่ 8 การจัดการความรู้

แผนที่ 9 การเขียนโครงการ

แผนที่ 11 การประชาสัมพันธ์

5. ควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาลงในทุกกิจกรรม เพราะจิตอาสาเป็นหัวใจในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย

2. ด้านผู้เรียน

แนวทางในการคัดเลือกผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1. เป็นสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เพราะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปคือผู้ที่สามารถสมัครเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้นำเด็กที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของกลุ่มโดยตรง จึงควรมีการเสริมศักยภาพของกลุ่มเด็กเหล่านี้ให้พร้อมทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน

2. มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยใจ คือผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ พร้อมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ส่งผลให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น สามารถนำกิจกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้ และแนวทางการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการสร้างแผนกิจกรรม โดยแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและดำเนินการในทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม หากผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมแล้ว อาจส่งผลให้การจัดกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ด้านผู้สอนและวิทยากรพิเศษ

ผู้สอนและวิทยากรในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้สอนหลักและวิทยากรพิเศษ โดยมีแนวทางในการเลือกผู้สอนและวิทยากรดังนี้

3.1 ผู้สอนหลัก

1. ต้องศึกษาและทำความเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนการจัดกิจกรรม รวมทั้งเข้าใจบทบาท หน้าที่และขอบข่ายการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2. เป็นบุคคลที่มีความเข้าใจในทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแผนการจัดกิจกรรมที่วางไว้
3. ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้เรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กและเยาวชน วิธีการสอนควรเป็นการสนทนาการที่สอดแทรกด้วยวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข และไม่เบื่อหน่าย
4. ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการทำกิจกรรมและแบ่งปันผู้เรียนคนอื่นๆ ต้องไม่ปิดกั้น หรือชี้นำความคิดของผู้เรียน
5. ผู้สอนเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้เล่าประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด
6. ผู้สอนเป็นผู้มีความสามารถในการจับประเด็นและตั้งคำถาม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ได้รับ

3.2 วิทยากรพิเศษ

วิทยากรพิเศษในที่นี้หมายถึงผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ที่ทางผู้สอนหลักได้เชิญมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน สิ่งสำคัญเพียงอย่างเดียวในการคัดเลือกวิทยากรพิเศษคือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านที่จะให้ความรู้ ซึ่งควรจะเป็นด้านที่ผู้สอนหลักไม่สามารถให้ความรู้ได้

4. ด้านการจัดกิจกรรม

ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีแนวทาง ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการปฐมนิเทศให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งผู้ปกครองของเหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ได้ทราบถึงเป้าหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงความสำคัญของภาระและหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และพร้อมจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ

2. รูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้สามารถจัดได้ 3 ลักษณะ คือ

- 2.1 แบบการเข้าค่าย เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่รวมผู้เรียนได้อย่างดี เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่สภาเด็กและเยาวชนที่เพิ่งก่อตั้ง สภาเด็กและเยาวชนที่สมาชิกยังไม่คุ้นเคยกัน หรือสภาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม และการรักษาระเบียบวินัย เพราะจะ

สามารถควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมได้ค่อนข้างมาก รวมทั้งสามารถดูแลไม่ให้ผู้เรียนแอบหนีหาย ระหว่างการทำกิจกรรมได้ด้วย

2.2 แบบไปเข้าเย็นกลับจัดต่อเนื่องจนจบหลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมแบบต่อเนื่องจนจบหลักสูตร โดยมีการนัดเวลาในการเข้าร่วมและเลิกกิจกรรมในแต่ละวัน เหมาะสำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่มีสมาชิกสภาที่ค่อนข้างมีความรับผิดชอบ หรือสามารถติดตามตัวสมาชิกได้ง่าย วิธีการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้มีข้อดีตรงที่ผู้สอนสามารถให้การบ้านหรือสามารถให้ผู้เรียนหาข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไปได้ นอกเหนือจากเวลาการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากข้อมูลจริง และสามารถนำผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้จริงได้

2.3 แบบไปเข้าเย็นกลับจัดแบบระยะสั้นครั้งละ 1-2 กิจกรรม เหมาะสำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่สมาชิกสภามีเวลาว่างไม่ค่อยตรงกัน สามารถจัดเป็นการอบรมระยะสั้นๆในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ครั้งละ 1-2 กิจกรรม ต่อไปเรื่อยๆ จนจบหลักสูตร

การเลือกรูปแบบในการจัดกิจกรรม ควรให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในสังกัดได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และความต้องการด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาในทุกกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นย้ำหัวใจในการทำงาน และหัวใจที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม

4. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สิ่งสำคัญคือการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมควรมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เช่น การจัดแถวเป็นวงกลมให้ทุกคนเห็นหน้ากัน การใช้คำพูดแบบไม่เป็นทางการของผู้สอน การมีสีหน้ายิ้มแย้มระหว่างการสอน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนกล้าที่จะเล่าเรื่องของตนเอง รวมทั้งกล้าแสดงความคิดเห็นต่างๆในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม

5. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยการสนใจฟังเรื่องราวประสบการณ์ หรือความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างตั้งใจ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญจากการที่บุคคลอื่นๆรับฟังสิ่งที่ตนเองพูด

6. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนถือเป็นข้อมูลสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งการถ่ายทอดประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นนี้ได้จากผู้เรียนหลายคนก็จะมีข้อมูลที่แตกต่างกันมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การเรียนรู้มีความหลากหลาย ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรมีการกระตุ้น และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเล่าประสบการณ์หรือนำความคิดเห็นของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่มให้ได้มากที่สุด โดยในขั้นแรกจะขออาสาสมัครเพื่อ

ความสมัครใจในการเล่าเรื่องราวหรือแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นจึงให้มีการเรียกเป็นรายบุคคลในกรณี que ผู้เรียนบางคนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

7. ผู้สอนควรใช้การตั้งคำถามในการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม

8. นอกจากการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ทำได้โดยการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบที่อยู่ในแผนการจัดกิจกรรมทั้งก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-Test) และหลังการจัดกิจกรรม (Post-Test) เพื่อดูเปรียบเทียบผลคะแนนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ควรมีการใช้การประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ เช่น การสังเกต การทำกิจกรรม/โครงการเพื่อสังคม โดยวิธีการประเมินขึ้นอยู่กับความพร้อมและบริบทของแต่ละชุมชน ทั้งนี้เพราะความรับผิดชอบต่อสังคมจะเห็นได้จากการลงมือทำงานเพื่อสังคมมากกว่าการดูจากคะแนนสอบเพียงอย่างเดียว

9. ในช่วงแรกหรือครั้งแรกของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ผู้รับผิดชอบอาจเป็นหน่วยงานหรือผู้ใหญ่เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม แต่ในอนาคตควรมีการให้เด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้จัดหรือผู้ดำเนินกิจกรรมในลักษณะรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง แทนการให้ผู้ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบ

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน

แนวทางการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. สื่อพื้นฐาน เป็นสื่อที่จำเป็นต้องมีในการจัดกิจกรรม เป็นสื่อที่หาได้ง่าย ราคาถูก หาได้ทุกพื้นที่ แม้ในพื้นที่ชนบทที่วัสดุและอุปกรณ์ไม่พร้อม เป็นสื่อที่สามารถใช้ได้หลากหลาย ซึ่งในการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้ เพียงแค่มีสื่อในขั้นพื้นฐานก็สามารถจัดกิจกรรมได้ สื่อเหล่านี้ ได้แก่

1.1 กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่สำหรับผู้เรียนเขียนสรุปความรู้ เพื่อนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อสรุปของกลุ่มตนเองต่อกลุ่มใหญ่ในการจัดกิจกรรม

1.2 ปากกาเมจิกสีต่างๆ สำหรับให้ผู้เรียนเขียนในกระดาษเพื่อนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อสรุปของกลุ่มตนเอง ควรเป็นปากกาเมจิกหัวใหญ่

1.3 เอกสารความรู้ในแต่ละเรื่องตามที่ได้จัดทำไว้ในแผนการจัดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้แก่ผู้เรียนในการทำกิจกรรม

1.4 สมุดบันทึกประจำตัวของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดรายละเอียดข้อมูลที่จะใช้ในการทำกิจกรรม หรือจดบันทึกความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม

1.5 ปากกา ให้ไว้ประจำตัวผู้เรียนเพื่อจดบันทึกสิ่งต่างๆ

1.6 อุปกรณ์ในการจัดเกมระหว่างการทำกิจกรรม เช่น ขวดน้ำ เทปขาว เชือกยาว บัตรข้อความ ซองใส่บัตรข้อความ เป็นต้น

1.7 สื่อการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น ในกรณีที่มีสื่อภายในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ควรมีการนำสื่อภายในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น แหล่งการเรียนรู้ สื่อบุคคล หรือ เอกสารอ้างอิง เป็นต้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีประสบการณ์ตรงในสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และยังส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ได้ง่ายอีกด้วย

2. สื่อเสริม เป็นสื่อที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สามารถสร้างผลงานจากกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และผู้สอนสามารถสอนได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น สื่อเหล่านี้ได้แก่

2.1 คอมพิวเตอร์ ช่วยใช้การให้ความรู้จากผู้สอนหรือวิทยากรพิเศษสามารถทำได้ง่ายและมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานในชั้นทดลองใช้ หรือ การนำเสนอความคิดเห็นและข้อสรุปในการร่วมกิจกรรมต่างๆ การใช้คอมพิวเตอร์ทำให้เกิดรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจตามความสามารถของผู้เรียน

2.2 เครื่องฉายภาพ เป็นอุปกรณ์ที่ต้องมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการนำเสนองานให้แก่ผู้เรียนทุกคนได้ดู

2.3 จอรับภาพ ใช้คู่กับเครื่องฉายภาพ เพื่อให้การนำเสนอมีความคมชัด น่าสนใจ ง่ายต่อการดูและศึกษา

2.4 กล้องถ่ายรูป สามารถนำมาใช้ในการลงทะเบียนข้อมูลชุมชน โดยให้ผู้เรียนถ่ายภาพในบริเวณต่างๆของชุมชนมาประกอบนำเสนอ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น

2.5 ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง สำหรับอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนระหว่างการจัดกิจกรรม และผู้เรียนในการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อสรุปต่างๆ

6. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

แนวทางในการเลือกสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมควรอยู่ในบริเวณชุมชนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาชุมชนของตนเองผ่านการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ได้ เพราะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมี

ภาระหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นของตนเอง จึงควรมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้ง

2. ควรเป็นพื้นที่เฉพาะที่ปราศจากการรบกวนจากภายนอก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสมาธิในการดำเนินกิจกรรม และต้องมีขนาดเหมาะสมต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องเป็นสถานที่ที่สะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ผู้เรียนสามารถนั่งทำกิจกรรมกับพื้น หรือมีโต๊ะและเก้าอี้ที่สะอาดไว้สำหรับผู้เรียนทำกิจกรรม

4. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถรองรับสื่อที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมได้ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย โพรเจกชัน เป็นต้น และต้องมีในจำนวนที่เพียงพออีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนากิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสู่ชุมชน ดังนี้

1. พัฒนากิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ ซึ่งผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มทดลองด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่มีอายุ 15-25 ปี
2. เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
3. เป็นผู้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามกำหนดเวลาการจัดกิจกรรม

การวิจัยในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ดังนี้

E : O₁ X O₂

เมื่อ	E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
	X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
	O ₁	แทน	การวัดค่าตัวแปรก่อนการจัดกระทำ (Pre-test)
	O ₂	แทน	การวัดค่าตัวแปรหลังการจัดกระทำ (Post-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
4. แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
5. แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

การดำเนินการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นการสร้างกิจกรรม

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชน แล้วทำการวิเคราะห์เรื่องที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสภาเด็กและเยาวชน โดยวิเคราะห์เรื่องที่จำเป็นต้องเรียนรู้ได้ทั้งหมด 10 เรื่อง คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การสื่อสาร 3) คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 4) มารยาทในที่ประชุม 5) การศึกษาชุมชน 6) แผนที่เดินดิน 7) การจัดการความรู้ 8) การเขียนโครงการ 9) การติดต่อประสานงาน 10) การประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นนำประเด็นในเรื่องต่างๆทั้ง 10 เรื่องมาสร้างเป็นแบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เพื่อสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับประเทศ

1.2 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) แบ่งประชากรตามพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่เป็นภาคได้ 6 ภาค คือ 1.ภาคเหนือ 2.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3.ภาคกลาง 4.ภาคตะวันออก 5.ภาคตะวันตก และ 6. ภาคใต้ หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) สุ่มเลือกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ภาคละ 2 แห่ง รวมทั้งสิ้น 12 แห่ง

1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบของสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 แห่งเพื่อขอทำการสำรวจ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ให้แต่ละที่จำนวน 25

ชุด รวมแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 300 ชุด และได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 279 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคม และความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

5. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชน การศึกษาจากระบบโรงเรียน แนวคิดเรื่องวัยรุ่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แนวคิดอาสาสมัคร รับผิดชอบต่อสังคม และผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มาใช้ในการออกแบบกิจกรรม(แกนกลาง) ซึ่งสามารถสรุปแผนการจัดกิจกรรมได้ทั้งหมด 11 แผน รวมทั้งสร้างแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะและแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน เพื่อใช้ในการประเมินผลการจัดกิจกรรม

2. ขั้นตอนการทดลองใช้กิจกรรม

1. ผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนที่จะใช้เป็นกลุ่มทดลองในการจัดกิจกรรม โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง ผลการสุ่มคือสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งถือเป็นกลุ่มทดลองที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ โดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling)เพื่อมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี
2. เป็นผู้เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม
3. เป็นผู้ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ได้ครบทุกกิจกรรม

2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอความอนุเคราะห์กับเทศบาลนครนครปฐมผู้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ เพื่อขอข้อมูล และขออนุญาตดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับเทศบาลนครนครปฐมในการจัดประชุมสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความเข้าใจและแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม รวมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์

รับสมัครกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมครบถ้วนตามจำนวนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ 30 คน

4. ผู้วิจัยขอตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 เข้าร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนพระปฐมเจดีย์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมและแบบวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

5. ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดทัศนคติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ได้ปรับปรุงแล้ว ให้กลุ่มทดลองทั้ง 30 คนทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการเก็บคะแนนก่อนการร่วมกิจกรรม(Pre-Test)

3. ขั้นตอนทดลองจัดกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้กลุ่มทดลองได้รับทราบ และเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกันก่อนระหว่างผู้เรียนและผู้สอนก่อนการเริ่มกิจกรรม รวมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง โดยใช้กิจกรรมสนทนาการละลายพฤติกรรม และสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม และทุกกิจกรรมจะใช้วิธีการนั่งล้อมวงเพื่อลดความเป็นทางการ และช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้เป็นอย่างดี

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละแผนแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

2.1 ขั้นประสบการณ์ เริ่มจากผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนในหัวข้อต่างๆ โดยผู้สอนขออาสาสมัครจากผู้เรียนให้มาอ่านเรื่องสั้น อ่านกรณีตัวอย่าง ร่วมเล่นเกม หรือร่วมแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน ให้อยู่กับกิจกรรม หลังจากนั้นผู้สอนจึงตั้งประเด็นคำถามแล้วให้ผู้เรียนนำประสบการณ์การทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลที่ผ่านมาทำการและเปลี่ยนซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของตนเอง โดยผู้สอนจะคอยเดินสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

2.2 ขั้นสะท้อนและอภิปราย ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันหาคำตอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโจทย์แบ่งปันกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม แล้วให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบให้แก่โจทย์ที่ได้กำหนดไว้ พร้อมขออาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบโดยการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม

ของตน โดยไม่มีการแนะนำเพิ่มเติม หลังจากนั้นผู้สอนจึงให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแต่ละครั้งโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละเรื่องมาบรรยาย การให้ศึกษาจากใบความรู้ การลงพื้นที่เก็บข้อมูล การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

2.3 **ขั้นความคิดรวบยอด** ผู้สอนใช้คำถามเพื่อเป็นการเปิดประเด็นในแต่ละกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบในฐานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายในขั้นตอนก่อน กลับมาพิจารณาอีกครั้งร่วมกับความรู้ใหม่ ซึ่งในครั้งนี้ผู้สอนคอยให้คำแนะนำโดยใช้คำถามต่างๆ เพื่อเปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้ช่วยกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปคำตอบที่เป็นความคิดเห็นรวมของแต่ละกลุ่มย่อย แล้วให้อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอแนวคิดของกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่อีกครั้ง

2.4 **ขั้นทดลอง** ผู้สอนกำหนดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความคิดรวบยอดที่ได้มาทดลองปฏิบัติด้วยวิธีการต่างๆ ร่วมกับแนวคิดการทำงานของอาสาสมัคร เช่น การทำเขียนแนวทางพัฒนาตนเองเพื่อทำหน้าที่ต่อชุมชน การแสดงบทบาทสมมติในฐานสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน การคิดโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน การแสดงละครโดยใช้แนวคิดของอาสาสมัคร ฯลฯ ซึ่งให้ร่วมกันคิดและสร้างสรรค์กันภายในกลุ่มย่อย แล้วออกมาเสนอแก่เพื่อนกลุ่มอื่นและผู้สอน หลังนำเสนอจบจึงให้ผู้เรียนกลุ่มที่นำเสนออธิบายหลักการหรือแนวคิดที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ และปิดท้ายด้วยการตั้งคำถามจากผู้สอนหรือเพื่อนจากกลุ่มอื่นๆอีกครั้ง

ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 8 วัน รวม 52 ชั่วโมง

4. ขั้นหลังการทดลองจัดกิจกรรม

หลังการทดลองจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรับผิดชอบต่อสังคมที่สร้างขึ้นประกอบไปด้วย แบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดทัศนคติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับกลุ่มทดลองทั้ง 30 คนอีกครั้ง เพื่อเก็บคะแนนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม(Post-Test)

5. ขั้นการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม(Pre Test - Post Test) ของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนตำบลทั้ง 3 ตำบล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำผลคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมาทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

2. เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสู่ชุมชน

ผู้วิจัยนำประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมมาเขียนเป็น (ร่าง) แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และนำผลการพิจารณาไปปรับปรุง(ร่าง) แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 2 ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ผู้วิจัยสร้างแผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล(ภาคผนวก ข) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งลงความเห็นว่างแผนกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีการดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของอาชญา รัตนอุบล (2542) โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. การสำรวจความต้องการ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศ โดยการส่งแบบสอบถามให้แก่สภาเด็กและเยาวชนจำนวน 12 แห่ง ทั่วประเทศแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุปผลเป็นความต้องการในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมมี ดังนี้

1.1 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจพบว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 15 – 18 ปี และส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

1.2 ข้อมูลระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากวิเคราะห์เป็นรายด้านจะพบว่า สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ มารยาทในที่ประชุม ความสามารถในการสื่อสาร และความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ การเขียนโครงการ การจัดการความรู้ และการติดต่อประสานงานอยู่ในระดับน้อย

1.3 ข้อมูลความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลส่วนใหญ่มีความต้องการให้จัดกิจกรรมในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ และมีความต้องการรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เรียงตามลำดับ ดังนี้ การเรียนรู้ที่เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ การเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ที่มีการทำโครงการ/โครงการ การเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกสถานที่ การเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลอง การเรียนรู้ในลักษณะค่ายพักแรม การเรียนรู้ที่มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย ตามลำดับ

2. การวางแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้โดยการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน โดยมีกระบวนการดังนี้

2.1 ศึกษาผลการสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ได้จากการสำรวจความต้องการในขั้นที่ 1

2.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการทำงานของอาสาสมัคร เพื่อนำแนวคิดต่างๆมาใช้ในการสร้างกิจกรรม

2.3 ผู้วิจัยวางแผนการสร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล(แกนกลาง) ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทุก

คุณสมบัติของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั้ง 5 ข้อ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 11 ด้าน คือ 1.ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล 2. ภาวะผู้นำ 3. การสื่อสาร 4. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 5. มารยาทในที่ประชุม 6. การศึกษาชุมชน 7. แผนที่เดินดิน 8. การจัดการความรู้ 9. การเขียนโครงการ 10. การติดต่อประสานงาน และ 11. การประชาสัมพันธ์ โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งกำหนดขั้นตอนในกระบวนการการจัดกิจกรรมแต่ละแผน มีขั้นตอนการดำเนินการอยู่ 4 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นประสบการณ์ 2.ขั้นอภิปราย 3.ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4.ขั้นประยุกต์ใช้ ซึ่งทุกขั้นตอนจะใช้การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม

2.4 สร้างเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบไปด้วยเครื่องเครื่องมือ 3 ชุด คือ 1)แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 2)แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 3)แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.5 ผู้วิจัยสุ่มหาสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่จะใช้เป็นกลุ่มทดลอง โดยได้กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ แล้วทำการเปิดรับสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรมจนครบ 30 คน หลังจากนั้นจึงขอตัวแทนจากกลุ่มทดลองจำนวน 5 คน มาร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล สำหรับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ โดยร่วมกันเลือกหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ และวันเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

3. การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ผู้วิจัยได้จัดปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรม เพื่อทำความรู้จัก และเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งทำความเข้าใจในกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และในวันแรกของการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้จัดให้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะนำตัว ประกอบเพลง การร่วมร้องเพลง การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน และการเล่นเกมที่อาศัยความสามัคคีและการร่วมมือกันเป็นหลัก ซึ่งในช่วงกิจกรรมละลายพฤติกรรมนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้เรียน โดยเข้าร่วมกลุ่มต่างๆสลับสับเปลี่ยนกันไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ระหว่างการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมจะมีการสอดแทรก กิจกรรมสั้นทนาการ การร้องเพลง และการเล่นเกม เพื่อให้บรรยากาศในการจัดกิจกรรมมีความผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด รวมทั้งการให้ผู้เรียนนั่งล้อมวงในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง และช่วยให้เกิดการสื่อสารที่ดี

4. **กระบวนการเรียนการสอน** ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 11 แผน กิจกรรม กับกลุ่มทดลองทั้ง 30 คน ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 วัน รวมเวลาทั้งหมด 52 ชั่วโมง

5. **การประเมินผล** ผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดทัศนคติ โดยประเมินทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 2 ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1. การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2. การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

3. การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรมแสดงให้เห็นว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัย

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านแผนกิจกรรม

1. ผู้นำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจแผนการจัดกิจกรรมให้ดีเสียก่อน

2. ควรมีการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมในแต่ละพื้นที่

3. แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรเป็นแผนที่ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่

4. แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สามารถแบ่งแผนการจัดกิจกรรมได้เป็นหลายระดับ ซึ่งในการนำไปใช้ควรพิจารณาจากจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรม

5. ควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาลงในทุกกิจกรรม เพราะจิตอาสาเป็นหัวใจในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

2. ด้านผู้เรียน

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยคุณสมบัติสำคัญของผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมคือ ต้องเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

3. ด้านผู้สอนและวิทยากรพิเศษ

ผู้สอนของกิจกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้สอนหลัก และวิทยากรพิเศษ โดยมีแนวทางการเลือกผู้สอนและวิทยากรดังนี้

3.1 ผู้สอนหลัก

1. มีความเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลก่อนการจัดกิจกรรมรวมทั้งเข้าใจบทบาท หน้าที่และขอบข่ายการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2. เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. เป็นผู้มีความรู้เรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กและเยาวชน

4. เป็นผู้กระตุ้นและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการทำกิจกรรม ไม่ปิดกั้น หรือชี้นำความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

5. เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้เล่าประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด

6. เป็นผู้มีความสามารถในการตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์

3.2 วิทยากรพิเศษ

วิทยากรพิเศษ ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านที่จะให้ความรู้ ซึ่งควรจะเป็นด้านที่ผู้สอนหลักไม่สามารถให้ความรู้ได้

4. ด้านการจัดกิจกรรม

ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีแนวทาง ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรม ควรมีการปฐมนิเทศให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรม และพร้อมจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ

2. รูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้จัดได้ 3 ลักษณะ คือ

2.1 ลักษณะการเข้าค่าย

2.2 ลักษณะไปเข้าเย็นกลับจัดต่อเนื่องจนจบหลักสูตร

2.3 ลักษณะไปเข้าเย็นกลับจัดแบบระยะสั้นครั้งละ 1-2 กิจกรรม

การเลือกรูปแบบในการจัดกิจกรรม ควรให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในสังกัดได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและความต้องการด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาในทุกกิจกรรม

4. ในการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สิ่งสำคัญคือการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมควรมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองในระหว่างการจัดกิจกรรม

5. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยการแสดงความสนใจฟังเรื่องราวประสบการณ์ หรือความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างตั้งใจ

6. ประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรมีการกระตุ้น และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเล่าประสบการณ์ของตนเอง

7. ผู้สอนควรใช้การตั้งคำถามในการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่ม

8. ควรใช้การประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ ควบคู่ไปกับการทำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

9. อนาคตควรให้เด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้จัดหรือผู้ดำเนินกิจกรรมในลักษณะรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง แทนการให้ผู้ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบ

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. สื่อพื้นฐาน เป็นสื่อที่จำเป็นต้องมีในการจัดกิจกรรม เป็นสื่อที่หาได้ง่าย ราคาถูก หาได้ทุกพื้นที่ แม้ในพื้นที่ชนบทที่วัสดุและอุปกรณ์ไม่พร้อม เป็นสื่อที่สามารถใช้ได้หลากหลาย ซึ่งในการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้ เพียงแค่มีสื่อในขั้นพื้นฐานก็สามารถจัดกิจกรรมได้ สื่อเหล่านี้ ได้แก่ กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ ปากกามีจีสี่ต่างๆ เอกสาร สมุดบันทึกประจำตัวของผู้เรียน ปากกา อุปกรณ์ในการเล่นเกมระหว่างการทำกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น

2. สื่อเสริม เป็นสื่อที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สามารถสร้างผลงานจากกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และผู้สอนสามารถสอนได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น สื่อเหล่านี้ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพ จอรับภาพ กล้องถ่ายรูป ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง

6. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

แนวทางในการเลือกสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมควรอยู่ในบริเวณชุมชนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาชุมชนของตนเองผ่านการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ได้
2. ควรเป็นพื้นที่เฉพาะที่ปราศจากการรบกวนจากภายนอก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสมาธิในการดำเนินกิจกรรม และต้องมีขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องเป็นสถานที่ที่สะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ
4. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถรองรับสื่อที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. พัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลสู่ชุมชน การอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการอภิปรายออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. ผลการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

กิจกรรมการการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) อธิบายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการ ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั้งสิ้น 12 แห่งทั่วประเทศ แล้วส่งแบบสอบถามจำนวน 300 ชุด เพื่อสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างกิจกรรม สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี(2545) ที่กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ยึดหลักการตอบสนองความต้องการ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งผลการสำรวจมีดังนี้

1.1 การสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศ พบว่า สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นความสามารถที่อยู่ในระดับปานกลางในด้าน คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ มารยาทในที่ประชุม ความสามารถในการสื่อสาร และความเป็นผู้นำ และมีประเด็นความสามารถที่อยู่ในระดับน้อยในด้าน การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ การเขียนโครงการ การจัดการความรู้ และการติดต่อประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ(2553) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในขั้นที่มีการดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านทักษะการเขียนโครงการ ความมีระเบียบวินัย และปัญหาในการเข้าร่วมประชุม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุนิสา ไชยกุล (2553) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนมีปัญหาในด้าน การสานงาน และสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยจะปฏิบัติตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลเท่านั้น จากข้อมูลนี้สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมียังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนได้เท่าที่ควร

1.2 ในการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน นี้ สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Knowles (1980) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีความต้องการกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลายเน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของ สุชา และสุรางค์ จันทร์อม(2518) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลในช่วงวัยรุ่นถึงผู้ใหญ่

ตอนต้นเป็นวัยที่ต้องการอิสระ ในการแสดงความคิดเห็นและวางโครงการทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง เพื่อการเรียนรู้ และหาประสบการณ์ให้แก่ตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการศึกษาอนุกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้ทันที ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการศึกษานอก ระบบโรงเรียนของอาชัญญา รัตนอุบล(2542) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษานอก ระบบโรงเรียนว่ามีความเฉพาะเจาะจง ภายใต้อายุเวลาที่กำหนดไว้ โดยมีมุ่งหวังให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลง ในทันที สนองความต้องการการเรียนรู้ในปัจจุบันหรืออนาคตอันใกล้ของบุคคลและสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมในขั้นตอน ที่ 1 สรุปเนื้อหาได้ทั้งหมด 11 บทเรียน และใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นหลักในการ กำหนดขั้นตอนกิจกรรม ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับ ผู้เรียนทุกคน ในการนำประสบการณ์เดิมของตนเองมาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ ผ่าน กระบวนการกลุ่ม เน้นการแสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้ง ร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ อลิศรา ชูชาติ (2543) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ ทุกคนเป็นทั้งผู้สอน และผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง เช่นเดียวกับ Pretty and Labs (1998) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยกระบวนการกลุ่มเข้าช่วย ทำให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ผลงานที่ได้เป็นผลงานของกลุ่มมิใช่ของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง

ในกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ สังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ผู้วิจัยได้สอดแทรกเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสร้างกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้คิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการกระทำของ ตนเองที่มีต่อผู้อื่น โดยเฉพาะในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และสอดแทรกเรื่องการทำงานเพื่อสังคม โดยกำหนดกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสปฏิบัติงานเพื่อ พัฒนาชุมชนและสังคมของตนเอง โดยได้คำตอบแทนเป็นความภาคภูมิใจและคำขอบคุณ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อ Mitton and Harris (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทรโสภา,2550) ที่กล่าวว่าในการฝึกความรับผิดชอบต่อผู้ใหญ่ควรให้ความไว้วางใจเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมี ส่วนร่วมในการทำงาน ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำ และยังคงสอดคล้อง

สมพร เทพสิทธิ์(2541) ที่กล่าวว่า อาสาสมัครคือผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน แต่ผลตอบแทนที่ได้รับคือความสุขใจ และความภูมิใจ

ภายหลังจากการสร้างแผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลครบทั้ง 11 แผนกิจกรรม ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองกิจกรรมได้ที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ ภายหลังจากการเปิดรับสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยได้ขอตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์อีกครั้ง สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ Burnaby (2001) ในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเจรจาถึงสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่ต้องการ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ผู้วิจัยได้จัดปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรม เพื่อทำความรู้จัก และให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญรวมทั้งทำความเข้าใจในกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และในวันแรกของการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้จัดให้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้เรียน และมีการสอดแทรก กิจกรรมสนทนา การร้องเพลงและการเล่นเกม ระหว่างกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรยากาศในการจัดกิจกรรมมีความผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด รวมทั้งการให้ผู้เรียนนั่งล้อมวงในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับรูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) ที่ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองไว้เป็นอันดับแรก โดยกล่าวว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง เป็นการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกไว้วางใจ ซึ่งเป็นผลดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่นเดียวกับ เชียรศรี วิวิธสิริ (2541) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะสามารถเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่มีอิสระในการคิด กระทำ และมีความเป็นกันเอง และยังสอดคล้องกับความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ Ito (2008) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภายใต้อารมณ์แห่งมิตรภาพ

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมแต่ละแผน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละแผนดังนี้

4.1 **ขั้นประสบการณ์** ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนในหัวข้อต่างๆ โดยใช้การอ่าน เรื่องสั้น การเล่นเกม การศึกษากรณีตัวอย่าง และการแสดงบทบาทสมมติ โดยผู้สอนขออาสาสมัคร หรือการสุ่มเลือกผู้เรียน ให้มาอ่านเรื่องสั้น อ่านกรณีตัวอย่าง ร่วมเล่นเกม หรือร่วมแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับผิชอบการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียน ให้อยู่กับกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของสุเมธนา พรหมบุญและอรพรรณ พรสีมา(2549) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับผิชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่านหรือเกมส์ที่ได้ร่วมเล่นกัน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน แล้วจึงให้ผู้เรียนนำประสบการณ์การทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลที่ผ่านมาทำการเล่าสู่กันฟัง และร่วมเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของแต่ละคนภายใต้หัวข้อสนทนาที่กำหนด สอดคล้องกับคำกล่าวของ Burnard(1996) ที่กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่า และยังสอดคล้องกับพัฒนาการของเยาวชนของ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519) ที่กล่าวไว้ว่า เยาวชนเป็นวัยที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและเหตุการณ์ เด็กวัยนี้สามารถคิดแบบนามธรรมได้ และมีความสนใจในเรื่องปรัชญา ปัญหาชีวิต และกิจการต่างๆของสังคม

4.2 **ขั้นสะท้อนและอภิปราย** ผู้วิจัยกำหนดโจทย์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันหาคำตอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโจทย์แบ่งปันกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟัง แล้วให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบให้แก่โจทย์ที่ได้กำหนดไว้ พร้อมออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพัฒนาการวัยรุ่นของสุชา และ สุรางค์ จันท์ธอม (2518) ที่กล่าวไว้ว่า ความสำคัญอย่างหนึ่งของเยาวชนคือต้องการให้ผู้อื่นยอมรับและยกย่อง ในตนเอง เป็นวัยที่ชอบเข้ากลุ่ม ชอบให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่เพื่อน หลังจากนั้นผู้สอนจึงให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแต่ละครั้งโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละเรื่องมาบรรยาย การลงพื้นที่ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

4.3 **ขั้นความคิดรวบยอด** ขั้นตอนนี้ผู้สอนใช้คำถามเพื่อเป็นการเปิดประเด็นในแต่ละกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนพิจารณาในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายในขั้นตอนก่อน กลับมาสังเคราะห์ร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และร่วมกันสรุปคำตอบที่เป็นความคิดเห็นรวมของแต่ละกลุ่มย่อย แล้วออกมานำเสนอต่อกลุ่มใหญ่อีกครั้ง สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นที่ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540) ได้กล่าวไว้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความคิดรวบยอดในเรื่องราวต่างๆลึกซึ้งขึ้น สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตเข้ากับปัจจุบัน และวางแผนสำหรับอนาคตได้ รู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผล สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ด้วยความคิด

ของตนเอง รวมทั้งมีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม คิดสร้างภาพภายในจิตใจได้โดยไม่ต้องเห็นของจริง

4.4 ขั้นทดลอง เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความคิดรวบยอดที่ได้มาทดลองใช้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำชิ้นงาน การแสดงบทบาทสมมติ การคิดโครงการ การแสดงละคร ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาความรับผิดชอบของ ชม ภูมิภาค(2518) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม จะต้องปลูกฝังด้วยการลงมือกระทำ ไม่ใช่การบอกเล่า โดยสามารถใช้การทำงานเป็นกลุ่มมาเป็นแนวทางในการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมได้ เช่นเดียวกับ Siedman (อ้างถึงใน ชนนทิพย์ จันทรโสภา, 2550) ที่กล่าวว่า การฝึกความรับผิดชอบต่อสังคมควรเริ่มฝึกตั้งแต่เด็ก โดยการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล ผู้วิจัยประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่การสังเกตการมีส่วนร่วมระหว่างการจัดกิจกรรม การนำเสนอผลการอภิปราย ความสำเร็จของชิ้นงานในแต่ละกิจกรรม รวมทั้งการทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม(Pre Test – Pro Test) เพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรัตน์ อภินันท์กุล (2551) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในทุกด้านรวมทั้งการวัดและการประเมินผล โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่กำหนดหลักในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า ต้องมีความมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยใช้กระบวนการที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย

2 ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและหลักการทำงานของอาสาสมัครเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น นั่นคือ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้เป็นอย่างดีหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของดวงใจ อินทร์จันทร์(2543) ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะโดยใช้แนวคิดเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้า

ร่วมโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนความรู้ คะแนนเจตคติ และคะแนนพฤติกรรมในการจัดการขยะสูงกว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ Natvig และคณะ(2003) ได้ศึกษาผลการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือสังคม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการใช้กระบวนการกลุ่ม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้โต้แย้งกัน เป็นการให้อิสระทางความคิด และการทำงานส่งผลให้นักเรียนรับรู้ถึงผลดีของการช่วยเหลือสังคม

จากผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล พบว่าเกือบทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น คะแนนความรู้ในด้านการจัดการความรู้ และด้านมารยาทในที่ประชุม ที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก ความยากของเรื่องการจัดการความรู้ที่ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และในระหว่างการจัดกิจกรรมผู้สอนมีการใช้ศัพท์เฉพาะทางการจัดการความรู้ในการพูดคุยกับผู้เรียน อาจจะเป็นเหตุทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจ ส่วนด้านมารยาทในที่ประชุมก็น่าจะมีที่มาจากสภาพความเคยชินในปัจจุบันที่ผู้เรียนพบเห็นเป็นประจำทั้งจากในชีวิตจริง และจากสื่อต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความลังเลว่าการกระทำใดบ้างที่เรียกว่าขาดมารยาทในที่ประชุม เช่น ผู้เรียนบางคนมองว่า การรับโทรศัพท์ในที่ประชุมไม่ถือว่าเป็นการเสียมารยาท เป็นต้น

3. ผลการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

แนวทางทางการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 12 คน โดยวิธีการประชุมกลุ่ม(Focus Group) สามารถสรุปเป็นแนวทางได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านแผนกิจกรรม

ในการนำแผนกิจกรรมไปใช้ควรมีการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมจากกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อและวิธีการในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาอกระบบของ อาชญญา รัตนอุบล(2542) ที่ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ให้มีการสำรวจความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลให้ผู้จัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความต้องการ และสอดคล้องหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ Simon and others(1996) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเสริมเพิ่มหลักสูตรที่มีอยู่ หรือเป็นผู้กำหนดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องการ

สิ่งสำคัญอีกข้อในการนำกิจกรรมไปใช้คือควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาลงในทุกกิจกรรม เนื่องจากจิตอาสาเป็นหัวใจในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัครที่ ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (มปป.) ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นอาสาสมัครทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ด้านผู้เรียน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรเป็นผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเนื่องจากแผนการจัดกิจกรรมนี้ใช้กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งใช้ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ ดังเช่น ฉัตรนภา พรหมบุญ (2552) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ และยังสอดคล้องกับแนวทางในการคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (มปป) ที่กำหนดไว้ว่าคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจะคัดเลือกจากผู้แทนเด็กและเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป สิ่งสำคัญอีกสิ่งคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรเป็นผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เพราะผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจคือผู้ที่พร้อมจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผลการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ด้านผู้สอนและวิทยากรพิเศษ

ผู้สอนต้องมีความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีจิตวิทยาในการสอนเด็กและเยาวชน โดยผู้สอนต้องเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด ต้องไม่มีการปิดกั้นหรือชี้นำผู้เข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Burnaby (2001) ที่กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผู้เรียนจะอยู่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้เรียนร่วม ช่วยผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และการที่ผู้สอนไม่กระทำตัวเป็นผู้ควบคุมผู้เรียน เช่นเดียวกับเฉลิม วราวิทย์(อ้างถึงในชาลิณี เอี่ยมศรี ,2549) ที่กล่าวว่าผู้สอนมีหน้าที่กระตุ้นผู้เรียน โดยการแนะแนวทางทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และยังสอดคล้องกับลักษณะของเยาวชนของ โสภณัท นุชนาด(2542) ที่กล่าวไว้ว่า เยาวชนเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการหลุดพ้นจากการควบคุมที่เข้มงวด และมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง

4. ด้านการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนส่วนร่วมในการกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับรูปแบบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Knowles (1980) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรเปิดโอกาสและมอบการตัดสินใจให้แก่ผู้เรียนในการเลือกวิธีการเรียนรู้ ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมทุกแผนจะเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไร้กังวล และกล้าที่จะเล่าประสบการณ์หรือแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยใช้การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปราย ให้ผู้เรียนผลัดกันเป็นผู้เล่าและผู้ฟัง ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยอมรับ รู้สึกมีความสำคัญ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้นเป็นลำดับ ประสบการณ์ที่แตกต่างกันของผู้เรียนถือเป็นข้อมูลสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของ Andrea(2001) ที่กล่าวว่าลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต้องสร้างบรรยากาศของการให้การยอมรับและความเคารพในคุณค่าของประสบการณ์ของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคมของเยาวชนของ Crow and Crow (1996) ที่กล่าวไว้ว่า เยาวชนเป็นวัยที่ต้องการแสวงหาฐานะทางสังคมให้ตนเอง ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักในฐานะบุคคล โดยจะปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของสังคม การประเมินผลควรมีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น และในท้ายที่สุดควรส่งมอบการจัดกิจกรรมให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นรุ่นพี่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมให้รุ่นน้องต่อไป

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีการใช้สื่อหลายประเภทแต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความพร้อมและตามบริบทพื้นที่ โดยควรมีการนำสื่อภายในท้องถิ่นมาใช้ร่วมในการจัดกิจกรรมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ เกื้อกูล สุขพิติ(2541) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควรมีแนวทางการเรียนรู้ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับธรรมชาติ มีการใช้สื่อการเรียนที่เข้าใจง่ายช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ UNESCO (2001) ที่กล่าวว่าถึงลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า ควรมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแทนที่การใช้การบรรยาย

6. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ที่อยู่ภายในชุมชนของผู้เรียนเพื่อให้สะดวกต่อผู้เรียนและเหมาะสมต่อแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ยังต้องเป็นพื้นที่เฉพาะที่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดสมาธิ ต้องเป็นสถานที่ที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่าง ขนาดพอเหมาะต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และมีความ

พร้อมด้านอุปกรณ์ต่างๆที่ต้องใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ อาชญญา รัตนอุบล(2542) ที่กล่าวว่าสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่มีสถานที่ที่เป็นทางการแน่นอนตายตัว จะใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน ตามความสะดวกและโอกาสของทั้งผู้สอนและผู้เรียน เช่นเดียวกับ สุมาลี สังข์ศรี(2545) ที่กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนต้องจัดบริการให้ใกล้ตัวกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงตัวผู้เรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เรียนรู้จากการดำเนินชีวิตและสภาพปัญหาจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำกิจกรรมไปใช้

1.1 ควรให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและดูแลสถานเด็กและเยาวชนระดับตำบลทุกแห่ง นำแผนการจัดกิจกรรมและแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไปใช้ฝึกอบรมให้กับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในสังกัด

1.2 ควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาความสอดคล้องกับการนำแผนกิจกรรมไปใช้

1.3 ควรให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน เช่น การเลือกแผนในการจัดกิจกรรม การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรม การเลือกวันและเวลาจัดกิจกรรม เป็นต้น

1.4 สื่อการเรียนรู้/เกมที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับความพร้อมของแต่ละพื้นที่

1.5 ควรมีการสอดแทรกเรื่องจิตอาสาและหลักการทำงานของอาสาสมัครลงไปในทุกกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยติดตามผลการปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบลพระปฐมเจดีย์ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ว่ามีทิศทางการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการสรุปผลในระยะยาว และนำมาพัฒนาแผนกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการนำแผนกิจกรรมไปทดลองใช้กับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.3 ควรมีการทดลองนำแนวคิดการเรียนรู้รูปแบบอื่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2.4 ควรมีการพัฒนาขยายผลกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ
จังหวัด และประเทศต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ ชูชีพ. (2543). กรณีศึกษาคุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนาในการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม. (ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม (3 ed.). นนทบุรี: บริษัททงศ์กมลโปรดักชั่น จำกัด.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2546). งานวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติและวันอาสาสมัครไทย ประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (มปป). คู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล. มปท.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มแผนงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป). พระราชดำรัสในหลวง “ปีเด็กสากล” Retrieved 16 พฤษภาคม 2556 http://www.moe.go.th/mobile1/viewNews.php?nCatId=news2&moe_mod_news_ID=5601

ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2519). วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21: แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพลส(1989).

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2533). การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย (2 ed.). เชียงใหม่: ครองช่าง.

เกื้อกุล สุขปิติ. (2541). การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา: ในสุชาติ วงศ์สุวรรณ(บรรณาธิการ). วารสารวิชาการ, 10(1).

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. (2555). วิถีชุมชน เครื่องมือ 7 ชิ้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก. นนทบุรี: สุขศาลา.

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (มปป). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2555 - พ.ศ.2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ.

จรัสศรี จินดารัตนวงศ์. (2553). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการสายงานกำลังพลกองทัพอากาศ. (ปริญญาดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2540). คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตราวัดเจตคติเชิงจริยธรรมความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นโด้. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรภัทร แก้วกู่. (2547). หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- ฉัตรนภา พรหมบุญ. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 8 (1).
- ชนันทิพย์ จันทโรสภา. (2550). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชม ภูมิภาค. (2518). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชาลินี เอี่ยมศรี. (2549). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล. (ดุสิตบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ อาริจิตรานุสรณ์. (มปป). มารยาทในการประชุม. Retrieved 1 ธันวาคม 2555
<http://home.kku.ac.th/chuare/1/meetingrule.pdf>
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2541). จิตวิทยาการเรียนรู้อของผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไชยรัตน์ ปราณี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู. (มหาบัณฑิต), มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐกิตติ์ อินทร์สวรรค์. (มปป). 5 ดัชนีชี้วัดความเป็นผู้นำ. Retrieved 28 พฤษภาคม 2555
<http://www.prthailand.com/images/articles/>
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์, & วัชณีย์ เชาว์ดำรง. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้อของครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2550). สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ อินทร์จันทร์. (2543). การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต อุทิศพงษ์. (2547). การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2551). การวิจัยปฏิบัติการ. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.

- ธีระภัทรา เอกผายชัยสวัสดิ์. (2553). ชุมชนศึกษา (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บดีนทร์ วิจารณ์. (2547). การจัดการความรู้ สู่ปัญญาปฏิบัติ (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- บรรพต แสนสุวรรณ. (2550). การพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: B & B publishing.
- ประคอง กรรณสุด. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2548). การจัดการความรู้ : กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. (2535). การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ปุ๋ย โรจนะบุรานนท์. (2525). อาสาสมัคร. Paper presented at the การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสภาสังคมสงเคราะห์, หอประชุมศาลากลางจังหวัดสระบุรี.
- พยงค์ จิระพงษ์. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัชนี นิวัดเจริญชัยกุล. (2546). การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัทเทเลคอม เอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิสนุ พองศรี. (2552). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ภัสรา อรุณมีศรี. (2533). การพัฒนามาตราวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัสวาสน์ โกวิทยา. (2551). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้นำเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (ดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. (มปป). ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน. Retrieved 16 พฤษภาคม 2556
http://president.eau.ac.th/king_r9/king_r9_a0001.php
- เมธปียา เกิดผล. (2552). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. (มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยูนิเซฟประเทศไทย. (มปป). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC). Retrieved 18 พฤษภาคม 2556
http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คำสมัย.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (2 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัตน์ อภินันท์กุล. (2551). แนวคิดและทฤษฎีที่นำรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2546). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- วิจิตร อวระกุล. (2542). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ (8 ed.). กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพิช.
- วีรัช ลภีรัตนกุล. (2549). การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์ (11 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์, & โยธิน แสงวดี. (2536). การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมวิจัยเชิงคุณภาพแห่งประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวคิน วุฒิวงศ์. (2542). ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย(เล่ม2)วัยรุ่น-วัยผู้สูงอายุ (7 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (8 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (มปป). อาสาสมัคร : การพัฒนาตนเองและสังคม. Retrieved 17 มิถุนายน 2555 [http://www.gvc.tu.ac.th/th/download/expertise_service/expertise_service_2554/sr_school_1/Volunteer_\[1\].pdf](http://www.gvc.tu.ac.th/th/download/expertise_service/expertise_service_2554/sr_school_1/Volunteer_[1].pdf)
- สกลพร พิชัยกมล. (2549). ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมใจ ปราบพล. (2544). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี.
- สมชาย เจริญอำนวยสุข. (2550). รายงานการวิจัย เรื่อง สภาเด็กและเยาวชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ. มปป.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (7 พฤศจิกายน 2554). สัมภาษณ์.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2553). การวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สมพร เทพสิทธา. (2541). อุดมการณ์และบทบาทของอาสาสมัคร : แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัครในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- สมพร เทพลีธา. (2544). อุดมการณ์อาสาสมัครและการพัฒนางานอาสาสมัคร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.
- สมิต สัจฉกร. (2553). เทคนิคการประสานงาน (2 ed.). กรุงเทพมหานคร: สายธาร.
- สมิต อาชวณิชกุล. (2555). การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้นำ (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: be Bright.
- สันทัต ศะศิวิณช. (มปป). คุณธรรม จริยธรรม กับ บทบาทในหน้าที่ของบุคลากรขององค์กร. Retrieved 30 พฤษภาคม 2555 iad.dopa.go.th/subject/virtue52.doc.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุชา และสุรางค์ จันทร์เอม. (2518). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพรววิทยา
- สุธาสินี กาญจนกิจ. (2554). การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาภูมิภาคพิเศษในเขตกรุงเทพมหานคร. (มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิสา ไชยกุล. (2553). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี. (มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2540). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (7 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมณฑา พรหมบุญ, & อรพรรณ พรสีมา. (2549). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ใน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2529). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสถียร เขยประทับ. (2534). การสื่อสารและการพัฒนา (2 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2529). งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสภณัท นุชนาถ. (2542). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- อรุณศรี กุมุท, & คณะ. (2528). การสร้างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ รายงานการสร้างแบบสอบวัดคุณลักษณะในการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อลิศรา ชูชาติ. (2543). การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาค่านิยมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา.
- อัญชรา หวังวีระ. (2544). การศึกษาความรู้ ทักษะคิด และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาศรีที่เรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคตะวันออก. (มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2541). การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). การจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). หลักสูตรท้องถิ่น: ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วม ทางการศึกษาจากระบบ
โรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อุไร ดุลยเกษม. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิ
กิจกรรม(Flowchart)กับการสอนตามคู่มือครู. (มหาดบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- อุไรวรรณ วัชรระคุ้มครอง. (2552). ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษาจากระบบ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ. (มหาดบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- แอนนา จุมพลเสถียร. (2547). เข้าถึงใจผู้บริโภคด้วย Focus Groups กรุงเทพมหานคร: CBS
Advertising.

ภาษาอังกฤษ

- Andrea, N. (2001). *Participatory Workplace Education: Resisting Fear-Driven Models: in Pat Campbell & Barbara Burbaby (Editor), Participatory Practices in Adult Education.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Association Inc.
- Browne, C., & Thomas, S. (1958). *The Study of Leadership.* Illinois: The Interstate Printer and Publishers, Inc.
- Bruce, M. (2007). Participatory learning in University Development Studies. Retrieved 2011, September 19 <http://criticalpedagogyconference.wordpress.com/category/participatory-learning-in-university-development-studies/>
- Burnaby, B. (2001). The many faces of participatory adult education. *Participatory practices in adult education.*
- Burnard, P. (1996). *Acquiring Interpersonal Skills : A Handbook of Experiential learning for Health professionals.* London Chapman and hall.
- Chinelo, O. (2010). Effects of Participatory Learning Technique on Achievement and Attitude of B. Ed. Students in Educational Research Methods Retrieved 2012, December 20 <http://www.krepublishers.com/02-Journals/JSS/JSS-22-0-000-10-Web/JSS-22-0-000-09-Contents/JSS-22-0-000-10-Contents.htm>.
- Coombs, H. (1973). *Non-formal education for rural development, strengthening learning opportunities for children and youth:* The International Council for Educational Development.
- Crow, L., & Crow, A. (1996). *Adolescent Experience.* New York: Willey.
- Good, C. (1973). *Dictionary of Education.* New York London.

- Hennink, M. (2007). *International focus group research: A handbook for the health and social sciences*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ito, M. (2008). Participatory Learning in a Networked Society: Lessons from the Digital Youth Project Retrieved 2012, December 13 http://www.itofisher.com/mito/publications/participatory_l.html
- Knowles, M. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide For Learners and Teachers*. Chicago: Follett Publishing Company.
- Knowles, M. (1980). *The Modern Practice of Adult Education*. New York: The Adult Education Company.
- Litosseliti, L. (2003). *Using Focus Groups in Research*. New York: Continuum.
- Natvig, G., Albreksen, G., & Qvamstrom, U. (2003). *Method of teaching and class participation to perceived social support and stress : modifiable Factors for improving health and well being among students*. n.p.
- Pretty, J., Guijt, I., Scoones, I., & Thompson, J. (1995). *A Trainer's Guide for Participatory Learning and Action*. London: IEED.
- Pretty, J. N. (1997). Participatory Learning for Integrated Farming Retrieved 2012, December 11 <http://agris.fao.org/agris-search/search/display.do?f=2000/DK/DK00026.xml;DK2000000878>
- Pretty, J. N., & Lab, J. T. (1998). Participatory learning for integrated farming. Retrieved 2012, December 17 <http://www.ias.unu.edu/proceedings/icibs/jules/paper.htm>
- Simon, K., Parks, S., & Beckerman, M. (1996). Effects of Participatory Learning Programs in Middle and High School Civic Education. Retrieved 2012, October 26 <http://www.questia.com>
- Stewart, D. (2007). *Focus Groups: Theory and practice/David W. Stewart, Prem N. Shamdasani, Dennis W. Rook*. California: Sage Publications.
- Tyler, R. (1986). *Basic principles of curriculum and instructions*. Chicago: The University of Chicago Press.
- UNESCO. (2001). *Non-formal Adult Education Facilitators, Module four Participatory Learning: Handbook*. Bangkok: UNESCO PROAP.
- WHO. (2004). *Participatory Learning Activities from the EI/WHO Training and Resources Manual on School Health and HIV and AIDS Prevention*. Geneva: WHO Document Production Services.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. อาจารย์ ดร.ณัฐลักษณ์ ธาระวานิช

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. อาจารย์ ดร.สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านสภาเด็กและเยาวชน

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านสภาเด็กและเยาวชน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
 การพัฒนาแนวการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
 วันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม 2556 เวลา 13.00 – 16.00 ห้องประชุม 407
 อาคารประชุมสุข อาชาวอำรุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษจากระบบโรงเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรฉัตร สุปัญญา
 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาจากระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
 คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา
 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาจากระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
 คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านสภาเด็กและเยาวชน

1. คุณสาริกา ตรีรัตนพิทักษ์
 นักสังคมสงเคราะห์ 6 ตัวแทนจากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน
 ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ
2. คุณอนันตี แยมอยู่
 นักสังคมสงเคราะห์ 8 ตัวแทนจากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน
 ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมเยาวชน

1. คุณนาถ พรหมา
 อดีตรองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเยาวชน(YPDC)
2. คุณวิณณา แสนงาม
 รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเยาวชน(YPDC)

ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. คุณรัตนา ศรีวัฒนา
 หัวหน้าฝ่ายสังคมสงเคราะห์ เทศบาลนครอ้อมน้อย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสภาเด็กและเยาวชน
 ตำบลอ้อมน้อย
2. คุณนิยดา โภแสง
 นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม่วง เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสภาเด็กและเยาวชน
 ตำบลห้วยม่วง

ตัวแทนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1. นางสาวรัชณีกร ยิ้มเจริญ

อดีตประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลอ้อมน้อย/ที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชนตำบลอ้อมน้อย

2. นางสาวจินต์จุฑา ยงทรัพย์อนันต์

ประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลอ้อมน้อย

3. นายณัฐกร ดอนแก้วภู

ประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลห้วยม่วง

4. นายเอกพล สุขพันธ์

รักษาการรองประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลห้วยม่วง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. แผนกิจกรรมการศึกษาอบรมโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
4. แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
5. แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

**แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรม
ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล**

คำชี้แจง

แบบวัดนี้ต้องการศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบความพร้อมในการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำเยาวชน แนวทางการตอบคำถามเป็นไปตามความคิดเห็นของท่าน โดยความคิดเห็นของท่านในครั้งนี้นะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชน

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล แบ่งตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ประกอบไปด้วย

1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล
2. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม
3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง และขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

นางสาวเกวณีน วิรัชนิดากุล
(ผู้วิจัย)

แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

15 – 18 ปี

19 – 22 ปี

23 – 25 ปี

3. กำลังศึกษาอยู่ในระดับ

ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) / อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2

คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีมาก
- 3 หมายถึง มีปานกลาง
- 2 หมายถึง มีน้อย
- 1 หมายถึง มีน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบวัดนี้เป็นวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อ	ประเด็น	ระดับ				
		5	4	3	2	1
0	ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดการความรู้			✓		
00	ท่านมีความรู้เรื่องการจัดการความรู้ในชุมชน				✓	

จากแบบวัด ข้อ 0 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ 00 หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความรู้เรื่องการจัดการความรู้ในชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ข้อ	ประเด็น	ระดับ				
		5	4	3	2	1
บทบาทที่ 1 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล						
การจัดการความรู้ (หมายถึงการรวบรวม แลกเปลี่ยน สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ที่มี ให้เป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง)						
1.1	ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดการความรู้					
1.2	ท่านกำหนดขั้นตอนการจัดการความรู้ได้					
1.3	ท่านดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ได้					
1.4	ท่านใช้เทคโนโลยีในการจัดการความรู้ เช่น คอมพิวเตอร์					
1.5	ท่านประเมินผลการจัดการความรู้ในชุมชนได้					
1.6	ท่านนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปพัฒนาตนเอง					
การประชาสัมพันธ์						
1.7	ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดประชาสัมพันธ์					
1.8	ท่านมีช่องทางที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์สิ่งที่กลุ่มจัดทำขึ้น					
1.9	ท่านใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อจัดประชาสัมพันธ์					
1.10	ท่านประเมินผลการประชาสัมพันธ์ของท่านได้					
บทบาทที่ 2 จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม						
การจัดโครงการ						
2.1	ท่านตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนโครงการ					
2.2	ท่านสามารถเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมได้					
2.3	ท่านประเมินผลการจัดกิจกรรมได้					
2.4	ท่านจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย					
2.5	ท่านแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างจัดกิจกรรมได้					
ความเป็นผู้นำ						
2.6	ท่านทำงานโดยยึดหลักการเป็นที่ตั้ง					
2.7	ท่านเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ					
2.8	ท่านควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้					
2.9	ท่านพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ					

ข้อ	ประเด็น	ระดับ				
		5	4	3	2	1
2.10	ท่านวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลต่างๆได้					
2.11	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินการหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างอิสระ					
2.12	ท่านมีวิธีการใหม่ๆเพื่อให้การทำงานง่ายและสะดวกขึ้น					
บทบาทที่ 3 ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน						
ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น						
3.1	ท่านทราบที่ตั้งของสถานที่ต่างๆภายในท้องถิ่นของท่าน					
3.2	ท่านทราบถึงจุดเด่น-ข้อจำกัดของท้องถิ่นของท่าน					
3.3	ท่านทราบว่าในท้องถิ่นของตนเองมีกลุ่ม/ชมรมอะไรบ้าง					
3.4	ท่านทราบถึงแหล่งชุมนุมของกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นของท่าน					
3.5	ท่านมีความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นของท่าน					
การติดต่อประสานงาน						
3.6	ท่านทราบถึงความสำคัญของการติดต่อประสานงาน					
3.7	ท่านทราบว่าต้องประสานกับบุคคลใดบ้างเมื่อต้องการดำเนินงานต่างๆ					
3.8	ท่านดำเนินการติดต่อกับกลุ่มต่างๆเพื่อจัดกิจกรรมได้					
3.9	ท่านรายงานสรุปผลการติดต่อประสานงานได้					
บทบาทที่ 4 เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน						
การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น						
4.1	ท่านทราบถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น					
4.2	ท่านทราบถึงที่มาของปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น					
4.3	ท่านทราบถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น					
4.4	ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้					
4.5	ท่านสามารถรายงานผลการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนภายในท้องถิ่นต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้					

ข้อ	ประเด็น	ระดับ				
		5	4	3	2	1
มารยาทในที่ประชุม						
4.6	ท่านไปถึงสถานที่จัดประชุมตรงเวลาเมื่อมีการนัดประชุม					
4.7	ท่านให้ความเคารพประธานในที่ประชุม					
4.8	ท่านยกมือเพื่อขออนุญาตก่อนแสดงความคิดเห็นต่างๆในที่ประชุม					
4.9	ท่านยอมรับมติที่ประชุมถึงแม้ว่าจะรู้สึกไม่เห็นด้วย					
4.10	ท่านพึงพอใจที่ได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเรื่องต่างๆ ในการประชุมสภาเด็กฯ					
บทบาทที่ 5 ประสานกรทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ						
ความสามารถในการสื่อสาร						
5.1	ท่านอธิบายความคิดของท่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้					
5.2	ท่านสามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องต่างๆที่ได้รับฟัง					
5.3	ท่านสามารถเก็บรายละเอียดต่างๆจากเรื่องที่ได้ฟัง					
5.4	ท่านลำดับสิ่งที่ได้ฟัง และเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น					
5.5	ท่านเล่าเรื่องโดยเรียงลำดับจนผู้อื่นเข้าใจได้เสมอ					
คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์						
5.6	ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ					
5.7	ท่านทำงานต่างๆได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้					
5.8	ท่านยินยอมให้มีการตรวจสอบการทำงานของท่านได้					
5.9	ท่านยินดีทำงานเป็นหมู่คณะ					
5.10	ท่านแต่งตัวอย่างสุภาพ เมื่อต้องพบปะกับผู้ใหญ่					
5.11	ท่านรู้สึกพอใจ เมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะไม่ได้สิ่งใดตอบแทน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความต้องการของท่าน

ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... ช่วงเย็นหลังเลิกเรียน (16.00 – 19.00 น.)

..... ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (9.00 – 16.00 น.)

ลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น การแสดงละคร การออกเก็บข้อมูล

..... การเรียนรู้ที่เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น เช่น การอภิปราย การโต้วาที

..... การเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย

..... การเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกสถานที่

..... การเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การทำรายงาน

..... การเรียนรู้ที่มีการทำโครงการ/โครงการ

..... การเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การจับกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม

..... การเรียนรู้ที่มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา

..... การเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลอง

..... การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ

..... การเรียนรู้ในลักษณะค่ายพักแรม

..... อื่นๆ

ความต้องการเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

**แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ
สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล**

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 “เริ่มต้นการเป็นสมาชิกของสภาเด็ก”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

เนื้อหาสาระ

ในการกระทำงานใดๆก็ตามสิ่งสำคัญอันดับแรกของผู้ปฏิบัติงานคือการรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพราะบทบาทและหน้าที่คือตัวกำหนดว่าเราต้องทำอะไรบ้าง ต้องเรียนรู้สิ่งใด รวมทั้งต้องพัฒนาตนเองไปในทิศทางใด ซึ่งในที่นี่จะยึดบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีทั้งหมด 5 ข้อ ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล
2. จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม
3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

อุปกรณ์ /สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. เรื่องสั้นชวนคิดเรื่องหน้าที่นั้นสำคัญไฉน
4. เอกสารความรู้เรื่องเริ่มต้นการเป็นสมาชิกสภาเด็ก
5. ใบงานแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อทำหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

วิธีการดำเนินการ

1. ชั้นประสบการณ์ (30 นาที)

1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน แล้วถามผู้เรียนถึงความสำคัญของการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

1.2 ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆละ 6 คน

1.3 ขออาสาสมัคร 1 คน ออกมาอ่านเรื่องสั้นชวนคิดเรื่อง “หน้าที่นั้นสำคัญไฉน” ให้เพื่อนฟัง

1.4 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง

1.5 ผู้สอนสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง : ในทำงานหรือการดำเนินงานใดๆ ทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตน เพราะถ้าเมื่อใดที่ไม่เข้าใจ หรือไม่ทำตามบทบาทและหน้าที่ของตนแล้ว จะนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ตนเอง และความเสียหายของกลุ่มได้

1.6 ผู้สอนสุ่มผู้เรียนออกมากลุ่มละ 1 คนเล่าถึงบทบาทหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลของตนเองที่ผ่านมา

2. ชั้นอภิปราย (30 นาที)

2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและสิ่งที่ต้องกระทำในแต่ละบทบาท

2.2 สรุปผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและสิ่งที่ต้องกระทำในแต่ละบทบาท

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 ผู้สอนให้ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลพร้อมแจกเอกสารความรู้

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (30 นาที)

3.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายกลุ่มย่อยของกลุ่มตนเองกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับและช่วยกันสรุปบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและสิ่งที่ต้องกระทำในแต่ละบทบาท

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (30 นาที)

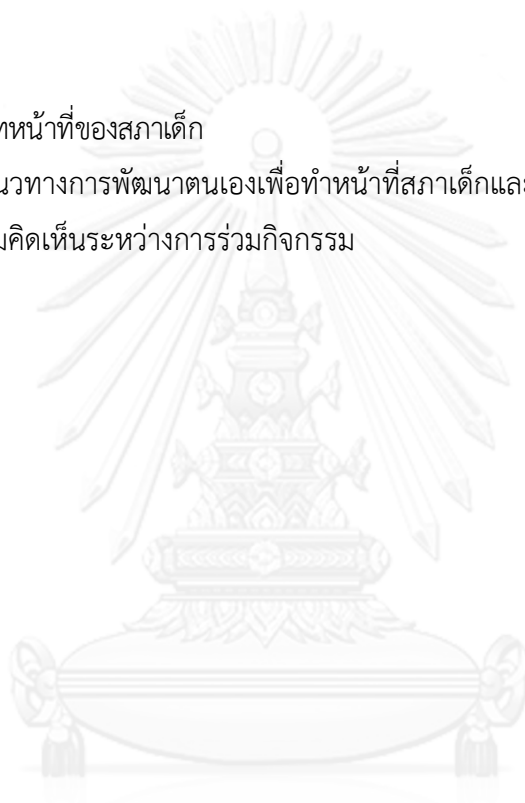
4.1 กลุ่มย่อยร่วมกันคิดวิธีการพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้ พร้อมบันทึกลงในใบงาน

4.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

4.3 ผู้สอนขออาสาสมัครเป็นตัวแทนของผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การสรุปบทบาทหน้าที่ของสภาเด็ก
2. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อทำหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 1 “เริ่มต้นการเป็นสมาชิกของสภาเด็ก”

ความเป็นมาในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนมีที่มาจากเสียงสะท้อนจากเยาวชนเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2547 ซึ่งได้เสนอความต้องการให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติขึ้น โดยคณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (สท.) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ภายใต้หลักการ เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้เกิดสภาเด็กในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ และระดับตำบล

เป้าหมายในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน คือ เพื่อให้เหล่าสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชน เป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อปฏิบัติงานร่วมกันในการแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนเฝ้าระวังปัญหาที่เด็กและเยาวชนต้องเผชิญ ดังจะเห็นได้จากบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนที่ได้กำหนดไว้

บทบาทหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบล

ในการกระทำงานใดๆก็ตามสิ่งสำคัญอันดับแรกของผู้ปฏิบัติงานคือการรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพราะบทบาทและหน้าที่คือตัวกำหนดว่าเราต้องทำอะไรบ้าง ต้องเรียนรู้สิ่งใด รวมทั้งต้องพัฒนาตนเองไปในทิศทางใด บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ที่สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ได้จัดทำขึ้น มีทั้งหมด 5 ข้อ คือ

1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬาและวัฒนธรรมในตำบล
2. จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล ให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรม
3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ

เอกสารประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 1

นิทานหน้าทีนั้นสำคัญไฉน

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วในอินเดีย มีพ่อค้าคนหนึ่งออกเดินทางไปค้าขายต่างเมือง พ่อค้าได้ใช้ลาขนของ และมีสุนัขไปคอยเฝ้าสินค้าเวลาที่หยุดพักค้างแรม ในระหว่างทางนั้นมีโจรตักขุม!! จะปล้นอยู่ แต่เนื่องจากพ่อค้านั้นมีอาวุธป้องกันตัวอยู่และเวลานั้นใกล้ค่ำแล้ว โจรจึงยังไม่ปล้น แต่ได้แอบติดตามไปเพื่อจะปล้นตอนที่พ่อค้าหยุดพักค้างแรม

เมื่ออาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว พ่อค้าจึงจัดการหาที่พักแรม เนื่องจากการเดินทางที่เหน็ดเหนื่อย พ่อค้าจึงหลับอย่างรวดเร็ว รวมถึงสุนัขที่พ่อค้าหวังจะให้ช่วยเฝ้าสินค้าก็หลับด้วย มีเพียงแต่ลาเท่านั้นที่ไม่หลับ เมื่อโจรเห็นว่าพ่อค้าหลับแล้วจึงค่อยๆ ่องออกมา เนื่องจากลายังไม่หลับเห็นเงาตะคุ่มๆ เข้ามา ลาเห่าไม่ได้จึงได้แต่ทำเสียง “พืดพืด” ดัง จนพ่อค้าตื่นขึ้น!!! โจรเห็นว่าพ่อค้าตื่นขึ้นมาจึงหลบไม่ให้เห็น พ่อค้าตื่นมาเพราะนึกว่าจะมีโจรมาปล้นแต่ก็พบว่าไม่มีอะไรและคิดว่าถ้าโจรมาปล้นสุนัขก็คงจะเห่าแล้ว จึงเริ่มหงุดหงิดแต่ก็นอนต่อด้วยความเหนื่อย ~~

โจรสังเกตเห็นว่าพ่อค้าหลับสนิทแล้ว จึงค่อยๆ ่องเข้ามาต่อ ลายังตื่นอยู่เห็นว่าเป็นคนเดินเข้ามา จึงทำเสียงดังอีกครั้ง พ่อค้าจึงตื่นขึ้น โจรจึงซ่อนตัวไม่ให้พ่อค้าเห็น

คราวนี้เมื่อพ่อค้าตื่นมาไม่พบว่ามีอะไรอีก ด้วยความบังดาลโทสะ!!!~ ที่ลาทำเสียงดังจนตื่นขึ้นทั้งที่ตนเหนื่อยมาก พ่อค้าจึงคว่ำดาบฟันลาจนตาย!!!! ขณะนั้นเองเมื่อโจรเห็นว่าพ่อค้าคว่ำดาบขึ้นมาจึงคิดว่าพ่อค้ารู้ตัวแล้ว เลยแสดงตัวปล้น!!!! พ่อค้าพอเห็นโจรก็ตกใจ!!!! มองไปหาสุนัขว่าทำไมไม่เห่า ก็พบว่าสุนัขกำลังหลับอยู่ จึงโกรธมากฟันสุนัขตาย!!! ก่อนที่จะสู้กับโจร แต่ด้วยพ่อค้าเหนื่อยและสู้กำลังโจรไม่ได้จึงถูกโจรทำร้ายได้รับบาดเจ็บ!!! เมื่อพ่อค้าบาดเจ็บแล้วโจรจึงชิงสินค้าและของมีค่าหนีไป~ ผลสุดท้ายของเรื่องคือ ลาต้องตาย~ สุนัขต้องตาย~ และพ่อค้าเสียของไปทั้งเกือบจะเอาชีวิตไม่รอด~~~

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 1

กิจกรรมที่ 1

ในฐานะที่คุณเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จงเล่าถึงบทบาทหน้าที่และสิ่งที่คุณทำในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่ผ่านมาให้เพื่อนฟัง

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จากการทำงานต่างๆในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล คุณคิดว่าบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลมีอะไรบ้าง และแต่ละบทบาทหน้าที่จำเป็นต้องกระทำให้บ้างตามความคิดเห็นของคุณ จงอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลแล้ว จงบอกบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล และกำหนดสิ่งที่ต้องทำในแต่ละบทบาทหน้าที่ จงอภิปรายในกลุ่มของคุณและนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จากการสรุปผลการอภิปรายบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล และสิ่งที่จะต้องทำในแต่ละบทบาทหน้าที่ คุณคิดว่าตนเองต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเรื่องใดบ้างจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กำหนดไว้

บทบาท/หน้าที่	สิ่งที่ต้องกระทำ	เรื่องที่ต้องเรียนรู้
1. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล		
2. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม		
3. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน		
4. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน		
5. ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ		

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์
2. เพื่อให้ผู้เรียนวางแผนแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์

เนื้อหาสาระ

1. การรู้จักลักษณะนิสัยของตนเองที่สอดคล้องกับการเป็นผู้นำ
2. ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. ป้ายนิเทศลักษณะนิสัยของคนธาตุต่างๆ 4 ธาตุ
2. กระดาษ
3. ปากกา/ดินสอ
4. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
5. เรื่องสั้นเรื่องผู้นำแห่งผองกวาง
6. เอกสารความรู้เรื่องลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์
7. ใบงานแนวทางการพัฒนาลักษณะผู้นำของข้าพเจ้า

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์** (60 นาที)
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน พร้อมกล่าวถึงความแตกต่างของบุคลิกลักษณะของบุคคลต่างๆเพื่อตั้งเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม โดยแบ่งตามลักษณะนิสัยของตนเอง(แทนลักษณะนิสัยตามธาตุ 4 ธาตุ คือ ดิน น้ำ ลม และไฟ)ตามข้อมูลจากป้ายนิเทศ
 - 1.3 ผู้สอนแจกเรื่องสั้นเรื่อง “ผู้นำแห่งผองกวาง”
 - 1.4 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน

1.5 ผู้สอนสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง : ผู้นำคือบุคคลที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสมาชิกในกลุ่มได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลที่เป็นผู้นำจะมีลักษณะความเป็นผู้นำที่ดีหรือไม่

1.6 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลที่มีลักษณะผู้นำเยาวชนที่ดีที่เคยพบ

1.7 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อย ออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลที่มีลักษณะผู้นำเยาวชนที่ดีที่เคยพบ

2. ชั้นอภิปราย (60 นาที)

2.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของกลุ่มตนเองว่ามีลักษณะใดที่เหมาะสมแก่การเป็นผู้นำที่ดี พร้อมให้เหตุผลประกอบ

2.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.3 ผู้สอนให้แนวคิดเรื่องลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์พร้อมแจกเอกสารความรู้

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (60 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วร่วมกันสรุปลักษณะความเป็นผู้นำที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี และช่วยกันลงความเห็นว่าคุณสมบัติของตนเองควรพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำข้อใดบ้าง

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (60 นาที)

4.1 ผู้เรียนเลือกลักษณะความเป็นผู้นำที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนพึงมีที่ผู้เรียนต้องการพัฒนาที่สุดมา 1 ลักษณะ พร้อมเขียนแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดคุณลักษณะนั้นในตัวผู้เรียนลงในใบงาน

4.2 ผู้เรียนเล่าให้เพื่อนฟังถึงเหตุผลที่เลือกลักษณะความเป็นผู้นำที่ต้องการพัฒนา พร้อมบอกแนวทางการพัฒนาตนเองตามที่ได้วางแผนไว้

4.3 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาลักษณะผู้นำของข้าพเจ้า
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้ ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 2 “เมื่อฉันเป็นผู้นำ”

ผู้นำคือ ผู้ที่อิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่ม เป็นผู้ที่สมาชิกให้การยอมรับ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการชักจูงให้สมาชิกกระทำการสิ่งต่างๆตามด้วยความเต็มใจ เป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม และเป็นผู้ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสามารถพากลุ่มบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะของผู้นำที่ดี

1. ผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ หมายถึงผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง และความรู้รอบตัว ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้นำยังต้องเป็นผู้รู้ว่ามีสิ่งใดเป็นสิ่งที่สำคัญต่อกลุ่มของตนเองในระยะยาว นั่นคือต้องเป็นผู้ที่สามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้นั่นเอง
2. ผู้นำต้องเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอด สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้เพราะในการทำงานต่างๆจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับบุคคลที่มีความหลากหลาย การถ่ายทอดสิ่งต่างๆให้บุคคลเหล่านั้นได้รับรู้ตรงกันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำควรมี ผู้นำต้องเป็นผู้ประสานความสัมพันธ์ โดยการใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าการสร้างความขัดแย้ง
3. ผู้นำต้องมีความน่าเชื่อถือ นับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับ และครองหัวใจผู้คน เป็นคุณลักษณะที่ผู้นำแต่ละคนต้องสร้างขึ้นเอง ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้นำนั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับต้นทุนทางสังคม ซึ่งต้นทุนทางสังคมของผู้นำคือคุณงามความดีที่ได้สั่งสมมาในอดีต ไม่ว่าจะเป็น ความรู้ ภาพพจน์ ภาพลักษณ์ การยอมรับต่อสังคม ฯลฯ ดังนั้นผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือในระยะยาว จึงต้องหมั่นสร้างคุณงามความดีอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ต้นทุนทางสังคมของตนเองร่อยหรอและหมดไป
4. ผู้นำต้องมีจริยธรรม จริยธรรมคือสิ่งดีงามที่คนทั่วไปยึดถือ และใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงาน และกิจกรรม หรือการใช้ชีวิต จริยธรรมคือธรรมของคนดี เป็นสิ่งที่คนดีต้องกระทำ หากไม่ทำตามอาจถูกมองว่าเป็นคนชั่ว ซึ่งก่อให้เกิดการต่อต้าน และการตำหนิจากสังคม ผู้นำต้องเป็นผู้รู้ผิดชอบชั่วดี อาจกล่าวได้ว่ายิ่งเป็นผู้นำในระดับสูงมากเพียงใดก็ต้องมีจริยธรรมสูงยิ่งขึ้น
5. ผู้นำต้องมีความกล้าหาญ และเสียสละ นั่นคือ ผู้นำต้องมีความกล้าหาญที่จะตัดสินใจในเรื่องต่างๆ และต้องมีความกล้าที่จะรับผิดชอบในผลที่จะตามมาจากการตัดสินใจนั้น โดยไม่พยายามใช้อำนาจที่มีอยู่ มาลบล้างความผิดของตนเอง และผู้นำจะต้องมีความเสียสละ พร้อมทั้งจะสละความสุขของตนเองเพื่อความผาสุกของผู้อื่น

แนวทางการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้นำ

1. หมั่นหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน และความรู้รอบตัว แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและหมู่คณะ

2. พัฒนาความสามารถในการสื่อสาร สิ่งสำคัญของการพัฒนาด้านการสื่อสารคือการมีความมั่นใจในตนเองและการฝึกฝน โดยเริ่มจากการสังเกตวิธีการสื่อสารของตนเองว่ามีสิ่งใดควรแก้ไข แล้วจึงหาเทคนิคการสื่อสารจากบุคคลที่มีความสามารถมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเอง เพื่อให้การสื่อสารมีเอกลักษณ์และเป็นธรรมชาติ

3. พัฒนาการตนเองให้มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือจะต้องเป็นผู้ที่ รักษาคำพูดของตนเอง เมื่อบอกหรือรับปากว่าจะทำอะไร ก็สามารทำสิ่งที่รับปากนั้นได้สำเร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องเป็นผู้ที่มีดีเสมอต้นเสมอปลาย เป็นผู้ที่มีเหตุมีผล สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้จากข้อมูลที่มี และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

4. ทำตนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้เป็นผู้นำต้องเป็นผู้รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด วิธีการตรวจสอบว่าสิ่งที่กระทำอยู่เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือใหม่ สามารถทำได้ง่าย ๆ โดยการย้อนถามตนเองด้วยคำถามง่าย ๆ 2 ข้อ คือ

1. พฤติกรรมที่กำลังจะกระทำนั้น หากเปิดเผยกับสังคมแล้วสังคมจะยอมรับหรือไม่ หากคำตอบคือไม่สามารถเปิดเผยได้ก็ถือเป็นการกระทำที่ผิด

2. การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองหรือหมู่คณะหรือไม่ หากคำตอบคือก่อให้เกิดความเสียหาย ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิด

5. ฝึกตนเองให้มีความกล้าหาญและเสียสละ การฝึกความกล้าหาญควรเริ่มจากเรื่องเล็กๆน้อยๆที่อยู่ใกล้ตัว เช่น การตัดสินใจเลือกเสื้อผ้าของตนเอง การแสดงความคิดเห็นเรื่องราวในชีวิตประจำวัน การเสนอตนเองเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความกล้าขึ้นเรื่อยๆจนเกิดเป็นความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนวิธีการฝึกให้เป็นผู้เสียสละสามารถทำได้โดยเริ่มจากการเสียสละสิ่งเล็กๆก่อนแล้วจึงขยับไปสิ่งที่ใหญ่ขึ้น หรือเริ่มจากการเสียสละให้แก่สัตว์ก่อน ทั้งนี้เพราะการเสียสละให้แก่สัตว์จะเป็นการเสียสละที่ไม่หวังผลตอบแทน จึงถือเป็นการฝึกการเสียสละที่แท้จริง แล้วจึงพัฒนามาสู่สิ่งอื่นๆ เป็นต้น

เอกสารประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

ผู้นำแห่งผองกวาง

ในอดีตกาล มีพญากวางตัวหนึ่งอาศัย อยู่ในป่า ปกครองบริวารกวางจำนวน 1,000 ตัว พญากวางนั้นมีลูก 2 ตัว ชื่อ กวางลักษณะ และ กวางกาพะ เมื่อลูกกวางทั้ง 2 โตขึ้น พญากวางก็แก่ลงมาก จึงคิดจะให้ลูกกวางทั้ง 2 เป็นผู้ปกครองผองแทนตน

“ตอนนี้พ่อแก่มากแล้ว พ่ออยากให้พวกเจ้าเป็นจ่าผองแทนพ่อ พวกเจ้าแบ่งบริวารไปปกครองตัวละ 500 นะลูก” พญากวางบอกแก่ลูกกวางทั้ง 2

“ ครับพ่อ ” ลูกกวางทั้ง 2 ตอรับ แล้วพญากวางก็ให้โอวาทในการนำพาผองให้อยู่รอดปลอดภัย

“เจ้ารู้ไหมว่าสิ่งที่ อันตรายที่สุดของพวกเราคือมนุษย์ พวกเขาจะฆ่าพวกกวางที่ไปกินข้าวกล้าในนา จึงได้ชุดหลุมพราง วางกับดักต่างๆ บ้างก็ดักข่มอยู่เพื่อยิงพวกเรา และในตอนนี้ มีข้าวกล้ามากมายกำลังรอเก็บเกี่ยว ดังนั้นในตอนกลางวันพวกเจ้าจงพาบริวารไปอยู่กันที่เชิงเขาแม่อาหาร จะไม่อดม สมบูรณ์ก็จงอดทน เพราะหากพวกมนุษย์เห็น เราจะไม่มีทางหนีได้ทันแน่นอน แล้วจึงค่อยลงมาหากินที่พื้นราบในเวลากลางคืน เข้าใจไหมลูก ” เมื่อพญากวางสั่งสอนเสร็จแล้วก็พานางกวางแยกตัวออกไปอยู่ตามลำพังในป่าลึก

“กาพะ งั้นเราแยกกันตรงนี้นะ ระวังตัวด้วย อย่าลืมคำสั่งของพ่อละ ” กวางลักษณะบอกกับกวางกาพะ

“เจ้าอย่ากลัวไปหน่อยเลย ลักษณะ พ่อก็พูดไปตามประสา กวางแก่แหละน่า คอยดูเถอะ ข้าจะพาบริวารออกหากินในตอนกลางวัน พอหมดฤดูเก็บเกี่ยวข้าจะพาพวกทั้ง 500 กลับมาเจอกับเจ้าที่บ้านพ่อ ” กวางกาพะพูดด้วยความลำพองใจ

‘หัวต้อจริงๆ เจ้ากาพะ’ กวางลักษณะนึกในใจ แล้วกวางทั้ง 2 ผู่งก็แยกย้ายกันไปหากิน

“โอ้ย หิวจริงๆ เลย พวกเรา ออกไปหาหญ้ากินกันเถอะ ” กวางกาพะตะโกนบอกผอง

“แต่ลูกพี่ นี่ยังสว่างอยู่เลย รอให้มีมืดก่อนไม่ดีหรือ ขึ้นไปตอนนี้มีหวังโดนชาวบ้านยิงตายแน่เลย ” ลูกน้องตัวหนึ่งทักท้วง

“เจ้าอย่าอวดดีไปหน่อยเลย ข้าเป็นหัวหน้าเจ้านะ ใครไม่ยอมกอดตายก็ตามข้ามา ” กวางกาพะตะคอกใส่แล้ววิ่งนำออกไป

ในระหว่างที่กวางกาพะนำบริวารเล็มหญ้าอย่างเพลิดเพลินอยู่นั้น มีชาวบ้านเดินผ่านมา เห็นเข้าพอดี

“โอ้ ลากปากจริงๆ กวางเต็มไปหมดเลย ” ชาวบ้านคนหนึ่งกระซิบ

“ใช่แล้ว มันไม่ทันระวังตัวแบบนี้ วันนี้ได้กลับบ้านหลายตัวแน่ ” อีกคนหนึ่งกระซิบตอบแล้วเล็งไปที่กวางตัวอ้วน

“เสร็จข้า ฮ่าๆๆๆ ”

เจ้ากวางโชคร้ายเมื่อโดน ลูกธนูยิงเข้าที่สะโพกแบบนั้นก็กรี๊ดร้องเสียงดังโหยหวน กวางตัวอื่นเมื่อได้ยินเสียงร้องก็รีบวิ่งเข้าป่าทันที

“หยุดได้แล้ว พวกมนุษย์ไม่ตามมาแล้ว ” กวางกาพะตะโกนบอก พร้อมกับหอบแฮกๆ

“ข้าบอกแล้วเห็นไหม เกือบเอาชีวิตไม่รอดแล้วไหมล่ะ เพื่อนเราตายไปตั้งเยอะ” ลูกน้องตัวเดิมบอก แต่แทนที่กวางกาพะจะสำนึก กลับตะคอกกลับ

“มันบังเอิญหรอกนะ คราวหลังข้าจะพาไปเวลาอื่น!”

ด้วยความลำพอง และหัวดีของกวางกาพะ มันพาบริวารออกไปหากินตามอำเภอใจ อยากรไปเวลาไหนก็ไป จนในที่สุด กวางทั้ง 500 ก็ถูกชาวบ้านยิงตายหมด เหลือมันอยู่เพียงตัวเดียว

ส่วนกวางลักษณะนั้น เป็นกวางฉลาดและเชื่อในคำสั่งสอนของพญากวาง จึงไม่เคยพาบริวารออกไปหาอาหารในเวลากลางวันเลย แม้ลูกน้องอ้วนอวบเพียงใดก็ตาม จนกระทั่งเวลาผ่านไปเมื่อมนุษย์เก็บเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้วจึงลงมาจากภูเขาและมุ่งหน้าไปหาพญา กวาง พร้อมบริวารทั้ง 500 ตัว

“ท่านพี่ ลูกกวางลักษณะกลับมาแล้ว” นางกวางบอกกับพญากวาง

“อ้อ กลับมากันแล้วหรือ พวกเจ้าเป็นยังไงบ้าง สุขสบายดีไหม” พญากวางถามลูกกวางลักษณะ

“ครับพ่อ พวกเราทำตามคำสั่งสอนของท่าน ไม่ออกหากินเวลากลางวัน แม้หิวก็ทนเอา พวกเราจึงกลับมาครบทั้ง 500 ตัวครับ”

“อืม พวกเจ้าทำดีมาก แต่... ทำไมกาพะยังไม่กลับมาอีกนะ” พญากวางมองไปรอบๆ

“นั่นไงท่านพี่ กาพะกลับมาแล้ว แต่เขากลับมาตัวเดียว” นางกวางบอก

พญากวางเห็นลูกทั้ง 2 กลับมาในสภาพที่ต่างกันดังนั้น จึงกล่าวกับนางกวางว่า

“กวางลักษณะนั้นมีปัญญา ไม่ตื้อตึง สามารถปกครองบริวารได้ ส่วนกวางกาพะนั้นโง่เขลา อวดดี และตื้อตึง ทำให้บริวารต้องล้มตายกันหมด” แล้วจึงประกาศกับฝูงกวางว่า

“เออละ ในเมื่อกาพะไม่สามารถปกครองบริวารให้อยู่รอดปลอดภัยได้ ข้าขอแต่งตั้งกวางลักษณะเป็นหัวหน้าฝูง ปกครองพวกเจ้าแทนข้า ขอให้พวกเจ้าจงเชื่อฟังลักษณะเหมือนกับที่เชื่อฟังข้า ขอให้พวกเจ้าอยู่กันด้วยความสงบสุขเถิด”

กวางลักษณะจึงได้เป็นพญากวาง และปกครองบริวารด้วยความสุขสงบ

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

แนวทางในการพัฒนาความเป็นผู้นำในตนเองอันดับแรกคือ การเรียนรู้จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง ในฐานะที่ท่านเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้นำเยาวชนในชุมชน จงวิเคราะห์ลักษณะของตนเองเทียบกับตารางด้านล่าง แล้วเลือกลักษณะที่บ่งบอกความเป็นผู้นำของตนเองมากที่สุด พร้อมเล่าเหตุการณ์ที่แสดงถึงลักษณะความเป็นผู้นำนั้นให้เพื่อนๆ ฟัง

ตารางเปรียบเทียบลักษณะนิสัยคนธาตุต่างๆ

ตัวแทนธาตุ	ลักษณะเด่น
ธาตุน้ำ	ใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น ซื่อเกรงใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย เข้าถึงจิตใจคนอื่นได้อย่างลึกซึ้ง ซื่อาย รักสันติ ละเอียดอ่อน ขี้น้อยใจ เข้ากับคนง่าย ใจเย็น,ปรับตัวง่าย ไม่ค่อยกล้าตัดสินใจ ประเมินตนเองต่ำ หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ขยัน ร่าเริง
ธาตุไฟ	รักพวกพ้อง ชอบทำไปคิดไป ตัดสินใจเด็ดขาด ใจร้อน เบื่อง่าย หายโกรธเร็ว มองข้ามเรื่องเล็กน้อย ชอบแข่งขัน ชอบเอาชนะ ไม่ชอบการบังคับ รับผิดชอบการกระทำของตนเอง กล้าเผชิญความขัดแย้ง รักความถูกต้องจริงจัง
ธาตุดิน	มีหลักการ เชื้อมั่นในข้อมูล มีวินัย มีเหตุผล ไม่ยืดหยุ่นนอกจากมีเหตุผลหรือข้อมูลที่เหมาะสม ยึดติดกรอบ มักไม่เปิดเผยความรู้สึกตนเอง ใจเย็นมีความพยายาม,มาตรฐานสูง,มีขั้นตอนแผนการ ตัดสินใจช้า ไม่ค่อยสนใจความรู้สึกคนอื่น
ธาตุลม	มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการสูง คิดเร็วทำเร็ว ยืดหยุ่นสูง เบื่อง่าย รักอิสระ วางแผนเก่ง มุ่งความสำเร็จ ชอบคิดมากกว่าทำ ไม่ค่อยลงรายละเอียด สมารถสั้น ให้ความสำคัญกับการคิดมากกว่าข้อมูล ชอบความแปลกใหม่ มองการไกล มีไหวพริบ ไม่ค่อยอยู่กับปัจจุบัน

กิจกรรมที่ 1

หลังจากได้ฟังข้อคิดจากนิทานเรื่อง “ผู้นำแห่งฝูงกวาง” ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าถึงบุคคลที่มีคุณลักษณะผู้นำเยาวชนที่ดีที่เคยพบ ให้ระบุลักษณะความเป็นผู้นำ พร้อมเล่าความรู้สึกที่ได้ร่วมงานกับบุคคลดังกล่าวด้วย

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

หลังการวิเคราะห์ตนเองแล้ว คุณคิดว่าลักษณะนิสัยของธาตุคุณมีลักษณะใดบ้างที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ จงอธิบายพร้อมให้เหตุผลประกอบ

บุคลิกลักษณะของข้าพเจ้าตรงกับธาตุ.....ซึ่งลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

จากการเรียนรู้ลักษณะผู้นำที่ฟังประสงค์แล้ว คุณคิดว่าลักษณะความเป็นผู้นำใดบ้างที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี และกลุ่มของคุณควรพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในข้อใดบ้าง จงอธิบายและนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงเลือกคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี ที่คุณต้องการพัฒนาให้มีในตนเองมากที่สุด 1 ลักษณะ พร้อมบอกแนวทางการพัฒนาตนเองให้เกิดคุณลักษณะนั้น

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 “สื่อสาร สื่อใจ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารของผู้เรียนในสถานการณ์ต่างๆ
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อการทำงานในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของการสื่อสาร
2. องค์ประกอบของการสื่อสาร
3. เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. บัตรข้อความ
2. กระดาษ
3. ปากกา/ปากกาเมจิกสี/ดินสอ
4. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
5. เอกสารความรู้เรื่องการสื่อสาร
6. ใบกำหนดสถานการณ์สมมติ

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์** (40 นาที)
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และกล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารกับการทำงานในฐานะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
 - 1.2 แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
 - 1.3 ผู้เรียนเล่นเกม”สื่อสารสื่อใจ”
 - 1) ผู้สอนขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน เป็นตัวแทนกลุ่มจับสลากบัตรข้อความ

2) ให้ตัวแทนกลุ่มวาดรูปเพื่อสื่อถึงข้อความที่ได้อ่านให้ผู้เรียนในกลุ่มทายข้อความนั้น

3) หากผู้เรียนในกลุ่มสามารถทายคำในข้อความนั้นได้ถูกต้องจะได้คะแนนค่าละ 1 คะแนน

4) กลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

1.4 ผู้สอนสรุปแนวคิดของเกม : ในการทำงานใดๆก็ตามการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญ โดยในการสื่อสารทั้ง 2 ฝ่ายต้องใช้วิธีการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน งานจึงจะสำเร็จผลตามที่ต้องการ

1.5 ผู้สอนขออาสาสมัคร 2-3 คนที่แสดงให้เห็นว่าตนเองมีความสามารถในการสื่อสารที่ดีออกมาเล่าให้เพื่อนฟังถึงเทคนิคในการสื่อสารให้ได้ผล

2. ชั้นอภิปราย (80 นาที)

2.1 ผู้เรียนในกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องปัญหาในการสื่อสารของตนเองและเทคนิคการสื่อสารให้สัมฤทธิ์ผล

2.2 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อย

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 ผู้สอนให้แนวคิดเรื่องการสื่อสารที่ดีและแจกเอกสารความรู้

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (60 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วช่วยกันสรุปวิธีการพัฒนาการสื่อสารของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (60 นาที)

4.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอ่านสถานการณ์จำลองในใบงาน และร่วมกันคิดแนวทางการสื่อสารเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลองนั้น โดยอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมา

4.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมาแสดงวิธีการสื่อสารที่ร่วมกันคิดให้กลุ่มใหญ่ชม

4.3 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการสื่อสารของแต่ละกลุ่ม

4.4 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. จากการวิเคราะห์สถานการณ์จำลองและการแสดงวิธีการสื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จำลอง
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 3 “สื่อสารสื่อใจ”

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา เพราะการสื่อสารช่วยให้มนุษย์เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน คุณในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ตำบล ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำเยาวชนในชุมชน และเป็นสื่อกลางในการประสานงานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน พวกคุณจึงควรมีการสื่อสารที่ดี เพื่อให้การทำงานในฐานะสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราว ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความต้องการ จากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน

ความสำคัญของการสื่อสารในการทำงาน

1. การสื่อสารทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้
2. การสื่อสารทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในรูปแบบต่างๆเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน
3. การสื่อสารทำให้สามารถคาดคะเนความคิดและการกระทำกันได้

องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสาร มี 4 ประการ คือ

1. **ผู้ส่งสาร - ผู้รับสาร** คือ บุคคลอย่างน้อย 2 คน ที่มีบทบาทร่วมกันอยู่ในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งในบุคคลหนึ่งๆมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร
2. **สาร** คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้
3. **สื่อ หรือทางติดต่อ** คือ สิ่งที่ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงผู้ส่งสารกับผู้รับสารให้ติดต่อกันได้
4. **ผลที่เกิดจากการสื่อสาร** คือ อาการตอบสนองของผู้รับสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงท่าที หรือพฤติกรรมของผู้รับสาร

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารที่มีประสพผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายนั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ของผู้ส่งสาร หากผู้ส่งสารไม่สามารถส่งสารให้ชัดเจน หรือให้รายละเอียดไม่เพียงพอ จะทำให้สารนั้นไม่น่าเชื่อถือ และประสพความล้มเหลวในการสื่อสารได้
2. ความคิดของผู้ส่งสาร สารที่มีความคิดชัดเจน ย่อมทำให้ผู้รับสารได้รับสารที่มีใจความชัดเจน มีเนื้อหาสาระที่ละเอียดเพียงพอต่อความเข้าใจกัน
3. การส่งสารให้ตรงประเด็น สารที่ส่งให้ผู้รับ ควรมีประเด็นสำคัญเพียงประเด็นเดียว เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความสับสน และส่งผลให้การสื่อสารประสพความล้มเหลว
4. การลำดับความในสาร สารที่จะส่งควรเรียงเนื้อหาตามลำดับ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่าย ไม่สับสน เนื้อหานั้นจะต้องเกี่ยวโยงสัมพันธ์กัน โดยอาจจะเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ลำดับเหตุผล หรือลำดับความสำคัญก็ได้
5. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ควรใช้ภาษาที่เรียบง่าย ชัดเจน ไม่ซับซ้อน หลีกเลียงประโยคหรือข้อความที่ตีความได้หลายอย่าง เพราะผู้รับสารอาจตีความหมายได้ไม่ตรงจุดประสงค์
6. ความตั้งใจของผู้รับสาร หากผู้รับสารมีความตั้งใจ สนใจ และพยายามในการรับสาร จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การสื่อสารประสพผลสำเร็จ

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 3

กิจกรรมที่ 1

เลือกอาสาสมัคร 2-3 คน ที่เห็นว่าตนเองมีความสามารถในการสื่อสารที่ดี ออกมาเล่าเทคนิคในการสื่อสารของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มของคุณเกี่ยวกับการสื่อสารที่ดีควรมีลักษณะเช่นไร และคุณมีเทคนิคในการสื่อสารให้ได้ผลอย่างไรบ้าง แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว พวกคุณคิดว่าวิธีการสื่อสารที่เหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลควรนำไปใช้เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร จงอภิปรายในกลุ่มของคุณแล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จากสถานการณ์ต่อไปนี จงคิดวิธีการสื่อสารที่จะช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และ
 สาธิตวิธีการสื่อสารนั้นให้เพื่อนชม

สถานการณ์ที่ 1 ระหว่างการดำเนินการเพื่อจัดโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้
 เกิดปัญหาระหว่างผู้จัดทำ เรื่องรูปแบบในการจัดงาน เนื่องมาจากการสื่อสารที่ผิดพลาด ก่อให้เกิด
 ความไม่พอใจในกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนฯ ในฐานะที่คุณเป็นหนึ่งในสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนฯ
 แห่งนี้ จงแสดงวิธีการสื่อสารเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยประสานความสัมพันธ์ภายในกลุ่มให้
 สามารถดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ

สถานการณ์ที่ 2 ในการดำเนินงานของเหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนฯ จำเป็นต้องมีกร
 ติดต่อประสานงาน ขอความช่วยเหลือ ความร่วมมือ ตลอดจนการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หลายฝ่าย ซึ่ง
 ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในตำแหน่งต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต้นสังกัด เจ้าหน้าที่ใน
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริษัทห้างร้านต่างๆ ตลอดจนผู้นำชุมชน และผู้นำชมรมต่างๆในท้องถิ่น ใน
 ในฐานะที่คุณเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนฯจงแสดงวิธีการสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่
 ฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนทราบคุณธรรมจริยธรรมที่ควรมีในการทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน
3. เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายหาแนวทางที่ควรปฏิบัติในสถานการณ์ที่กำหนดให้

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรม
2. คุณธรรมจริยธรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. กรณีศึกษาเรื่อง “ทำไมกันนะ”
4. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
5. เอกสารความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. วิทยากรท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์** (40 นาที)
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และกล่าวถึงปัญหาที่พบได้ในการทำงาน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
 - 1.3 อาสาสมัครจากกลุ่มผู้เรียนอ่านกรณีศึกษาเรื่อง “ทำไมกันนะ” และร่วมกันวิเคราะห์ว่าบุคคลในเรื่องขาดคุณธรรมจริยธรรมใดจึงทำงานไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้
 - 1.4 ผู้สอนขออาสาสมัครแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์ เรื่องความสำคัญของของ คุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน

2. ชั้นอภิปราย (90 นาที)

2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนพึงมี

2.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.3 วิทยากรให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.4 ผู้สอนแจกเอกสารความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติม

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (50 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำผลการอภิปรายของกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วช่วยกันสรุปว่าคุณธรรมจริยธรรมใดบ้างที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (50 นาที)

4.1 อาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มออกมาจับสลากเลือกสถานการณ์สมมติ แล้วร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์สมมตินั้น

4.2 ผู้เรียนกลุ่มย่อยร่วมกันแสดงวิธีการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์สมมติที่ได้รับในรูปแบบละครให้กลุ่มใหญ่ชม

4.3 ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการแสดงละครของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

4.4 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. จากการแสดงละครที่แต่ละกลุ่มคิดขึ้น
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 4 “คนดีที่เราชอบ”

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่นิยมการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า แต่ในการอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากนั้น หากทุกคนทำทุกอย่างตามที่ตนเองต้องการย่อมก่อให้เกิดปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน และช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข จึงต้องมีกฎ ระเบียบ เป็นสิ่งที่ช่วยควบคุมการกระทำ เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ เป็นสิ่งที่กำหนดหน้าที่ของแต่ละคน ซึ่งกฎ ระเบียบเหล่านั้นจะอยู่ในรูปแบบของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมในองค์กร

การที่สมาชิกในองค์กรเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมเหล่านี้ล้วนแตกต่างกันไปตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกทั่วไป

- 1.1 มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
- 1.2 มีความซื่อสัตย์ ไม่คิดเอาสิ่งของๆกลุ่มไปเป็นของตนเอง เช่น เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน
- 1.3 มีวินัยในการทำงาน ทำงานตามระบบของกลุ่ม เช่น การเข้างานตรงเวลา การเข้าร่วมประชุมตามเวลาที่นัดหมาย
- 1.4 มีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าตัดสินใจงานในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง
- 1.5 มีความสามารถในการควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ
- 1.6 มีดุลพินิจที่ดี รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ
- 1.7 มีจิตใจที่เปิดกว้าง พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ

2. คุณธรรมจริยธรรมของผู้เป็นผู้นำ

- 2.1 ให้ความนับถือและพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2.2 เต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ทราบตามสมควร
- 2.3 มีความยุติธรรม รู้จักวางตัวเป็นกลาง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
- 2.4 มีน้ำใจและรู้จักถนอมน้ำใจผู้อื่น
- 2.5 เป็นผู้กระตุ้นและให้กำลังใจแก่หมู่คณะ
- 2.6 พร้อมที่จะยกย่องชมเชยผลงานของผู้อื่น
- 2.7 พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

- 2.8 มีเวลาว่างให้ผู้อื่นตามสมควร
- 2.9 มีอัธยาศัยที่ดี
- 2.10 มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง

3. คุณธรรมจริยธรรมระหว่างผู้ร่วมงาน

- 3.1 พร้อมให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน
- 3.2 ให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ต้องคิดอยู่เสมอว่าทุกคนคือผู้มีความรู้และมีความสามารถ
- 3.3 มีความเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน
- 3.4 รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 3.5 มีความถ่อมตน ไม่โอ้อวดว่าตนเองดีกว่าบุคคลอื่น
- 3.6 มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเอง

เอกสารประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 4

ทำไมกันนะ!!!

ต้นเป็นเด็กหนุ่มที่มี Life Style ของตนเองคือเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถหลากหลาย ชอบวางแผนและคิดงานต่างๆ ด้วยตนเองจากนั้นจึงมอบหมายให้เพื่อน ๆ ทำงานตามที่ตนกำหนดไว้ เมื่อมีเพื่อนแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง ต้นจะไม่พอใจและโต้แย้งทันที หลายคนชื่นชมว่าต้นเป็นคนเก่ง ทำให้ต้นภาคภูมิใจและคิดว่าตนเองเป็นคนสำคัญมีสิทธิพิเศษเหนือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในบางครั้งต้นจึงไม่สนใจเรื่องเวลาการนัดหมายต่าง ๆ เช่น การไปเลยเวลานัดหมาย การขาดความเกรงใจต่อผู้ร่วมงานที่ต้องรอคอยต้นเพียงผู้เดียว โดยต้นจะมีเหตุผลส่วนตัวที่ทำให้ต้องผัดนัดทุกครั้ง

ด้วยบุคลิกที่โดดเด่นในหลาย ๆ ด้านของต้น ทำให้ต้นได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกของสภาเด็ก ๆ ซึ่งต้นมีความตั้งใจในการทำงานตามหน้าที่อย่างมุ่งมั่น แต่ต้นมักจะไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกับสมาชิกของสภาเด็ก ๆเพราะเหตุใด.....

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 4

กิจกรรมที่ 1

จงแสดงความคิดเห็นว่าคุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการทำงานอย่างไรตามประสบการณ์ที่คุณเคยประสบมา

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มของคุณเรื่องคุณธรรมจริยธรรมที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมี แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว พวกคุณคิดว่าคุณธรรมและจริยธรรมที่เหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมี เพื่อให้การทำงานในฐานะผู้นำเด็กและเยาวชนประสบผลสำเร็จ มีอะไรบ้าง จงสรุปผลและนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จากสถานการณ์สมมติที่กำหนดให้ จงอภิปรายภายในกลุ่มของท่านเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด แล้วนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ในรูปแบบละคร

สถานการณ์ที่ 1 คุณและเพื่อนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้ร่วมกันจัดโครงการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนขึ้นโครงการหนึ่ง ซึ่งในการจัดโครงการนี้ต้องมีการจัดเตรียมอาหารว่างให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ โดยมีร้านค้าเสนอตัวจัดอาหารว่างให้แก่คุณ 2 ร้าน ในราคาเท่ากัน แต่ร้านที่ 2 เสนอจะลด % ให้แก่คุณ โดยจะลดคุณภาพของอาหารว่างที่จัดลงเล็กน้อย คุณจะตัดสินใจใช้บริการของร้านค้าร้านใด ทั้งนี้ในการจัดโครงการนี้มีงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมแต่ไม่มีงบประมาณที่จะมาเป็นค่าแรงให้แก่คุณเลยแม้แต่บาทเดียว

สถานการณ์ที่ 2 วันนี้คุณและเพื่อนอีก 2 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ต้องไปพบผู้จัดการบริษัทของบริษัทแห่งหนึ่ง เพื่อนำโครงการไปเสนอขออนุมัติงบประมาณและประสานงานเรื่องการเชิญวิทยากรของบริษัทมาให้ความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ โดยเลขานุการผู้จัดการได้นัดหมายให้คุณเข้าพบในเวลา 9.00 น. คุณและเพื่อนๆได้เดินทางมาถึงบริษัทตั้งแต่เวลา 8.30 น. บังเอิญคุณได้พบกับเพื่อนเก่าที่ไม่ได้พบกันมานาน(ซึ่งคุณสนิทกับเพื่อนคนนี้นี่มาก) คุณได้คุยกับเพื่อนเก่าที่พบเพียงครู่เดียวเลขานุการก็มาโทรตามคุณและเพื่อนที่เป็นตัวแทนจากสภาเด็กฯเข้าไปพบ แต่เพื่อนเก่าของคุณขอร้องให้คุณอยู่คุยกับเขาก่อน โดยบอกว่าหลังจากนี้ก็อาจจะไม่ได้พบกันอีกเป็นเวลานาน คุณคิดว่าควรจะทำเช่นไรในสถานการณ์นี้

สถานการณ์ที่ 3 คุณในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีหน้าที่ต้องทำงานเพื่อช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนของคุณ ซึ่งในกระบวนการทำงานของสภาเด็กฯนี้จำเป็นต้องมีการเข้าร่วมประชุมอยู่เป็นประจำ แต่ในการประชุมที่ผ่านๆมามีเกิดความล่าช้าอยู่เป็นประจำเนื่องจากสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมาสาย ทำให้ผู้ที่มาก่อนต้องนั่งรออยู่เป็นประจำ คุณเคยเป็นหนึ่งในกลุ่มของบุคคลที่มาก่อนเวลาเริ่มประชุม แต่เมื่อต้องมานั่งรอสมาชิกบ่อยครั้ง ทำให้คุณรู้สึกเบื่อหน่ายจนเกิดความรู้สึกอยากมาสายบ้าง คุณคิดว่าจะแก้สถานการณ์นี้เช่นไร หรือคุณจะทำตามความต้องการของตนเอง

สถานการณ์ที่ 4 คุณและเพื่อนเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบฝ่ายสวัสดิการของโครงการฯหนึ่งที่สภาเด็กฯจัดขึ้น หน้าที่ของคุณคือการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดโครงการ รวมทั้งอาหารและเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งคุณและเพื่อนๆที่อยู่ฝ่ายนี้ได้ทำงานในหน้าที่ของตนเองเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และกำลังนั่งพักผ่อนพูดคุยกันอย่างสนุกสนานพอดีกับที่มีเพื่อนที่อยู่ฝ่ายนั้นทนทานการต้องการให้คุณไปช่วยเรื่องการจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม คุณจะทำอย่างไร

สถานการณ์ที่ 5 จากการประชุมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่คุณสังกัดอยู่ได้ตกลงกันที่จะจัดโครงการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนขึ้น และได้กำหนดให้คุณเป็นตัวแทนนำโครงการไปเสนอเจ้าหน้าที่ เพื่อขออนุมัติดำเนินการ ซึ่งคุณได้เข้าไปพบเจ้าหน้าที่และได้อธิบายรายละเอียดโครงการให้เจ้าหน้าที่ฟัง แต่ในระหว่างที่คุณอธิบายเจ้าหน้าที่ที่คุณติดต่อกลับหันไปให้ความสนใจกับคอมพิวเตอร์ตรงหน้ามากกว่าที่จะฟังคุณ เมื่อคุณอธิบายเสร็จเรียบร้อยและขอคำตอบพร้อมขอคำแนะนำ เจ้าหน้าที่กลับย้อนถามคำถามต่างๆมากมายเกี่ยวกับตัวโครงการ ทำให้คุณรู้สึกหงุดหงิดเป็นอย่างมาก คุณจะทำเช่นไรกับสถานการณ์เช่นนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้มารยาทในการเข้าร่วมประชุม
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติในการเข้าร่วมประชุมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของการมีมารยาทในที่ประชุม
2. มารยาทที่ดีในการเข้าร่วมประชุม

ระยะเวลา 5 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. ใบกำหนดบทบาทสมมติ
2. กระดาษ
3. ปากกา/ดินสอ
4. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
5. เอกสารความรู้มารยาทที่ดีในการเข้าร่วมประชุม

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์** (100 นาที)
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่จำเป็นต้องมีการเข้าร่วมประชุมกับบุคคลต่างๆอยู่เสมอ เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 อาสาสมัครผู้เรียนจำนวน 6 คน ออกมาเลือกซองที่ใส่ใบกำหนดบทบาทสมมติไว้ คนละ 1 ซอง และให้อาสาสมัครแต่ละคน ทำความเข้าใจบทบาทสมมติของตนเอง ดังนี้
 - 1) บทบาทประธานในที่ประชุมที่ต้องควบคุมการประชุมไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้
 - 2) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นใจร้อน ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบพูดแทรก และพูดขัดผู้อื่น และชอบทำอะไรตามใจตนเองเสมอ

3) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นคนไม่ชอบเป็นแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ เมื่ออยู่ในที่ประชุมคุณมักไม่เสนอความคิดเห็นอะไร นอกเสียจากจะถูกถาม

4) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นคนไม่ค่อยมีสมาธิกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ทำให้ทำสิ่งต่างๆผิดพลาดเสมอ และเป็นผู้ไม่ค่อยรักษาเวลา

5) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นผู้ชอบแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เป็นคนพูดมาก แต่เมื่อแสดงความคิดเห็นแล้วมักออกนอกเรื่อง

6) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นผู้ที่ใส่ใจการทำงานทุกครั้งก่อนการเข้าร่วมประชุม คุณจะเตรียมข้อมูลเป็นอย่างดี และจะเสนอความคิดเห็นดีๆให้ที่ประชุมเสมอ

1.3 จัดสถานการณ์จำลองการประชุมเพื่อคัดเลือกประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลให้อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติจนจบ

14. ผู้สอนสรุปแนวคิดจากการแสดงบทบาทสมมติ/สถานการณ์จำลอง : ในการจัดประชุมทุกครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามมารยาทในการประชุม เพื่อให้การประชุมเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

1.5 อาสาสมัครผู้เรียน 2-3 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทสมมติ/สถานการณ์จำลองที่ได้ดู พร้อมวิเคราะห์ว่าตัวละครแต่ละตัวขาดมารยาทในการประชุมข้อใดบ้าง

2. ชั้นอภิปราย (60 นาที)

2.1 ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับมารยาทในที่ประชุมที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมี

2.2 สรุปผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับมารยาทในที่ประชุมที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมี

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 ผู้สอนให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องมารยาทในการเข้าร่วมประชุมพร้อมแจกเอกสารความรู้

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (50 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วช่วยกันสรุปมารยาทในที่ประชุมที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลควรมี

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (90 นาที)

4.1 สร้างสถานการณ์จำลองการประชุมอีกครั้ง โดยใช้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมมาประยุกต์ใช้

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. จากการร่วมแสดงในสถานการณ์จำลอง
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 5 “มารยาทในที่ประชุม”

การประชุม คือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร หรือชี้แจงเรื่องต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้มีส่วนร่วมในการประชุมจะต้องมีมารยาท จึงจะทำให้การประชุมนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมายของการประชุมที่ตั้งไว้

ในฐานะที่คุณเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องเข้าร่วมประชุมอยู่เป็นประจำ ดังนั้นคุณจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องมารยาทในการเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้การดำเนินงานของสภาเด็กฯ ประสบผลสำเร็จตามที่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

มารยาทของผู้เข้าร่วมประชุม

1. เข้าประชุมให้ตรงเวลา
2. ให้เกียรติประธานที่ประชุม
3. เมื่อต้องการแสดงความคิดเห็น ควรยกมือขออนุญาตประธานก่อน เมื่อได้รับอนุญาตจึงพูด
4. พูดให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ยินโดยทั่วถึงกัน
5. มีสมาธิในเรื่องที่ประชุม แสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยให้ที่ประชุมหาทางออกและช่วยให้ได้มติตามวัตถุประสงค์
6. ในการกล่าวแสดงความคิดเห็นให้กล่าวต่อประธานที่ประชุม ไม่ควรกล่าวตอบโต้กับผู้ร่วมประชุม
7. ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ สั้น และกระชับ ไม่ควรพูดจากร้าวร้าว หรือโอ้อวดตน ในกรณีที่มีข้อสงสัย รู้จักถามปัญหาโดยตั้งคำถามให้รัดกุม และตรงประเด็น
8. ใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวัง การใช้คำที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้ความหมายผิดไป
9. กล่าวแสดงความคิดเห็น ไม่ควรนั่งเฉยๆ ตลอดระยะเวลาของการประชุม
10. ไม่ผูกขาดการพูดอยู่คนเดียว ไม่ควรทำตนเป็นผู้รู้ทุกอย่าง เพราะจะทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเบื่อหน่าย ควรเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นบ้าง
11. แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องของที่ประชุม
12. ให้เกียรติผู้เข้าร่วมประชุม ด้วยการเคารพความคิดเห็น และไม่คอยจับผิดซึ่งกันและกัน
13. พูดด้วยเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ หลีกเลี่ยงการโต้เถียงที่ไม่จำเป็น
14. ไม่พูดจาหยาบคายนินทาผู้อื่น เสียชื่อเสียง หรือไม่สุภาพ
15. พิจารณาข้อมูล และผลกระทบอย่างละเอียดก่อนลงมติใด ๆ
16. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม แม้ไม่ตรงกับความต้องการของตนเอง

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 5

กิจกรรมที่ 1

1.1 อาสาสมัครจำนวน 6 คน จับฉลากเลือกบทบาทสมมติเพื่อทำการแสดงละคร โดยมีบทบาท ดังนี้

- 1) บทบาทประธานในที่ประชุมที่ต้องควบคุมการประชุมไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้
 - 2) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นใจร้อน ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบพูดแทรก และพูดขัดผู้อื่น และชอบทำอะไรตามใจตนเองเสมอ
 - 3) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นคนไม่ชอบเป็นแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ เมื่ออยู่ในที่ประชุมคุณมักไม่เสนอความคิดเห็นอะไร นอกเสียจากจะถูกถาม
 - 4) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นคนไม่ค่อยมีสมาธิกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ทำให้ทำสิ่งต่างๆผิดพลาดเสมอ และเป็นผู้ไม่ค่อยรักษาเวลา
 - 5) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นผู้ชอบแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เป็นคนพูดเยอะ แต่เมื่อแสดงความคิดเห็นแล้วมักออกนอกเรื่อง
 - 6) บทบาทผู้เข้าร่วมประชุม คุณเป็นผู้ที่ใส่ใจการทำงานทุกครั้งก่อนการเข้าร่วมประชุม คุณจะเตรียมข้อมูลเป็นอย่างดี และจะเสนอความคิดเห็นดีๆในที่ประชุมเสมอ
- จัดสถานการณ์จำลองการประชุม เพื่อคัดเลือกประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลของท่าน
- 1.2 จากสถานการณ์สมมติที่ได้ชม จงวิเคราะห์ว่าตัวละครแต่ละตัวขาดมารยาทในการประชุมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จากประสบการณ์ในการเข้าร่วมประชุมระหว่างการทำงานในฐานะสภาเด็กและเยาวชนตำบลของคุณ คุณคิดว่ามารยาทในที่ประชุมมีความสำคัญอย่างไร และมารยาทในที่ประชุมที่ควรมีมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มของคุณเกี่ยวกับมารยาทในที่ประชุมที่เหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนควรมี แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว จงสรุปมารยาทในการเข้าร่วมประชุมที่เหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลควรมีอะไรบ้าง จงอภิปรายในกลุ่มของคุณแล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 5

จัดสถานการณ์จำลองการประชุม เพื่อคัดเลือกประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบลของท่านอีกครั้ง โดยให้อาสาสมัครนำความรู้เรื่องมารยาทในการประชุมที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมมาประยุกต์ใช้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้แนวทางการศึกษาชุมชน
2. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการศึกษาชุมชน
3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่
4. เพื่อฝึกปฏิบัติการออกสำรวจชุมชน

เนื้อหาสาระ

1. แนวทางการศึกษาชุมชน
2. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนผู้เรียน
3. จุดแข็งจุดอ่อนของชุมชนผู้เรียน
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชนผู้เรียน
5. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนผู้เรียน
6. ปัญหาของเด็กและเยาวชนภายในชุมชนผู้เรียน

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
4. ก่อ่งทึบที่สามารถคล้องกุญแจได้ 3 ใบ
5. แม่กุญแจ 3 ลูก
6. ลูกกุญแจ 20 ดอก
7. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญการทำแผนที่เดินดิน

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์ (30 นาที)**
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชน พร้อมเน้นย้ำว่าบุคคลที่จะมาพัฒนาชุมชนควรมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่ต้องการพัฒนา เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน

1.2 ผู้สอนขออาสาสมัครจำนวน 2 – 3 คน ออกมาเล่าเรื่องต่างๆของชุมชนตนเองให้เพื่อนฟัง

2. ชั้นอภิปราย (200 นาที)

2.1 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

2.2 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชน แหล่งการเรียนรู้ และปัญหาของเด็กและเยาวชนภายในชุมชน

2.3 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องข้อมูลชุมชนของข้าพเจ้า นำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

2.4 วิเคราะห์ท้องถิ่นให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของผู้เรียน

2.5 ผู้เรียนออกสำรวจชุมชนโดยหาข้อมูลเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน แหล่งการเรียนรู้ และปัญหาของเด็กและเยาวชนภายในชุมชน

3. ชั้นความคิดรวบยอด (90 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฟังบรรยายและออกสำรวจชุมชนแล้วช่วยกันสรุปข้อมูลชุมชนของข้าพเจ้า

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (40 นาที)

4.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการลงศึกษาชุมชน

4.2 อาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เพื่อนฟัง

4.3 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางการพัฒนาชุมชน
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างกรร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 6 “ชุมชนของเรา”

ชุมชนศึกษา หมายถึง การศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับลักษณะสภาพต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการพัฒนาหรือวางแผนพัฒนาชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของชุมชนศึกษา

1. เพื่อหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นการหาความรู้ใหม่หรือเป็นการเพิ่มเติมความรู้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเรื่องที่จะศึกษาขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ผู้ศึกษาชุมชนได้กำหนดไว้
2. เพื่อทดสอบความรู้เดิมให้มีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เป็นการทดสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เคยมีผู้ทำการศึกษามาแล้วได้รับผลเหมือนกันหรือไม่ เป็นการทดสอบความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการยืนยันและเป็นการทำให้ความรู้เดิมนั้นน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เป็นเรื่องของการที่จะสร้างแนวความคิดและทฤษฎีใหม่ๆ ขึ้น
3. เพื่อนำข้อเท็จจริงไปใช้ประโยชน์ในงานพัฒนา เป็นการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนและนำไปปฏิบัติในการพัฒนาชุมชน นักพัฒนาทั้งหลายได้กล่าวว่า ถ้าปราศจากการศึกษาชุมชน จะทำให้นักพัฒนาไม่เข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชนซึ่งมีผลเสียต่องานพัฒนาในชุมชนเป็นอย่างมาก

ความสำคัญและประโยชน์ของชุมชนศึกษา

1. ทำให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนว่ามีอะไรบ้าง
2. ทำให้ทราบว่าปัญหามีผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มใดบ้าง
3. เป็นพื้นฐานในการศึกษาหาสาเหตุของแต่ละปัญหาและแนวทางในการการแก้ไขปรับปรุงอย่างมีระบบ
4. ทำให้ทราบแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัด องค์กร สมาคม ชมรม หรือที่อยู่ของครูภูมิปัญญา เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน
5. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ภายในชุมชน ที่เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในชุมชน เป็นต้น
6. ทำให้ทราบฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การอุปโภคบริโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหรือจัดสร้างขึ้นไป

6. ทำให้เข้าใจลักษณะความเชื่อ ทศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณีการใช้เวลาว่างหรือนันทนาการของคนในชุมชน ว่ามีลักษณะที่เอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนมากน้อยเพียงใด

วิธีการศึกษาชุมชน

ในการศึกษาชุมชนมีหลายวิธี ดังนี้

1. การใช้เอกสารข้อมูล การศึกษาชุมชนจากข้อมูลเอกสาร เป็นการหาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อดูว่ามีใครเคยศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราต้องการไว้หรือไม่ ซึ่งหากมีผู้ศึกษาไว้แล้วจะช่วยให้เราไม่ต้องเริ่มต้นศึกษาใหม่ ข้อมูลเอกสารเป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ประโยชน์ได้มาก เพราะมีข้อมูลบางอย่างที่ไม่อาจหาได้จากสถานการณ์ปัจจุบันหรือตัวบุคคล เช่น ประวัติศาสตร์ ค่านิยมความเชื่อ หรือข้อมูลจำนวนประชากร และการใช้เอกสารข้อมูลยังมีความสมบูรณ์กว่าข้อมูลที่ได้จากตัวบุคคล แต่การใช้ข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและการวิเคราะห์ตีความ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถของผู้ศึกษาเป็นหลัก

2. การสังเกต คือการเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่สะดวกที่สุด แต่การศึกษาโดยวิธีนี้ผู้สังเกตจะต้องทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งที่สังเกตเห็นกับข้อมูลอื่นๆ ในการศึกษาด้วยวิธีการสังเกตจำเป็นต้องใช้ร่วมกับการจดบันทึก เพื่อป้องกันไม่ให้ลืมข้อมูลที่สังเกตได้ โดยเริ่มจากการสังเกตและจดบันทึกทุกอย่างที่เห็น แล้วจึงพัฒนาเป็นการสังเกตและจดบันทึกในสิ่งที่ประเด็นสำคัญหรือเด่นชัด เป็นต้น

3. การสัมภาษณ์ คือ การพูดคุยซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะช่วยอธิบายสิ่งที่พบเห็นหรือสังเกตได้ สิ่งสำคัญของการสัมภาษณ์คือการตั้งคำถามให้ตรงประเด็น เพราะข้อมูลที่จะได้รับขึ้นอยู่กับคำถามที่ถาม ข้อดีของการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ คือ เป็นวิธีการศึกษาที่ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ แต่ข้อเสียคือเป็นวิธีการศึกษาที่ต้องใช้เวลาและแรงงานในการหาข้อมูลค่อนข้างมาก เหมาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนน้อยเท่านั้น

4. การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการศึกษาชุมชนอีกวิธีหนึ่งที่ประหยัดเงินและเวลา แต่ต้องมีการวางแผนเตรียมการอย่างเหมาะสม และเรื่องที่สนทนากลุ่มนั้นต้องเป็นเรื่องที่กลุ่มให้ความสนใจ ด้วยการสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 6 - 12 คน โดยจะมีผู้ดำเนินการสนทนาซึ่งเรียกว่าผู้สัมภาษณ์เป็นผู้คอยจุดประเด็นการสนทนา ชักจูงใจให้บุคคลกลุ่มนี้ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางในการสนทนาให้ได้กว้างขวางลึกซึ้งและละเอียดที่สุดเท่าที่

จะทำได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่มีเนื้อหาสาระเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการจัดการสนทนากลุ่ม ควรมีการกำหนดบทบาทของคณะทำงานที่เข้าร่วมการสนทนาให้ชัดเจน ได้แก่

1) ผู้ดำเนินการ เป็นผู้จุดประเด็นในการสนทนาของกลุ่ม ต้องเป็นผู้ที่รู้ความต้องการและวัตถุประสงค์ของการศึกษาชุมชนในแต่ละครั้งเป็นอย่างดี

2) ผู้จัดบันทึกการสนทนา ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการจดบันทึก สามารถจดบันทึกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในการจดบันทึกนอกจากบันทึกข้อความในการสนทนาแล้วยังควรจดบันทึกบรรยากาศในการสนทนากลุ่มด้วย

3) ผู้ช่วย เป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือทั่วไปในขั้นเตรียมการการจัดสนทนากลุ่ม เช่นเตรียมจัดสถานที่ เตรียมบันทึกเสียง พร้อมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ข้อดีของการศึกษาด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม คือ เป็นวิธีการศึกษาที่ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆพร้อมๆกันในคราวเดียว ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูล อีกทั้งเป็นวิธีการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาได้แสดงความคิดเห็นตอบโต้กัน ทำให้ผู้ทำการศึกษามีวิเคราะห์ประเมินปัญหาต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่ข้อควรระวังในการจัดสนทนากลุ่ม คือ การผูกขาดการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนา เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็นแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งผิดวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

5. การลงสำรวจ เป็นการลงศึกษาชุมชนเป้าหมาย เป็นขั้นตอนสำคัญในการศึกษาชุมชนที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นการที่ผู้ศึกษาจะได้สัมผัสกับชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจชุมชนของตนเองมากขึ้น

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 6

กิจกรรมที่ 1

การพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน ซึ่งการพัฒนาชุมชนทุกครั้งเราควรเริ่มจากการศึกษาเพื่อทำความรู้จักชุมชนของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องต่อความเป็นจริงและตรงตามความต้องการของคนในชุมชน คุณในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน จึงควรมีความรู้ความเข้าใจในชุมชนของตนเองอย่างดี สมมติเหตุการณ์หากมีเพื่อนจากต่างถิ่นมาเยี่ยมชมชุมชนของคุณ

จงเล่าเรื่องเกี่ยวกับชุมชนของคุณให้เพื่อนที่เยี่ยมชมได้ฟัง

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับเพื่อนๆในกลุ่มย่อยของคุณ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน จุดแข็งจุดอ่อน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ฯลฯ ของชุมชนของคุณ แล้วออกมานำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้และลงสำรวจชุมชนแล้ว จงสรุปข้อมูลพื้นฐาน จุดแข็งจุดอ่อน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ฯลฯ ของชุมชนของคุณ แล้วนำเสนอผลสรุปที่ได้

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จากการสรุปความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง จงอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้วิธีการทำแผนที่เดินดิน
2. เพื่อให้ผู้เรียนทดลองทำแผนที่เดินดินของชุมชนตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำแผนที่เดินดิน

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายและความสำคัญของแผนที่เดินดิน
2. แนวทางการทำแผนที่เดินดิน

ระยะเวลา 5 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ดินสอ/ปากกา/ดินสอสี/ปากกาเมจิกสีต่างๆ
3. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
4. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญการทำแผนที่เดินดิน

วิธีการดำเนินการ

1. ชั้นประสบการณ์ (30 นาที)

1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และชวนผู้เรียนพูดคุยเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการลงศึกษาชุมชน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน

1.2 แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม(กลุ่มเดิมจากการลงพื้นที่ครั้งก่อน)

1.3 ผู้เรียนเล่นเกม “ไขกุญแจไขความลับ”

1) ผู้สอนแจกกล่องที่คล้องด้วยแม่กุญแจให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกลุ่มละ 1 ใบ และวางลูกกุญแจจำนวน 15 ดอกไว้อีกที่หนึ่ง

2) ให้ผู้เรียนช่วยกันไขแม่กุญแจเปิดกล่องให้ได้ โดยมีกติกาคือให้เลือกลูกกุญแจที่วางไว้มาไขแม่กุญแจที่กล่อง ซึ่งแต่ละกลุ่มสามารถเลือกผู้วิ่งไปหยิบกุญแจได้ครั้งละ 1 คน โดยเลือกหยิบลูกกุญแจได้ครั้งละ 1 ดอกเท่านั้น ในครั้งแรกให้เวลาในการเล่น 1 นาที(ลูกกุญแจที่ถูกต้องจะไม่ได้วางรวมอยู่ในกลุ่มลูกกุญแจที่ให้เลือก)

3) ผู้สอนแจกคำใบ้ที่บอกถึงวิธีการหาลูกกัญแจที่ถูกต้องให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วเริ่มเกมอีกครั้ง จับเวลา 1 นาที กลุ่มที่สามารถเปิดกล่องได้กลุ่มแรกเป็นผู้ชนะ

1.3 ผู้สอนสรุปแนวคิดของเกม : ในการแก้ไขปัญหาต่างๆหากเราไม่มีความรู้หรือมีข้อมูลของสิ่งที่ทำอย่างเพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดความล่าช้าในการแก้ปัญหา ซึ่งบ่อยครั้งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด เช่นเดียวกับกันสุมหาลูกกัญแจที่ถูกต้องโดยปราศจากข้อมูลในครั้งแรก ดังนั้นในการแก้ปัญหาชุมชนสิ่งแรกที่เราควรทำคือการเรียนรู้และหาข้อมูลชุมชน ซึ่งวิธีการขั้นแรกในการเรียนรู้ชุมชนเราควรเริ่มจากการทำแผนที่เดินดิน

1.4 อาสาสมัครแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการทำแผนที่เดินดินที่ผ่านมาให้เพื่อนๆฟัง

2. ชั้นอภิปราย (150 นาที)

2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มย่อยเรื่องความแตกต่างของแผนที่เดินดินกับแผนที่ทั่วไป ความสำคัญของการทำแผนที่เดินดิน และแนวทางในการจัดทำแผนที่เดินดิน

2.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.3 วิทยากรให้ความรู้เรื่องการทำแผนที่เดินดิน

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (60 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วช่วยกันสรุปความสำคัญและแนวทางในการจัดทำแผนที่เดินดินของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (60 นาที)

4.1 ผู้สอนแจกกระดาษให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

4.2 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแผนที่เดินดินตามความรู้ที่ได้รับและข้อมูลจากจากลงสำรวจชุมชนในครั้งก่อน

4.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอแผนที่เดินดินของกลุ่มตนเองต่อกลุ่มใหญ่

4.4 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

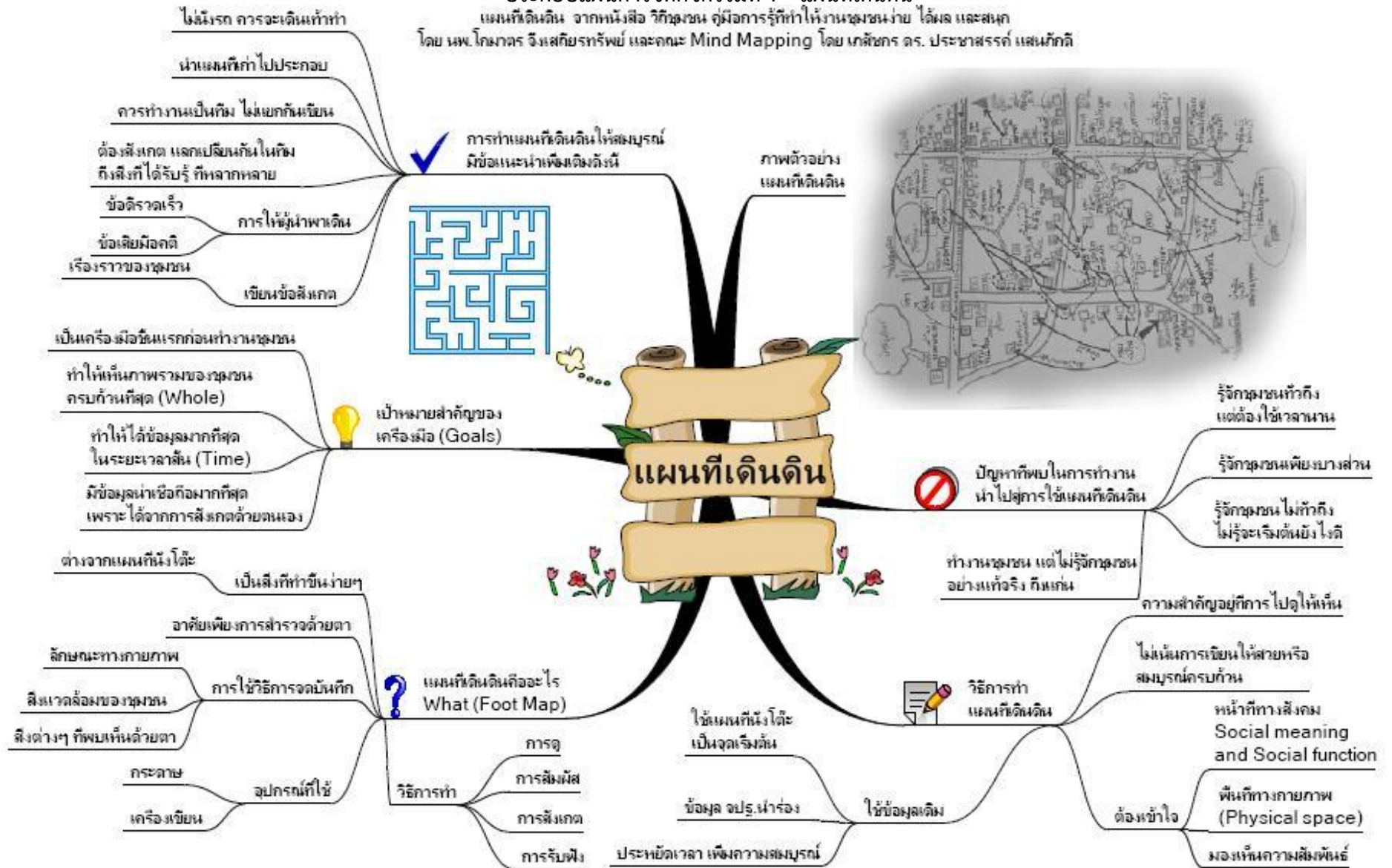
การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. ผลสำเร็จของแผนที่เดินดินแต่ละกลุ่ม
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 7 “แผนที่เดินดิน”

แผนที่เดินดิน จากหนังสือ วิถีชุมชน คู่มือการรู้เท่าทันงานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก โดย นพ. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ Mind Mapping โดย เกษียร ดร. ประชาสรรค์ แสนภักดี

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 7

กิจกรรมที่ 1

จงเล่าประสบการณ์ในการทำแผนที่เดินดินของคุณให้เพื่อนฟัง

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นภายในกลุ่มของคุณ เรื่องความแตกต่างของแผนที่เดินดินและแผนที่ทั่วไป ความสำคัญในการจัดทำแผนที่เดินดิน และแนวทางในการจัดทำแผนที่เดินดิน แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังการเรียนรู้จสรูป เรื่องความแตกต่างของแผนที่เดินดินและแผนที่ทั่วไป ความสำคัญในการจัดทำแผนที่เดินดิน และแนวทางในการจัดทำแผนที่เดินดิน แล้วนำเสนอผลสรุปที่ได้

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงสร้างแผนที่เดินดินของชุมชนของคุณ ตามความรู้ที่ได้รับ โดยอาศัยข้อมูลจากการลงพื้นที่ในกิจกรรมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความหมายและวิธีการจัดการความรู้เบื้องต้น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองจัดการความรู้ในชุมชนของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมาย และความสำคัญของการจัดการความรู้
2. แนวทางการจัดการความรู้ในชุมชน

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. เอกสารความรู้เรื่องการจัดการความรู้
4. คอมพิวเตอร์
5. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์ (40 นาที)**
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และทบทวนความรู้ที่ได้จากการลงศึกษาชุมชน เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม(กลุ่มเดิมจากกิจกรรมครั้งที่แล้ว)
 - 1.3 อาสาสมัครของแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ที่ผ่านมาของผู้เรียน
2. **ขั้นอภิปราย (160 นาที)**
 - 2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับความหมายของการจัดการความรู้ ความสำคัญของการจัดการความรู้ และวิธีการจัดการความรู้
 - 2.2 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 วิทยากรให้ความรู้เรื่องการจัดการความรู้

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (40 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฟังบรรยายแล้วช่วยกันลงความคิดเห็นสรุปในสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (120 นาที)

4.1 ผู้เรียนในกลุ่มย่อยร่วมออกแบบจัดการความรู้ชุมชนโดยใช้ข้อมูลชุมชนที่ได้จากการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

4.2 ผู้อาสาสมัครแต่ละกลุ่มนำเสนอการออกแบบการจัดการความรู้ชุมชนของกลุ่มตนเอง

4.3 วิทยากรให้คำแนะนำเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. การออกแบบการจัดการความรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 8 “การจัดการความรู้”

ความหมายของการจัดการความรู้(Knowledge Management)

การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่คุณสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่ผู้จัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งชุมชนอย่างสมดุล เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาชีวิตและชุมชน

ประโยชน์ของการจัดการความรู้

1. ช่วยลดขั้นตอนในการทำงานได้ เมื่อมีปัญหาในการทำงานเกิดขึ้น สมาชิกสามารถหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาได้รวดเร็ว โดยค้นคว้าจากผลการจัดการความรู้ในเรื่องนั้น ๆ
2. ช่วยให้ไม่ต้องทำงานด้วยการลองผิดลองถูก
3. ช่วยให้สมาชิกสามารถจัดปัญหาที่ตนกำลังเผชิญได้ โดยวิธีเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหาจากผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน
4. ช่วยให้ผู้ที่จะแสวงหาความรู้มีช่องทางการเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ เป็นการเรียนรู้ ต่อ ยอดจากความรู้ที่มีในตัวตนของผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน
6. ช่วยให้เกิดแหล่งความรู้ในชุมชนที่สามารถเรียกใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว และเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นได้รับรู้และได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป
7. ช่วยย่นระยะเวลาและระยะทางในการสื่อสาร
8. ช่วยปรับเปลี่ยนลักษณะการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้มีวินัยในตนเอง ให้มีการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีจิตสำนึกของการเป็น "ผู้ให้"
9. เป็นการป้องกันมิให้ความรู้สูญหาย

กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ

1. การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาว่าชุมชนมีเป้าหมายอะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องใช้อะไรบ้าง ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด และอยู่ที่ใคร

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่นการสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์
5. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำได้หลายวิธีการ อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น
7. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่นเกิดการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ เกิดประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 8

กิจกรรมที่ 1

จงเล่าประสบการณ์ที่คุณเคยจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ต่างๆที่ได้เรียนรู้มา เช่น การจดบันทึกความรู้ไว้ในสมุดโน้ต การเขียนบล็อกในอินเทอร์เน็ต การแบ่งปันความรู้ในFacebook ฯลฯ

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้ในชุมชนของคุณ แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว คุณคิดว่าแนวทางการจัดการความรู้ในชุมชน ที่สภาเด็กและเยาวชนควรนำมาใช้มีขั้นตอนอย่างไร จงอภิปรายภายในกลุ่มของคุณและนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงออกแบบและจัดการความรู้ในชุมชนของคุณ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจชุมชนในกิจกรรมครั้งที่แล้ว พร้อมนำเสนอผลการจัดการความรู้ของกลุ่ม

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประกอบในการเขียนโครงการ
2. เพื่อให้ผู้เรียนทดลองเขียนโครงการตามหลักการที่ถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเขียนโครงการ

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายและความสำคัญของการเขียนโครงการ
2. แนวทางการเขียนโครงการที่ถูกต้อง

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
4. เอกสารความรู้แนวทางการเขียนโครงการที่ถูกต้อง
5. วิทยากรท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์ (30 นาที)**
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน แล้วบททวนประสบการณ์จากการลงศึกษาชุมชน โดยเน้นในเรื่องปัญหาหรือสิ่งที่ผู้เรียนเห็นว่าควรมีการพัฒนาเพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเดิมจากกิจกรรมครั้งที่แล้ว)
 - 1.3 อาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดโครงการที่ผ่านมา
2. **ขั้นอภิปราย (120 นาที)**
 - 2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางในการเขียนโครงการ
 - 2.2 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางในการเขียนโครงการ

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนโครงการ ของหน่วยงานที่สภาเด็กฯ สังกัดให้ความรู้ เรื่องความหมาย ความสำคัญของโครงการ และแนวทางในการเขียนโครงการที่ดี

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (30 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฟังบรรยายแล้วช่วยกันลงความคิดเห็นสรุปในสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (60 นาที)

4.1 ผู้เรียนกลุ่มย่อยร่วมกันทดลองเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่แล้ว

4.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอโครงการต่อกลุ่มใหญ่

4.3 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. จากการทดลองเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างกรร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 9 “การเขียนโครงการ”

โครงการ หมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดไว้ ดังนั้นการเขียนโครงการ จึงหมายถึง การสื่อความหมายของแผนงานที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดทรัพยากร และระยะเวลาในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ใช้วิธีการเขียนที่ได้จากการประมวลความคิด เรียงลำดับความรู้เรื่องราวต่างๆให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้อย่างชัดเจน

ความสำคัญของการเขียนโครงการ

การเขียนโครงการมีความจำเป็นสำหรับหน่วยงานต่างๆ เพราะเป็นการนำเสนอเหตุผลและความจำเป็นในการจัดโครงการ การแสดงเป้าหมาย และประโยชน์ที่จะได้รับการจัดโครงการ เพื่อให้ผู้พิจารณาอนุมัติโครงการได้ตรวจสอบรายละเอียด ประโยชน์ ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของโครงการ เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้แก่โครงการที่เหมาะสมได้

ส่วนประกอบของการเขียนโครงการ

1. ชื่อโครงการ ควรให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ให้ผู้อ่านทราบได้ทันทีว่าโครงการนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร ดำเนินการกับใคร และที่ไหน
2. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นการแจ้งให้ทราบว่าหน่วยงานหรือบุคคลใดผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งหน่วยงานหรือบุคคลผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเขียนเบอร์โทรศัพท์ หรือวิธีการติดต่อผู้รับผิดชอบโครงการไว้ เพื่อความสะดวกในการสอบถามเกี่ยวกับโครงการ
3. หลักการและเหตุผล การเขียนหลักการและเหตุผลมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญของโครงการ ในส่วนหลักการและเหตุผลนั้น จะต้องบอกได้ว่าโครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่ออะไร มีลักษณะสรุปย่ออย่างไร และมีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องจัดให้มีโครงการดังกล่าว
4. วัตถุประสงค์ เป็นส่วนที่บอกให้ทราบว่า โครงการนั้นควรทำทำไม ทำเพื่ออะไร การเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการต้องเขียนให้ชัดเจน เพราะจะทำให้ง่ายต่อการประเมินผล ผู้ประเมินจะพิจารณาผลที่ได้รับจากโครงการเทียบกับวัตถุประสงค์ก็จะสามารถตัดสินได้ว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่
5. เป้าหมาย เป็นสิ่งแสดงผลขั้นสุดท้ายของโครงการในแง่จำนวนหรือการวัดผลสำเร็จในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรืออาจเรียกได้ว่าเป้าหมายเป็นวัตถุประสงค์ที่สามารถกำหนดเป็นตัวเลขที่แน่นอน ในช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ

6. ขั้นตอนการดำเนินงาน/กิจกรรม จะต้องเขียนจากวัตถุประสงค์ของโครงการ และให้มีความเป็นลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกันไป ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามแผนงาน/กิจกรรมที่กำหนดไว้แล้ว จะส่งผลให้โครงการประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

7. ระยะเวลาการดำเนินโครงการและปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นการเขียนบอกช่วงเวลาในการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ลักษณะการเขียนระยะเวลาดำเนินการอาจบอกเป็นช่วงเวลา เช่น ต้นเดือนกันยายน 2555 – เดือนพฤศจิกายน 2555 หรือ ตลอดปีการศึกษา 2555 เป็นต้น ส่วนปฏิทินปฏิบัติงานจะเป็นการบอกถึงงานและเวลาประกอบกัน

ตัวอย่างปฏิทินปฏิบัติงาน

หัวข้อการดำเนินงาน	เดือน พ.ย.	เดือน ธ.ค.	เดือน ม.ค.	เดือน ก.พ.	เดือน มี.ค.	เดือน เม.ย.
1. ศึกษาความเป็นไปได้ขององค์กร	→					
2. จัดทำใบเสนอโครงการและรออนุมัติ	→					
3. ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน	→	→				
4. วิเคราะห์และออกแบบโปรแกรม		→	→			
5. จัดทำโปรแกรม			→	→	→	
6. ทดสอบโปรแกรม				→	→	
7. ปรับปรุงและแก้ไขตัวโปรแกรม				→	→	
8. ทดสอบการใช้งานจริง					→	→
9. ทำคู่มือและเอกสารประกอบโปรแกรม					→	→

8. ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ/งบประมาณ เป็นส่วนที่ให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้วางแผนการใช้เงินและทรัพยากรต่างๆ โดยใช้วิธีการแจกแจงรายละเอียดค่าใช้จ่ายเป็นส่วนๆ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าวิทยากร ค่าเช่าสถานที่ ค่าอาหารจัดเลี้ยง ฯลฯ ซึ่งในส่วนงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการนี้จะเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงต้นทุนของแต่ละโครงการ เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้ประเมินความพร้อมว่าตนเองมีทุนพอสำหรับการดำเนินโครงการนั้นๆหรือไม่ หรือในกรณีของหน่วยงานต่างๆจะใช้ส่วนนี้ในการของบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ

9. วิธีการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่บอกวิธีการในการประเมินผลโครงการ เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการคาดคะเนภาพรวมของโครงการที่จะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้น เป็นผลของโครงการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีทั้งผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในทางอ้อม

ประโยชน์ของการเขียนโครงการที่ถูกต้องชัดเจน

1. ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน และตรงตามความต้องการของผู้เขียนโครงการ

2. ผู้อนุมัติโครงการสามารถทำความเข้าใจโครงการได้ง่าย และสามารถตัดสินใจอนุมัติโครงการได้อย่างรวดเร็ว
3. ทำให้มีแนวทางในการดำเนินโครงการที่แน่นอน และชัดเจน ส่งผลให้โครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. โครงการที่เขียนขึ้นแสดงถึงความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เขียนโครงการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 9

กิจกรรมที่ 1

ในฐานะที่คุณเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดโครงการต่างเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน จงเล่าประสบการณ์ในจัดโครงการต่างๆที่ผ่านมาของคุณให้เพื่อนๆฟัง

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

ในการจัดกิจกรรมทุกครั้งสิ่งสำคัญอันดับแรกคือการเขียนโครงการของกิจกรรมเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด จงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในกลุ่มของคุณเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางในการเขียนโครงการ และนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว จงสรุปองค์ประกอบและแนวทางในการเขียนโครงการของสภาเด็กและเยาวชนตำบลควรเป็นอย่างไร และนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงเขียนโครงการเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชนของคุณ โดยใช้ข้อมูลจากการลงสำรวจชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งก่อน ตามความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และออกมานำเสนอโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 “การประสานงาน”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ขั้นตอนในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้มารยาทในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้ฝึกการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
4. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการติดต่อประสานงาน

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของการติดต่อประสานงาน
2. แนวทางการติดต่อประสานงานเพื่อขอจัดกิจกรรม
3. เทคนิคในการติดต่อประสานงาน

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. เชือกจำนวน 10 เส้น
2. ขวดน้ำพลาสติก 3 ขวด
3. เทปกาว 6 ม้วน
4. กระดาษ
5. ปากกา/ดินสอ
6. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
7. เอกสารความรู้แนวทางการติดต่อประสานงานเพื่อขอจัดกิจกรรม
8. ใบงานการวางแผนการติดต่อประสานงาน
9. วิทยากรท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์** (40 นาที)
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน แล้วกล่าวถึงโครงการที่ได้เขียนไว้ในกิจกรรมครั้งก่อน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องการประสานงาน
 - 1.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเดิมจากกิจกรรมครั้งที่แล้ว)

1.3 เล่นเกมเส้นเชือกประสานใจ

- 1) ผู้สอนวางเส้นเชือกจำนวน 10 เส้น ลงบนพื้นในลักษณะเป็นวงกลม โดยให้มีจุดตัดกันบริเวณตรงกลาง
- 2) ให้ผู้เรียนแต่ละคนจับบริเวณปลายเชือกคนละ 1 เส้น
- 3) ผู้เล่นทั้งหมดร่วมกันใช้จุดตัดของเส้นเชือกเคลื่อนย้ายสิ่งของที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ไปยังบริเวณที่กำหนด
- 4) กลุ่มที่ทำการย้ายสิ่งของได้หมดก่อนถือเป็นผู้ชนะ

1.4 ผู้สอนสรุปแนวคิดของเกม : ในการทำงานทุกประเภท ทุกคนต้องรู้จักประสานงานของตนเองกับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ซึ่งทุกคนต้องรู้จักการปรับตัวเข้าหากัน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

1.5 อาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มออกมากล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานในการทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

2. ชั้นอภิปราย (80 นาที)

2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับขั้นตอนในการติดต่อประสานงาน และเทคนิคการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

2.2 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับขั้นตอนในการติดต่อประสานงาน และมารยาทในการติดต่อประสานงาน

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 ผู้สอนให้ความรู้และแนวคิดในการติดต่อประสานงานที่ดี

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (60 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฟังบรรยายแล้วช่วยกันลงความคิดเห็นสรุปในสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (60 นาที)

4.1 ผู้เรียนกลุ่มย่อยร่วมกันเขียนแผนการติดต่อประสานงานตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

4.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยออกมานำเสนอวิธีการติดต่อประสานงานตามแผนที่เขียนไว้ต่อกลุ่มใหญ่

4.3 ผู้สอนกล่าวสรุปบทเรียน

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. จากการเขียนแผนและการแสดงวิธีการติดต่อประสานงานตามสถานการณ์ที่ได้กำหนดให้
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 10 “การประสานงาน”

การประสานงาน คือ การจัดระเบียบการทำงานเพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ผ่านต่างๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กร โดยหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ซ้ำซ้อน หรือเหลื่อมล้ำซึ่งกันและกัน

เทคนิคการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ

1. พยายามผูกมิตรกับผู้ร่วมงานทุกฝ่าย เพื่อขจัดความไม่พอใจซึ่งกันและกัน
2. หลีกเลี่ยงการนินทาผู้ร่วมงานทุกคน เพราะหากเขารู้เข้าจะทำให้เกิดความไม่พอใจ จนเกิดเป็นอคติต่อกันได้
3. เมื่อเราทำงานผิดพลาด ให้อยอมรับความผิดนั้น อย่าพยายามบ่ายความผิดให้แก่ผู้อื่น
4. กล่าวชมผู้อื่นเมื่อบุคคลเหล่านั้นทำความดี
5. ช่วยเขาเมื่อเขามีเรื่องฉุกเฉินหรือเดือดร้อน
6. เมื่อมีงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ควรแจ้งให้บุคคลนั้นทราบ
7. รับฟังคำแนะนำ และความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเราเห็นความสำคัญของเขา
8. เป็นผู้มีระเบียบวินัยในการทำงาน ทำงานด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามหลักการ

ประโยชน์ของการประสานงาน

1. ช่วยให้การงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น
 2. ประหยัดเวลา เงิน วัสดุและสิ่งของในการทำงาน รวมทั้งบุคลากรที่จะทำงานซ้ำซ้อนกัน และสามารถทวีผลผลิตของงานให้มากขึ้น
 3. ช่วยให้การงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 4. ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ
 5. สร้างกำลังใจในการทำงาน ช่วยให้รู้สึกว่าได้ทำงานเพียงรำพึง
 6. ช่วยลดข้อบกพร่องในการทำงานให้น้อยลง เพราะแต่ละฝ่ายจะช่วยตรวจทานการทำงาน
- ของกันและกัน

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 10

กิจกรรมที่ 1

การประสานงานเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คุณในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลมีลักษณะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลากหลายฝ่าย จงเล่าประสบการณ์ในการติดต่อประสานงานของคุณให้เพื่อนฟัง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ภายในกลุ่มของท่าน เรื่องขั้นตอนในการประสานงานและเทคนิคการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว จงสรุปขั้นตอนในการติดต่อประสานงานและเทคนิคการประสานงานที่มีประสิทธิภาพของสภาเด็กและเยาวชนตำบล และนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงเขียนขั้นตอนในการติดต่อประสานงานเพื่อติดต่อของจัดกิจกรรมของสภาเด็กในหัวข้อ
ดังต่อไปนี้

- ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลของท่าน
เพื่อขอจัดโครงการ(ใช้โครงการที่ได้เขียนขึ้นมาในกิจกรรมครั้งที่แล้ว)
- ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานนอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอให้สถานที่และ
วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม
- ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเชิญมาเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรม
แล้วออกมาแสดงขั้นตอนเหล่านั้นเป็นบทบาทสมมติ

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประชาสัมพันธ์เบื้องต้น
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นได้
3. เพื่อนำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์
2. แนวทางการประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

อุปกรณ์/สื่อ

1. กระดาษ
2. ปากกา/ดินสอ
3. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
4. ตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์
5. เอกสารความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ
6. ใบงานแผนประชาสัมพันธ์โครงการ
7. วิทยากรท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นประสบการณ์ (30 นาที)**
 - 1.1 ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน และกล่าวถึงโครงการในกิจกรรมครั้งก่อนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนการประชาสัมพันธ์
 - 1.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเดิมจากกิจกรรมครั้งที่แล้ว)
 - 1.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ แล้วสุ่มถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อตัวอย่างสื่อการประชาสัมพันธ์ที่นำมาให้ดู
 - 1.4 อาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์การทำงานด้านประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาให้เพื่อนๆ ฟัง

2. ชั้นอภิปราย (90 นาที)

2.1 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ และข้อดี-ข้อเสียของวิธีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ และแนวทางในการเลือกวิธีการประชาสัมพันธ์

2.2 สรุปเป็นผลการอภิปรายกลุ่มย่อย

2.3 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่

2.4 วิทยากรให้ความรู้เรื่องการประชุมสัมพันธ์

3. ชั้นสรุปความคิดรวบยอด (45 นาที)

3.1 กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มของตนเองข้างต้นกลับมาทบทวนร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฟังบรรยายแล้วช่วยกันลงความคิดเห็นสรุปในสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.2 อาสาสมัครจากกลุ่มย่อยนำเสนอข้อสรุปต่อกลุ่มใหญ่

4. ชั้นประยุกต์ใช้ (75 นาที)

4.1 ผู้เรียนกลุ่มย่อยร่วมกันวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการที่ได้จัดทำขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้แล้ว

4.2 กลุ่มย่อยทดลองจัดการประชาสัมพันธ์โครงการตามแผนที่ได้วางไว้

4.3 วิทยากรให้คำแนะนำแผนการประชาสัมพันธ์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

การประเมินผล

1. การตอบคำถามและร่วมกิจกรรมตามใบงาน
2. การวางแผนและทดลองประชาสัมพันธ์โครงการที่จัดทำขึ้น
3. การแสดงความคิดเห็นระหว่างกรร่วมกิจกรรม

เอกสารความรู้

ประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 11 “การประชาสัมพันธ์”

การประชาสัมพันธ์ คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่ม หน่วยงาน หรือองค์กรกับกลุ่มประชาชนเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และความร่วมมือตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายต่อกลุ่มหรือองค์กร โดยการเผยแพร่และชี้แจงผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มหรือองค์กร
2. เพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มหรือองค์กรได้รับความสนับสนุน และเพื่อความอยู่รอด รวมถึงการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความนิยม เชื่อถือ ไว้วางใจ และศรัทธา ในนโยบายและการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้กิจการดำเนินงานไปได้ อย่างราบรื่น
3. เพื่อสร้าง ปกป้องและรักษาชื่อเสียงของกลุ่มหรือองค์กร และสร้างความสัมพันธ์อันดีให้ องค์กรต่อกลุ่มเป้าหมาย จะเห็นว่าชื่อเสียงเป็นสิ่งสำคัญต่อความอยู่รอดของกลุ่มหรือองค์กร เพราะ ชื่อเสียงจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กรในสายตาของกลุ่มเป้าหมาย
4. เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ คือ การที่กลุ่มหรือองค์กรทำการสื่อสารกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งใน ส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์มีจำนวนมากเกินกว่าจะทำการประชาสัมพันธ์ตัวต่อตัว สื่อในการประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นตัวกลางการสื่อสารระหว่างกลุ่มและ ประชากรเป้าหมาย หากผู้ประชาสัมพันธ์สามารถเลือกสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ได้เหมาะสมกับเรื่องที่จะ ประชาสัมพันธ์และกลุ่มเป้าหมาย ก็จะช่วยส่งผลให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ

การที่จะใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ได้ผล เราควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และ ข้อดีข้อเสียของสื่อแต่ละประเภทเสียก่อน เพื่อที่จะสามารถวางแผนในการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

ข้อดีของเสียของสื่อประชาสัมพันธ์แต่ละประเภท

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีอยู่หลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีข้อดีข้อเสีย ดังนี้

ประเภทของสื่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
สื่อคำพูด	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถสังเกตปฏิกิริยาของกลุ่มเป้าหมายได้ในขณะประชาสัมพันธ์ 2. สร้างความประทับใจได้ง่าย จากบุคลิกท่าทาง น้ำเสียง และเทคนิคของผู้พูด 3. สามารถปรับเปลี่ยนสารได้ง่าย 4. เป็นสื่อที่ไม่ต้องลงทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่คงทน 2. ใช้ได้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวนน้อย 3. ความน่าเชื่อถือน้อย 4. ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในกรณีกลุ่มเป้าหมายไม่พร้อมรับฟัง
สื่อสิ่งพิมพ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับสารสามารถเลือกรับสารได้เมื่อต้องการ 2. สามารถดูซ้ำกี่ครั้งก็ได้ 3. ผู้จัดทำมีเวลาสร้างสรรค์สื่อได้อย่างเต็มที่ ทำให้สื่อประเภทนี้ดึงดูดความสนใจได้มาก 4. เป็นสื่อที่สร้างความน่าเชื่อถือและศรัทธาได้ง่าย เพราะมีความมั่นคงถาวรเป็นหลักฐานไม่เลือนลหาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การลงทุนค่อนข้างมาก ยิ่งดี ยิ่งแพง 2. ระยะเวลาที่ใช้เตรียมการ ยิ่งดีต้องยิ่งใช้เวลานาน 3. กลุ่มเป้าหมายต้องมีความสามารถในการอ่านออก 4. ต้องพึ่งปัจจัยอื่นๆในการนำสื่อไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เช่น การขนส่ง
สื่อวิทยุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกจุด 2. ราคาถูก 3. สามารถสร้างความสนุกสนานควบคู่กันไปได้ 4. ถึงผู้รับได้อย่างรวดเร็ว 5. ถึงผู้รับพร้อมกันได้เป็นจำนวนมาก 6. สามารถใช้องค์ประกอบหลายอย่างเพื่อดึงดูดความสนใจ 7. ให้ความรู้สึกใกล้ชิดผู้ฟัง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่คงทน ถาวร ฟังซ้ำไม่ได้ 2. ใช้เพียงการฟังเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่เห็นภาพพจน์ ผู้ฟังต้องจินตนาการภาพเอาเอง ทำให้บางครั้งเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน 3. ผู้ฟังอาจจะเปลี่ยนสถานีหรือปิด ทำให้ไม่สามารถประชาสัมพันธ์ได้

ประเภทของสื่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
สื่อโทรทัศน์ - ภาพยนตร์	<ol style="list-style-type: none"> ดึงดูดความสนใจของผู้รับได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลที่สุดในปัจจุบัน สามารถเผยแพร่ได้กว้างไกล รวดเร็ว ผู้รับเก็บรายละเอียดได้มากกว่าการฟังวิทยุหรืออ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ดูน่าเชื่อถือ 	<ol style="list-style-type: none"> ราคาแพง ออกอากาศเป็นเวลา ทำให้มีผู้ที่ไม่ได้รับชม ยุ่งยากในการผลิต ผู้จัดทำต้องเรียนรู้เทคนิคและวิธีการสร้างสื่อเฉพาะ

เทคนิคในการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์

ในการเลือกใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ผู้จัดทำควรพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับความต้องการ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- วัตถุประสงค์และเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์
- งบประมาณในการประชาสัมพันธ์
- ระยะเวลาในการเตรียมการประชาสัมพันธ์
- ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
- คุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท
- ความสามารถของบุคลากร
- ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ

ใบงานแผนการจัดกิจกรรมที่ 11

กิจกรรมที่ 1

ในการทำงานในฐานะสภาเด็กและเยาวชนตำบล ซึ่งถือเป็นองค์กรฯหนึ่งที่จำเป็นจะต้องมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและงานต่างๆของกลุ่มให้เป็นที่รู้จัก คุณคิดว่าการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อกลุ่มของคุณอย่างไร และคุณมีเทคนิคในการประชาสัมพันธ์อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ภายในกลุ่มของท่าน เรื่องขั้นตอนการวางแผนการจัดประชาสัมพันธ์ และเทคนิคการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ แล้วนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3

หลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว จงสรุปขั้นตอนในการวางแผนการจัดประชาสัมพันธ์และเทคนิคการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล และนำเสนอผลการอภิปราย

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4

จงวางแผนการประชาสัมพันธ์โครงการที่กลุ่มของคุณได้เขียนไว้ในการร่วมกิจกรรมครั้งที่แล้ว
พร้อมทดลองจัดประชาสัมพันธ์โครงการตามแผนที่วางไว้

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบสำหรับวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบของความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 35 ข้อ

นางสาวเกวลิน วิรัชนิดากุล
(ผู้วิจัย)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 1 แบบทดสอบความรู้

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากตัวเลือก ก,ข,ค และ ง เพียงคำตอบเดียวเท่านั้น แล้วทำเครื่องหมาย X ลงกระดาษคำตอบ

1. ข้อใด **ไม่ใช่** เป้าหมายในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

ก. เผื่อระวังปัญหาที่เด็กและเยาวชนต้องเผชิญ

(ข.) เป็นการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นกำลังในการปกป้องตัวเอง

ค. ร่วมกันแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน

ง. เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ดำเนินงานในด้านต่างๆเข้าด้วยกัน

2. ข้อใด **ไม่ใช่** บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล

(ก.) ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด

ข. จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

ค. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ง. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. ต้น เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สังกัดเทศบาลแห่งหนึ่ง ได้ไปติดต่อชมรมแอโรบิกภายในชุมชน เพื่อเพื่อขอความร่วมมือในการส่งวิทยากรเข้าร่วมในโครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน **ถามว่า** ต้นกำลังปฏิบัติงานในบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลข้อใด

ก. จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

ข. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ค. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬาและวัฒนธรรมในตำบล

(ง.) ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. ข้อใดคือลักษณะของผู้นำที่ดี

ก. มีทุนทรัพย์มาก

(ข.) เป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ

ค. ทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย

ง. ตัดสินใจทุกอย่างด้วยความเด็ดขาด

5. เพราะเหตุใดผู้นำจึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร

- ก. เพื่อใช้ในการเอาตัวรอดเมื่อมีปัญหา
- ข. ต้องสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อหาคะแนนความนิยมให้ตนเอง

(ค.) ใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- ง. ไว้ใช้ในการชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามความคิดของตนเอง

6. หมิว เป็นผู้ที่ชอบศึกษาหาความรู้ต่างๆอยู่เสมอ จากลักษณะนิสัยนี้จะทำให้หมิวมีคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในข้อใด

(ก.) เป็นผู้มีความรู้

ข. เป็นผู้มีจริยธรรม

ค. เป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ

ง. เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

7. ข้อใดคือความสำคัญของการสื่อสาร

- ก. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล
- ข. ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ
- ค. ช่วยให้สามารถคาดคะเนความคิดและการกระทำของอีกฝ่ายได้

(ง.) ถูกทุกข้อ

8. ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

- ก. ความรู้ของผู้ส่งสาร
- ข. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

(ค.) ความตั้งใจของผู้ส่งสาร

ง. การลำดับความในการส่งสาร

9. "บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น" เป็นสำนวนที่ควรยึดถือสำหรับการสนทนาในข้อใด

(ก.) การปฏิเสธคำเชิญชวนหรือข้อเสนอของคู่สนทนา

- ข. การแนะนำคู่สนทนาให้รู้จักกันก่อนเริ่มสนทนา
- ค. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการสนทนา
- ง. การจบการสนทนาและขอโอกาสที่จะสนทนาในครั้งต่อไป

10. ข้อใดสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สมาชิกในองค์กรสามารถดำเนินงานได้โดยไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

- ก. งบประมาณที่ได้รับ
- ข. การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด
- ค. ความเชื่อมั่นในตนเองของสมาชิกในองค์กร

(ง.) คุณธรรมจริยธรรมของคนในองค์กร

11. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงข้อใด

- ก. ความรู้สึกต่อพฤติกรรมต่างๆ ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ
- ข. เบื้องหลังการกระทำของบุคคลใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกกระทำ

(ค.) การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมและปฏิเสธการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม

- ง. ไม่มีข้อถูก

12. ผู้ที่รักษาเวลาเมื่อมีการนัดหมายกับผู้อื่น แสดงว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในข้อใด

- ก. ความซื่อสัตย์
- ข. (ข.) ความรับผิดชอบ
- ค. ความเชื่อมั่นในตนเอง
- ง. ความสามารถในการควบคุมตนเอง

13. การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร หรือชี้แจงเรื่องต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกว่าอะไร

- ก. (ก.) การประชุม
- ข. การชุมนุม
- ค. การเข้ากลุ่ม
- ง. การรวมกลุ่ม

14. ปัจจัยข้อใดที่จะทำให้การประชุมประสบความสำเร็จ

- ก. การไม่แสดงความคิดเห็นขัดแย้ง

(ข.) การยอมรับมติส่วนใหญ่ของที่ประชุม

- ค. การใช้ถ้อยคำที่สามารถแปลได้หลายความหมาย
- ง. การใช้ตำแหน่งประธานการประชุมแสดงความคิดเห็นแต่เพียงผู้เดียว

15. ผู้ใดไม่รักษามารยาทในการเข้าร่วมประชุม

ก. ตัน เข้าประชุมตรงเวลา

ข. ต้ม ใช้คำพูดที่สุภาพในการแสดงความคิดเห็น

ค. ตึก เสนอความคิดเห็นทุกครั้งที่เข้าร่วมประชุม

(ง.) ตึก ใช้เสียงเบาๆในการคุยโทรศัพท์ในระหว่างการประชุม

16. “ชุมชนศึกษา” หมายถึง

ก. การจัดการศึกษาโดยชุมชน

(ข.) การศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับชุมชน

ค. การให้การศึกษากับคนภายในชุมชน

ง. ไม่มีข้อถูก

17. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของชุมชนศึกษา

ก. เพื่อหารายได้ให้ชุมชน

ข. เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้

(ค.) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

ง. เพื่อให้คนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี

18. การศึกษาชุมชนควรเริ่มต้นจากการศึกษาวิธีใด

ก. การสังเกต

ข. การสัมภาษณ์

ค. การลงสำรวจชุมชน

(ง.) การศึกษาจากเอกสารข้อมูล

19. วิธีการศึกษาชุมชนที่ยากที่สุดคือวิธีใด

(ก.) การสังเกต

ข. การสัมภาษณ์

ค. การสนทนากลุ่ม

ง. การศึกษาจากเอกสารข้อมูล

20. ข้อใด ไม่ใช่ ประโยชน์ของการทำแผนที่เดินดิน

ก. ได้ข้อมูลที่นำเชื่อถือ

ข. ทำให้เห็นภาพรวมของชุมชน

(ค.) ทำให้ได้พัฒนาฝีมือการวาดภาพ

ง. ทำให้ได้ข้อมูลชุมชนในระยะเวลานาน

21. สิ่งใดที่ขาดไม่ได้ในการทำแผนที่เดินดิน

ก. การนั่งรถชมหมู่บ้าน

(ข.) การเดินเท้าสำรวจชุมชน

ค. การบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายรูป

ง. การแสดงความคิดเห็นของผู้วาดลงในแผนที่

22. วิธีการเรียนรู้ที่ใช้มากที่สุดในการทำแผนที่เดินดินคืออะไร

- ก. การอ่าน
ข. การฟัง
(ค.) การสังเกต
ง. การลงมือทำ

23. ข้อใด **ไม่ใช่** การจัดการความรู้

(ก.) การใช้ความรู้ที่มีอยู่ในตนเองมาใช้เพื่อจัดการปัญหาต่างๆที่พบเจอ

- ข. การรวบรวมข้อมูล ความคิด ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลมาจัดเก็บไว้
ค. การสร้างช่องทางการเข้าถึงความรู้ เพื่อให้บุคคลสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปพัฒนาตนเองได้
ง. ไม่มีข้อถูก

24. ประโยชน์ของการจัดการความรู้คือ

- ก. ช่วยลดขั้นตอนในการทำงาน
ข. ทำให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้
ค. ช่วยป้องกันไม่ให้ความรู้สูญหาย **(ง.) ถูกทุกข้อ**

25. ขั้นตอนแรกของการจัดการความรู้คือ

- ก. การเรียนรู้
ข. **(ข.) การบ่งชี้ความรู้**
ค. การจัดระบบความรู้
ง. การสร้างและแสวงหาความรู้

26. การปรับปรุงรูปแบบเอกสารความรู้ให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน และปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ อยู่ในขั้นตอนใด

- ก. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ
ข. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้
(ค.) การประมวลและกลั่นกรองความรู้
ง. การสร้างและการแสวงหาความรู้

27. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเขียนโครงการ

(ก.) เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์โครงการวิธีหนึ่ง

- ข. ทำให้มีแนวทางในการดำเนินโครงการที่ชัดเจน
ค. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เขียนโครงการ
ง. ช่วยให้ผู้อนุมัติโครงการทำความเข้าใจและอนุมัติโครงการได้ง่าย

28. ส่วนใดของโครงการที่แสดงถึงความจำเป็นที่ต้องจัดโครงการขึ้น

- (ก.) หลักการและเหตุผล ข. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 ค. วัตถุประสงค์ของโครงการ ง. เป้าหมายในการจัดโครงการ

29. ข้อใดเรียงลำดับหัวข้อในการเขียนโครงการได้ถูกต้อง

- ก. หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการดำเนินงาน
 ข. หลักการและเหตุผล เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 (ค.) หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 ง. หลักการและเหตุผล เป้าหมาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน

30. บุคคลใดมีเทคนิคการประสานงานที่ดี

- ก. นัท มักกล่าวชมผู้อื่นอยู่เป็นประจำเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลนั้น
 ข. นู๊ก จะช่วยเหลืองานของผู้ร่วมงานทุกคนเมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้
 ค. นิด ขอรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานที่มีความคิดสอดคล้องกับตนเอง
 (ง.) แนน หลีกเลี่ยงการนิทาผู้ร่วมงานทุกคน เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน

31. ข้อใดเป็น ประโยชน์ที่ **น้อยที่สุด** ของการประสานงาน

- ก. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 ข. ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว
 (ค.) ช่วยให้งานในหน้าที่ของแต่ละบุคคลลดน้อยลง
 ง. ช่วยลดปัญหาเรื่องการทำงานซ้ำซ้อน

32. ข้อใดคืออุปสรรคของการประสานงาน

- ก. การมีแผนการทำงานที่ชัดเจน
 (ข.) การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน
 ค. การต้องประสานงานกับบุคคลจำนวนมาก
 ง. การต้องติดต่อกับหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ

33. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์

- ก. เพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเป้าหมาย
- ข. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆให้
- ค. เพื่อแสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนจากกลุ่มเป้าหมาย

(ง.) ถูกทุกข้อ

34. “สื่อที่ผู้รับสารสามารถเลือกเวลาในการรับสารได้เอง สามารถดูซ้ำได้เมื่อต้องการ และมีความน่าเชื่อถือ แต่เป็นสื่อที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการ รวมทั้งผู้รับสารต้องมีความสามารถในการอ่าน” จากข้อความนี้หมายถึงสื่อประเภทใด

- ก. สื่อวิทยุ
- ข. สื่อคำพูด
- ค. สื่อสิ่งพิมพ์
- ง. สื่อภาพยนตร์

35. ข้อใดไม่ใช่เกณฑ์ในการเลือกสื่อประชาสัมพันธ์

- ก. ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
- ข. ความสามารถของบุคลากร
- ค.) วัตถุประสงค์ของโครงการ
- ง. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์

แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 33 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับทักษะของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสามารถมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสามารถมาก
- 3 หมายถึง มีความสามารถปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสามารถน้อย
- 1 หมายถึง มีความสามารถน้อยที่สุด

ตัวอย่าง วัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

พฤติกรรม	ระดับ				
	5	4	3	2	1
0. คุณสามารถอธิบายภาระงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ผู้อื่นฟังได้			✓		
00. คุณสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้				✓	

จากแบบวัด ข้อ 0 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการอธิบายภาระงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ผู้อื่นฟังได้อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ 00 หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการพัฒนาความสามารถของตนเองให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลอยู่ในระดับน้อย

พฤติกรรม	ระดับ				
	5	4	3	2	1
<u>บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กฯระดับตำบล</u>					
1. คุณสามารถอธิบายภาระงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ผู้อื่นฟังได้					
2. คุณสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้					
3. คุณสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้					
<u>ความเป็นผู้นำ</u>					
4. คุณสามารถวิเคราะห์ลักษณะผู้นำของตนเองได้					
5. คุณสามารถพัฒนาตนเองให้มีลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ได้					
6. คุณสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้					
<u>การสื่อสาร</u>					
7. คุณสามารถวิเคราะห์อุปสรรคในการสื่อสารของตนเองได้					
8. คุณสามารถหาแนวทางการสื่อสารของตนเองได้					
9. คุณสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้					
<u>คุณธรรมจริยธรรม</u>					
10. คุณสามารถวิเคราะห์คุณธรรมและจริยธรรมตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้					
11. คุณสามารถหาแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของตนเองได้					
12. ท่านสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมตามบทบาทและหน้าที่ได้					
<u>มารยาทในที่ประชุม</u>					
13. คุณสามารถเลือกคำพูดในการแสดงความคิดเห็นในการประชุมได้อย่างเหมาะสม					
14. คุณสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองในระหว่างการประชุมได้					
15. คุณสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของการประชุมได้					
<u>ชุมชนศึกษา</u>					
16. คุณสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆของชุมชนได้					

พฤติกรรม	ระดับ				
	5	4	3	2	1
17. คุณสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของสมาชิกในชุมชนได้					
18. คุณสามารถหาแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้					
<u>แผนที่เดินดิน</u>					
19. คุณสามารถอธิบายวิธีการทำแผนที่เดินดินให้ผู้อื่นฟังได้					
20. คุณสามารถจัดทำแผนที่เดินดินตามแนวทางที่ได้เรียนรู้ได้					
21. คุณสามารถนำแผนที่เดินดินที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ประโยชน์ได้					
<u>การจัดการความรู้</u>					
22. คุณสามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองได้					
23. คุณสามารถพัฒนาการจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองได้					
24. คุณสามารถนำการจัดการความรู้มาพัฒนาตนเองได้					
<u>การเขียนโครงการ</u>					
25. คุณสามารถวางแผนการดำเนินโครงการได้					
26. คุณสามารถเขียนโครงการตามแนวทางที่ได้เรียนรู้ได้					
27. คุณสามารถดำเนินโครงการตามแผนที่จัดไว้ได้					
<u>การประสานงาน</u>					
28. คุณสามารถวางแผนการติดต่อประสานงานเพื่อดำเนินงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯได้					
29. คุณสามารถดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆได้					
30. คุณสามารถให้คำแนะนำเพื่อนในกลุ่มเรื่องการติดต่อประสานงานได้					
<u>การประชาสัมพันธ์</u>					
31. คุณสามารถวางแผนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่มได้					
32. คุณสามารถเลือกใช้สื่อการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆได้					
33. คุณสามารถดำเนินการประชาสัมพันธ์ตามแผนที่ได้วางไว้ได้					

แบบวัดทัศนคติ เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 33 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับความคิดเห็นของท่านของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ตัวอย่าง วัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อ	ประเด็น	ระดับ				
		5	4	3	2	1
0	คุณคิดว่าการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ			✓		
00	คุณคิดว่าการเรียนรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น				✓	

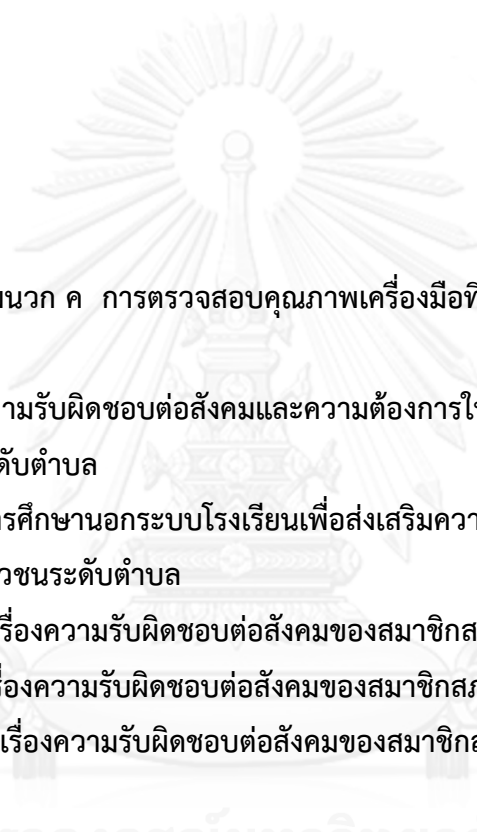
จากแบบวัด ข้อ 0 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ 00 หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการเรียนรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

พฤติกรรม	ระดับ				
	5	4	3	2	1
บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กฯระดับตำบล					
1. คุณคิดว่าการเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ					
2. คุณคิดว่าการเรียนรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น					
3. คุณคิดว่าการทำงานตามบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น					
ความเป็นผู้นำ					
4. คุณคิดว่าการมีผู้นำที่ดีย่อมส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามที่ตั้งไว้					
5. คุณคิดว่าตนเองเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำของเด็กและเยาวชน					
6. คุณคิดว่าการเรียนรู้ลักษณะผู้นำที่ดีมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง					
การสื่อสาร					
7. คุณคิดว่าการสื่อสารมีความสำคัญต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
8. คุณคิดว่าตนเองเป็นผู้มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ					
9. คุณคิดว่าการสื่อสารเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้					
คนดีที่เราชอบ					
10. คุณคิดว่าตนเองเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม					
11. คุณคิดว่าการที่สมาชิกมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ					
12. คุณคิดว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม					
14. คุณคิดว่าตนเองเป็นผู้มีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม					
15. คุณคิดว่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม					
ชุมชนศึกษา					
16. คุณคิดว่าการศึกษาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน					
17. คุณคิดว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่น					
18. คุณคิดว่าการรู้จักท้องถิ่นของตนเองทำให้การทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯ สะดวกขึ้น					
แผนที่เดินดิน					
19. คุณคิดว่าแผนที่เดินดินมีความสำคัญต่อการศึกษาชุมชน					
20. คุณคิดว่าควรมีการทำแผนที่เดินดินของชุมชน					

พฤติกรรม	ระดับ				
	5	4	3	2	1
21. คุณคิดว่าการทำแผนที่เดินดินทำให้การทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯสะดวกขึ้น					
การจัดการความรู้					
22. คุณคิดว่าการจัดการความรู้ในชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญ					
23. คุณคิดว่าการจัดการความรู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชน					
24. คุณคิดว่าควรจัดให้มีการจัดการความรู้ในชุมชนของตนเอง					
การเขียนโครงการ					
25. คุณคิดว่าการเขียนโครงการมีความสำคัญต่อการทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯ					
26. คุณคิดว่าการเขียนโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องทำให้การทำงานสะดวกขึ้น					
27. คุณคิดว่าการเขียนโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องสามารถทำได้ง่าย					
การติดต่อประสานงาน					
28. ท่านคิดว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้มีความสามารถคุณ					
29. คุณคิดว่าสมาชิกสภาเด็กฯจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เรื่องการติดต่อประสานงาน					
30. คุณชอบติดต่อประสานงานกับผู้อื่น					
การประชาสัมพันธ์					
31. คุณคิดว่าสมาชิกสภาเด็กฯจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์					
32. คุณคิดว่าการเลือกวิธีประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมมีผลต่อความสำเร็จของกิจกรรม					
33. คุณคิดว่าการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของกลุ่มสภาเด็ก					

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและความต้องการในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
2. แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
3. แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
4. แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล
5. แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

15 – 18 ปี

19 – 22 ปี

23 – 25 ปี

3. กำลังศึกษาอยู่ในระดับ

ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) / อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

ผลรวมค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 2 คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		IOC	
บทบาทที่ 1 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในตำบล			
การจัดการความรู้ (หมายถึงการรวบรวม แลกเปลี่ยน สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ที่มี ให้เป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง)			
1.1	ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดการความรู้	0.8	
1.2	ท่านกำหนดขั้นตอนการจัดการความรู้ได้	1	
1.3	ท่านดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ได้	1	
1.4	ท่านใช้เทคโนโลยีในการจัดการความรู้ เช่น คอมพิวเตอร์	1	
1.5	ท่านประเมินผลการจัดการความรู้ในชุมชนได้	1	
1.6	ท่านนำความความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปพัฒนาตนเอง	1	
การประชาสัมพันธ์			
1.7	ท่านทราบถึงความสำคัญของการจัดประชาสัมพันธ์	0.8	
1.8	ท่านมีช่องทางที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์สิ่งที่กลุ่มจัดทำขึ้น	1	
1.9	ท่านใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อจัดประชาสัมพันธ์	0.8	
1.10	ท่านประเมินผลการประชาสัมพันธ์ของท่านได้	1	
บทบาทที่ 2 จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม			
การจัดโครงการ			
2.1	ท่านตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนโครงการ	1	
2.2	ท่านสามารถเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมได้	1	
2.3	ท่านประเมินผลการจัดกิจกรรมได้	1	

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		IOC	
2.4	ท่านจัดกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ	1	เพิ่มรูปแบบ
2.5	ท่านแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างจัดกิจกรรมได้	1	
ความเป็นผู้นำ			
2.6	ท่านทำงานโดยยึดหลักการเป็นที่ตั้ง	1	
2.7	ท่านเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ	1	
2.8	ท่านควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้	1	
2.9	ท่านพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ	1	
2.10	ท่านวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลต่างๆได้	1	
2.11	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินการหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างอิสระ	1	
2.12	ท่านมีวิธีการใหม่ๆเพื่อให้การทำงานง่ายและสะดวกขึ้น	1	
บทบาทที่ 3 ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน			
ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น			
3.1	ท่านทราบที่ตั้งของสถานที่ต่างๆภายในท้องถิ่นของท่าน	1	เปลี่ยนจากแผนผังเป็นสถานที่ตั้ง
3.2	ท่านทราบถึงจุดเด่น-ข้อจำกัดของท้องถิ่นของท่าน	1	
3.3	ท่านทราบว่าในท้องถิ่นของตนเองมีกลุ่ม/ชมรมอะไรบ้าง	1	
3.4	ท่านทราบถึงแหล่งชุมนุมของกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นของท่าน	1	
3.5	ท่านมีความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นของท่าน	1	
การติดต่อประสานงาน			
3.6	ท่านทราบถึงความสำคัญของการติดต่อประสานงาน	0.8	
3.7	ท่านทราบว่าต้องประสานกับบุคคลใดบ้างเมื่อต้องการดำเนินงานต่างๆ	1	
3.8	ท่านดำเนินการติดต่อกับกลุ่มต่างๆเพื่อจัดกิจกรรมได้	1	
3.9	ท่านรายงานสรุปผลการติดต่อประสานงานได้	1	

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		IOC	
บทบาที่ 4 เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน			
การวิเคราะห์ปัญหาภายในท้องถิ่น			
4.1	ท่านทราบถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	1	
4.2	ท่านทราบถึงที่มาของปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	1	
4.3	ท่านทราบถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น	1	
4.4	ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้	1	
4.5	ท่านสามารถรายงานผลการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของเด็กและเยาวชนภายในท้องถิ่นต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้	1	
มารยาทในที่ประชุม			
4.6	ท่านไปถึงสถานที่จัดประชุมตรงเวลาเมื่อมีการนัดประชุม	1	
4.7	ท่านให้ความเคารพประธานในที่ประชุม	1	
4.8	ท่านยกมือเพื่อขออนุญาตก่อนแสดงความคิดเห็นต่างๆในที่ประชุม	1	
4.9	ท่านยอมรับมติที่ประชุมถึงแม้ว่าจะรู้สึกไม่เห็นด้วย	1	
4.10	ท่านพึงพอใจที่ได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเรื่องต่างๆในการประชุมสภาเด็กฯ	1	
บทบาที่ 5 ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ			
ความสามารถในการสื่อสาร			
5.1	ท่านอธิบายความคิดของท่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้	1	
5.2	ท่านสามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องต่างๆที่ได้รับฟัง	1	
5.3	ท่านสามารถเก็บรายละเอียดต่างๆจากเรื่องที่ได้ฟัง	1	
5.4	ท่านลำดับสิ่งที่ได้ฟัง และเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น	1	
5.5	ท่านเล่าเรื่องโดยเรียงลำดับจนผู้อื่นเข้าใจได้เสมอ	1	

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		IOC	
คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์			
5.6	ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็ม ความสามารถ	1	
5.7	ท่านทำงานต่างๆได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้	1	เปลี่ยนเสร็จเป็นสำเร็จ
5.8	ท่านยินยอมให้มีการตรวจสอบการทำงานของท่านได้	1	
5.9	ท่านยินดีทำงานเป็นหมู่คณะ	1	
5.10	ท่านแต่งตัวอย่างสุภาพ เมื่อต้องพบปะกับผู้ใหญ่	1	
5.11	ท่านรู้สึกพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่นแม้ไม่ได้สิ่งใดตอบแทน	1	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความต้องการของท่าน

ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... ช่วงเย็นหลังเลิกเรียน (16.00 – 19.00 น.)

..... ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (9.00 – 16.00 น.)

ลักษณะการจัดกิจกรรมที่ต้องการ(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น การแสดงละคร การออกเก็บข้อมูล

..... การเรียนรู้ที่เน้นให้มีการแสดงความคิดเห็น เช่น การอภิปราย การโต้วาที

..... การเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย

..... การเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกสถานที่

..... การเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การทำรายงาน

..... การเรียนรู้ที่มีการทำโครงการ/โครงการ

..... การเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การจับกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม

..... การเรียนรู้ที่มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา

..... การเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลอง

..... การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นส่วนประกอบ

..... การเรียนรู้ในลักษณะค่ายพักแรม

..... อื่นๆ

ความต้องการเพิ่มเติม

.....

ผลรวมค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าเท่ากับ 1

ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแผนการจัดกิจกรรม เอกสาร
 ความรู้ และใบงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ชื่อแผนกิจกรรม	รายละเอียด	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
1. เริ่มต้นการเป็นสมาชิกของสภาเด็ก	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
2. เมื่อฉันเป็นผู้นำ	แผนการจัดกิจกรรม	1	เปลี่ยนจากนิทานเป็นเรื่องสั้น
	เอกสารความรู้	1	เปลี่ยนจากนิทานเป็นเรื่องสั้น
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
3. สื่อสารสื่อใจ	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
4. คนดีที่เราชอบ	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
5. มารยาทในที่ประชุม	แผนการจัดกิจกรรม	1	ปรับเรื่องการใช้เวลา
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
6. ชุมชนของเรา	แผนการจัดกิจกรรม	0.8	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
7. แผนที่เดินดิน	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-

ชื่อแผนกิจกรรม	รายละเอียด	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
8. การจัดการความรู้	แผนการจัดกิจกรรม	0.8	-
	เอกสารความรู้	1	ปรับการใช้ภาษา
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
9. การเขียนโครงการ	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
10. การติดต่อ ประสานงาน	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-
11. การ ประชาสัมพันธ์	แผนการจัดกิจกรรม	1	-
	เอกสารความรู้	1	-
	ใบงานประกอบกิจกรรม	1	-

แบบวัดความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อ	โจทย์ - ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล			
1	<p>ข้อใด ไม่ใช่ เป้าหมายในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน</p> <p>ก. เผื่อระวังปัญหาที่เด็กและเยาวชนต้องเผชิญ</p> <p>(ข.) เป็นการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นกำลังในการปกป้องตัวเอง</p> <p>ค. ร่วมกันแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน</p> <p>ง. เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ดำเนินงานในด้านต่างๆเข้าด้วยกัน</p>	1	
2	<p>ข้อใด ไม่ใช่ บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล</p> <p>(ก.) ประสานการทำกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด</p> <p>ข. จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล</p> <p>ค. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อหน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>ง. ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน</p>	1	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
3	<p>“ต้น เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล สังกัดเทศบาลแห่งหนึ่ง ได้ไปติดต่อชมรมแอโรบิกภายในชุมชน เพื่อเพื่อขอความร่วมมือในการส่งวิทยากรเข้าร่วมในโครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน ท่านคิดว่า ต้นกำลังปฏิบัติงานในบทบาทและหน้าที่ใด</p> <p>ก. จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล</p> <p>ข. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลต่อหน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>ค. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬาและวัฒนธรรมในตำบล</p> <p>(ง.) ประสานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชนในตำบลให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน</p>	1	
ความเป็นผู้นำ			
4	<p>ข้อใดคือลักษณะของผู้นำที่ดี</p> <p>ก. มีทุนทรัพย์มาก</p> <p>(ข.) เป็นผู้มีจริยธรรม</p> <p>ค. ทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ง. ตัดสินใจทุกอย่างด้วยความเด็ดขาด</p>	1	
5	<p>เพราะเหตุใดผู้นำจึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร</p> <p>ก. เพื่อใช้ในการเอาตัวรอดเมื่อมีปัญหา</p> <p>ข. ต้องสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อหาคะแนนความนิยมให้ตนเอง</p> <p>(ค.) ใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน</p> <p>ง. ใช้ในการชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามความคิดของตนเอง</p>	1	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
6	<p>หมีว เป็นผู้ที่ชอบศึกษาหาความรู้ต่างๆอยู่เสมอ จากลักษณะนิสัยนี้จะทำให้หมีวมีคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในข้อใด</p> <p>(ก.) เป็นผู้มีความรู้ ข. เป็นผู้มีความจริงจัง ค. เป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ ง. เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์</p>	1	
การสื่อสาร			
7	<p>7.ข้อใดคือความสำคัญของการสื่อสาร</p> <p>ก. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข. ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ค. ช่วยให้สามารถคาดคะเนความคิดและการกระทำของอีกฝ่ายได้</p> <p>(ง.) ถูกทุกข้อ</p>	1	
8	<p>ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>ก. ความรู้ของผู้ส่งสาร ข. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร (ค.) ความตั้งใจของผู้ส่งสาร ง. การลำดับความในการส่งสาร</p>	1	
9	<p>"บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น" เป็นสำนวนที่ควรยึดถือสำหรับการสนทนาในข้อใด</p> <p>(ก.) การปฏิเสธคำเชิญชวนหรือข้อเสนอของคู่สนทนา ข. การแนะนำคู่สนทนาให้รู้จักกันก่อนเริ่มสนทนา ค. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการสนทนา ง. การจบการสนทนาและขอโอกาสที่จะสนทนาในครั้งต่อไป</p>	0.8	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
คุณธรรมจริยธรรม			
10	ข้อใดสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สมาชิกในองค์กรสามารถดำเนินงานได้โดยไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ก. งบประมาณที่ได้รับ ข. การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ค. ความเชื่อมั่นในตนเองของสมาชิกในองค์กร (ง.) คุณธรรมจริยธรรมของคนในองค์กร	1	ปรับภาษา
11	พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงข้อใด ก. ความรู้สึกต่อพฤติกรรมต่างๆ ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ ข. เบื้องหลังการกระทำของบุคคลใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกกระทำ (ค.) การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมและ ปฏิเสธการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม ง. ไม่มีข้อถูก	1	
12	ผู้ที่รักษาเวลาเมื่อมีการนัดหมายกับผู้อื่น แสดงว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในข้อใด ก. ความซื่อสัตย์ (ข.) ความรับผิดชอบ ค. ความเชื่อมั่นในตนเอง ง. ความสามารถในการควบคุมตนเอง	1	
มารยาทในที่ประชุม			
13	“การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร หรือชี้แจงเรื่องต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง” หมายถึงข้อใด (ก.) การประชุม ข. การชุมนุม ค. การเข้ากลุ่ม ง. การรวมกลุ่ม	0.8	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
14	ปัจจัยข้อใดที่จะทำให้การประชุมประสบความสำเร็จ ก. การไม่แสดงความคิดเห็นขัดแย้ง (ข.) การยอมรับมติส่วนใหญ่ของที่ประชุม ค. การใช้ถ้อยคำที่สามารถแปลได้หลายความหมาย ง. การใช้ตำแหน่งประธานการประชุมแสดงความคิดเห็นแต่เพียงผู้เดียว	1	
15	ผู้ใดไม่รักษามารยาทในการเข้าร่วมประชุม ก. ดัน เข้าประชุมตรงเวลา ข. ต้ม ใช้คำพูดที่สุภาพในการแสดงความคิดเห็น ค. ตักเสนอความคิดเห็นทุกครั้งี่เข้าร่วมประชุม (ง.) ตึก ใช้เสียงเบาๆในการคุยโทรศัพท์ในระหว่างการประชุม	1	
ชุมชนศึกษา			
16	ข้อใดหมายถึง“ชุมชนศึกษา” ก. การจัดการศึกษาโดยชุมชน (ข.) การศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับชุมชน ค. การให้การศึกษากับคนภายในชุมชน ง. ไม่มีข้อถูก	0.8	
17	ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของชุมชนศึกษา ก. เพื่อหารายได้ให้ชุมชน ข. เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ (ค.) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาชุมชน ง. เพื่อให้คนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี	0.8	
18	การศึกษาชุมชนควรเริ่มต้นจากการศึกษาวิธีใด ก. การสังเกต ข. การสัมภาษณ์ ค. การลงสำรวจชุมชน (ง.) การศึกษาจากเอกสารข้อมูล	1	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
24	ข้อใดคือประโยชน์ของการจัดการความรู้ ก. ช่วยลดขั้นตอนในการทำงาน ข. ทำให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้ ค. ช่วยป้องกันไม่ให้ความรู้สูญหาย (ง.) ถูกทุกข้อ	1	
25	ข้อใดคือขั้นตอนแรกของการจัดการความรู้ ก. การเรียนรู้ (ข.) การระบุนโยบาย ค. การจัดระบบความรู้ ง. การสร้างและแสวงหาความรู้	1	ปรับภาษา
26	การปรับปรุงรูปแบบเอกสารความรู้ให้เป็นมาตรฐาน ใช้ ภาษาเดียวกัน และปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ อยู่ใน ขั้นตอนใด ก. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ข. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (ค.) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ ง. การสร้างและการแสวงหาความรู้	1	
การเขียนโครงการ			
27	ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเขียนโครงการ (ก.) เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์โครงการวิธีหนึ่ง ข. ทำให้มีแนวทางในการดำเนินโครงการที่ชัดเจน ค. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เขียน โครงการ ง. ช่วยให้ผู้อนุมัติโครงการทำความเข้าใจและอนุมัติ โครงการได้ง่าย	1	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
28	<p>ส่วนใดของโครงการที่แสดงถึงความจำเป็นที่ต้องจัดโครงการขึ้น</p> <p>(ก.) หลักการและเหตุผล</p> <p>ข. ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>ค. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <p>ง. เป้าหมายในการจัดโครงการ</p>	0.8	
29	<p>ข้อใดเรียงลำดับหัวข้อในการเขียนโครงการได้ถูกต้อง</p> <p>ก. หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการดำเนินงาน</p> <p>ข. หลักการและเหตุผล เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>(ค.) หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>ง. หลักการและเหตุผล เป้าหมาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน</p>	1	
การประสานงาน			
30	<p>บุคคลในข้อใดมีเทคนิคการประสานงานที่ดี</p> <p>ก. นัท มักกล่าวชมผู้อื่นอยู่เป็นประจำเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลนั้น</p> <p>ข. นุก จะช่วยเหลืองานของผู้ร่วมงานทุกคนเมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้</p> <p>ค. นิด ขอรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานที่มีความคิดสอดคล้องกับตนเอง</p> <p>(ง.) แนท หลีกเลี่ยงการนินทาผู้ร่วมงานทุกคน เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน</p>	1	

ข้อ	โจทย์ – ตัวเลือก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
35	ข้อใดไม่ใช่เกณฑ์ในการเลือกสื่อประชาสัมพันธ์ ก. ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ข. ความสามารถของบุคลากร (ค.) วัตถุประสงค์ของโครงการ ง. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์	1	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบวัดทักษะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล			
1	คุณสามารถอธิบายภาระงานตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ผู้อื่นฟังได้	1	
2	คุณสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้	1	
3	คุณสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลได้	1	
ความเป็นผู้นำ			
4	คุณสามารถวิเคราะห์ลักษณะผู้นำของตนเองได้	1	
5	คุณสามารถพัฒนาตนเองให้มีลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ได้	1	
6	คุณสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้	1	
การสื่อสาร			
7	คุณสามารถวิเคราะห์อุปสรรคในการสื่อสารของตนเองได้	1	
8	คุณสามารถหาแนวทางการสื่อสารของตนเองได้	1	
9	คุณสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้	1	
คุณธรรมจริยธรรม			
10	คุณสามารถวิเคราะห์คุณธรรมและจริยธรรมตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้	1	
11	คุณสามารถหาแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของตนเองได้	1	
12	ท่านสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมตามบทบาทและหน้าที่ได้	1	

ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
มารยาทในที่ประชุม			
13	คุณสามารถเลือกคำพูดในการแสดงความคิดเห็นในการประชุมได้อย่างเหมาะสม	1	
14	คุณสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองในระหว่างการประชุมได้	1	
15	คุณสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของการประชุมได้	1	
ชุมชนศึกษา			
16	คุณสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆของชุมชนได้	1	
17	คุณสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของสมาชิกในชุมชนได้	1	
18	คุณสามารถหาแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้	1	
แผนที่เดินดิน			
19	คุณสามารถอธิบายวิธีการทำแผนที่เดินดินให้ผู้อื่นฟังได้	1	
20	คุณสามารถจัดทำแผนที่เดินดินตามแนวทางที่ได้เรียนรู้ได้	1	
21	คุณสามารถนำแผนที่เดินดินที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ประโยชน์ได้	1	
การจัดการความรู้			
22	คุณสามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองได้	1	
23	คุณสามารถพัฒนาการจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองได้	1	
24	คุณสามารถนำการจัดการความรู้มาพัฒนาตนเองได้	1	
การเขียนโครงการ			
25	คุณสามารถวางแผนการดำเนินโครงการได้	1	
26	คุณสามารถเขียนโครงการตามแนวทางที่ได้เรียนรู้ได้	1	
27	คุณสามารถดำเนินโครงการตามแผนที่จัดไว้ได้	1	

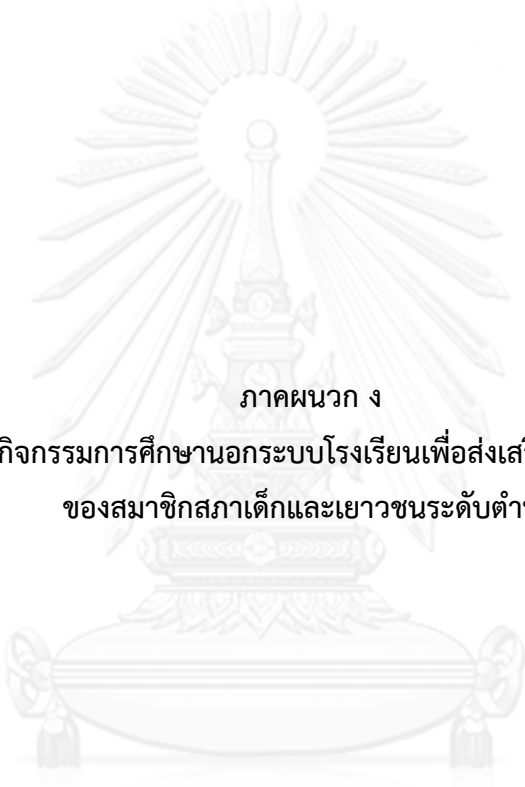
ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
การประสานงาน			
28	คุณสามารถวางแผนการติดต่อประสานงานเพื่อดำเนินงาน ในฐานะสมาชิกสภาได้	1	
29	คุณสามารถดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ต่างๆได้	1	
30	คุณสามารถให้คำแนะนำเพื่อนในกลุ่มเรื่องการติดต่อ ประสานงานได้	1	
การประชาสัมพันธ์			
31	คุณสามารถวางแผนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่ม ได้	1	
32	คุณสามารถเลือกใช้สื่อการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับ กิจกรรมต่างๆได้	1	
33	คุณสามารถดำเนินการประชาสัมพันธ์ตามแผนที่ได้วางไว้ ได้	1	

แบบวัดทัศนคติเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล			
1	การเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ	1	
2	การเรียนรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น	1	
3	การทำงานตามบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น	1	
ความเป็นผู้นำ			
4	การมีผู้นำที่ดียอมส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามที่ตั้งไว้	1	
5	ฉันเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำของเด็กและเยาวชน	1	
6	การเรียนรู้ลักษณะผู้นำที่ดีมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง	1	
การสื่อสาร			
7	การสื่อสารมีความสำคัญต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น	1	
8	ตนเองเป็นผู้มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	1	
9	การสื่อสารเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้	1	
คุณธรรมจริยธรรม			
10	ฉันเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม	1	
11	การที่สมาชิกมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ	1	
12	สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	1	
มารยาทในที่ประชุม			
13	การมีมารยาทในการประชุมเป็นสิ่งสำคัญ	1	
14	ฉันเป็นผู้มีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม	1	
15	สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม	1	

ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
ชุมชนศึกษา			
16	การศึกษาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน	1	
17	ฉันมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่น	1	
18	การรู้จักท้องถิ่นของตนเองทำให้การทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯสะดวกขึ้น	1	
แผนที่เดินดิน			
19	แผนที่เดินดินมีความสำคัญต่อการศึกษาชุมชน	1	
20	ควรมีการทำแผนที่เดินดินของชุมชน	1	
21	การทำแผนที่เดินดินทำให้การทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯสะดวกขึ้น	1	
การจัดการความรู้			
22	การจัดการความรู้ในชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญ	1	
23	การจัดการความรู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	1	
24	ควรจัดให้มีการจัดการความรู้ในชุมชนของตนเอง	1	
การเขียนโครงการ			
25	การเขียนโครงการมีความสำคัญต่อการทำงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กฯ	1	
26	การเขียนโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องทำให้การทำงานสะดวกขึ้น	1	
27	การเขียนโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องสามารถทำได้ง่าย	1	
การประสานงาน			
28	บุคคลทุกคนเป็นผู้มีความสามารถ	1	
29	สมาชิกสภาเด็กจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เรื่องการติดต่อประสานงาน	1	

ข้อ	พฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		IOC	ข้อเสนอแนะ
30	ฉันชอบติดต่อประสานงานกับผู้อื่น	1	
การประชาสัมพันธ์			
31	สมาชิกสภาเด็กฯจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เรื่องการประชุมประชาสัมพันธ์	1	
32	การเลือกวิธีประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมมีผลต่อความสำเร็จของกิจกรรม	1	
33	การประชุมประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของกลุ่มสภาเด็ก	1	

ภาคผนวก ง

ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ร่าง)

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ร่วมกันเชื่อมโยงและพิจารณาความเหมาะสมของแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ซึ่งขณะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้วในขั้นตอนการศึกษาปัญหาในการทำงานของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ความต้องการในการจัดกิจกรรม การสร้างแผนกิจกรรม และการทดลองสอนเป็นเวลา 52 ชั่วโมง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่ได้จัดทำขึ้นจากการทดลองสอนเป็นเวลา 52 ชั่วโมงมาเพื่อพิจารณาและขอความคิดเห็นจากท่าน เพื่อนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยขอปรึกษาเป็นรายด้าน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านแผนการจัดกิจกรรม
2. ด้านผู้เรียน ผู้สอน และวิทยากรพิเศษ
3. ด้านการจัดกิจกรรม
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน
5. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ด้านแผนกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในครั้งนี้ได้จากการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามหนังสือคู่มือสภาเด็กและเยาวชนตำบล ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) และจากปัญหาในการปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชนซึ่งได้จากงานวิจัยของ รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ และงานวิจัยของคุณสุนิสา ไชยสกุล ซึ่งแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้มีดังนี้

1. การนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไปใช้ควรเริ่มจากการให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อในการดูแลและติดต่อประสานงานกับเหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และทำความเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลให้ดีเสียก่อน

2. การนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลไปใช้ไม่จำเป็นต้องดำเนินการจัดกิจกรรมจนครบทั้ง 11 แผนกิจกรรม โดยสามารถเลือกดำเนินการจัดกิจกรรมตามปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากปัญหาในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลในสังกัดของแต่ละที่

3. ในกรณีจัดกิจกรรมไม่ครบทุกแผนกิจกรรม กิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกันคือกิจกรรมที่ 6-11 สามารถประยุกต์โดยให้ผู้จัดนำตัวอย่างหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนกิจกรรมแต่ละแผนมาให้ผู้เรียนเพื่อให้ดำเนินกิจกรรมได้โดยไม่ต้องผ่านกิจกรรมก่อนๆ

2. ด้านผู้เรียน ผู้สอนและวิทยากรพิเศษ

ผู้เรียน/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมจะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เพราะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปคือผู้ที่สามารถสมัครเป็นคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้นำเด็กที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการทำงานของกลุ่มโดยตรง จึงควรมีการเสริมศักยภาพของกลุ่มเด็กเหล่านี้ให้พร้อมทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตามที่สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ได้กำหนดไว้

ผู้สอนและวิทยากรพิเศษ

ผู้สอนและวิทยากรในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้สอนหลัก และวิทยากรพิเศษ โดยมีแนวทางในการเลือกผู้สอนและวิทยากรดังนี้

ผู้สอนหลัก

1. ผู้สอนหลักควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นอย่างดี
2. เป็นบุคคลที่มีความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่และขอบข่ายการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเป็นอย่างดี
3. เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชนของท้องถิ่นนั้นๆหรือเป็นบุคคลที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นรู้จัก
4. เป็นบุคคลที่สามารถอยู่กับผู้เรียนได้ตลอดระยะเวลาการจัดกิจกรรมเพื่อคอยดูแลความเรียบร้อยต่างๆ
5. เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อที่จะอธิบายความหมายและความสำคัญของเรื่องต่างๆที่จะเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสิ่งสำคัญที่สุดคือเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องที่จะเรียนรู้
6. เป็นผู้มีความสามารถด้านสนทนาการ ทั้งนี้เพราะผู้นำด้านสนทนาการจะเป็นผู้ที่เข้าถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด หากผู้สอนหลักเป็นผู้จัดกิจกรรมสนทนาการและละลายพฤติกรรมเองจะก่อให้เกิดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมที่เป็นกันเอง ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
7. ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ในกิจกรรมหลายๆอย่าง เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม หรือนำมาดึงความสนใจของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมได้

วิทยากรพิเศษ

วิทยากรพิเศษในที่นี้หมายถึงผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ที่ทางผู้สอนหลักได้เชิญมาให้ความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีแนวทางในการคัดเลือกดังนี้

1. ต้องเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะมาให้ความรู้
2. ต้องเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจในทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแผนการจัดกิจกรรมที่วางไว้
3. ต้องเป็นบุคคลที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

4. ต้องเป็นบุคคลช่างสังเกต สามารถรับรู้ถึงได้ถึงกระบวนการกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และทราบถึงปัญหาในระหว่างการทำกิจกรรมได้
5. ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมได้
6. ต้องเป็นบุคคลที่มีจิตวิทยาวัยรุ่น สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรักอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้

3. ด้านการจัดกิจกรรม

ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีแนวทาง ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการประชุมชี้แจงให้แก่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งผู้ปกครองของเหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนฯ ได้ทราบถึงเป้าหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงความสำคัญของภาระและหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และพร้อมจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ

2. รูปแบบในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้สามารถจัดได้ 3 ลักษณะ คือ

- 2.1 แบบการออกค่าย เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่รวมผู้เรียนได้อย่างดี เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่สภาเด็กและเยาวชนที่เพิ่งก่อตั้ง สภาเด็กและเยาวชนที่สมาชิกยังไม่คุ้นเคยกัน หรือสภาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม และการรักษาระเบียบวินัยของเหล่าสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน เพราะจะสามารถควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมได้ค่อนข้างมาก รวมทั้งสามารถดูแลไม่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแอบหนีหายระหว่างการทำกิจกรรมได้ด้วย

- 2.2 แบบไปเข้าเย็นกลับจัดต่อเนื่องจนจบหลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมแบบต่อเนื่องจนจบหลักสูตร โดยมีการนัดเวลาในการเข้าร่วมและเลิกกิจกรรมในแต่ละวัน เหมาะสำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่มีสมาชิกสภาที่ค่อนข้างมีความรับผิดชอบต่อสังคม หรือสามารถติดตามตัวสมาชิกได้ง่าย วิธีการจัดกิจกรรมแบบนี้มีข้อดีตรงที่ผู้สอนสามารถพักการบ้านหรือสามารถให้ผู้เรียนหาข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไปได้นอกเหนือจากเวลาการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากข้อมูลจริง และสามารถนำผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้จริงได้

- 2.3 แบบไปเข้าเย็นกลับจัดแบบระยะสั้นครั้งละ 1-2 กิจกรรม เหมาะสำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่สมาชิกสภาที่มีเวลาว่างไม่ค่อยตรงกัน สามารถจัดเป็นการอบรมระยะสั้นๆในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ครั้งละ 1-2 กิจกรรม ต่อไปเรื่อยๆ จนจบหลักสูตร

3. ในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการสอดแทรกสันตนาการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะเนื้อหาการจัดกิจกรรมค่อนข้างเป็นวิชาการอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมต่อไป จึงควรมีการค้นหรือสอดแทรกการสันตนาการไว้เป็นระยะ

4. หลักจบการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ควรมีการติดตามและประเมินผลการทำงานของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในสังกัด เพื่อพัฒนาการต่อไป

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ตามแผนการจัดกิจกรรมจะเน้นสื่อที่เรียบง่ายสามารถหาได้ทั่วไป เพื่อสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมายที่บางครั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล วัสดุอุปกรณ์ต่างๆไม่พร้อมหรือไม่เพียงพอ แต่หากเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีก็สามารถประยุกต์นำสื่ออื่นๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมได้ เช่น การนำเสนอความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอาจใช้การนำเสนอด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามที่สามารถทำได้ การลงเก็บข้อมูลในชุมชนด้วยกล้องถ่ายรูปแล้วนำมาบรรยาย เป็นต้น

5. ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

แนวทางในการเลือกสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล มีดังนี้

1. ควรเป็นพื้นที่โล่งที่มีบริเวณเหมาะสมต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้เรียนสามารถทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และเข้าประชุมกลุ่มได้อย่างสะดวก
2. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องเป็นสถานที่ที่สะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก ผู้เรียนสามารถนั่งทำกิจกรรมกับพื้น หรือมีโต๊ะและเก้าอี้ที่สะอาดไว้สำหรับให้ผู้เรียนทำกิจกรรม
3. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมต้องประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถรองรับสื่อที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมได้ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย โทรทัศน์ เป็นต้น และต้องมีในจำนวนที่เพียงพออีกด้วย
4. สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมควรอยู่ในบริเวณชุมชนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาชุมชนของตนเองผ่านกิจกรรมในครั้งนี้ได้ ทั้งนี้เพราะสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นของตนเอง จนควรมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้ง

❖ ข้อคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาในการร่วมพัฒนา
ข้อความรู้ที่มีประโยชน์ในครั้งนี้

นางสาวเกวลิน วิรัชนิดากุล

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
2. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ด้านผู้เรียน ผู้สอนและวิทยากรพิเศษ มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
3. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
4. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
5. แนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
6. ท่านคิดว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลนี้ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมหรือไม่ ถ้าไม่ควรเพิ่มเนื้อหาในด้านใด
7. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลอย่างไร

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเกวลิน วิรัชนิดากุล เกิดเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิต ในปีการศึกษา 2551 และศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ในปีการศึกษา 2553 ในสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY